

Carlos Castaneda

A csend ereje

A mű eredeti címe: The Power of Silence

Fordította: Pordán Ferenc

Lektorálta Püski Irén

Copyright © Carlos Castaneda

Hungarian edition © PÜSKI KIADÓ Kft.

Hungarian translation © Pordán Ferenc

Borító D3 Vizuális művek

Vadas Szabolcs

Kiadja

PÜSKI KIADÓ Kft.

1012 Budapest, Logodi u. 16

Tel: 201-4444 Felelős kiadó: Püski István

PÜSKI KÖNYVESHÁZ

1013 Budapest, Krisztina krt. 26

Tel: 375-7763, Fax: 201-4444

ISBN: 963 9906 14 X

PRINTED IN HUNGARY

5.

Előszó

Könyveim igaz beszámolók don Juan Matus mexikói indián varázsló tanítási módszeréről, melyet annak érdekében alkalmazott, hogy segítsen nekem megértenem a varázslók világát. Ebben az értelemben ezek a könyvek egy ma is tartó folyamat beszámolója, mely folyamat az idő múltával egyre tisztábbá válik előttem.

Több esztendőn át tartó nevelés szükséges ahhoz, hogy megtanuljunk értelmesen kezelni a mindennapi élet világát. Iskoláztatásunk – legyen szó akár a logikus érvelésről, akár formális témákról – szigorú, mivel az átadni kívánt tudás roppant összetett. Ez az állítás a varázslók világára is igaz: az ő, szájhagyomány útján terjedő instrukciókon és a tudomás befolyásolásán alapuló iskoláztatásuk – bár eltér a miénktől – éppoly szigorú, mivel az ő tudásuk ugyanolyan összetett – ha nem összetettebb.

7.

Bevezetés

Az együtt töltött évek során don Juan a kedvemért többször is megkísérelte valamiféle névvel illetni a tudását. Úgy érezte, a legmegfelelőbb a *nagualizmus* elnevezés lenne, de ez a név túlzottan bizonytalan volt. Egyszerűen „tudásnak” nevezni túl homályos, „boszorkányságnak” hívni pedig lealacsonyító lett volna. A „szántszándék uralása” túl absztrakt volt, a „tökéletes szabadság keresése” pedig túlzottan hosszú és metaforikus. Végül, mivel képtelen volt megfelelőbb nevet találni, a „varázslás” mellett döntött, bár beismerte, hogy nem ez a legjobb elnevezés.

Don Juan többféleképpen is definiálta számomra a varázslást, de mindig fenntartotta azt, hogy a meghatározások a tudás növekedtével változnak. Tanulóidőm vége felé úgy éreztem, már vagyok abban a helyzetben, hogy értékelni tudjak egy pontosabb meghatározást, ezért újra felvettem a kérdést neki.

– A köznapi emberek szemszögéből nézve – mondta –, a varázslás ostobaság vagy valamiféle, a felfogóképességüket meghaladó, nyugtalanító rejtély. És igazuk is van – nem azért, mintha ez lenne a valóság, hanem azért, mert a köznapi emberek nem rendelkeznek kellő mennyiségű energiával ahhoz, hogy képesek legyenek a varázslással foglalkozni.

Rövid szünetet tartott, aztán folytatta a mondanivalóját.

– Az emberi lények véges mennyiségű energiával születnek – mondta. – A születésük pillanatától fogva rendelkezésükre áll ez az energia, hogy azt a lehető legelőnyösebben használhassák fel, az idő modalitásának megfelelően.

– Mit értesz az idő modalitása alatt? – kérdeztem.

– Az idő modalitása az energiamezők éppen érzékelt kötege – válaszolta don Juan. – Hiszem, hogy az emberi érzékelés megváltozott az

8.

évszázadok során. Az érzékelés módját mindig az adott kor határozza meg; ettől függ, hogy az energiamezők felmérhetetlenül sok kötege közül pontosan melyik kerüljön felhasználásra. És az idő modalitásának kezelése – a néhány, kiválasztott energiamező – felemésztja az összes rendelkezésünkre álló energiát, semmit sem hagyva számunkra, ami segíthetne a többi energiamező hasznosításában.

Szemöldöke apró mozdulatával arra ösztönzött, hogy gondolkodjak el azon, amit mondott.

– Erről beszéllek, amikor azt mondom, hogy a köznapi emberek nem rendelkeznek a varázslás kezeléséhez szükséges energiával – folytatta. – Ha csak a rendelkezésére álló energiát használják, nem képesek érzékelni a varázslók által érzékelt világokat. Ezen világok érzékeléséhez a varázslóknak az energiamezők egy rendszerint használaton kívüli kötegét kell hasznosítaniuk. Természetesen, ha a köznapi emberek is érzékelni kívánják ezeket a világokat, és meg akarják érteni a varázslók érzékelését, nekik is ugyanezt a köteget kell felhasználniuk. Ez pedig egyszerűen lehetetlen, mivel az összes energia le van kötve.

Elhallgatott, mintha a megfelelő szavakat keresné.

– A következőképpen gondold ezt végig – mondta aztán. – Nem arról van szó, hogy ahogy múlik az idő, megtanulsz varázsolni; amit megtanulsz, az sokkal inkább az energia megőrzése. Ez az energia pedig képessé tesz téged arra, hogy kezelj néhány, számodra jelenleg elérhetetlen energiamezőt. És épp ez a varázslás: azon energiamezők kezelésének képessége, melyeket nem hasznosítunk a megszokott, általunk ismert világ érzékelése során. A varázslás a tudomás egy állapota. A varázslás az a képesség, hogy érzékeljünk valamit, amit a köznapi érzékelés nem képes érzékelni.

– Minden, aminek alávetettek – folytatta don Juan –, az általam mutatott dolgok mindegyike pusztán arra szolgált, hogy meggyőzzön téged arról, hogy a kézzel fogható dolgoknál jóval több minden létezik. Nincs szükségünk arra, hogy bárki is varázslásra tanítson bennünket, mivel valójában nincs mit tanulnunk. Amire szükségünk van, az egy tanító, aki meggyőz bennünket arról, hogy felbecsülhetetlen erő rejlik pusztán egy karnyújtásnyira tőlük. Micsoda különös paradoxon! A tudás útját járó összes harcos azt hiszi néha, hogy varázslást tanul,

9.

pedig nem tesz mást, mint hagyja, hogy meggyőzzék őt a lényében rejtőző erőről, és arról, hogy elérheti azt.

– Ezt teszed te is, don Juan? Meggyőzől engem?

– Pontosan. Igyekezlek meggyőzni téged arról, hogy elérheted ezt az erőt. Én is ugyanezen mentem keresztül, és engem is ugyanolyan nehéz volt meggyőzni, mint téged.

– És ha elértük ezt az erőt, pontosan mihez kezdünk vele, don Juan?

– Semmihez. Ha elértük ezt az erőt, az önmagától hasznosítani fogja a rendelkezésünkre álló, mégis elérhetetlen energiamezőket. És – mint már mondtam – ez maga a varázslás. Akkor elkezdünk *látni* – azaz érzékelni – valami mást, nem képzelődésként, de valós és konkrét dologként. És akkor elkezdünk tudni anélkül, hogy ehhez szavakra lenne szükségünk. És az, hogy az ember mit kezd ezzel a megnövekedett érzékeléssel, ezzel a csendes tudással, csakis a vérmérsékletén múlik.

Egy másik alkalommal egy másfajta magyarázatot adott számomra. Valami másról beszélgettünk, amikor hirtelen témát váltott, és egy viccet kezdett mesélni. Nevetett, aztán roppant gyengéd ütést mért a lapockáim közé, mintha túl szégyenlős volna ahhoz, hogy megérintsen engem. Kuncogott ideges reakciómon.

– Ijedős vagy – mondta kötekedve, és újra hátra vágott, ezúttal erősebben.

Zúgott a fülem és egy percre elakadt a lélegzetem. Úgy éreztem, mintha megsértette volna a tüdőm. Minden egyes lélegzetvétel nagyon nehezemre esett. Az orrjárataim néhány fuldokló köhögés után mégis kitisztultak, és azon kaptam magam, hogy mély, megnyugtató lélegzeteket veszek. Olyan határtalanul kellemes érzés fogott el, hogy már nem is haragudtam rá amiatt a váratlan, erős ütés miatt.

Don Juan aztán belekezdett egy roppant figyelemre méltó magyarázatba, mely tömören, és érthetően, ráadásul újfajta és precízebb módon határozta meg számomra a varázslás lényegét.

Csodálatos tudatállapotba kerültem! Az elmém olyan tiszta volt, hogy képes voltam felfogni és feldolgozni mindent, amit mondott. Elmondta, hogy az univerzumban létezik egy mérhetetlen, leírhatatlan erő, melyet a varázslók *szántsándéknak* neveznek, és hogy egyfajta

10.

összekötő kapocs által a világegyetemben létező minden egyes dolog kapcsolatban áll a *szántszándékkal*. A varázslók – vagy ahogy don Juan nevezte őket, a harcosok – törődnek azzal, hogy megvitassák ezen összekötő kapocs sajátosságait, hogy megértsék, és munkába állítsák azt. Különösen nagy figyelmet fektetnek arra, hogy megtisztítsák azt a mindennapi élet megszokott dolgainak tompító hatásától. A varázslást ezen a szinten az embert a *szántszándékkal* összekötő kapocs megtisztításának lehet meghatározni. Hangsúlyozta, hogy ezt a „tisztítási folyamatot” rendkívül nehéz megérteni, elsajátítani és végrehajtani. Ezért a varázslók két részre osztják a tanításait. Az egyik csoport a mindennapi életbeli tudomás számára szól, melyben ez a tisztítási folyamat álcázott módon jelenik meg; a másik az emelkedett tudomás állapotának szóló tanításokból áll – ebbe a csoportba tartozik az általam éppen megtapasztalt tanítás is –, és ebben az állapotban a varázslók a beszélt nyelv zavaró közbenjárása nélkül, közvetlenül a *szántszándéktól* nyerik a tudást.

Kifejtette, hogy a varázslók az emelkedett tudomás segítségével, évezredek fáradtságos küzdelme után sajátos betekintésre tettek szert a *szántszándékba*; és nemzedékről nemzedékre hagyományozták a közvetlen tudás ezen aranyrőgeit, egészen a mai napig. Azt mondta, a varázslás feladata az, hogy alkalmazzuk ezt a látszólag felfoghatatlan tudást, és érthetővé tegyük azt a mindennapi élet tudomásának normái számára is.

Aztán a vezető szerepét fejtette ki a varázslók életében. Elmondta, hogy ezt a vezetőt „nagualnak” hívják, és hogy a nagual egy kivételes energiával rendelkező férfi vagy nő, egy józan, kitartó és rendíthetetlen tanító; olyasvalaki, akit a látók egy négy részből álló fénygömbnek *lát*nak, valaki, akinek olyan a fényteste, mintha négy fénygömböt préseltek volna össze. Kivételes energiájuk miatt a nagualok a közvetítő szerepét töltik be. Ez az energia lehetővé teszi számukra, hogy közvetlenül a forrástól, a *szántszándéktól* közvetítsék a békét, a harmóniát, a nevetést és a tudást, és továbbadják azt a társainknak. A nagualok felelősek azon dolog biztosításáért, melyet a varázslók a „minimális esélynek” neveznek: az ember tudomását a *szántszándékhoz* fűződő kapcsolatáról.

11.

Azt mondtam neki, az elmém felfogott mindent, amit mondott, és már csak egyetlen tisztázatlan részlet maradt számomra: az, hogy miért van szükség kétféle tanításra. Könnyűszerrel képes voltam megérteni mindent, amit a világról mondott, ugyanakkor a megértés folyamatát roppant nehéznek írta le.

– Egy egész életre lesz szükséged, hogy emlékezz arra, amibe ma betekintést nyertél – mondta –, mert ez csendes tudás. Néhány perc múlva el fogod felejteni ezeket. Ez is egyike a tudomás kifürkészhetetlen rejtélyeinek.

Aztán tudatszintet váltottam velem egy ütést mérve a baloldalamra a bordáim szélére.

Azonnal elvesztettem elmém kivételes tisztaságát, és még arra sem emlékeztem, hogy valaha rendelkeztem efféle tisztánlátással ...

Maga don Juan adta a feladatot, hogy írjak a varázslás alaptételeiről. Tanulóidőm korai szakaszában egyszer csak úgy mellékesen azt javasolta, hogy írjak egy könyvet, hogy hasznát vegyem a beszélgetéseinkről készített jegyzeteimnek. Rengeteg jegyzetet halmoztam fel, és soha nem gondolkodtam el azon, mihez kezdjek velük.

Vitába szálltam vele, mondván, hogy a javaslatja teljesen abszurd, mivel én nem vagyok író.

– Persze, hogy nem vagy író – mondta –, ezért a varázslást kell használnod. Először vizualizálnod kell a tapasztalásaidat, mintha újraélnéd őket, aztán az *álmódosodban* kell *lát*nod a szöveget. Számodra az írás nem irodalmi gyakorlat kell legyen, sokkal inkább a varázslás egy gyakorlata.

Így hát leírtam a varázslás alaptételeit, úgy, ahogy azokat don Juan fejtette ki nekem tanításainak értelmében.

Az ősi idők varázslói által kifejlesztett tanítási rendszerben kétféle instrukció kapott helyet. Az egyik csoportot „a jobb oldal tanításainak” hívta, és ezeket a köznapi tudomás állapotában hajtotta végre; a másikat „a baloldal tanításainak” nevezte, és ezeket kizárólag az emelkedett tudomás állapotában alkalmazta.

12.

Ez a két kategória lehetővé tette, hogy a tanítók háromféle tudásra oktassák a tanítványaikat: a *tudomás* uralására, a *cserkészés* művészetére, és a *szántszándék* uralására.

Ez a három terület három talány, mellyel a varázslók a tudás keresése közben találkozhatnak.

A tudomás uralása az elme talánya; az a meglepetés, melyet a varázslók a tudomás és az érzékelés elképesztő rejtélyének és hatókörének felismerésekor tapasztalnak meg.

A *cserkészés* művészete a szív talánya: az a zavarodottság, melyet a varázslók akkor éreznek, amikor tudatára ébrednek két dolognak: először is, hogy a világ a tudomásunk és az érzékelésünk jellegzetességei miatt megváltoztathatatlanul objektívnek és tényszerűnek tűnik számunkra; másodsor pedig, hogy ha az érzékelés egyéb tulajdonságai kapnak szerepet, akkor pontosan azok a dolgok változnak meg, melyek oly megváltoztathatatlanul objektívnek és tényszerűnek tünnek.

A *szántszándék* uralása a szellem talánya, az absztrakt paradoxon: a varázslók gondolatainak és tetteinek emberi

körülményeinken túl történő kivetítése.

Don Juannak a *cserkészés* művészetéről és a *szántszándék* uralásáról szóló tanításai a tudomás uralásáról szóló tanításain alapultak. Ez volt tanításainak sarokköve, és a következő alaptételekből állt:

1. Az univerzum fényszálakhoz hasonlító energiamezők végtelen halmaza.
2. Ezen energiamezők, melyeket a Sas emanációinak neveznek, képletesen a Sasnak nevezett felfoghatatlan méretű forrásból áradnak ki.
3. Az emberi lények szintén hasonló, megszámlálhatatlanul sok, fonálszerű energiamezőkből állnak. A Sas ezen emanációi zárt halmazt alkotnak, mely egy kiterjesztett karú ember méretének megfelelő nagyságú fénygömbként nyilvánul meg, akár egy óriási fénytojás.
4. A fénygömbön belüli energiamezőknek csak elenyészően kis csoportját borítja fénybe egy, a gömb felszínén elhelyezkedő, intenzíven ragyogó pont.
5. Az érzékelés akkor következik be, amikor az energiamezőből a fénylő pontot közvetlenül körülvevő energiaszálak kiterjesztik fényü-

13.

ket, hogy fénybe borítsák a fénytojáson kívüli, velük megegyező energiamezőket. Mivel csakis az e ragyogó pont által megvilágított energiamezőket vagyunk képesek érzékelni, ezt a pontot „az érzékelést összegyűjtő pontnak+”, vagy egyszerűbben „gyűjtőpontnak” nevezik.

6. A gyűjtőpontot el lehet mozdítani megszokott, a fénygömb felszínén elfoglalt helyzetéből, akár a gömb felszínén, akár annak belsejébe. Mivel a gyűjtőpont ragyogása megvilágít minden, vele kapcsolatba kerülő energiamezőt, amikor új helyzetbe mozdul el, azonnal új energiamezőket világít meg, ezáltal érzékelhetővé téve azokat. Ezt az érzékelést nevezik *látásnak*.

7. A gyűjtőpont elmozdulása egy teljesen más valóság érzékelését teszi lehetővé – és ez a világ éppoly objektív és tényszerű, mint a hagyományosan érzékelt világ. A varázslók alámerülnek ebbe a másik világba, hogy energiára és erőre tegyenek szert, hogy megoldást leljenek az általános vagy speciális problémákra, vagy hogy szembenézzenek az elképzelhetetlennel.

8. A *szántszándék* az a mindent átható erő, mely az érzékelésünket eredményezi. Nem azért ébredünk tudatunkra, mert érzékelünk; sokkal inkább a *szántszándék* nyomásának és behatolásának eredményeképpen valósul meg az érzékelés.

9. A varázslók célja az, hogy elérjék a teljes tudomás állapotát annak érdekében, hogy megtapasztalják az érzékelés emberileg elérhető összes lehetőségét. A tudomás ilyen állapota még a halál egy alternatív módját is lehetővé teszi.

A tudomás uralásának tanítása magában foglalt egy bizonyos szintű gyakorlati tudást is. Ezen a gyakorlati szinten don Juan megtanította nekem a gyűjtőpont elmozdításához szükséges eljárásokat. Az ősi idők látó varázslói két nagy rendszert hagytak ránk örökül ennek elérésére: az *álmódást*, az álmok irányítását és hasznosítását; és a *cserkészést*, a viselkedés uralását.

A gyűjtőpont elmozdítása olyan alapvető manőver volt, melyet minden varázslónak el kellett sajátítania. Néhányuk, a nagualok, más emberek gyűjtőpontját is megtanulták elmozdítani. Egy erőteljes ütés segítségével képesek voltak kiszabadítani a gyűjtőpontot megszokott

14.

helyzetéből. Ez a csapás, melyet az adott ember a jobb lapockára mért ütésekként tapasztal meg – habár a nagual valójában soha nem ér hozzá a tanítványa testéhez – az emelkedett tudomás állapotát váltja ki.

Tradíciójának megfelelően don Juan kizárólag az emelkedett tudomás állapotában adta át tanításaink legfontosabb és legrámaibb részét, a baloldal számára szóló instrukciókat. Ezen állapot kivételes minősége miatt megkövetelte, hogy másoknak ne beszéljek róla, míg nem vettük át a varázslók tanítási rendszerének minden részletét. Ezt az utasítását könnyű volt elfogadnom. A tudomás e páratlan állapotaiban hihetetlenül megnövekedett az instrukciók megértésére irányuló képességem, ugyanakkor azonban lecsökkent a dolgok leírására, sőt még a rájuk történő emlékezésre irányuló képességem is. Ezekben az állapotokban képes voltam hozzáértő módon és teljes bizonyossággal cselekedni, de képtelen voltam bármit is felidézni belőlük miután visszatértem a megszokott tudatossági állapotomba.

Évekbe telt, mire képes voltam a felfokozott tudomásomba való átlépés folyamatát elérhetővé tenni a hagyományos emlékezetem számára. Az értelmem és a józan eszem késleltette ezt a percet, mivel éles ellentétben álltak az emelkedett tudomás és a közvetlen tudás abszurd, elképzelhetetlen valóságával. Az így kialakuló kognitív zavar esztendőkön át arra kényszerített, hogy elkerüljem ezt a témát, azáltal hogy még csak nem is gondolok rá.

Bármit is írtam a varázsló-tanoncságomról, az egészen mostanáig annak a felidézése volt, hogyan tanított engem don Juan a tudomás uralására. Eddig még nem beszéltem a *cserkészés* művészetéről és a *szántszándék* uralásáról. Don Juan két társa, egy Vicente Medrano és egy Silvio Manuel nevű varázsló segítségével tanította meg nekem az alapelveket és azok alkalmazását, de mindent, amit tőlük tanultam, továbbra is ködbe burkolt egy, don Juan által az emelkedett tudomás rejtelseinek nevezett dolog. Egészen mostanáig képtelen voltam összefüggően írni vagy gondolkodni a *cserkészés* művészetéről és a *szántszándék* uralásáról. A hibát ott követtem el, hogy a megszokott emlékezet és emlékfelidezés tárgyaiként kezeltem őket.

15.

Ezek azok, ugyanakkor mégsem. Hogy feloldjam ezt az ellentmondást, nem közvetlenül közelítettem meg a témákat – mivel ez gyakorlatilag lehetetlen volt –, hanem indirekt módon foglalkoztam velük, don Juan instrukcióihoz tartozó témákon keresztül, a múlt varázslóiról szóló történeteken keresztül.

Azért mesélte el nekem ezeket a történeteket, hogy magától értetődővé tegye azt, amit ő tanításai absztrakt magjainak nevezett. Én azonban átfogó magyarázatai ellenére sem voltam képes megragadni ezen absztrakt magok lényegét, mivel – mint azt már tudom – ehhez nyitottabb elmére lett volna szükségem, ahelyett hogy mindent megkísérlek racionálisan megmagyarázni. Stíflusa miatt hosszú éveken át azt hittem, hogy az absztrakt magokról szóló magyarázatai olyanok, mint a tudományos értekezések; és így csak arra voltam képes, hogy úgy fogadjam el őket, ahogy kaptam. Ezek is a tanításaira vonatkozó hallgatólágos elfogadásom részeivé váltak, azonban nem értékeltem eléggé az absztrakt magokat ahhoz, hogy megértsem őket.

Don Juan három-három varázslói történetet mondott el mind a hat absztrakt magról, bonyolultsági szintjüknek megfelelő sorrendben. Ebben a könyvben az első sorozatot alkotó hat történettel foglalkozom, mely sorra a következők: a szellem megnyilatkozása, a szellem kopogtatása, a szellem cselfogása, a szellem alászállása, a *szántszándék* követelményei és a *szántszándék* kezelése.

17.

1

A Szellem megnyilatkozása

AZ ELSŐ ABSZTRAKT MAG

Don Juan minden lehetséges alkalmat megragadott arra, hogy rövid történeteket meséljen nekem leszámazási ágának varázslóiról, különösen a tanítójáról, Julián nagualról. Ezek nem annyira anekdoták voltak, inkább a varázslók viselkedését elbeszélő, illetve a személyiségüket jellemző történetek, melyek azt a célt szolgálták, hogy fényt derítsenek tanoncéveim sajátóság témaköreire.

Ugyanezeket a történeteket hallottam don Juan társaságának többi tizenöt tagjától is, mégsem kaptam tiszta képet az adott varázslókról. Mivel hiába próbáltam rávenni don Juant arra, hogy meséljen nekem többet ezekről az emberekről, beletörődtem abba, hogy sohasem fogok megtudni róluk semmi lényeges dolgot.

Aztán egy délután a dél-mexikói hegyek között, don Juan, miután újabb dolgokat magyarázott el nekem a tudomás uralásáról, annak bonyolultságáról váratlanul tett egy kijelentést, mely tökéletesen összezavart engem.

– Azt hiszem, itt az ideje, hogy múltunk varázslóiról beszéljünk – mondta.

Kifejtette, muszáj azzal kezdenem, hogy módszeresen áttekintem a múltat, hogy eljussak bizonyos következtetésekre, mind a köznapi dolgok világával, mind a varázslók világával kapcsolatban.

– A varázslók számára roppant fontos a múlt – mondta. – De ez alatt nem a saját, személyes múltjukat értem. A varázslók számára a múltat

18.

a régmúlt idők varázslóinak tettei jelentik, és mi most ezt a múltat fogjuk tanulmányozni.

– A köznapi emberek szintén tanulmányozzák a múltat, de ők általában a saját személyes múltjukat vizsgálják, személyes okokból. A varázslók ennek épp az ellenkezőjét teszik: ők azért kutatják a múltjukat, hogy egyfajta viszonyítási pontra tegyenek szert.

– De hát nem ezt teszi mindenki más is? Nem azért tekintünk a múltba, hogy viszonyítási pontra tegyünk szert?

– Egyáltalán nem! – felelt határozottan. – A köznapi emberek a múlt alapján ítélik meg magukat, legyen az akár a saját személyes múltjuk, akár az adott kor ismeretei a múltból, hogy igazolást találjanak jelenlegi vagy jövőbeni viselkedésükre, vagy hogy egyfajta modellt alakítsanak ki maguknak. Csakis a varázslók keresnek valódi viszonyítási pontot a múltjukban.

– Talán jobban megérteném ezeket a dolgokat, ha elmondanád, mit is értenek a varázslók viszonyítási pont alatt.

– A varázslók számára a viszonyítási pont kialakítása azt jelenti, hogy esélyt kapnak a *szántszándék* tanulmányozására – válaszolta don Juan. – És pontosan ez a célja a tanítás e végső tárgyának. A varázslók pedig akkor kapják a legtisztább képet a *szántszándékról*, ha tanulmányozzák a többi varázslóról szóló történeteket, mivel ők szintén azért küzdöttek, hogy megértsék ezt az erőt.

Kifejtette, hogy leszármazási ágának varázslói múltjuk tanulmányozása közben gondosan megfigyelték tudásuk alapvető absztrakt rendjét.

– A varázslásnak huszonegy absztrakt magja van – folytatta. – Számptalan, ezen absztrakt magokon alapuló történet szól leszármazási águnk nagualjairól, akik azért küzdöttek, hogy megértsék a szellemet. És most érkezett el az ideje annak, hogy megismertesselek téged a varázslói történetek absztrakt magjaival.

Vártam, hogy don Juan belekezdjen a történetekbe, ő azonban témát váltott, és visszatért a tudomásról szóló magyarázathoz.

– Várj egy percet – tiltakoztam. – Mi van a varázslói történetekkel? Nem meséled el őket?

19.

– Dehogynem – mondta. – De ezek nem olyan történetek, melyeket valaki mintegy meseként elmondhatna. Alaposan át kell gondolnod őket, aztán újra végiggondolnod – mondhatni újra kell élned őket.

Sokáig hallgattunk. Óvatos lettem, mert attól tartottam, ha tovább kérlelem don Juant, hogy mesélje el nekem ezeket a történeteket, akkor talán valami olyasmi mellett kötelezem el magam, amit később meg fogok bánni. De a kíváncsiságom végül erősebbnek bizonyult a józan eszemnél.

– Nosza, halljuk azokat a történeteket – morogtam.

Don Juan nyilvánvalóan megérezte, mire gondolok, és kajánul elvigyorodott, aztán felállt a vízmosság alján heverő kövekről, ahol addig ücsörögtünk, és intett, hogy kövessem. Délután három óra körül járhatott. Az ég sötét és borús volt, a keleti hegycsúcsok felett fekete fellegek lebegtek, dél felé azonban csak néhány magasabban szálló felhő tarkította a tiszta égboltot. Korábban heves esőzés söpört végig a tájon, de most az eső mintha visszavonult volna a búvóhelyére, és csak a vihar fenyegetését hagyta maga után.

Olyan hideg volt, hogy a csontjaimig át kellett volna fagynom, mégis melegem volt. Miközben a követ szorongattam, amit don Juan adott a kezembe, rájöttem, ismerős számomra az érzet, hogy izzadok, amikor a hőmérséklet szinte fagypontra kerül, mégis mindig meglepett a dolog. Minden egyes alkalommal, amikor a fogaim vacogni kezdtek a hidegtől, don Juan egy ágat vagy egy követ nyomott a markomba, vagy egy levélcsomót dugott az ingem alá, a szegycsontom tájkára, és ez elegendőnek bizonyult ahhoz, hogy felmelegítse a testem.

Nélküle soha nem sikerült kiváltanom ezt a hatást. Azt mondta, nem a közreműködése volt a lényeg, hanem a benne élő belső csend tartott melegen engem, a gallyak, a kövek és a levelek pusztán trükkök voltak, melyek foglyul ejtették a figyelmemet, és fókuszáltak tartották azt.

Gyorsan haladva felfelé megmásztuk az egyik hegy nyugati oldalát, és elértünk a hegytetőn lévő sziklapadhoz. Egy magasabb hegylánc lábánál voltunk. A sziklapadról láthattam, hogyan kezd elárasztani a köd az alattunk fekvő völgyet. Úgy tűnt, körbefognak bennünket az alacsonyan szálló felhők, melyek a magasba nyúló, sötétzöld színben pompázó nyugati csúcsokról siklottak alá. Így, eső után a völgy és a

20.

keletre illetve délre fekvő hegyek mintha a sötétzöld csend köpönyegébe burkolóztak volna.

– Ez ideális hely a beszélgetéshez – mondta don Juan, miközben letelepedett egy eldugott kis barlang sziklapadlójára.

Az üreg tökéletesen megfelelt arra, hogy ülve elférjünk egymás mellett: fejünk kis híján a tetőt érintette, hátunk pedig meghittent simult a sziklafal ívelt felületéhez. Olyan volt, mintha az üreget kifejezetten két, hozzánk hasonló testalkatú ember számára vészték volna ki a sziklából.

A barlang egy másik különös jellegzetességére is felfigyeltem: ha a sziklapadon álltam, jól láttam az egész völgyet, és a keletre illetve délre fekvő hegyláncokat, de ha leültem, körbezártak a sziklák, pedig az üreg padlója egy szintben volt a sík sziklapaddal.

Épp fel akartam hívni don Juan figyelmét erre a különös dologra, ő azonban megelőzött.

– Ez a barlang emberkéz munkája – mondta. – A sziklapad enyhén lejt, de a szemed ezt nem képes érzékelni.

– Ki készítette ezt az üreget, don Juan?

– Az ősi varázslók, talán évezredekkel ezelőtt. És az az egyik sajátossága, hogy messze elkerülik az állatok, a rovarok, sőt még az emberek is. Úgy tűnik, az ősi varázslók egyfajta baljós kisugárzással töltötték fel, melytől minden élőlény kényelmetlenül érzi magát.

Engem furcsamód mégis irracionális biztonságérzet és boldogság fogott el az üregben; egész testem bizsergett a fizikai meglegedettségemtől. Valójában roppant kellemes, élvezetes érzet töltötte be a gyomromat: olyan volt, mintha csiklandoznák az idegvégződéseimet.

– Én nem érzem kényelmetlenül magam – jegyeztem meg.
– Én sem – mondta don Juan. – Ami csak azt jelenti, hogy a vérmérsékletünket tekintve nem is állunk olyan távol a múlt varázslótól; és ez a dolog kifejezetten aggaszt engem.
Féltem tovább erőltetni a témát, ezért vártam, hogy folytassa a mondanivalóját.
– Az első varázslói történet, melyet elmesélek neked, a szellem megnyilatkozása – kezdte –, de ne hagyj, hogy ez a cím félrevezessen. A

21.

szellem megnyilatkozása pusztán az első absztrakt mag, mely köré az első varázslói történet felépül.
– Az első absztrakt mag önmagában is külön történet – folytatta. – A történet szerint élt valaha egy ember, egy átlagos, köznapi ember, akinek semmiféle különleges tulajdonsága sem volt. Ő, akárcsak mindenki más, a szellem közvetítője volt. Következésképpen ő is, akárcsak mindenki más, a szellem, az absztrakt része volt. Azonban ennek egyáltalán nem volt tudatában: annyira lefoglalta őt a világ, hogy sem ideje, sem kedve nem volt igazán arra, hogy tanulmányozza ezt a kérdést.
– A szellem hiába próbálta felfedni előtte a köztük lévő kapcsolatot. Egy belső hang segítségével feltárta titkait emberünk számára, de emberünk képtelen volt megérteni ezeket a kinyilatkoztatásokat. Természetesen hallotta ezt a belső hangot, de a saját érzéseinek, a saját gondolatainak hitte azt.
– A szellem, hogy felrázza az embert ebből a tétlen szendergésből, három jelet adott neki, egymás után háromszor is megnyilatkozott számára. A lehető legnyilvánvalóbb módon keresztezte az ember útját. De emberünk csakis a saját dolgaival törődött.
Don Juan elhallgatott, és rám nézett, mint mindig, amikor a megjegyzéseimre és a kérdéseimre várt. Nekem azonban nem volt mit mondanom; nem értettem, mire akar kilyukadni.
– Épp most mondtam el neked az első absztrakt magot – folytatta. – Csak annyit tehetek hozzá, hogy – mivel az ember semmi hajlandóságot nem mutatott a megértésre – a szellemnek trükköt kellett alkalmaznia. Így váltak a trükkök a varázslók útjának esszenciájává. De ez már egy másik történet.
Don Juan elmondta, hogy a varázslók ezt az absztrakt magot tekintik minden esemény modelljének, olyan ismétlődő mintának, mely minden egyes alkalommal feltűnik, amikor a *szántsándék* valami jelentőségteljes dolog jelét adja. Tehát az absztrakt magok tulajdonképpen az események teljes láncának tervrajzát megadják. Aztán biztosított arról, hogy bizonyos, a felfogóképességünk határain túl lévő eszközök által minden absztrakt mag minden egyes részlete újra felbukkan minden nagual-tanonc életében. Elmondta azt is,

22.

hogy ő ugyanúgy segítette a *szántsándékot*, hogy az részesítsen engem a varázslás összes absztrakt magjában, ahogy az ő jótevője, Julián nagual tette ezt az ő esetében, és ahogy az összes valaha élt nagual tette ezt a tanítványaival. A folyamat, mely során a nagual-jelöltek megismerkedtek az absztrakt magokkal, létrehozott egy eseménysorozatot, mely ezen absztrakt magok köré szövéődött, és magában foglalta minden egyes tanítvány személyiségének és körülményeinek adott sajátosságait.
Elmondta, hogy például nekem is megvan a magam története, mely során a szellem megnyilatkozott számomra, mint ahogy neki is megvan a magáé, a jótevőjének is, az őt megelőző nagualnak is.
– Mi az én történetem a szellem megnyilatkozásával kapcsolatban? – kérdeztem, kissé zavartan.
– Ha létezik harcos, aki tudatában van a történeteinek, akkor az te vagy – felelte. – Végül is, évek óta írsz róluk. Azonban, mivel te gyakorlati ember vagy, nem ismerted fel az absztrakt magokat. Mindent pusztán azért tettél, hogy még gyakorlatiasabbá válj. Habár a végletekig kidolgoztad a történeteidet, fogalmad sincs arról, hogy mindegyiknek volt egy absztrakt magja. Ennél fogva számodra minden tettem gyakorlati tevékenységnek, ráadásul sokszor hóbortos gyakorlati tevékenységnek tűnik; úgy gondolod, varázslást igyekszem tanítani egy vonakodó, és az idő legnagyobb részében ostoba tanítványnak. Amíg e fogalmak szerint vizsgálod a dolgokat, az absztrakt magok kicsúsznak a kezeid közül.
– Bocsáss meg, don Juan – mondtam –, de a kijelentéseid teljesen összezavarnak engem. Tulajdonképpen miről is beszélsz?
– Próbálok konkrét témaként bemutatni neked a varázslói történeteket – felelte. – Soha nem beszéltem kifejezetten erről a témáról, mivel ez hagyományosan rejtve maradt. Ez a szellem utolsó furfangja. Azt mondják, amikor a tanítvány megérti az absztrakt magokat, az olyan, mint amikor a piramis csúcsára felkerül az épületet lepecsételő zárókő.
Sötétedett, és úgy tűnt, nemsokára újra elered az eső. Aggódtam, hogy ha nyugat felé fog fújni a szél, akkor el fogunk ázni az üregben. Biztos voltam abban, hogy don Juan is tudatában van ennek, de úgy tűnt, mintha nem törődne vele.

23.

– Holnap reggelig nem fog esni – mondta.

Amikor hallottam, hogy válaszol a belső gondolataimra, önkéntelenül felpattantam, és bevertem a fejem a barlang mennyezetébe. Az ütéssel járó tompa puffanás még a fájdalomnál is rosszabb volt.

Don Juan az oldalát fogta a nevetéstől. Egy idő után a fejem valóban elkezdett sajogni, és muszáj volt megmasszíroznom.

– A társaságod épp oly élvezetes a számomra, mint amilyen minden bizonnyal az enyém volt a jótevőm számára – mondta, és újra nevetni kezdett.

Néhány percig hallgattunk. Vészjósló volt körülöttem a csend. Szinte hallani véltem az alacsonyan szálló felhők suhogását, amint ránk ereszkednek a magasabb csúcsokról. Aztán rájöttem, hogy a könnyű szellő hangját hallom. A sekély üregben elfoglalt helyemről a zaj emberi suttogásnak tűnt.

– Nekem abban a hihetetlen szerencsében volt részem, hogy két nagual tanított – mondta don Juan, megtörve a szél rám gyakorolt hipnotikus hatását. – Egyikük természetesen az én jótevőm, Julián nagual volt, a másik pedig az ő jótevője, Elías nagual. Az én esetem egyedi volt.

– Miért volt egyedi a te eseted? – kérdeztem.

– Azért, mert a nagualok nemzedékek óta mindig olyankor gyűjtötték össze a tanítványaikat, amikor a saját mestereik már évek óta elhagyták ezt a világot – magyarázta. – Kivéve az én jótevőmet. Én nyolc évvel azelőtt lettem Julián nagual tanítványa, hogy az ő jótevője elhagyta a világot. Ajándékba kaptam ezt a nyolc évet. Ez volt a legszerencsésebb dolog, ami csak történhetett velem, mivel így lehetőségem nyílt arra, hogy két ellentétes temperamentumú ember tanítson. Olyan volt, mintha egy erőteljes apa, és egy még erőteljesebb nagypapa nevelne, akik nem voltak egy véleményen. És egy ilyen küzdelemben mindig a nagypapa nyer. Úgyhogy én tulajdonképpen Elías nagual tanításának eredménye vagyok. Nem csak a vérmérsékletemben, de a kinézetem alapján is közelebb álltam hozzá. Mondhatni, neki köszönhetem a finomhangolásomat. Mindazonáltal a munka nagyobb részét, mely arra irányult, hogy a nyomorúságos lényből feddhetetlen harcossá váljak, a jótevőmnek, Julián nagualnak köszönhetem.

24.

– Hogy nézett ki Julián nagual? – kérdeztem.

– Tudod, hogy mind a mai napig nehéz őt magam elé képzelnem? – felelte don Juan. – Tudom, hogy képtelenségnek hangzik, de az igényeinek vagy a körülményeknek megfelelően képes volt fiatal vagy öreg, jóképű vagy jelentéktelen, megviselt és gyenge vagy erős és férfias, kövér vagy karcsú, átlagos termetű vagy nagyon alacsony lenni.

– Azt mondod, hogy színész volt, aki kellékek segítségével különböző szerepeket játszott?

– Nem, ő nem használt kellékeket, és nem pusztán színész volt. Természetesen nagyszerű színész is volt, de nem erről beszélek. A lényeg az, hogy képes volt átalakítani magát, és képes volt homlokegyenest ellenkező karakterű személyekké válni. Az, hogy nagyszerű színész volt, képessé tette arra, hogy élethűen ábrázolja mindazon apró viselkedésbeli sajátosságokat, melyek eredetivé teszik az egyes személyeket. Mondjuk úgy, hogy olyan könnyedén váltott alakot, ahogy más ruhát vált.

Hevesen kértem don Juant, hogy meséljen többet a jótevője átalakulásairól. Azt mondta, hogy valaki megtanította őt arra, hogyan derítsen fényt ezekre az átalakulásokra, de ha tovább magyarázná őket, akkor kénytelen lenne más történetekbe is belebonyolódni.

– Hogyan nézett ki Julián nagual, amikor önmaga volt? – kérdeztem.

– Mondjuk, hogy mielőtt naguallá vált volna, nagyon vékony és izmos volt – mondta. – A haja fekete volt, sűrű és hullámos. Hosszú, nemes orra volt, erős fehér fogai, ovális arca, erős állkapcsa, és fénylő, sötétbarna szeme. Körülbelül százhetven centi magas volt. Nem indián volt, és nem is sötétbőrű mexikói, de nem volt fehér sem. Valójában teljesen egyedi volt az arcszíne, különösen idősebb korában, amikor folyton változott, a sötétől egészen világosig, és vissza. Amikor először találkoztam vele, világosbarna bőrű öregember volt, aztán, ahogy múlt az idő, nálam talán csak néhány évvel idősebb, húszegynéhány éves, világos bőrű fiatalemberré vált.

– De ha külső megjelenésének változásai elképesztők voltak – folytatta don Juan –, akkor az átalakulásait kísérő hangulat és viselkedésbeli változásai még inkább azok voltak. Kövér fiatal férfiként például jókedvű és buja volt. Szikár öregemberként kicsinyessé és gyűlölködő-

25.

vé vált. Elhízott öregemberként pedig ő volt a létező legnagyobb tökfilkó.

– Volt egyáltalán olyan alkalom, amikor önmaga volt? – kérdeztem.

– Abban az értelemben, ahogy én önmagam vagyok, nem – felelte don Juan. – Mivel engem nem érdekelnek az efféle átváltozások, én mindig ugyanolyan vagyok. De ő egyáltalán nem hasonlított rám.

Rám pillantott, mintha a belső erőmet mérné fel. Elmosolyodott, megrázta a fejét, aztán éktelen nevetésbe tört ki.

– Mi olyan mulatságos, don Juan? – kérdeztem.

– Az, hogy te még mindig túl merev és prűd vagy ahhoz, hogy teljes egészében értékelj a jötevéim átváltozásainak természetét és teljes halókörét – mondta. – Csak remélem, hogy amikor ezekről a dolgokról beszélek neked, nem válsz betegesen megrögzötté.

Valamilyen oknál fogva egyszeriben nagyon kellemetlenül kezdtem érezni magam, és muszáj volt témát váltanom.

– Miért hívják a nagualokat „jövőknek”, és nem csak egyszerűen tanítóknak? – kérdeztem idegesen.

– Ez egy gesztus a tanítvány részéről – mondta. – A nagual a hála túlradó érzését kelti a tanítványaiban. Végül is a nagual, aki formába önti, és elképzelhetetlen területeken vezet keresztül őket.

Megjegyeztem, hogy a tanítás véleményem szerint a legnagyobb, legönzletlenebb dolog, amit egy ember tehet valakiért.

– Számodra a tanítás a sémákról való beszélgetést jelenti. A varázslók számára a tanítás az, amit a nagual tesz a tanítványáért. A nagual megcsapolja számukra a világegyetem uralkodó erejét, a *szántsándékot* – az erőt, mely megváltoztatja és újrendezi a dolgokat, vagy eredeti formájukban tartja meg őket. A nagual megformálja, majd irányítja ezeket a következményeket, hogy az erő hasson a tanítványokra. A nagual formáló *szántsándéka* nélkül nem létezne számukra áhítat, nem lennének csodák. És a tanítványai ahelyett, hogy a felfedezés varázslatos utazásának vágnának neki, csak egy szakmát tanulnának ki: gyógyítók, varázslók, jósok, sarlatánok vagy más effélék lennének.

– El tudnád magyarázni nekem, mi is a *szántsándék*? – kérdeztem.

26.

– A *szántsándék* megismerésének egyetlen módja az, ha közvetlenül, a közte és az összes érző lény között létező eleven kapcsolaton keresztül ismeri meg az ember – felelte. – A varázslók a *szántsándékot* a leírhatatlannak, a szellemnek, az absztraktnak, a nagualnak nevezik. Én szívem szerint nagualnak nevezném, de mivel a csoport vezetőjére szintén ezt a kifejezést szokás alkalmazni, úgy döntöttem, hogy szellemnek, *szántsándéknak*, absztraktnak fogom hívni.

Don Juan hirtelen elhallgatott, és azt javasolta, hogy maradjak csendben, és gondolkodjak el azon, amit mondott. Eddigre már teljesen besötétedett. A csend olyan mély volt, hogy ahelyett hogy egyfajta pihentető, nyugodt állapotba ringatott volna, felzaklatott engem. Képtelen voltam rendezni a gondolataimat. Megpróbáltam a don Juan által elmondott történetre összpontosítani a figyelmemet, de a gondolataim folyton másfelé terelődtek, és végül álomba merültem.

ELÍAS NAGUAL FEDDHETETLENSÉGE

Nem tudnám megmondani, mennyi ideig aludtam a barlangban. Don Juan hangja riasztott fel álomból. Azt mondta, az első, a szellem megnyilatkozásával kapcsolatos varázslói történet a *szántsándék* és a nagual közötti kapcsolatról szól, arról, hogyan állított csapdát a szellem jövőbeli tanítványának, a nagualnak, és hogyan kellett a nagualnak felmérni ezt a csapdát, mielőtt meghozta volna a döntését, akár elfogadta, akár elutasította az elé helyezett csalétket.

Szinte vaksötét volt az üregben, és mozdulni is alig tudtam. Általában az ilyen kis helyek klausztrófóbiássá tesznek, de ez a barlang megnyugtató, és eloszlatta kellemetlen érzéseimet. A hely ráadásul úgy volt kialakítva, hogy a falai tökéletesen elnyelték don Juan szavainak visszhangját.

Kifejtette, hogy a varázslók, különösen a nagualok minden egyes cselekedetüket vagy azért hajtják végre, hogy megerősítsék a *szántsándékkal* a kapcsolatukat, vagy maga a kapcsolat váltja ki a reakciójukat. A varázslóknak, és különösképpen a nagualoknak folyamatosan

27.

készenlétben kell állniuk, a szellem megnyilatkozásaira várva. Ezeket a megnyilatkozásokat a szellem gesztusainak vagy egyszerűbben előjeleknek, ómeneknek nevezik.

Aztán elmesélt nekem egy történetet, melyet korábban már hallottam; azt, hogy hogyan találkozott a jötevőjével, Julián nagualal.

Don Juant törbe csalta két szélhámos, és rávették, hogy munkát vállaljon egy elszigetelt haciendán. Egyikőjük, a birtokfelügyelője, egyszerűen kisajátította don Juant, és gyakorlatilag rabszolgát csinált belőle.

Mivel más lehetősége nem volt, végső kétségbeesésében megszökött a birtokról. Az erőszakos munkafelügyelő üldözőbe vette, és utolérte őt az országúton, mellbe lőtte, majd ott hagyta vérbe fagyva.

Eszméletlenül hevert az úton, súlyos sebéből vérezve, amikor arra jött Julián nagual. Gyógyítói tudásával elállította a vérzést, aztán a házába vitte a még mindig öntudatlan don Juant, hogy meggyógyítsa.

A szellem először egy kis forgósél képében adott jelet Julián nagualnak don Juannal kapcsolatban: apró

porfelleg emelkedett a levegőbe az úton, pár méterre attól a helytől, ahol don Juan hevert. A második jel az a gondolat volt, ami egy pillanattal azelőtt futott keresztül a nagual agyán, hogy meghallotta a puská dördülését: arra gondolt, itt az ideje, hogy tanítványt kerítsen magának. Pár perccel később a szellem harmadszor is jelet adott neki, amikor fedezékbe rohant, de közben összeütközött a fegyverrel, megfutamtította azt, és így talán megmentette don Juant a második lövéstől. Összeütközni valakivel olyan ügyetlenség, amit egyetlen varázsló sem követ el soha – különösen egy nagual nem.

Julián nagual azonnal felismerte a lehetőséget. Amikor *meglátta* don Juant, megértette a szellem megnyilatkozásának okát: ott hevert előtte egy dupla energiájú ember, egy tökéletes jelölt a nagual tanítványának posztjára.

Elbeszélésének hatására felmerült bennem egy akadémikus, racionális aggodalom. Tudni szerettem volna, vajon félreértelmezhet-e egy nagual egy előjelet. Don Juan azt felelte, hogy bár a kérdésem teljesen helyénvalónak tűnik, mégis értelmetlen, akárcsak a legtöbb kérdésem, mivel a köznapi világban szerzett tapasztalataim alapján teszem fel

28.

őket. Következésképpen mindig ellenőrzött folyamatokkal, követendő lépésekkel és az aggályoskodás szabályaival kapcsolatosak, és semmi közük sincsen a varázslás alaptételeihez. Rámutatott, hogy az a hiba az érvelésben, hogy mindig elmulasztom számításba venni a varázslók világában szerzett tapasztalataimat.

Vitába szálltam vele, mondván, hogy a varázslók világában szerzett tapasztalataim közül csak alig néhánynak van folytonossága, ezért nem vehetem hasznukat a jelenlegi, mindennapi életemben. Nagyon ritkán és csak akkor emlékszem mindenre, amikor az emelkedett tudomás állapotában vagyok. Az emelkedett tudomásnak azon a szintjén, amit általában elérek, csak annak a tapasztalatnak volt folytonossága a múlt és a jelen között, hogy ismerem őt.

Erre élesen azt felelte, hogy tökéletesen képes vagyok magamévá tenni a varázslók érvelését, mivel már a hagyományos tudatossági állapotomban is megtapasztaltam a varázslás alaptételeit. Aztán valamivel melegebb hangon hozzátette, hogy az emelkedett tudomás egészen addig nem tár fel mindent, míg a varázslással kapcsolatos oktatás be nem fejeződik.

Ezek után megválaszolta azt a kérdésem, hogy vajon egy varázsló félreértheti-e az előjeleket. Elmagyarázta, hogy amikor egy varázsló értelmez egy jelet, ismeri annak pontos jelentését, anélkül hogy akár a leghalványabb fogalma lenne arról, hogyan tudja azt. Ez is egyike a *szántszándékhoz* fűződő kapcsolatuk elképesztő hatásainak. A varázslóknak különös érzékük van ahhoz, hogy közvetlenül tudják a dolgokat. Hogy mennyire biztosak ebben a tudásban, az összekötő kapcsuk erejétől és tisztaságától függ.

Don Juan azt mondta, hogy az „intuíciónként” ismert érzés nem más, mint a *szántszándékhoz* fűződő összekötő kapocs aktiválása. Mivel a varázslók tudatosan törekszenek ennek a kapcsolatnak a megértésére és megerősítésére, mondhatjuk, hogy mindent csalhatatlanul és pontosan megéreznek. A jelek értelmezése mindennapos dolog a varázslók számára – hibák csak akkor következhetnek be, ha a személyes érzések is szerepet kapnak ebben, és elködösítik a varázslónak a *szántszándékkal* való kapcsolatát. Közvetlen tudásuk minden egyéb esetben tökéletesen pontos, és kifogástalanul működik.

29.

Egy darabig hallgattunk, aztán hirtelen megszólalt.

– Elmesélek neked egy történetet Elías nagualról, és a szellem megnyilatkozásáról. A szellem minden pillanatban nyilvánvaló a varázslók, különösen a nagualok számára. Mindazonáltal ez ebben a formában nem teljesen igaz. A teljes igazság az, hogy a szellem mindenki számára ugyanazzal az intenzitással és következetességgel nyilatkozik meg, de csak a varázslók – és főként a nagualok – vannak ráhangolódva az efféle kinyilatkoztatásokra.

Aztán don Juan belekezdett a történetébe. Elmondta, hogy Elías nagual egy nap épp a városba tartott lóháton, és egy kukoricaföldön vágott keresztül, amikor a ló hirtelen visszahőkölt, mivel megriadt egy alacsonyan szálló, gyors röptű sólyomtól, mely alig néhány centivel kerülte el a nagual szalmakalapját. A nagual azonnal lepattant a lóról, és körbenézett. Egy különös fiatalembert pillantott meg a hosszú, száraz kukoricaszárak között. A férfi drága, sötét öltönyt viselt, és élesen kirítt a környezetéből. Elías nagual megszokta a mezőkön dolgozó parasztok és földbirtokosok látványát, de soha nem látott olyat, hogy egy elegáns városi ember a drága cipőjét és ruháját ennyire semmibe véve gyalogolt volna keresztül a földeken.

A nagual kipánvázta a lovát, és elindult a fiatalember felé. A sólyom röptét, és a férfi ruházatát a szellem nyilvánvaló megnyilatkozásaként ismerte fel, melyet nem hagyhatott figyelmen kívül. A fiatalember közelébe került, és látta, hogy mi történik. A férfi egy parasztlányt üldözött, aki néhány méterrel előtte szaladt, incselkedve vele.

A nagual számára tökéletesen nyilvánvaló volt az ellentmondás: a két, a kukoricaföldön ugráló ember nem

tartozott össze. A nagual úgy gondolta, a férfi a földbirtokos fia lehet, a lány pedig egy házicseléd. Feszélyezetten érezte magát, hogy kilesi őket, és épp azon volt, hogy sarkon fordul és elmegy, amikor a sólyom újra elsuhant a kukoricaföld felett, ezúttal súrolva a fiatalember fejét. Megriasztotta a párocskát, mindketten megtorpantak és felnéztek, próbálva kiszámítani a madár röppályáját. A nagual észrevette, hogy a férfi vékony és jóképű, és nyugtalan, kísértő szemei vannak.

Aztán a pár megunt a sólyom figyelését, és folytatták a játékukat. A fiatalember elkapta a nőt, magához ölelte, és gyengéden lefektette a

30.

földre. De aztán ahelyett – ahogy azt a nagual várta – megpróbált volna szeretkezni vele, levetette a ruháit, és meztelenül parádézni kezdett a lány előtt.

A nő nem hunyta be szégyenlősen a szemeit, és nem sikoltott fel zavarában vagy rémületében. Csak kuncogott; elbűvölte őt a szatírként körülötte táncoló, buján kacagó és gesztikuláló meztelen férfi. Végül, szemmel láthatólag lenyűgözve a látványtól, a lány vad kiáltást hallatott, felpattant és a fiatalember karjaiba vetette magát.

Don Juan azt mondta, Elías nagualnak el kellett ismernie, hogy a szellem ezúttal a legelképesztőbb jeleket adta neki. Teljesen egyértelmű volt számára, hogy a férfi örült. Ellenkező esetben, tudva, mennyire óvják asszonyaikat a parasztok, eszébe sem jutott volna, hogy az úttól pár méternyire csábítson el egy parasztlányt, fényes nappal – és teljesen meztelenül.

Don Juan nevetésben tört ki, és azt mondta, azokban az időkben, ha valaki levetette a ruháit és fényes nappal szexuális aktusba bocsátkozott egy ilyen helyen, az azt jelentette, hogy az illető vagy bolond vagy a szellem áldása van rajta. Hozzátette, hogy az, amit a férfi tett, manapság nem lenne túlzottan meglepő dolog. De akkor, majdnem száz évvel ezelőtt az emberek sokkal gátlásosabbak voltak.

Mindezen dolgok az első pillanatban meggyőzték Elías nagualt arról, hogy a férfi bolond, és ugyanakkor a szellem áldását is magán viseli. Attól félt, hogy esetleg felbukkan néhány paraszt, feldühödnek a látványtól, és ott helyben meglincselik a fiatalembert. De senki sem vetődött arra. A nagual úgy érezte, mintha megállt volna az idő.

Miután végzett az aktussal, a férfi felöltözött, elővett egy zsebkendőt, és gondosan leporolta a cipőjét, mindeközben végig vad ígéreteket tett a lánynak, majd útjára indult. Elías nagual követte őt. Valójában több napig követte a férfit, és közben kiderítette róla, hogy színész, és Juliánnak hívják.

Később a nagual elég gyakran látta a férfit színpadon ahhoz, hogy felismerje, a színész roppant karizmatikus egyéniség. A közönség imádta őt – különösen a nők. És a férfi fenntartások nélkül használta karizmatikus képességeit arra, hogy elcsábítsa a rajongóit. Elías nagual, miközben követte őt, több alkalommal is tanúja lehetett csábí-

31.

tási technikájának, mely abból állt, hogy mihelyst kettesben maradt egy nőnemű rajongójával, a fiatalember azonnal megmutatta magát neki meztelenül, aztán várt, amíg a nő, a látványtól elkábulva, megadta magát. Ez a technika hihetetlenül hatékonynak bizonyult. A nagualnak el kellett ismernie, hogy a színész roppant sikeres volt – egy dolgot kivéve. Halálos beteg volt. Elías nagual látta a halál fekete árnyékát, mely mindenhová követte őt.

Don Juan újra elmagyarázott nekem valamit, amit évekkorábban már elmondott – hogy a halálunk egy fekete folt, közvetlenül a bal vállunk mögött. Azt mondta, hogy a varázslók tudják, ha valaki közel van a halálhoz, mivel képesek látni ezt a sötét foltot, mely pontosan az adott személy alakját és méretét veszi fel.

Amikor rádöbrent arra, hogy a férfi nemsokára meg fog halni, a nagual zsidbasztó tanácsalanságba merült. Azon tűnődött, vajon miért jelölt meg a szellem egy ilyen beteg embert. Ő úgy tanulta, hogy a dolgok természetes folyamata a pótlás, nem pedig a helyreállítás. Kétkedett abban, hogy rendelkezik a szükséges képességgel vagy erővel, hogy meggyógyítsa ezt a fiatalembert, vagy hogy szembeszálljon halálának sötét árnyával. Még abban sem volt biztos, hogy valaha is képes lesz kideríteni, vajon a szellem miért sodorta őt ilyen nyilvánvalóan felesleges és hiábavaló helyzetbe.

A nagual nem tehetett mást, mint hogy együtt maradt a színésszel, követte őt mindenhová, és várt a megfelelő alkalomra, amikor mélyebben láthatja a dolgokat. Don Juan elmondta, hogy a nagual első dolga a szellem megnyilatkozásakor az, hogy a lássa az érintett személyeket. Elías nagual az első pillanattól kezdve a legnagyobb körültekintéssel próbálta látni az embert. Látta a parasztlányt is, aki a szellem megnyilvánulásának része volt, de úgy ítélte meg, hogy semmi olyasmit nem látott, ami igazolta volna a szellem megnyilatkozását.

Azonban mialatt a fiatalember egy újabb csábításának volt tanúja, a nagual új mélységükben láthatta a dolgokat. Ez alkalommal az imádó egy gazdag földbirtokos lánya volt, aki már a kezdetektől fogva tökéletesen uralta a helyzetet. A nagual úgy szerzett tudomást a randevújukról, hogy meghallotta, amikor a lány arra bátorította a színészt, hogy találkozzanak másnap. Elías nagual ott rejtőzködött pirkadatkor

32.

az utca túloldalán, amikor a fiatal nő elhagyta a házukat, és ahelyett, hogy a hajnali misére ment volna, elindult, hogy találkozzon a színésszel. A fiatalember már várt rá, és a lány arra unszolta, hogy kövesse őt a nyílt mezőre. A színész habozni látszott, de a lány gúnyolódni kezdett vele, és nem engedte visszakozni.

Amint a nagual elnézte a tovalopakodó párt, tökéletesen meg volt győződve arról, hogy azon a napon történni fog valami – valami olyasmi, amit a játékosok egyike sem lát előre. *Látta*, hogy a színész fekete árnyéka szinte a férfi méretének kétszeresére növekszik. A fiatal nő rejtélyes, kemény tekintetéből a nagual arra következtetett, hogy intuitív szinten a lány is érzi a halál sötét árnyékát. A színész szórakozottnak tűnt, szokásától eltérően nem is nevetgélt.

A pár meglehetősen messzire elgyalogolt. Egyszer észrevették az őket követő nagualt, de az úgy tett, mintha a földeken dolgozó helybeli parasztok egyike lenne. Ez megnyugtatta a fiatalokat, és lehetővé tette, hogy a nagual közelebb kerüljön hozzájuk.

Aztán elérkezett a perc, amikor a színész ledobta a ruháit, és megmutatta magát a lánynak. Azonban ez a lány ahelyett, hogy elalélt, és a férfi karjaiba zuhant volna, ahogy azt a többi nő tette, ütlegelni kezdte a színészt. Kíméletlenül rugdosta és ütötte, rálépett meztelen lábára, akkora fájdalmat okozva, hogy hangosan feljajdult.

Elías nagual tudta, hogy a színész nem fenyegette a lányt, és nem is bántalmazta őt. Egyetlen ujjal sem ért hozzá. Csak a lány volt az, aki harcolt. A színész pusztán csak háritani próbálta az ütésekkel, és folyamatosan, de minden lelkesedés nélkül igyekezett elcsábítani a lányt azzal, hogy a nemi szervét mutogatta neki.

A nagualt egyszerre töltötte el visszatetszés és csodálat. Korábban már tapasztalhatta, hogy a színész javíthatatlanul feslett alak volt, de azt is ugyanilyen könnyűszerrel érzékelhette, hogy volt benne valami egyedi, bár visszataszító dolog. Megdöbbenette a nagualt, hogy *látta*, milyen kivételesen tiszta a férfinak a szellemhez fűződő összekötő kapcsa.

Aztán véget ért a támadás. A nő felhagyott a színész ütlegelésével. És ekkor, ahelyett hogy elrohant volna, megadta magát, lefeküdt, és azt mondta a színésznek, hogy most a magáévá teheti.

33.

A nagual megfigyelte, hogy a fiatalember szinte öntudatlan volt a kimerültségtől. Azonban a fáradsága ellenére is folytatta a dolgot, és beteljesítette a csábítást.

Elías nagual nevetett és épp eltűnődött a haszontalan férfi hatalmas kitartásán és eltökéltségén, amikor a nő felsikoltott, a színész pedig hangosan zihálni kezdett. A nagual *látta*, hogyan veti rá magát a fekete árnyék a férfira. Törként hatol be hajszálpontosan a férfi hasítékába.

Don Juan itt eltért a tárgytól, hogy bővebben kifejtse valamit, amit korábban már elmagyarázott nekem; elmondta, mi ez a hasíték, ez a nyílás a fényszövetünkön, a köldök magasságában, ahol a halál ereje szakadatlanul ostromol bennünket. Elmagyarázta, hogy amikor a halál egészséges lényeket üt meg, azt egy ökölcsapáshoz hasonló, gömbölyű csapással teszi. De ha az adott lény haldoklik, a halál egy tördőfés formájában támadja meg.

Így hát Elías nagual biztos volt abban, hogy a férfi úgyszólván már halott, így többé már nem érdekelték a szellem tervei. Már nem voltak tervek; a halál mindent eltörölt.

A nagual felemelkedett a búvóhelyéről, és távozni készült, de a fiatal nő hűvös nyugalma habozásra készítette. A lány közönyösen magára öltötte azt a néhány ruhadarabját, melyeket korábban levetett, és közben dallamtalanul füttyörészett, mintha mi sem történt volna.

Aztán a nagual *látta*, amint a halál jelenlétét elfogadva a férfi teste elengedte védelmező fátylát, és feltárta igaz természetét. Hatalmas erőforrásokkal rendelkező dupla energiájú ember volt, képes arra, hogy a védelem, az álcázás fátylát szője maga köré – természetétől fogva varázsló, és tökéletes jelölt a naguali posztra – a halál fekete árnyától eltekintve.

A nagualt teljesen meghökkentette ez a látvány. Most megértette a szellem szándékát, de továbbra sem értette, hogyan illeszkedhetne egy ennyire haszontalan ember a varázslók rendszerébe.

Időközben a nő felállt és elsétált, anélkül, hogy akár csak egy pillantást is vettet volna a férfira, akinek a teste a halál görcsébe torzult.

Ekkor a nagual *meglátta* a lány fénytését, és felismerte, hogy kivételes agresszivitása a felesleges energia hatalmas áradatának eredménye volt. Meg volt győződve arról, hogy ha a lány nem képes józanul

34.

használni ezt az energiát, akkor az fölébe kerekedik, legyűri őt, és előre nem látható szerencsétlenségeket okoz majd neki.

Amikor a nagual látta, milyen közönyösen sétál el a lány, rádöbben, hogy a szellem újabb megnyilatkozását látja. Nyugodtnak és közömbösnek kellett maradnia. Úgy kellett cselekednie, mintha semmi veszténivalója nem

lenne, és mindenképpen be kellett avatkoznia. Valódi nagual módjára úgy döntött, hogy megküzd a lehetetlennel, úgy, hogy cselekedetének csakis a szellem lesz tanúja.

Don Juan megjegyezte, hogy az ehhez hasonló események során derül ki, vajon a varázsló igaz nagual-e vagy pusztán szélhámos. A nagualok döntéseket hoznak. A következményekre való tekintet nélkül cselekszenek, vagy döntenek úgy, hogy nem cselekszenek. A szélhámosok fontolóra veszik tetteik következményeit, és ettől megbénulnak. Elías nagual, meghozván döntését, nyugodtan odasétált a haldokló férfi mellé, és megtette az első dolgot, amire a teste, nem pedig az elméje készítette: elmozdította a férfi gyújtópontját, hogy ez által az emelkedett tudomás állapotába hozza őt. Viharosan újra és újra megütötte a férfit, míg annak el nem mozdult a gyújtópontja. Magának a halál erejének a segítségével a nagual csapásai egy olyan helyre mozdították el a férfi gyújtópontját, ahol a halál többé már nem számított, és ezen a ponton a férfi nem haldoklott tovább.

Mire a férfi újra lélegezni kezdett, a nagual ráébredt, mekkora felelősség nyugszik rajta. Ha a férfi sorsa az, hogy ellenálljon halála erejének, akkor mindenképpen az emelkedett tudomás állapotában kell maradnia, míg le nem küzd a halált. Előrehaladott betegsége, és rossz fizikai állapota miatt nem lehetett megmozdítani, különben azonnal meghalt volna. A nagual az adott körülmények között az egyetlen lehetséges dolgot cselekedte: kunyhót épített a teste köré, és három hónapon keresztül abban ápolta a teljesen mozdulatlan fiatalembert.

Felszínre tört a racionalitásom, és ahelyett, hogy tovább hallgattam volna a történetet, tudni akartam, hogyan építhetett kunyhót Elías nagual valaki más földjén. Tudatában voltam annak, milyen röghöz kötöttek a vidéki emberek, és milyen szenvedélyesen oltalmazzák a birtokukat.

35.

Don Juan beismerte, hogy annak idején ő maga is feltette ugyanezt a kérdést. Elías nagual pedig azt felelte, hogy maga a szellem tette lehetővé a dolgot. Ez a helyzet mindennel, amibe egy nagual belefog, feltéve, hogy követi a szellem kinyilatkoztatásait.

Amikor a színész már újra lélegzett, Elías nagual először is a fiatal nő nyomába eredt. A lány fontos része volt a szellem megnyilatkozásának. A nagual nem messze attól a helytől érte őt utol, ahol a szinte élettelen színész hevert. Ahelyett, hogy a férfi helyzetéről kezdett volna beszélni, és megpróbálta volna meggyőzni a lányt, hogy segítsen neki, Elías nagual újra teljes felelősséget vállalt a tetteiért: támadó oroszlánként vetette rá magát a nőre, és egy erős csapással elmozdította a gyújtópontját. Mind ő, mind a színész képesek voltak elviselni élet-halálcsapásokat. A lány gyújtópontja elmozdult, de amint kilazult a megszokott helyzetéből, szeszélyesen kezdett el mozogni.

A nagual visszavitte a fiatal lányt oda, ahol a színész hevert, aztán az egész napot azzal töltötte, hogy megakadályozza, hogy a nő elveszítse az eszét, a férfi pedig az életét.

Amikor már biztos volt abban, hogy valamelyest uralja a helyzetet, Elías nagual elment a lány apjához, és azt mondta neki, a lányát bizonyára villámcsapás érte, és átmenetileg megőrült. Elvitte az apát arra a helyre, ahol a lány feküdt, és azt mondta, akárki is legyen a fiatal férfi, a testével fogta fel a villámcsapást, megmentve a lányt a biztos haláltól, azonban ezáltal ő maga annyira megsérült, hogy nem lehet elszállítani.

A hálás apa segített a nagualnak felépíteni a kunyhót a lány életét megmentő férfi számára. A nagual pedig három hónap alatt véghezvitte a lehetetlent, és meggyógyította a fiatalembert.

Amikor elérkezett távozásának ideje, mind a felelősségérzete, mind pedig a kötelessége azt követelte tőle, hogy felhívja a lány figyelmét a többlet energiájára, és azokra a veszélyes következményekre, melyeket az életére és a jólétére gyakorolhat, és hogy felszólítsa arra, hogy csatlakozzon a varázslók világához, mivel ez lehet az egyetlen védekezés önpusztító ereje ellen.

A nő nem felelt. Elías nagualnak pedig kötelessége volt elmondani neki azt, amit a századok során minden egyes nagual elmondott leen-

36.

dő tanítványának. Azt, hogy a varázslók a varázslásról úgy szólnak, mint egy mágikus, misztikus madárról, mely egy pillanatra szünetelteti röptét, hogy reményt és célt adjon az embernek; hogy a varázslók az általuk a bölcsesség madarának, a szabadság madarának nevezett madár szárnyai alatt élnek; és hogy az elkötelezettségükkel és feddhetetlenségükkel táplálják azt. Elmondta, hogy a varázslók tudják, a szabadság madarának röpte mindig egyenes, a madár soha nem fordul meg, és soha nem tér vissza; és hogy a szabadság madara csak két dolgot tehet: vagy magával viszi a varázslókat, vagy maga mögött hagyja őket.

Elías nagual nem tudott beszélni ezekről a fiatal színésznek, mivel az még mindig halálos beteg volt. A fiatalembernek nem sok választása volt. A nagual mégis elmondta neki, hogy ha meg akar gyógyulni, fenntartások nélkül követnie kell őt. A színész pedig azonnal elfogadta a feltételeket.

Aznap, amikor Elías nagual és a színész elindultak a nagual otthona felé, a fiatal nő ott várt rájuk csendben a város szélén. Semmiféle poggyász nem volt nála, még csak egy kosár sem. Úgy tűnt, mintha csak búcsúzni jött volna. A nagual nem állt meg, nem is pillantott a lányra, de a színész, akit egy hordágyon szállítottak, erejét

megfeszítve búcsút intett neki. A lány felnevetett, és egyetlen szó nélkül csatlakozott a nagual társaságához. Kétségek nélkül maga mögött hagyott mindent; tökéletesen megértette, hogy nincsen számára második esély, hogy a szabadság madara vagy magával viszi a varázslókat, vagy maga mögött hagyja őket.

Don Juan hozzátette, hogy ez egyáltalán nem volt meglepő. A nagual személyisége mindig elsőprő erejű, gyakorlatilag ellenállhatatlan, Elías nagual pedig erős hatást gyakorolt erre a két emberre. Három hónapon át napi kapcsolatban állt velük, és ez elég volt ahhoz, hogy hozzászoktassa őket a következetességéhez, a szenvtelenségéhez és az objektivitásához. A két embert megbabonázta a nagual józansága, és mindenképp fölé az, hogy teljesen nekik szentelte magát. E példa és a cselekedetei által Elías nagual rálátást adott számukra a varázslók világára, mely támogató és tápláló, mégis mindent követelő. Olyan világ ez, melyben csak nagyon kevés tévedésnek van helye.

37.

Aztán don Juan emlékeztetett valamire, amit már gyakran elismélt nekem, ám amit mégis mindig sikerült elfelejtenem. Azt mondta, egyetlen percre sem szabad megfeledkezni arról, hogy a szabadság madara csak nagyon kevés türelmet tanúsít a határozatlansággal szemben, és ha tovarepül, soha nem tér vissza.

Hangjának dermesztő zengése fenyegetettséggel terhessé tette az egy perccel korábban még békésen sötét környezetet.

Majd éppoly gyorsan idézte vissza a békés sötétséget, ahogy a szorongás érzetét. Könnyedén megütögte a karamot, és így szólt: – Annak a nőnek olyan ereje volt, hogy bárkit képes volt elszédíteni. Ő volt Talía.

39.

2

A Szellem kopogtatása

AZ ABSZTRAKT

A kora reggeli órákban tértünk vissza don Juan házához. Sokáig tartott, míg lemásztunk a hegyről, mivel attól féltem, hogy a sötétben belezuhanok egy szakadékba, don Juan pedig úgy nevetett rajtam, hogy folyton meg kellett állnia, hogy visszanyerje a lélegzetét.

Holtfáradt voltam, mégsem tudtam elaludni. Aztán, még dél előtt, eleredt az eső. A heves zápor hangja a cseréptetőn nemhogy álomba ringatott volna, de az álomosság utolsó szikráját is kioltotta bennem.

Felkeltem, és elindultam, hogy megkeressem don Juant. Az egyik székben szunyókálva akadtam rá. Ahogy a közelébe értem máris tökéletesen éber volt. Jó reggelt kívántam neki.

– Úgy tűnik, neked nem okoz gondot az alvás – jegyeztem meg.

– Amikor félsz vagy zaklatott vagy, ne feküdj le aludni – mondta anélkül, hogy rám nézett volna. – Aludj egy puha székben ülve, ahogy én teszem.

Egyszer azt tanácsolta, hogy ha gyógyító pihenésben szeretném részesíteni a testemet, tartsak hosszas sziesztaikat hason fekve, arcomat baloldalra fordítva, lábfejemet lógassam le az ágy végénél. Hogy meg ne fázzak, azt javasolta, tegyék egy puha párnát a vállamra, úgy hogy az ne érjen a nyakamhoz, és viseljek vastag zoknit, vagy egyszerűen hagyjam magamon a cipőmet.

Amikor először hallottam a javaslatát, azt hittem, csak viccel, de később megváltoztattam a véleményemet. Ha ebben a helyzetben aludtam, mindig rendkívül kipihentem ébredtem fel. Amikor beszámoltam

40.

neki a meglepő eredményről, azt tanácsolta, hogy kövessem szó szerint a tanácsait, anélkül hogy azzal fáradsztanám magam, hogy elhiszem, vagy kétségbe vonom azokat.

Felvettem don Juannak, hogy a múlt éjjel beszélhettem nekem az ülő helyzetben történő alvásról. Elmondtam neki, hogy az álmatlanságomat a hihetetlen kimerültség mellett egyfajta különös aggodalom okozza, melyet a varázslók barlangjában elhangzott dolgokkal kapcsolatban érzek.

– Hagyd ezt abba! – kiáltott fel. – Sokkal, de sokkal aggasztóbb dolgokat láttál és hallottál már anélkül, hogy egyetlen percig is álmatlanul forgolódjál volna miattuk az ágyadban. Valami más nyugtalanít téged.

Egy pillanatig azt hittem, ezzel azt akarja mondani, hogy nem vagyok őszinte az aggodalmam okát illetően. Magyarázkodni kezdtem, ő azonban folytatta a mondanivalóját, mintha meg se szólaltam volna.

– Múlt éjjel kategorikusan kijelentetted, hogy nem érzed kellemetlenül magad az üregben – mondta. – Nos, én nyilvánvalóan kellemetlenül éreztem magam. Az éjjel azért nem erőltettem a barlang témáját, mert meg akartam figyelni a reakciódat.

Don Juan kifejtette, hogy az ősi idők varázslói úgy készítették a barlangot, hogy az egyfajta katalizátorként működjön. Gondosan úgy alakították ki, hogy képes legyen befogadni két embert, mint két energiamezőt. A varázslók elmélete szerint a szikla természete és az a mód, ahogy az üreget kivésték, lehetővé tette a két test, a két fénygömb számára, hogy összefűzzék az energiájukat.

– Konkrét céllal vittelek el téged abba a barlangba – folytatta –, nem mintha én kedvelném azt a helyet, mert nem kedvelem, hanem azért, mert olyan eszköznek alkották meg, amely segít a tanítványt mélyen az emelkedett tudomás állapotába taszítani. De sajnos, amilyen hasznos segítségnek bizonyul e cél elérésében, ugyanannyira el is homályosít bizonyos dolgokat. Az ősi varázslók nem gondolkodtak túl sokat. Ők a cselekvésre koncentráltak.

– Mindig azt mondtad, hogy a jótevőd is ilyen volt – mondtam.

– Ez az én túlzásom – felelte. – Olyasmi, mint amikor azt mondom, hogy teljesen bolond vagy. A jótevőm modern nagual volt, aki a szabadságért küzdött, de a gondolkodás helyett inkább a cselekvésre kon-

41.

centrált. Te is modern nagual vagy, ugyanez a feladat foglalkoztat téged is, viszont te hajlamos vagy az értelem eltévelyedésének hibájába esni.

Don Juan roppant mulatságosnak találhatta ezt az összehasonlítást, kacaja visszhangzott a szobában.

Amikor visszatereltem a szót a barlang témájára, úgy tett, mintha nem is hallaná, amit mondok. Azonban a szeme csillogásából és abból, ahogy mosolygott, tudtam, hogy csak tetteteti magát.

– Múlt éjjel szándékosan meséltem neked az első absztrakt magról – mondta –, abban a reményben, hogy ha eltöprengsz azon, hogyan viselkedtem veled az évek során, akkor lesz némi fogalmad a többi absztrakt magról is. Régóta együtt vagyunk már, úgyhogy jól ismersz engem. Kapcsolatunk minden egyes perce során igyekeztem a cselekedeteimet és a gondolataimat az absztrakt magok rendszeréhez igazítani.

– Elías nagual története más lapra tartozik. Bár úgy tűnik, hogy emberekről szól, valójában a *szántsándék* története. A *szántsándék* építményeket emel számunkra, és felhív bennünket, hogy lépünk be oda. Ily módon értik meg a varázslók, hogy mi megy végbe körülöttük.

Emlékeztetett arra, hogy én mindig ragaszkodtam ahhoz, hogy felfedezem a tanításai mélyén meghúzódó rendszert. Azt hittem, kritizál engem azon igyekezetemért, hogy az összes tanítását megkísérleltem társadalomtudományi kérdésként értelmezni. Nekiálltam elmondani neki, hogy az ő hatására mára már megváltozott a szemléletmódom, ő azonban leállított, és elmosolyodott.

– Valójában te nem gondolkozol túl jól – sóhajtott fel. – Azt akarom, hogy megértsd a tanításaim mélyén meghúzódó rendszert. Csak az ellen van kifogásom, ahogy te értelmezed ezt a dolgot. Számodra ez a rend titkos eljárásokat vagy egyfajta rejtett összefüggésrendszert jelent. Számomra két dolgot jelent: a szellem által egyetlen szempillantás alatt emelt építményeket, melyeket azért helyez elénk, hogy belépünk oda; és azokat a jeleket, melyeket azért ad nekünk, hogy el ne tévedjünk, ha már odabent vagyunk.

– Mint láthatod, Elías nagual története több volt, mint pusztán az adott eseményt alkotó, egymásra következő részletek összessége –

42.

folytatta don Juan. – Mindezek mögött a *szántsándék* építménye volt. Ez a történet arra szolgált, hogy fogalmat alkothass arról, milyenek is voltak a múlt nagualjai, és hogy felismerd, hogyan cselekedtek, hogy gondolataikat és tetteiket a *szántsándék* építményeihez igazítsák.

Hosszas csend állt be. Nem volt mit mondanom. Hogy ne hagyjam elhalni a beszélgetést, kimondtam az első dolgot, ami az eszembe jutott. Azt mondtam, hogy Elías nagualról hallott történetek alapján roppant pozitív véleményem alakult ki róla. Őt kedveltem, azonban valamely ismeretlen ok miatt minden zavart, amit don Juan Julián nagualról mesélt.

Feszélyezettségem pusztá említése is mérhetetlen jókedvvel töltötte el don Juant. Fel kellett állnia a székéből, nehogy megfulladjon a nevetéstől. A vállamra tette a karját, és azt mondta, az ember vagy szereti, vagy gyűlöli azokat, akikben magára ismer.

Valamilyen ostoba féltékenység megint megakadályozott abban, hogy megkérdezzem, mit ért ez alatt. Tovább kacagott, miközben nyilvánvalóan tudatában volt a hangulatomnak. Végül megjegyezte, hogy Julián nagual olyan volt, akár egy gyermek – a józansága és a megfontoltsága mindig kívülről jött. Varázslótanoncként kapott képzésén kívül nem volt önfegyelme.

Irracionális készletést éreztem arra, hogy megvédjem magam. Azt mondtam neki, hogy az én esetemben az önfegyelem belülről fakad.

– Hát persze. Nem is várható el, hogy pontosan olyan légy, mint ő – mondta leereszkedően, azzal újra nevetni kezdett.

Don Juan néha annyira felbosszantott, hogy üvöltöni lett volna kedvem. De a hangulatom tovatűnt. Olyan gyorsan oszlott el, hogy egy másik aggodalom ütötte fel bennem a fejét. Megkérdeztem tőle, vajon lehetséges-e,

hogy beléptem az emelkedett tudomás állapotába anélkül, hogy ennek tudatában lettem volna. Vagy esetleg napokon át ebben az állapotban maradtam?

– Tanulásod e szakaszában teljesen egyedül lépsz be az emelkedett tudomás állapotába – mondta ő. – Az emelkedett tudomás pusztán az értelmünk számára rejtély. Gyakorlatban ez nagyon könnyű. Akárcsak minden más esetben, itt is túlkomplikáljuk a dolgokat azért, hogy megpróbáljuk ésszerűvé tenni a bennünket körülvevő végtelenséget.

43.

Don Juan megjegyezte, hogy jobban tenném, ha inkább az általa ismertett absztrakt magon gondolkodnék, ahelyett hogy hiábavaló módon a saját személyemről vitatkozom vele.

Elmondtam neki, hogy egész álló reggel ezen a történeten gondolkodtam, és rájöttem, hogy annak metafizikus motívuma a szellem megnyilvánulása volt, de képtelen voltam felismerni az általa említett absztrakt magot. Ez nyilván valami ki nem mondott dolog kellett legyen.

– Ismételtem – mondta, egy a diákjait trenírozó tanár modorában –, a Szellem Megnyilatkozása csak egy név, melyet a varázslói történetekben az első absztrakt mag megnevezésére használunk. Nyilvánvaló, hogy az, amit a varázslók absztrakt magként ismernek fel, valami olyasmi, ami jelenleg elkerüli a figyelmedet. A figyelmed elől kisikló részei a varázslók a *szántszándék* építményének, más néven a szellem csendes hangjának vagy az absztrakt rejtett elrendezésének nevezik.

Azt mondtam, számomra a „rejtett” szó valami nyíltan nem feltárt dolgot jelent, mint például a „rejtett indíték” kifejezés esetében. Don Juan pedig azt felelte, hogy ebben az esetben ez a szó jóval többet jelenti: szavak nélküli tudást, mely túl van a közvetlen felfogóképességünkön – különösen az enyémen. Azonban elismerte, hogy ez a fajta megértés pusztán a jelenlegi képességeimet haladja meg, nem a megértésre irányuló végső képességeimet.

– Ha az absztrakt magok túl vannak a felfogóképességem határain, akkor mi értelme beszélni róluk? – kérdeztem.

– A szabály kimondja, hogy az absztrakt magokat és a varázslói történeteket ezen a ponton kell ismertetni a tanítvánnyal – felelte. – Az absztraktnak a történetekben lakozó rejtett elrendezése, a szavak nélküli tudás, a történetekben benne rejülő *szántszándék* építménye egy nap majd magukon a történeteken keresztül fedi fel magát előtted.

Továbbra sem értettem a dolgot.

– Az absztrakt rejtett elrendezése nem pusztán az a sorrend, melyben az absztrakt magokat elmondom neked – magyarázta don Juan –, és nem is a közös vonásaikban, vagy az őket egymáshoz kapcsoló szövedékekben rejlik. Inkább arról van szó, hogy az ember közvetlenül, a beszélt nyelv közbenjárása nélkül ismerje az absztraktot.

44.

Csendben végigmért tetőtől talpig, és közben nyilvánvalóan látott is engem.

– Ez még nem kézzelfogható a számodra – jelentette ki. Türelmetlenül, sőt talán indulatosan legyintett, mintha bosszantaná a lassúságom, és ez nyugtalanított engem. Don Juannak nem volt szokása kifejezni bosszúságát vagy nemtetszését.

– Ennek semmi köze sincs hozzád vagy a cselekedeteidhez – felelte, amikor megkérdeztem, vajon mérges-e rám vagy csalódott-e bennem. – Csak átfutott az agyamon egy gondolat, amikor *látalak* téged. Van a fénylényednek egy olyan jellemzője, melyért az ősi idők varázslói mindent megadtak volna.

– Árudd el, mi az – követeltem.

– Majd egy másik alkalommal emlékeztetek erre – mondta don Juan. – Most inkább haladjunk tovább a bennünket ösztönző elem, az absztrakt megismerésében, mivel e nélkül az elem nélkül nem létezne sem a harcok útja, sem tudást kereső harcok.

Megemlítette, hogy nem ismeretlenek számára azok a nehézségek, melyeket én mostanában tapasztalok meg. Neki magának is határtalan szenvedést okozott az absztrakt rejtett elrendezésének megértése, és ha Elías nagual nem segít neki, ő is olyanná vált volna, mint a jötevője: csakis a cselekvésre koncentrált volna és kevés értésre.

– Hogy nézett ki Elías nagual? – kérdeztem, hogy témát váltsak.

– Egyáltalán nem hasonlított a tanítványára – mondta. – Sötét bőré, erős testfelépítésű indián volt. A vonásai durvák voltak, a szája nagy, az orra erős. Kis, fekete szemű volt, és vastag fekete haja, melybe egyetlen ősz szál sem vegyült. Alacsonyabb volt Julián nagualnál, de a kezei és a lábai nagyok voltak. Nagyon szerény és bölcs volt, de nem volt benne lobogás; a jötevőmhöz képest szinte fakó volt. Mindig egyedül volt, és mindig töprengett valamin. Julián nagual folyton azzal viccelődött, hogy a tanára tonnaszám ontotta magából a bölcsességeket, és a háta mögött csak Tonnás nagualnak nevezte őt.

– Én soha nem értettem, miért tréfálkozik ezzel – folytatta. – Számomra Elías nagual olyan volt, akár a frissítő szellő. Ő mindig türelmesen elmagyarázott nekem mindent, hasonlóképpen ahhoz, ahogy én magyarázom el neked a dolgokat, de az ő magyarázataiban volt még

45.

valumi más is. Nem igazán részvétnek nevezném ezt a dolgot, inkább empátiának. A harcosok képtelenek részvétet érezni, mivel már nem sajnálják magukat, és az önsajnálát ösztönző ereje nélkül a részvét értelmetlenné válik.

– Azt mondd, don Juan, hogy a harcosok csak önmagukért élnek?

– Bizonyos értelemben igen. A harcos számára minden önmagával kezdődik és végződik. Azonban az absztrakttal való kapcsolata eredményeképpen úrrá lesz az önteltség érzésén, így az énje absztrakttá és személytelessé válik.

Elías nagual úgy érezte, hogy a mi kettőnk élete és személyisége sokban hasonlít egymásra – folytatta don Juan.

– Ebből kifolyólag kötelességének érezte, hogy segítsen nekem. Mivel én nem érzem ezt a hasonlóságot közted és köztem, gyanítom, hogy nagyjából úgy kezellek léged, ahogy Julián nagual kezelt engem.

Don Juan azt mondta, Elías nagual attól a naptól fogva a szárnyai alá vélte őt, ahogy megérkezett a jótévője házába, hogy megkezdje tanulóidejét. Az idős nagual hozzálátott, hogy elmagyarázza neki, mi fog történni a képzése során, függetlenül attól, vajon don Juan képes volt-e megérteni a dolgot. Annyira intenzív készíttést érzett arra, hogy segítse don Juant, hogy gyakorlatilag fogolyként tartotta a házában, ily módon védve meg őt Julián nagual durva túlkapásaitól.

– Eleinte folyton Elías nagual házában voltam – folytatta don Juan. – És imádtam ott lenni. A jótévőm házában mindig résen kellett lennem: folyamatosan rettegtem attól, vajon mi történik velem legközelebb. De Elías nagualnál biztonságban éreztem magam, ott megnyugodhattam.

– A jótévőm irgalmatlan nyomást gyakorolt rám, én pedig képtelen voltam rájönni, miért teszi ezt. Úgy gondoltam, Julián nagual egyszerűen örült.

Don Juan elmondta, hogy Elías nagual Oaxaca államból származó indián volt, akit egy ugyanarról a vidékről származó másik nagual, Rosendo nagual tanított. Elías nagual roppant konzervatív, a magánéletét nagy becsben tartó embernek jellemezte, aki mégis híres gyógyító és varázsló hírében állt, nem csak Oaxacában, de egész Dél-Mexi-

46.

kóban. Mindazonáltal hivatása és ismertsége ellenére tökéletes magányban élt Észak-Mexikóban, az ország másik végében.

Don Juan elhallgatott, és szemöldökét felhúzva, kérdő tekintettel nézett rám. De én csak azt akartam, hogy folytassa a történetet.

– Minden egyes alkalommal, amikor úgy gondolom, hogy kérdéseket kellene feltenned nekem, te csak hallgatsz – mondta. – Biztos vagyok benne, hogy hallottad, amikor azt mondtam, hogy Elías nagual híres varázsló volt, aki napi kapcsolatban állt az emberekkel Dél-Mexikóban, ugyanakkor remeteéletet élt északon. Nem kelti fel ez a kíváncsiságot?

Szörnyen ostobának éreztem magam. Azt mondtam, hogy amikor elmesélte ezeket a dolgokat, átfutott az agyamon a gondolat, hogy Elías nagualnak nyilván rengeteg gondot okozott az ingázás.

Don Juan felnevetett, én pedig – mivel felhívta erre a figyelmemet – megkérdeztem, hogyan volt képes Elías nagual egyszerre két helyen lenni.

– Az *álmodás* a varázsló repülőgépe – mondta. – Elías nagual *álmodó* volt, a jótévőm pedig *cserkésző*. Elías nagual képes volt megteremtteni és kivetíteni a varázslók által *álmodó testnek* vagy *alakmásnak* nevezett dolgot, így képes volt egyszerre két helyen lenni. *Álmodó testével* végezte a varázslói munkáját, miközben valódi énje remeteként élt.

Megjegyeztem, hogy elképesztett, milyen könnyen el tudtam fogadni azt az állítást, miszerint Elías nagual képes volt kivetíteni önmaga szilárd, háromdimenziós képét, miközben egyszerűen képtelen voltam felfogni az absztrakt magokról szóló magyarázatokat.

Don Juan azt mondta, azért tudtam elfogadni Elías nagual kettős életének gondolatát, mivel a szellem most végzi a végső simításokat a tudomással kapcsolatos képességemen. Erre én tiltakozások özönét zúdítottam rá kijelentésének zavarosságá miatt.

– Ez nem zavaros kijelentés – mondta ő. – Ez tény. Mondhatod azt, hogy számodra jelenleg felfoghatatlan tény, de ez nem lesz mindig így.

Mielőtt válaszolhattam volna, újra Elías nagualról kezdett beszélni. Azt mondta, Elías nagual roppant kíváncsi elme volt, és nagyon ügyes volt a kétkezi munkában. *Álmodóként* megtett utazásai során rengeteg tárgyat látott, melyeket aztán fába és kovácsoltvasba formázott. Don

47.

Juan állította, hogy ezen alkotások némelyike különleges és kísértő szépségű volt.

– Miféle tárgyakról mintázza a nagual ezeket a műalkotásokat? – kérdeztem.

– Ezt lehetetlen kideríteni – felelte. – Azt kell feltételeznünk, hogy mivel indián volt, Elías nagual úgy merült *álmodó* utazásaiba, ahogy a vadállatok járnak zsákmány után. Egy vadállat soha nem bukkan fel olyan helyeken, ahol emberi tevékenység jelei mutatkoznak. Csak akkor tűnik fel, ha senki sincs a környéken. Mondjuk úgy, hogy Elías nagual, magányos álmodóként, felkereste a végtelenség hátsódudvarát, amikor senki sem volt a környéken, és lemásolt mindent, amit látott, anélkül, hogy tudta volna, mire használták az adott tárgyakat, vagy hogy honnan származnak azok.

Most sem okozott problémát, hogy elfogadjam, amit don Juan mondott. Egyáltalán nem tűnt túlzónak ez az elképzelés. Épp azon voltam, hogy szóvá teszem ezt, amikor don Juan szemöldökének egyetlen mozdulatával félbeszakított, és folytatta Elías nagualról szóló beszámolóját.

– Ritka élvezet volt számomra, amikor meglátogattam őt – mondta – ugyanakkor egyfajta különös büntudat forrása is. Halálra untam ott magam. Nem azért, mintha Elías nagual unalmas lett volna, hanem, mert Julián nagual annyira páratlan személyiség volt, és egy életre megfertőzött mindenkit.

– De hát én azt hittem, hogy biztonságban és kényelemben éreztem magad Elías nagual házában – mondtam.

– Így igaz, és pontosan ebből eredt a büntudatom és a képzeletbeli problémám is. Akárcsak te, én is imádtam kínozni magam. Eleinte azt hittem, békére lelek Elías nagual társaságában, de később, amikor jobban megértettem Julián nagualt, az ő útját követtem.

Don Juan elmesélte, hogy Elías nagual háza előtt volt egy nyitott, tetővel fedett rész, ahol a nagual berendezett egy kovács- és egy ácsműhelyt, és ott tartotta a szerszámait is. A cseréptető vályogház egyetlen nagy, döngölt padlójú szobából állt, abban élt Elías nagual öt női látóval, akik tulajdonképpen a feleségei voltak. Társaságának volt még négy férfi tagja is, négy látó varázsló, akik a nagual háza körülötti ap-

48.

ró kunyhókban laktak. Mindannyian indiánok voltak, akik az ország különböző részeiről származtak, és csak később költöztek Észak-Mexikóba.

– Elías nagual nagyra becsülte a szexuális energiát – mondta don Juan. – Hitt abban, hogy az azért adatott nekünk, hogy felhasználhassuk az *álmodás* során. Azt tartotta, hogy az *álmodás* azért ment ki a használatból, mert képes megzavarni az érzékeny emberek ingatag mentális egyensúlyát.

– Én pontosan úgy tanítottalak téged az *álmodásra*, ahogy Elías nagual tanított engem – folytatta. – Ő azt tanította nekem, hogy miközben alszunk, a gyűjtőpontunk lágyan és teljesen természetes módon elmozdul. A mentális egyensúly nem más, mint a gyűjtőpont megszokott helyen való rögzülése. Az álmok elmozdítják a gyűjtőpontot, az *álmodás* pedig arra való, hogy irányítsuk ezt a természetes elmozdulást, és az *álmodáshoz* szükség van a szexuális energiára, így katasztrófával járhat, ha a szexuális energiát az *álmodás* helyett a szexre fecsérelnék el. Ilyenkor az *álmodók* szeszélyesen és rendszertelenül mozdtítják el a gyűjtőpontjukat, és megőrülnek.

– Mit akarsz ezzel mondani, don Juan? – kérdeztem, mivel úgy éreztem, az *álmodás* témája nem következett a beszélgetés természetes folyamatából.

– Te *álmodó* vagy – mondta. – Ha nem bánsz óvatosan a szexuális energiáddal, a legjobb, ha hozzászoksz a gondolathoz, hogy a gyűjtőpontod szeszélyesen fog eltolódni. Egy perccel ezelőtt elképesztettek a saját reakcióid. Nos, nem sok hiányzik ahhoz, hogy a gyűjtőpontod szeszélyesen, rendszertelenül mozogjon, mivel nincs egyensúlyban a szexuális energiád.

Tettem valami ostoba és oda nem illő megjegyzést a felnőtt férfiak szexuális életéről.

– Az *álmodást* a szexuális energiánk vezérli – magyarázta don Juan. – Elías nagual arra tanított engem – és én is erre tanítalak téged –, hogy az ember a szexuális energiáját vagy szeretkezésre, vagy *álmodásra* használja. Más lehetőség nincs. Ezt pusztán azért említem, mivel komoly problémáid vannak azzal, hogy elmozdítsd a gyűjtőpontodat, hogy felfogd a legutóbbi témánkat: az absztraktot.

49.

– Ugyanez történt velem is – folytatta. – Csak akkor került minden a helyére, amikor a szexuális energiám megszabadult a világ megkötő erejétől jelöl. Az *álmodókra* ez a szabály vonatkozik, a *cserkészőkre* viszont pont az ellenkezője érvényes. A jótevőm mondhatni kicsapongó szexuális életet élt, mind köznapi emberként, mind pedig nagualként.

Már-már úgy tűnt, don Juan fel fogja fedni jótevője viselt dolgait, de aztán nyilvánvalóan meggondolta magát. Megrázta a fejét, és azt mondta, messze túl merev vagyok az efféle kinyilatkoztatásokhoz, én pedig nem erőltetem a dolgot.

Majd azt mondta, hogy Elías nagual rendelkezett azzal a józansággal, melyre csak az *álmodók* tehetnek szert az önmagukkal vívott elképzeltetlen csaták során. Ezt a józanságot arra használta, hogy minden igyekezetével

megválaszolja don Juan kérdéseit.

– Elías nagual elmagyarázta, hogy számomra ugyanaz jelentette a problémát a szellem megértésében, ami számára – folytatta don Juan. – Ő úgy gondolta, kétféle dologról van szó. Az egyik az az igény, hogy az ember közvetett módon megértse, mi is a szellem, a másik pedig a szellem közvetlen megértése.

Neked az első dologgal vannak problémáid. Ha az ember megérti, mi is a szellem, a második dolog magától megoldódik, és ez fordítva is igaz. Amikor a szellem szól hozzád csendes szavaival, bizonyosan azonnal tudni fogod, mi is ő.

Azt mondta, Elías nagual véleménye szerint az okozza a nehézséget, hogy az ember csak nehezen fogadja el azt a gondolatot, hogy a kifejtésére szolgáló szavak nélkül is létezhet tudás.

– De nekem ez egyáltalán nem jelent problémát – mondtam.

– Elfogadni ezt a tételt korántsem olyan könnyű, mint azt állítani, hogy elfogadod – felelte. – Elías nagual mindig azt mondta, hogy az emberiség eltávolodott az absztrakttól, bár valaha bizonyosan közel volt hozzá. Ez kellett legyen a bennünket életben tartó erő. De aztán történt valami, ami elhívott minket tőle, és most képtelenek vagyunk visszatérni hozzá. Azt mondta, évekig tart, míg a tanítvány képes lesz arra, hogy visszatérjen az absztrakthoz, azaz tudatára ébredjen annak, hogy a tudás és a beszélt nyelv egymástól függetlenül is létezhet.

50.

Don Juan megismételte, hogy az absztrakthoz való visszatérésben az jelenti számunkra a legnagyobb nehézséget, hogy nem vagyunk hajlandók elfogadni, hogy szavak, sőt gondolatok nélkül is létezhet tudás.

Épp azon voltam, hogy vitázni kezdjek veled, hogy kijelentsem, képtelenség, amit állít, amikor az a különös érzésem támadt, hogy elmulasztottam valamit, és hogy a mondanivalója kritikus jelentőséggel bír számomra. Valóban próbált elmondani nekem valamit, amit vagy én nem voltam képes felfogni, vagy szavakkal nem lehetett kifejezni.

– A tudás és a nyelv két külön dolog – ismételte halkán don Juan. Már majdnem rávágtam, hogy ezt én is tudom, mintha érteném, miről beszél, de még időben rajtakaptam magam, és csendben maradtam.

– Mondtam már neked, hogy a szellemtől lehetetlen beszélni – folytatta –, mivel a szellemet csak megtapasztalni lehet. A varázslók ezt az állapotot igyekeznek éreztetni, amikor azt mondják, hogy a szellem nem olyasvalami, amit látni vagy érezni lehetne. De mindig ott lebeg felettünk. Néha eljön valamelyikünkhöz, az idő túlnyomó részében azonban közömbösnek tűnik.

Hallgattam, ő pedig folytatta a magyarázatát. Elmondta, hogy a szellem sok szempontból olyan, akár egy vadon élő állat. Mindaddig távolságot tart tőlünk, míg valami elő nem csalogatja; ekkor következik be a szellem megnyilvánulása.

Felvettem, hogy ha a szellem nem egy entitás, és nem is egy jelenlét, és nincs esszenciája sem, akkor hogyan képes bárki is előcsalogatni?

– Az a te problémád – mondta don Juan –, hogy csak az absztraktról alkotott saját elképzeléssel foglalkozol. Számodra például az ember belső lényege vagy egyfajta alapelv minősül absztraktnak. Esetleg a valamivel kevésbé homályos dolgok, mint a jellem, az akarat, a bátorság, a méltóság vagy a becsület. A szellemet természetesen le lehet írni ezen dolgok szempontjából, ezekkel a kifejezésekkel is. És pont ez zavar annyira össze téged – a szellem mindez a dolog, és egyikük sem.

Még azt is hozzátette, hogy én azokat a dolgokat tartom absztrakcióknak, melyek vagy pont az ellentétek azon gyakorlati dolgoknak,

51.

melyekre gondolni tudok, vagy olyan dolgok, melyekről eldöntöttem, hogy nem bírnak konkrét létezéssel.

– A varázslók számára ellenben az minősül absztraktnak, aminek nincsen megfelelője az emberi dolgok világában.

– De hát ezek ugyanazok a dolgok – kiáltottam fel. – Hát nem látod, hogy ugyanarról beszélünk?

– Nem – állította don Juan. – A varázslók számára a szellem absztrakt dolog, egyszerűen azért, mivel szavak, sőt gondolatok nélkül ismerik azt. Absztrakt, mivel nem képesek megfogalmazni, mi is a szellem. Mégis, anélkül hogy a leghalványabb esélyük vagy vágyuk lenne írni, hogy megértsék, a varázslók foglalkoznak a szellemmel, és kezelik azt. Felismerik, meghívják, előcsalogatják, bizalmas viszonyba kerülnek vele, és kifejezik azt a tetteikkel.

Kétségbeesetten ráztam meg a fejem. Képtelen voltam felfedezni a különbséget.

– A félreértésed abból ered, hogy az „absztrakt” kifejezést használtain a szellem jellemzésére – mondta don Juan.

– Számodra az absztrakt dolgok szavak, melyek az intuíció állapotait írják le. Jó példa erre a „szellem” szó, mely nem az értelmet vagy a gyakorlati tapasztalást jelöli, és amelynek csak annyi hasznát veszed, hogy felcsigázza a képzeletedet.

Iszonyatosan dühös voltam rá. Megátalkodott alaknak neveztem, ő pedig jót mulatott rajtam. Felvetette, hogy ha

elgondolkodnék azon a kijelentésén, miszerint létezhet a szavaktól független tudás is, akkor esetleg meglátnám a fényt az alagút végén.

– Vedd fontolóra a következőt: – mondta – nem az a lényeges számodra, hogy velem találkoztál. Aznap, amikor engem megismertél, találkoztál az absztrakttal. De mivel nem voltál képes beszélni róla, észre sem vetted ezt. A varázslók anélkül találkoznak az absztrakttal, hogy elgondolkodnának azon, hogy látnák vagy megérintenék azt, és anélkül, hogy egyáltalán éreznék a jelenlétét.

Nem szóltam, mivel nem volt kedvem vitatkozni don Juannal. Néha úgy éreztem, szándékosan fogalmaz ilyen homályosan. Azonban úgy tűnt, ő nagyszerűen szórakozik.

52.

JULIÁN NAGUAL UTOLSÓ CSÁBÍTÁSA

Don Juan házában belső udvara hűvös és csendes volt, akár egy kolostor kerengője. Sok nagy gyümölcsfa állt egymáshoz közel ültetve, melyek elnyeltek minden zajt és mintha a hőmérsékletet is szabályozták volna. Amikor először jártam a házában, kritikus megjegyzésekkel illettem a gyümölcsfák ültetésének illogikus módját. Én több helyet hagytam volna közöttük. Ő erre azt felelte, hogy azok a fák nem a tulajdonai, hanem szabad és független harcos-fák, akik csatlakoztak harcosainak társaságához, és a megjegyzéseim – melyek a hétköznapi fákra igazak – rájuk nem érvényesek.

Azt gondoltam, képletesen beszél, mivel akkor még nem tudtam, hogy don Juan minden kijelentését szó szerint értette.

Most a nádból készült karosszékekben ültünk, a gyümölcsöktől roskadozó fákkal szemben. Megjegyeztem, hogy a látvány nem csak gyönyörű, de roppant furcsa is, mivel nem volt itt a gyümölcsérés ideje.

– Ez egy érdekes történet – mondta. – Mint tudod, ezek a fák a csoportom harcosai. Azért most hoznak gyümölcsöt, mert a csoport minden tagja végső utazásunkról beszélt és kifejezte az ezzel kapcsolatos érzéseit, itt előttük. Így hát a fák tudják, hogy nemsokára útnak indulunk, és ők is elkísérnek bennünket.

Megdöbbenve néztem rá.

– Nem hagyhatom itt őket – magyarázta don Juan. – Ők is harcosok. Közösséget vállaltak a nagual társaságával, és tudják, hogyan érzek irántuk. A fák gyűjtőpontja roppant alacsonyan helyezkedik el hatalmas fénylő burkukon, és ez lehetővé teszi számukra, hogy ismerjék az érzéseinket, például azokat az érzéseket, melyeket most érzünk, amikor a végső utazásomról beszélünk.

Csendben maradtam, mivel nem akartam elidőzni a témánál. Aztán don Juan megszólalt, és a rosszkedvem semmivé foszlott.

– A varázslói történetek második absztrakt magját a Szellem Kopogtatásának nevezik – mondta. – Az első absztrakt mag, a Szellem Megnyilatkozása az az építmény, melyet a *szántszándék* emel és helyez a varázslók elé, majd felhívja őket arra, hogy lépjenek be oda. Ez a *szántszándék* építménye abban a formában, ahogy a varázslók látják

53.

azt. A Szellem Kopogtatása ugyanez az építmény, abban a formában, ahogy azt a belépésre felhívott – vagy inkább kényszerített – kezdő látja.

– A második absztrakt mag önmagában is alkothat egy történetet. A történet szerint, miután a szellem megnyilvánult emberünk előtt és nem kapott választ, csapdát állított neki. Ez egy végső fortély volt; nem mintha emberünk különleges lett volna, hanem mert a szellem eseményeinek felfoghatatlan láncolata abban a pillanatban elérhetővé tette őt, amikor a szellem bekopogtatott az ajtaján.

– Mondanom sem kell, hogy bármit is tárt fel a szellem emberünknek, az semmit sem jelentett számára. Valójában ellentmondott mindannak, amit tudott, mindannak, ami volt. Természetesen az ember azonnal és határozottan elutasította azt, hogy neki bármi dolga lenne a szellemmel. Nem állt szándékában bevenni egy ilyen nevetséges ostobaságot. Ő jobban tudta a dolgot. Ennek eredményeképpen abszolút patthelyzet alakult ki.

– Mondhatni, hogy ez csak egy bárgyú történet – folytatta don Juan. – Úgy is mondhatnám, csak azt a cuclit mutattam meg neked, amit azok szájába dugunk, akiket kellemetlenül érint az absztrakt csendje.

Egy percig rám meredt, aztán elmosolyodott.

– Te szereted a szavakat – mondta szemrehányóan. – A csendes tudás pusztá gondolata is rémülettel tölt el. De a történetek, legyenek bármilyen ostobák, örömet szereznek neked, és biztonságérzetet nyújtanak számodra.

Olyan pajkosan mosolygott, hogy képtelen voltam megállni nevetés nélkül.

Aztán emlékeztetett arra, hogy korábban már részletesen beszámolt nekem arról az esetről, amikor a szellem először kopogtatott be az ő ajtaján. Egy percig fogalmam sem volt, miről is beszél.

– Nem csak a jótévőm bukkant rám, amikor ott hevertem az úton, attól a puskalövéstől haldokolva – magyarázta.

– A szellem is rám talált aznap, és bekopogtatott az ajtómon. A jótévőm megértette, hogy azért van ott, hogy a

szellem közvetítője legyen. A szellem közbeavatkozása nélkül semmi jelentősége nem lett volna a jötevőmmel való találkozásomnak.

54.

Elmondta, hogy a nagual csakis akkor válhat a szellem közvetítőjévé, miután a szellem már kinyilvánította erre irányuló hajlandóságát – akár szinte észrevehetetlenül, akár nyílt parancs formájában. Ennél fogva a nagual nem saját akaratából és nem saját számításai alapján választja meg a tanítványait. De miután a szellem különböző jeleken keresztül kinyilvánította a hajlandóságát, a nagual mindent megtesz, hogy beteljesítse a szellem akaratát.

– A varázslók, különösen a nagualok – folytatta don Juan – egy életen át tartó gyakorlás után tudják, mikor hívja fel őket a szellem arra, hogy lépjenek be az általa felmutatott építménybe. Megtanulták fegyelmelni az őket a *szántsándékkal* összekötő kapcsukat, így mindig készen állnak, mindig tudják, mit tartogat számukra a szellem.

Azt mondta, hogy a varázslók útján történő előrehaladás általában drasztikus folyamat volt, aminek a célja az összekötő kapocs rendszerbehozása. A köznapi emberek esetében a *szántsándékkal* a kapcsolat gyakorlatilag halott, és a varázslók is hasznavehetetlen összekötő kapocssal kezdenek, mivel az nem reagál önként.

Hangsúlyozta, hogy e kapcsolat újraélesztésének érdekében a varázslóknak kérlelhetetlen, kemény célra van szükségük – egy speciális lelkiállapotra, melyet *hajthatatlan szántsándéknak* neveznek. A varázslók tanulmányainak az a legnehezebb része, hogy elfogadják, hogy a nagual az egyetlen olyan lény, aki képes táplálni ezt a *hajthatatlan szántsándékot*.

Vitába szálltam vele, mondván, hogy nem értem, miért lenne ez olyan nehéz.

– A tanítvány olyasvalaki, aki azért küzd, hogy megtisztítsa, és új életre keltse ezt az összekötő kapcsot – magyarázta don Juan. – Ha a kapcsolat újraéledt, a tanítvány többé már nem tanítvány, addig azonban szüksége van egy kérlelhetetlen célra, hogy előrehaladhasson, és ilyen céllal természetesen nem rendelkezik. Ezért megengedi a nagualnak, hogy ő biztosítsa számára ezt a célt, és ahhoz, hogy ezt megtegye, fel kell adnia az egyéniségét. Ez a nehéz a dologban.

Emlékeztetett valamire, amit már sokszor elmondott nekem: hogy önkénteseket nem szívesen látnak a varázslók világában, mivel nekik már megvan a saját céljuk, és ez különösen megnehezíti számukra az

55.

egyéniségük feladását. Amikor a varázslók világa az önkéntes szándékával ellenkező elképzeléseket és tetteket követel meg, azok egyszerűen megtagadják a változást.

– A nagual legnagyobb kihívást jelentő és legármányosabb feladata az, hogy újraélessze tanítványának a szellemhez fűződő kapcsolatát – folytatta don Juan –, és ez egyben egyike a legnagyobb fejfájást okozó feladatainak is. Természetesen a jelölt személyiségétől függően a szellem tervei lehetnek magasztosan egyszerűek és bonyolultan összetettek is.

Állította, hogy – bár én talán épp az ellenkezőjét gondolom – az én tanításom nem volt annyira terhes és fárasztó a számára, mint az övé a jötevője számára. Beismerte, hogy nekem volt némi önfegyelmem, és ez nagyon hasznosnak bizonyult, ő viszont szemernyi önfegyelmével sem rendelkezett. A jötevője annak idején pedig még nála is fegyelméletlenebb volt.

– A szellem megnyilatkozásai észrevehetően különböznek egymástól – folytatta a mondanivalóját. – Bizonyos esetekben épp hogy csak észlelhetőek, az én esetemben viszont egyértelmű parancsok voltak. Engem lelőttek, ömlött a vér a mellkasomon lévő sebből. A jötevőmmel gyorsan és határozottan kellett cselekednie, akárcsak az ő jötevőjének annak idején. A varázslók tudják, hogy minél nehezebben végrehajtható parancsot kapnak, annál nehezebb esetnek bizonyul aztán a tanítvány.

Kifejtette, annak, hogy ő két naguallal is kapcsolatban állt, az volt az egyik legelőnyösebb oldala, hogy két ellentétes nézőpontból hallhatta ugyanazokat a történeteket. Például az Elías nagualról és a szellem megnyilvánulásáról szóló történet a tanítvány nézőpontjából a szellem nehéz kopogtatásáról szólt a jötevője ajtaján.

– Minden, a jötevőmmel kapcsolatos dolog roppant nehéz volt – mondta don Juan, és nevetni kezdett. – Huszonnégy éves korában a szellem nem csak bekopogtatott az ajtaján, de kis híján rá is törte azt.

Elmondta, ez a történet valójában évekkorábban kezdődött, amikor a jötevője még egy mexikóvárosi család jóképű, tizenéves gyermeke volt. Gazdag, művelt, elragadó fiatalember volt, karizmatikus személyiséggel, akibe első pillantásra beleszerettek a nők. Ugyanakkor el-

56.

puhult, féktelen és lusta ember is volt, aki semmit nem tett meg, ami nem kecsegtetett azonnali haszonnal.

Don Juan azt mondta, a jötevője ilyen személyiséggel és családi háttérrel – egy jómódú özvegy egyetlen fia volt, anyja és négy rajongó nővére szinte bálványozta őt – csak egyféleképpen viselkedhetett. Nem voltak gátlásai, és

bármit megengedett magának. Még a hasonzorú, önimádó barátai is olyan morálisan zuhantak tartották, aki azért élt, hogy a világ összes erkölcsi kihágását elkövesse.

Mértéktelenségei végül legyengítették őt, és halálosan megbetegedett – elkapta korának rettegett betegségét, a tbc-t. Azonban a betegsége nem hogy nem zabolázta meg, de olyan fizikai helyzetet teremtett, melyben bujábbnak érezte magát, mint valaha. Mivel szemernyi önuralma sem volt, teljesen átengedte magát a kicsapongásnak, és ettől annyira leromlott az egészsége, hogy már nem maradt számára remény.

A mondás, miszerint mindig esőtől jön az áldás, don Juan jótevőjének esetében tökéletesen igaznak bizonyult. Miközben egészségi állapota egyre romlott, meghalt az édesanyja, az egyetlen személy, aki támogatta, és valamelyest féken tartotta őt. Jókora örökséget hagyott rá, mely egy életre elég lehetett volna a számára, azonban fegyelmetlenségében néhány hónap alatt az utolsó fillérig elverte azt. Mivel nem volt semmiféle szakmája vagy foglalkozása, amiből megélhetett volna, a fiatalember végképp koldusbotra jutott.

Amikor elfogyott a pénze, a barátai is elhagyták; még az őt valaha imádó nők is hátat fordítottak neki. Életében most először kellett szembenéznie a rideg valósággal. Figyelembe véve az egészségi állapotát, ez elvileg a véget jelentette számára. De tele volt lendülettel. Elhatározta, hogy dolgozni fog.

Buja szokásain azonban képtelen volt változtatni, ezért az egyetlen olyan helyen keresett munkát, ahol kellemesen érezte magát: a színházban. Már csak azért is alkalmas volt a színészmesterségre, mivel született ripacs volt, ráadásul felnőtt életének legnagyobb részét színésznők társaságában töltötte. Elhagyta barátainak és ismerőseinek megszokott körét, csatlakozott egy vidéki színtársulathoz, és mély

57.

átéléssel vetette bele magát a vallásos darabok és morális játékok tudóvészes hősének szerepébe.

Don Juan felhívta a figyelmemet a jótevője életét mindig is jellemző különös iróniára. Ott volt ez a fiatalember, egy mihaszna semmirekellő, aki kicsapongó életmódjának köszönhetően haldoklott, és erre szentek, és misztikusok szerepét játszotta. Sőt a nagyhét alkalmából bemutatott passiójátékban még Jézus Krisztust is eljátszotta.

Betegsége azonban csak egyetlen, az északi államokban megtett turnét engedélyezett számára. Aztán Durango városában két dolog is történt vele: élete a végéhez ért, és a szellem bekopogtatott az ajtaján.

Mind a halála, mind a szellem kopogtatása ugyanakkor következett be – fényes nappal, egy bozótosban. A halála akkor csapott le rá, amikor egy fiatal nőt készült elcsábítani. Eddigre már végtelenül legyengült, és aznap túlhajszolta magát. Az eleven, erős és az örültségig megszállott fiatal nő a szeretkezés ígéretével rávette őt arra, hogy tartson vele egy félreeső helyre, mérföldekre a legközelebbi lakott településtől. Ott aztán órákon keresztül küzdött vele. Mire a nő végre behódolt, a fiatalember a végsőkig kimerült, és olyan csúnyán köhögött, hogy alig kapott levegőt.

Utolsó szenvedélyes fellángolása során égető fájdalmat érzett a vállában. Olyan érzés volt, mintha a mellkasa kettéhasadt volna, és egy köhögési roham hatására ellenállhatatlanul öklendezni kezdett. De kényszeres elvhajhászása tovább hajtotta előre, míg végül halála tudóvérzés formájában el nem jött. Ekkor lépett színre a szellem, egy, a férfi segítségére siető indián formájában. A fiatal színész már korábban észrevette a körülöttük ólálkodó indiánt, de nem szentelt neki túlzottan nagy figyelmet, mivel teljesen elmerült a csábítási folyamatban.

Akár egy álomban, úgy látta a lányt. Az nem ijedt meg, és nem vesztette el a lélekjelenlétét. Csendben és gyorsan felöltözött, és elsietett a helyszínről, mint egy nyúl, ha kopók loholnak a sarkában.

A fiatalember látta az odarohanó, őt felületelni próbáló, és közben hülyeségeket beszélő indiánt is. Hallotta, amint az a szellemnek ajánlja magát, és érthetetlen dolgokat motyog valami idegen nyelven. Aztán az indián gyorsan cselekedni kezdett. A fiatalember mögé lépett, és csattanós ütést mért a hátára.

58.

A haldokló férfi roppant ésszerűen arra következtetett, hogy az indián vagy el akarja távolítani a vérrögöt a tüdejéből, vagy meg akarja ölni őt.

Miközben az indián újra és újra hátba vágta, a színész tökéletesen biztossá vált abban, hogy a másik férfi a nő szeretője vagy férje, és most meg fogja gyilkolni őt. Azonban az indián áthatóan sugárzó szeméit látva megváltoztatta az álláspontját. Tudta, hogy az indián egyszerűen csak örült, és semmi köze sincs a nőhöz. Tudatossága utolsó morzsáival a férfi motyogására koncentrált. Az azt mondogatta, hogy az ember felmérhetetlen erővel rendelkezik, hogy a halál csak azért létezik, mert mi magunk *szándékoljuk* azt születésünk pillanatától fogva, és hogy a halál *szándéka* felfüggeszhető, ha megváltoztatjuk a gyűjtőpontunk helyzetét.

Ekkora már tudta, hogy az indián teljesen tébolyodott. A szituáció annyira teátrális volt – ott haldoklott egy bolondságokat motyogó, örült indián karjaiban –, hogy megfogadta, ripacs marad egészen a keserű végig, és ígéretet tett magának, hogy nem a tudóvérzésbe vagy a hátára mért ütésekbe fog belehalni, hanem a nevetésbe. És csak kacagott, míg meg nem halt.

Don Juan megjegyezte, hogy a jótevője természetesen nem is vehette komolyan az indiánt. Senki nem képes

komolyan venni egy ilyen embert, különösen nem egy jövőbeni tanítvány, akinek esze ágában sem volt önként jelentkezni a varázslói életre.

Aztán don Juan megemlítette, hogy többféleképpen is elmagyarázta már nekem, miből is áll a varázslói feladat. Azt mondta, nem lenne elbizakodottság részéről elárulni azt, hogy a szellem szemszögéből ez a feladat a bennünket a szellemmel összekötő kapocs megtisztításából áll. A *szántsándék* által elének helyezett építmény így hát egyfajta tisztító-kunyhó, melyben nem annyira a kapcsolatunkat megtisztító eljárásokra lelünk rá, hanem arra a csendes tudásra, mely lehetővé teszi, hogy ez a tisztítási folyamat végbemehessen. E nélkül a csendes tudás nélkül egyetlen eljárás sem működhetne, és pusztán a meghatározhatatlan vágyódás homályos érzete valami után élne bennünk.

Elmagyarázta, hogy a varázslók által a csendes tudás eredményeképpen felszabadított események oly egyszerűek, mégis oly absztraktak,

59.

hogy a varázslók réges-régen elhatározták, hogy csakis jelképesen beszélnek róluk, például a szellem megnyilatkozásaként illetve bekopogtatásaként említik őket.

Azt mondta, hogy például ha a varázslók nézőpontjából íránk le a nagual és leendő tanítványa közötti első találkozás során végbemenő eseményeket, az teljességgel felfoghatatlan lenne. Oktalanság lenne ki lejtetni, hogy a nagual egy életen át tartó tapasztalásának következtében valami számunkra megfoghatatlant, a második figyelmét – varázslógyakorlatokkal megnövelt tudomást – egy absztrakt dologgal való láthatatlan kapcsolatra fókuszálja. És mindezt azért teszi, hogy kiemelje és megtisztítsa valaki másnak ehhez a megfoghatatlan dologhoz fűződő láthatatlan kapcsolatát.

Megjegyezte, hogy mindannyiunkat sajátos, csak ránk jellemző természetes korlátok tartanak távol a csendes tudástól; az én legnehezebben ledönthető korlátom az, hogy hajlamos vagyok függetlenségnek álcázni az önelégültségemet.

Követeltem, hogy említsen konkrét példákat. Emlékeztettem, hogy egyszer figyelmeztetett engem arra, hogy kedvelt vitatkozási fogás az, hogy az ember általánosságban kritizálja a másikat, anélkül, hogy konkrét példákkal támasztaná alá az állítását.

Don Juan sugárzó arccal nézett rám.

– A múltban többször is adtam neked erónövényeket – mondta. – Először túlzásokba estél, hogy meggyőzd magad arról, hogy amit megtapasztaltál, csak hallucináció volt. Aztán különleges hallucinációknak akartad hinni őket. Emlékszem, milyen jól mulattam azon, ahogy ragaszkodtál ahhoz, hogy didaktikus hallucinációknak nevezd ezeket a tapasztalásokat.

Azt mondta, hogy az illuzórikus függetlenségem bebizonyítására való törekvésem olyan helyzetbe kényszerített, melyben még akkor is képtelen voltam elfogadni, amit mondott nekem a történekről, ha az megegyezett azzal, amit a magam csendes tudásával én is tudtam. Tudtam, hogy azért alkalmazta az erónövényeket, ezeket a meglehetősen korlátozott hatókörű eszközöket, hogy elmozduljon a gyűjtőpontom a megszokott helyzetéből, és ezáltal belépjek az emelkedett tudomás részleges vagy időleges állapotaiba.

60.

– Függetlenséged gátját használtad arra, hogy átsegítsen téged ezen a helyzeten – folytatta. – Mivel ez a korlát mind a mai napig ott él benned, továbbra is fenntartod ezt a meghatározatlan fájdalomérzetet, bár talán már nem annyira láthatóan. Most tehát az a kérdés, hogyan rendezed el úgy a következtetéseidet, hogy a jelenlegi tapasztalásaid illeszkedjenek önelégültséged rendszerébe?

Beismertem, hogy csakis úgy vagyok képes fenntartani a függetlenségemet, hogy egyáltalán nem gondolok ezekre a tapasztalásokra.

Don Juan olyan józúen kacagott, hogy kis híján kiesett a karosszékből. Felállt és sétálni kezdett, hogy visszanyerje a lélegzetét. Aztán visszaült a székbe, összeszedte magát, hátradőlt és keresztbe vetette a lábait.

Azt mondta, köznapi emberként nem tudjuk és soha nem is fogjuk tudni, hogy létezik egy tökéletesen valódi és működő dolog – a bennünket a *szántsándékkal* összekötő kapocs – és ez biztosítja a velünk született feledékenységünket a saját sorsunkkal kapcsolatban. Kijelentette, hogy aktív életünk során soha nincs esélyünk arra, hogy a pusztá szórakozottság szintjénél mélyebbre hatoljunk, mivel álmosító mindennapi ügyeink időtlen idők óta tétlenné és tompává tesznek minket. A sorsunkkal kapcsolatos szórakozottságunk csak akkor kezd más jelleget ölteni, amikor életünk szinte már véget ér. Ez képessé tesz minket arra, hogy a mindennapi ügyek ködösítő fátyola mögé tekintsünk. Sajnos ez az ébredés mindig együtt jár az idős kor által okozott energiavesztéssel, és ilyenkor már nincs elég erőnk ahhoz, hogy szórakozottságunkat gyakorlati és valós felfedezéssé változtassuk. Ezen a ponton csak egy zavaros, éles és kínzó érzés marad számunkra, egy megnevezhetetlen dolog iránti vágyakozás, és az egyszerű düh, hogy elmulasztottuk azt.

– Több dolog miatt is szeretem a verseket – mondta don Juan. – Többek közt azért, mert megragadják a harc

hangulatát, és kifejezik azt, ami oly nehezen kifejezhető.

Elismerte, hogy a költők élénken tudatában vannak a *szántszándékhoz* fűződő kapcsolat létezésének, de csak intuitívan ismerik azt, nem pedig a varázslók tudatos, gyakorlati módján.

61.

– A költőknek nincsenek első kézből való tapasztalásaik a szellemtől – folytatta. – Ezért van az, hogy a verseik képtelenek elhatolni a szellem valódi gesztusaihoz. De roppant közel járnak hozzá.

Felkapott egyet a mellette lévő széken heverő verses köteteim közül, Juan Ramón Jiménez egy válogatáskötetét. Kinyitotta a könyvjelzővel megjelölt oldalon, átnyújtotta nekem, és jelezte, hogy olvassam fel az adott verset.

*Vajon én vagyok az, aki ma este
szobámban járkál,
vagy az alkonyatkor a kertemben
ólálkodó koldus rója köreit?*

*Körbenézek
és látom,
hogyminden a régi, mégis más...
Az ablak nyitva volt?
Vagy lehet, hogy már alszom?*

*Nem sápadt zöld volt-e a kert,
s az ég tiszta kék?
Most felhők borítják,
szél fú odakint,
s a kertre bús homály borul.*

*Úgy hiszem, fekete volt hajam,...
s szürkében jártam...
Most hajam szürke
s ruháim feketék...
Az én járásom ez?
A bennem visszhangzó zaj üteme
vajon régi hangom ritmusa még?
Önmagam vagyok-e még
vagy az alkonyatkor a kénemben ólálkodó koldus?*

62.

*Körbenézek...
Felhők az égen, zúg a szél...
A kertre bús homály borult...*

*Jövök és megyek... Hisz már
álomba merültem, nem?
Hajam szürke... S minden a régi,
mégis minden megváltozott...*

Magamban újra elolvastam a verset, és magával ragadott a költő zavarának és tehetetlenségének hangulata. Megkérdeztem don Juant, vajon ő is ugyanezt érzi-e.

– Úgy hiszem, a költő érzi az öregedés súlyát, és a szorongást, melyet ez a felismerés szül – felelte. – De ez csak az egyik része a dolognak. A másik, és engem ez érdekel, az, hogy bár a költő soha nem mozdította el a gyűjtőpontját, mégis ráérezett arra, hogy valami különleges dolog forog kockán. Nagy bizonyossággal érzi, hogy létezik valamilyen megnevezhetetlen, egyszerűsége miatt megkapó tényező, mely megszabja a sorsunkat.

63.

A Szellem csellegása

AZ ÖSSZEKÖTŐ KAPOCS MEGTISZTÍTÁSA

A Nap még nem kelt fel a keleti csúcsok mögöl, de a levegő máris forró volt. Miután pár mérföldnyire eltávolodtunk az úton a várostól és elértük az első meredek emelkedőt, don Juan pihenőt tartott. Leült néhány nagy szikla mellé, melyeket az út kivágásakor robbantottak ki a hegy arcából, és intett, hogy csatlakozzak hozzá. Ha a közeli hegyekbe tartottunk, gyakran álltunk meg ezen a helyen, hogy beszéljünk vagy hogy pihenjünk egyet. Don Juan közölte velem, hogy ez az utunk hosszú lesz, esetleg több napot is töltünk majd a hegyekben.

– Most a harmadik absztrakt magról fogunk beszélni – mondta. – Ezt a szellem vagy az absztrakt csellegásának, önmagunk *csellegésének* vagy az összekötő kapocs megtisztításának nevezik.

Meglepett az elnevezések sokfélesége, de nem szóltam semmit. Vártam, hogy don Juan folytassa a magyarázatát.

– Akárcsak az első és a második absztrakt mag – folytatta –, ez a történet is megáll önmagában. Miután a szellem hiába kopogtatott emberünk ajtaján, az egyetlen lehetséges eszközt alkalmazta: cselhez folyamodott. Végére is a Szellem már korábban is oldott meg kilátástalan helyzetet csellegásokkal. Nyilvánvaló volt, hogy ha hatást akar gyakorolni emberünkre, akkor rá kell szednie őt. Ezért a szellem elkezdte az embert a varázslás rejtelmére oktanni, és így vált a varázslás tanulása azzá, ami: a csellegások és a fortélyok útjává.

– A történet szerint a szellem úgy szedte rá az embert, hogy ide-oda taszigálta őt a tudomás különböző szintjei között, megmutatva neki ez

64.

által, hogyan őrizze meg az összekötő kapocs megerősítéséhez szükséges energiát.

Don Juan azt mondta, ha ezt a történetet egy modern helyzetre alkalmazzuk, akkor a nagual esetét kapjuk a szellem élő közvetítőjeként, aki ezen absztrakt mag szerkezetét ismételve csellegások és fortélyok segítségével tanít.

Hirtelen felállt, és a hegylánc felé indult. Követtem őt, és hozzákezdünk a hegy megmászásához.

Késő délután értük el a magas hegyek csúcsát. Még ebben a magasságban is roppant meleg volt. Egész nap egy szinte láthatatlan ösvényt követtünk, míg végül elérkeztünk egy kis tisztásra, egy ősi megfigyelőhelyre, mely egyaránt uralta északot és nyugatot.

Letelepedtünk, és don Juan visszatért a varázslói történetekről folytatott beszélgetésünkre. Azt mondta, most már ismerem annak a történetét, hogyan nyilatkozott meg a *szántszándék* Elías nagualnak, és hogyan kopogtatott be Julián nagual ajtaján. Azt is tudtam, hogyan találkozott ő maga a szellemmel, és egész biztos nem felejtettem el, milyen volt az én első találkozásom a szellemmel. Kijelentette, hogy ezeknek a történeteknek mind azonos a szerkezete, csak a szereplők változtak. Mindegyik egy absztrakt tragikomédia volt, melyet egy absztrakt szereplő, a *szántszándék*, és két emberi színész, a nagual és a tanítványa adott elő, és az absztrakt mag volt a forgatókönyv.

Úgy éreztem, végre értem, amit mond, de sem magamnak, sem neki nem tudtam volna kielégítően elmagyarázni, mit is értettem meg. Amikor megkíséreltem szavakba önteni a gondolataimat, azon kaptam magam, hogy csak gagyogok.

Úgy tűnt, don Juan felismerte, milyen lelkiállapotban vagyok. Azt tanácsolta, hogy csak lazítsak és figyeljek. Azt mondta, a következő történet arról a folyamatról szól, hogyan vezetik be a tanítványt a szellem birodalmába: arról a folyamatról, melyet a varázslók a szellem csellegásának vagy a *szántszándékkal* való összekötő kapocs megtisztításának neveznek.

– Már elmeséltem neked azt, hogyan vitt engem a házába Julián nagual, miután lelőttek, és hogyan kezelte a sebemet, míg fel nem épültem – folytatta don Juan. – De azt még nem mondtam el, hogyan

65.

tisztította meg az összekötő kapcsomat, hogyan tanított meg arra, hogy *csellegszem* önmagamot.

– A nagual elsőként is rászedi leendő tanítványát. Ez annyit tesz, hogy kizökkenti a szellemmel való összekötő kapcsát. Ezt kétféleképpen teheti meg. Vagy többé-kevésbé megszokott, normális csatornákon keresztül, ahogy azt én tettem veled, vagy a nyílt varázslás eszközeit alkalmazva, ahogy azt a jótévőm tette velem.

Don Juan újra elmesélte nekem, hogyan győzte meg a jótévője az úton összegyűlt embereket arról, hogy a sebesült az ő fia. Aztán fizetett néhányuknak, hogy vigyék a soktól és a vérvesztéstől öntudatlan állapotban lévő don Juant a házába. Ott tért magához napokkal később, egy kedves öregember és kövér felesége társaságában, akik a sebéet kezelték.

Az öreg azt mondta, őt Belisariónak hívják, a felesége pedig híres gyógyító, és ők ketten gyógyítják don Juant. Don Juan közölte velem, hogy nincs pénz, mire Belisario a tudára adta, hogy majd rendezzi valahogy a tartozását

miután felépült.

Don Juan elmondta, hogy tökéletesen össze volt zavarodva – bár ez az állapot egyáltalán nem volt új a számára. Csak egy izmos, nyughatatlan és iskolázatlan, húszéves fiatal indián volt, rettenetes természetül megáldva. A hála fogalma teljesen ismeretlen volt a számára. Úgy roppant kedves dolog volt az öregember és a felesége részéről, hogy segítettek neki, de azt tervezte, hogy megvárja, míg begyógyul a sebe, aztán egyszerűen felszívódik az éjszakában.

Amikor már kellőképpen felépült, és kész volt kereket oldani, az öreg Belisario bevitte őt az egyik szobába, és remegő hangon suttogva elárulta neki, hogy a ház, amelyben laknak, egy szörnyetegé, aki rabként tartja itt őt és a feleségét. Megkérte don Juant, segítsen nekik, hogy visszanyerhessék a szabadságukat, és elmenekülhessenek gyöttrő fogvatartójuktól. Mielőtt don Juan válaszolhatott volna, egy irtózat, halarcú ember robbant be a szobába, akár egy rémtörténet egyik szereplője, aki egészen eddig az ajtó mögött hallgatózott. Olyan hatalmas volt, hogy teljesen betöltötte az ajtónyílást, a bőre zöldes-szürke volt, és csak egyetlen, rezzenéstelen szeme volt, az is a homloka közepén.

66.

Kígyóként sziszegve don Juan fölé hajolt, készen arra, hogy kettétépje, ő pedig annyira megrémült, hogy ott helyben elájult az ijedségtől.

– A jótevőm mesterien zökkenetett ki szellemhez fűződő összekötő kapcsomat – nevetett don Juan. – Természetesen mielőtt a szörnyeteg belépett volna az ajtón, az emelkedett tudomás állapotába juttattott engem, úgyhogy amit *láttam*, az valójában egy alaktalan energiamező volt, valami, amit a varázslók szervetlen lénynek neveznek.

Don Juan azt mondta, számtalan esetet tudna mondani, amikor a jótevője ördögi humora elképesztően zavarbaejtő helyzetekbe hozta a tanítványait, különösen magát don Juant, aki a komolysága és a merevsége miatt ideális alanya volt Julián nagual didaktikus tréfáinak. Mintegy utólagos gondolatként azt is hozzátette, kétség nem fér ahhoz, hogy a jótevője végtelenül jól mulatott ezeken a tréfákon.

– Ha azt hiszed, hogy mulatok rajtad – ami persze igaz is –, az semmi ahhoz képest, ahogy a jótevőm mulatott rajtam – mondta don Juan. – Az én ördögi jótevőm megtanult könnyezni, hogy leplezze a nevetését. El sem tudod képzelni, hogyan zokogott első leckém idején.

Folytatva a történetet kijelentette, hogy az élete örökre megváltozott miután *látta* azt az irtózatot embert. A jótevője gondoskodott erről. Azt is elmagyarázta, hogy miután a nagual egyszer bevonta a tanítványait, különösen a leendő nagualt a csselfogásokkal, azért kell küzdenie, hogy biztosítsa annak együttműködési készségét. Ez az együttműködési készség kétféle lehet. A leendő tanítvány vagy van annyira fegyelmezett és behangolt, hogy csak az ő döntése, hogy szükséges a nagualhoz csatlakoznia, amint az a fiatal Talía esetében történt; vagy, ha a leendő tanítványnak csak kevés önfegyelme van, vagy abszolút fegyelmezetlen, akkor a nagualnak rengeteg időt és munkát kell fordítania a meggyőzésére.

Mivel don Juan egy vad, üresfejű, fiatal parasztfiú volt, az ő behálózásának folyamata bizarr irányt vett.

Nem sokkal az első kikölkentése után a jótevője újra kikölkentette őt, amikor bemutatta don Juannak, milyen hihetetlen átváltozásokra képes. Az öreg Belisario egy nap életerős fiatalemberré vált. Don Juan ezt az átalakulást csakis a színészmesterség mesterműveként tudta értelmezni.

67.

– Hogyan vitte végbe ezeket az átváltozásokat? – kérdeztem.

– Julián nagual egyszerre volt színész és varázsló – felelte don Juan. – A mágiája abból állt, hogy a kívánt átalakulást előidéző helyzetbe mozdította el a gyújtópontját, ezáltal változtatva át magát, a művészete pedig átváltozásainak tökéletességében rejlett.

– Nem igazán értem, amit mondasz.

Don Juan erre elmondta, hogy az érzékelés az emberek cselekedeteinek és mivoltának sarkalatos pontja, és hogy az érzékelést a gyújtópont helyzete határozza meg. Következésképpen, ha megváltozik a gyújtópont helyzete, ennek megfelelően megváltozik az a mód is, ahogy az ember a világot érzékeli. A varázslók, akik pontosan tudják, hová helyezték a gyújtópontjukat, azzá válhatnak, amivé csak akarnak.

– Julián nagual olyan páratlan hozzáértéssel tudta elmozdítani a gyújtópontját, hogy a lehető legkifinomultabb átváltozásokat volt képes véghezvinni ez által – folytatta don Juan. – Amikor például egy varázsló varjújává változik, az kétségtelenül hatalmas teljesítmény. De ez a gyújtópont nagymértékű, ennél fogva durva eltolásával jár együtt. Azonban ha a varázsló a gyújtópontját egy kövér férfi, vagy egy öregember pozíciójába mozdítja el, az csak a legapróbb eltolást, és az emberi természet tökéletes ismeretét követeli meg.

– Nem igazán szeretnék erről beszélni, vagy akár gondolkodni róla – mondtam.

Don Juan úgy nevetett a kijelentésemre, mintha a létező legjobb viccet hallotta volna.

– Volt valami oka a jótevőd átváltozásainak? – kérdeztem. – Vagy csak a saját mulatságára tette?

– Ne légy ostoba. Egy harcos semmit sem tesz pusztán a saját mulatságára – felelte. – A jötevőm átváltozásai a stratégiájának részei voltak. A szükség diktálta őket, ahogy azt is, amikor öregemberből fiatalá vált. Az átváltozásai időnként mulatságos következményekkel jártak ugyan, de ez más lapra tartozik. Emlékeztettem don Juant arra, hogy korábban már megkérdeztem, hogyan sajátította el a jötevője az átváltozás művészetét. Akkor azt felelte, hogy a jötevőjének volt egy tanára, de nem árulta el, ki volt az.

68.

– A gyámunk, ez a nagyon rejtélyes varázsló tanította őt erre – felelt ő kurtán.

– Ki ez a rejtélyes varázsló? – kérdeztem don Juant.

– A halállal dacoló – mondta, kérdően nézve rám.

A halállal dacoló varázsló don Juan társaságának minden tagja számára roppant meghatározó személy volt. Véleményük szerint ez az ember a régi idők egy varázslója volt, akinek a gyűjtőpontja befolyásolása által sikerült túlélnie az eltelt évszázadokat, különleges módon és különleges helyekre mozdítva el azt teljes energiamezejében. Ezek a manőverek lehetővé tették számára, hogy megőrizze a tudását és az életerejét.

Don Juan már mesélt nekem arról az egyezségről, melyet leszámazási ága látói kötöttek évszázadokkal ezelőtt a halállal dacolóval. Élet-energiáért cserébe ajándékokat adott nekik. Emiatt az egyezés miatt a gyámjuknak tartották, és „a bérlőnek” nevezték őt.

Korábban már kifejtette nekem, hogy a régi idők varázslói a gyűjtőpont elmozdításának mesterei voltak. E tudásuk révén rendkívüli dolgokat fedeztek fel az érzékeléssel kapcsolatban, de arra is rájöttek, milyen könnyű elveszni az aberrációban. Don Juan számára a halállal dacoló helyzete ezen eltévelyedés iskolapéldája volt.

Minden lehetséges alkalommal újra és újra elmondta, hogy ha a gyűjtőpontot olyasvalaki taszítja meg, aki nem csak látja azt, de kellő energiával is rendelkezik ahhoz, hogy elmozdítsa, akkor az oda csúszik el a fénygömbön, ahová csak az adott személy akarja. A gyűjtőpont ragyogása elegendő ahhoz, hogy bevilágítsa az általa megérintett fonálszerű energiamezőket. A világnak az így létrejövő érzékelése éppoly teljes lesz, mint a megszokott, mindennapi érzékelésünk, de nem lesz azonos azzal, ennél fogva a józanság létfontosságú, ha a gyűjtőpont elmozdításáról van szó.

Don Juan ezután visszatért a történetéhez, és elmondta, hogy gyorsan hozzászólt ahhoz a gondolathoz, hogy az életét megmentő öregember valójában egy magát öregnek álcázó fiatal férfi. Azonban egy szép nap a fiatalember újra azzá az öreg Belisarióvá vált, akivel don Juan először találkozott. Ő és az asszony, akit don Juan a feleségének

69.

tartott, összecsomagolták a holmijukat, és két mosolygós ember bukkant fel értük a semmiből, öszvéreket vezetve.

Nevetve ízelgette az emlékeket. Azt mondta, hogy mialatt az öszvérhajcsárok felpakolták a csomagokat az állatok hátára, Belisario félrevonta őt, és felhívta a figyelmét arra, hogy a felesége és ő újra álcázták magukat. Ő maga újra öregemberré vált, gyönyörű felesége pedig zsémbes, kövér indián nővé.

– Olyan fiatal és ostoba voltam, hogy csak a nyilvánvaló, kézzelfogható dolgoknak volt jelentősége a számomra – folytatta don Juan. – Alig néhány nap telt el azóta, hogy láttam, hogyan változik át a jötevőm gyenge, hetvenéves öregemberből életerős, húszas éveinek közepén járó férfivá, és elhittem neki, hogy idős kora csak álca volt. A felesége szintén átváltozott kövér, mogorva indián asszonyból gyönyörű, karcsú fiatal nővé. Természetesen a nő nem változtatta át magát úgy, ahogy a jötevőm. A jötevőm egyszerűen csak kicserélte az asszonyt. Én persze ott rögtön megérthettem volna mindent, de hát a bölcsességre mindig csak apránként és fájdalmasan teszünk szert.

Az öregember biztosította don Juant arról, hogy bár talán még nem érzi teljesen jól magát, a sebe már begyógyult. Aztán magához ölelte, és őszinte, szomorú hangon a következőket súgta a fülébe:

– A szörny annyira megkedvelt téged, hogy felszabadított engem és a feleségemet a rabszolgaságból, és téged tart meg egyedüli szolgálójának.

– Kinevettem volna – folytatta don Juan –, ám ekkor ijesztő zaj kíséretében egy mély, vadállati morgás hangzott fel a szörnyeteg szobájából.

Don Juannak csak úgy fénylettek a szemei a gyönyörűségtől. Igyekeztem komoly maradni, de képtelen voltam ellenállni a nevetésnek.

Látván don Juan rémületét, Belisario hosszasan mentegetődzött amiatt, hogy a sors úgy hozta, hogy ő felszabadult, don Juant pedig börtönbe vetette a végzet. Méltatlankodva csattogtatta a nyelvét, és elátkozta a szörnyeteget. Könnyes szemmel sorolta fel mindazokat a dolgokat, melyeket don Juannak a szörny szolgáljaként napról napra el kell majd végeznie. Amikor pedig don Juan tiltakozni kezdett, suttogva tu-

70.

datta vele, hogy semmi esélye a menekülésre, mivel a szörny páratlan tudású boszorkánymester.

Don Juan megkérte Belisariót, hogy segítsen neki, mondja meg, mihez kezdjen most, az pedig nekilátott hosszasan kifejteni egy sor tervet és cselekedetet, melyeket csakis köznapi emberi lényekkel szemben lehetett volna alkalmazni. A köznapi emberek világában tervezgethetünk és spekulálhatunk, és ezek a tervek, a szerencsétől, a ravaszságunktól és az áldozatvállalásainktól függően akár eredményre is vezethetnek. De ha az ismeretlennel kerülünk szembe, a belenyugvás és a megértés jelenti a túlélés egyetlen reményét, és ez különösen igaz volt don Juan helyzetére.

Belisario alig hallható hangon motyogva bevallotta don Juannak, hogy Durangóba megy varázslást tanulni, hogy biztos lehessen afelől, hogy a szörnyeteg soha nem ered a nyomába. Megkérdezte don Juant nem akar-e ő is varázslást tanulni. Don Juan pedig, akit már a gondolat is halálra rémített, azt felelte, hogy neki semmi dolga a boszorkányokkal.

Don Juan az oldalát fogta a nevetéstől, és beismerte, nagy gyönyörűségére szolgál, ha belegondol, mennyire élvezhette a jövevénye ezt a közbizalmat. Különösen akkor, amikor ő kitörő szenvedéllyel és félelemmel visszautasította Belisario komoly ajánlatát, mondván:

– Én indián vagyok, és arra születtem, hogy féljem és gyűlöljem a boszorkányokat.

Belisario összenézett a feleségével, és egész testében remegni kezdett. Don Juan rájött, hogy az öreg csendben sír, mivel nyilvánvalóan bántotta őt a visszautasítás. A feleségének kellett támogatnia őt, míg vissza nem nyerte a lélekjelenlétét.

Amikor távoztak, Belisario megfordult, és adott don Juannak még egy utolsó tanácsot. Azt mondta, a szörnyeteg irtózik a nőktől, és don Juannak találnia kell egy férfit, arra a bizonytalan eshetőségre, ha esetleg a szörnyeteg eléggé megkedvelné őt ahhoz, hogy hajlandó legyen új szolgát választani helyette. De ne legyenek túl nagy reményei, mivel az is évekbe fog telni, mire akár csak a házat elhagyhatja. A szörnyeteg szeret biztos lenni afelől, hogy a szolgálói hűségesek – vagy legalábbis engedelmeseek.

71.

Don Juan ezt már nem bírta tovább. Összeomlott, zokogni kezdett, és azt mondta Belisariónak, hogy őt senki sem fogja a rabszolgájává lenni, inkább megöli magát. Az öreget nagyon megindította don Juan kitörése, és bevallotta, hogy benne is felmerült ez az ötlet, de a szörnyeteg képes volt olvasni a gondolataiban, és minden egyes alkalommal közbelépett, amikor megpróbálta kioltani az életét.

Belisario újra felajánlotta, hogy magával viszi Durangóba varázslást tanulni. Azt mondta, ez az egyetlen lehetséges megoldás. Don Juan erre azt felelte, hogy ez a megoldás olyan számára mintha csöbörből vödörbe kerülne.

Belisario hangosan zokogni kezdett, és átölelte don Juant. Elátkozta a percet, amikor megmentette egy másik ember életét, és megesküdtött arra, hogy fogalma sem volt arról, hogy a sorsuk fel fog cserélődni. Aztán megtörölte az orrát, égő szemmel don Juanra nézett, és így szólt:

– Az álcázás az egyetlen esélyed a túlélésre. Ha nem viselkedsz megfelelően, a szörnyeteg ellopja a lelked, és nyáladzó idiótát csinál belőled, aki a feladatait elvégzi ugyan, de semmi másra nem képes. Milyen kár, hogy nincs időm megtanítani téged arra, hogyan cselekedj – majd még hevesebb zokogásra fakadt.

Don Juan könnyektől elfúló hangon megkérte Belisariót, mondja el, hogyan álcázza magát. Belisario elárulta, hogy a szörnyetegnek rettenetesen rossz a látása, és azt javasolta don Juannak, hogy tetszése szerint kísérletezzon különféle álruhákkal. Végül is hosszú évek állnak a rendelkezésére, hogy különböző álcákat próbáljon ki. Zokogva magához ölelte az ajtóban, a felesége pedig szegénylősen megérintette a kezét. Aztán mindketten távoztak.

– Soha életemben nem éreztem olyan félelmet és kétségbeesést, sem azelőtt, sem azután – mondta don Juan. – A szörnyeteg össze-vissza zörgött a házban lévő tárgyakkal, mintha már türelmetlenül várna rám. Leültem az ajtóban, és nyüszítettem, akár egy szenvedő kutya, aztán elhántam magam páni félelmemben.

Don Juan órákig ült ott, képtelenül arra, hogy megmozduljon. Sem elmenni, sem a házba belépni nem mert. Nem túlzás azt állítani, hogy szinte már haldoklott, amikor megpillantotta Belisariót, amint az a karját lengette felé az utca túloldaláról, kétségbeesetten próbálva felhívni

72.

magára a figyelmét. Don Juannak már az is azonnali megkönnyebbülést jelentett, hogy újra látta az öreget. Belisario a járda szélén guggolt, a házat kémlelte, és jelezte neki, hogy maradjon egyhelyben.

Gyötrelmesen hosszú idő elteltével Belisario négykézláb előrekúszott pár métert don Juan felé, aztán újra leguggolt, teljes mozdulatlanságba dermedve. Ily módon kúszva haladt előre, míg át nem ért hozzá. Órákba telt, míg odaért. Közben rengeteg ember haladt el az utcán, de úgy tűnt, sem don Juan kétségbeesése, sem az öreg ténykedése nem tűnt fel senkinek. Amikor don Juan mellé ért, Belisario azt suttogta neki, nem érezte helyesnek,

hogy itt hagyja őt, akár egy láncra vert kutyát, és a felesége tiltakozása ellenére is visszafordult, hogy megpróbálja kiszabadítani. Végül is neki köszönhetette, hogy visszanyerte a szabadságát.

Halk, parancsoló hangon megkérdezte don Juant, vajon készen áll-e, don Juan pedig biztosította őt arról, hogy bármit hajlandó megtenni a szabadulása érdekében. Belisario lopva átnyújtott neki egy köteg ruhát, aztán vázolta a tervét. Don Juannak be kellett mennie a háznak a szörnyeteg szobájától legtávolabb eső részébe, és lassan át kellett öltöznie, egyszerre mindig csak egyetlen ruhadarabját vetve le, a kalapjával kezdve, és a cipőjével fejezve be a folyamatot. Aztán minden egyes ruhadarabját egy favázra kellett helyeznie, egy próbababaszzerű szerkezetre, melyet azonnal meg kellett építenie, amint belépett az épületbe. Következő lépésként fel kellett vennie az egyetlen olyan álruhát, amivel megtévesztheti a szörnyeteget: a batyuban lévő ruhát.

Don Juan berohant, és mindent előkészített. A ház mögött talált karókból készített egy madárijesztőszerű vázat, levetette a ruháit, és ráhelyezte őket a bábura. Azonban amikor kibontotta a csomagot élete legnagyobb meglepetésében volt része: a batyuban kizárólag női ruhák voltak!

– Ostobának és elveszettnek éreztem magam – mondta don Juan –, és már épp azon voltam, hogy visszavegyem a saját ruháimat, amikor meghallottam a szörnyeteg vadállati morgását. Arra neveltek, hogy lenézzem a nőket, hogy úgy tartsam, csak azért élnek, hogy a férfiak gondját viseljék. Az, hogy női ruhákat vegyek fel, egyenértékű volt

73.

számomra azzal, hogy nővé váljak. De annyira félttem a szörnyetegtől, hogy lehunytam a szememet és felvettem azokat az átkozott ruhákat.

Don Juanra pillantottam, és elképzeltem őt női ruhákban. A kép annyira nevetséges volt, hogy akaratom ellenére éktelen röhögésre fakadtam.

Don Juan elmesélte, hogy amikor az utca túloldalán várakozó Belisario megpillantotta őt az álruhájában, fékezhetetlen zokogásban tört ki. Egész úton sírt, míg kivezette don Juant a külvárosba, ahol a felesége várakozott a két öszvérhajcsárral. Az egyikük roppant merészen megkérdezte Belisariót, vajon elrabolta-e valahonnan ezt a furcsa lányt, hogy eladja őt egy bordélyháznak. Az öreg olyan hevesen zokogott, hogy látszólag már az ájulás határán volt. A fiatal öszvérhajcsárok nem tudták, mitévők legyenek, de Belisario felesége ahelyett, hogy megszánta volna őket, sikítani kezdett a röhögéstől. Don Juannak pedig fogalma sem volt, miért teszi ezt.

A csapat elindult a sötétben. Félreeső utakon, lopva haladtak észak felé. Belisario alig beszélt, úgy tűnt halálra van rémülve, és arra számít, hogy bármelyik pillanatban bekövetkezhet valami katasztrófa. A felesége folyton pörölt vele, és panaszkodott, hogy azzal, hogy magukkal hozták don Juant, elhajították maguktól a szabadság lehetőségét. Belisario szigorúan megparancsolta neki, hogy ezt ne is említse többé, mivel attól tartott, hogy az öszvérhajcsárok átlátnak don Juan álcáján. Figyelmeztette don Juant, hogy – mivel nem tudja, hogyan viselkedjen, mint nő – úgy kell tennie, mintha kissé ütődött lenne.

Pár nap múlva don Juan félelme jócskán alábbhagyott. Valójában olyannyira elbizakodottá vált, mint aki már nem is emlékezett arra, mennyire rettegett. Ha nem viselt volna női ruhákat, azt képzelte volna, hogy az egész csak egy rossz álom volt.

Az, hogy ilyen körülmények között női ruhákat hordott, természetesen egy sor drasztikus változással járt együtt. Belisario felesége teljes komolysággal oktatgatta őt a női lét rejtelmeire. Don Juan segített neki főzni, mosni és tűzifát gyűjteni. Belisario leborotválta a fejét, bekente azt valamilyen erősen szagló gyógykenőccsel, és azt mondta az öszvérhajcsároknak, hogy a lány tetves. Don Juan elmondta, hogy mivel még olyan fiatal volt, hogy nem serkent ki a szakálla, viszonylag könny-

74.

nyen elment nőnek. Azonban undorodott magától, a vele lévő emberektől és legfőképpen a sorsától. Az, hogy női ruhákban, női feladatokat végezzen, több volt annál, mint amit el tudott viselni.

Egy nap betelt a pohár. Az öszvérhajcsárok jelentették az utolsó csöppet. Elvárták és megkövetelték, hogy ez a bogaras lány teljesen kiszolgálja őket. Don Juan elmesélte, hogy folyton résen kellett lennie, mivel ráadásul ki is akartak kezdeni vele.

Úgy éreztem, kérdeznem kell tőle valamit.

– Az öszvérhajcsárok összejátsoztak a jótevőddel?

– Nem – felelte, és harsány nevetésben tört ki. – Csak két barátságos, kedves ember volt, akik időlegesen a jótevőm hatása alá kerültek. A jótevőm kibérelte az öszvéreiket, hogy gyógynövényeket szállítson velük, és azt mondta nekik, hogy busásan megfizeti őket, ha segítenek neki elrabolni egy fiatal lányt.

Julián nagual tetteinek hatása beindította a képzeletemet. Elképzeltem, amint don Juannak védekeznie kellett az öszvérhajcsárok közeledése ellen, és teli torokból kacagtam a dolgon.

Don Juan folytatta a beszámolóját. Elmondta, hogy nyersen közölte az öreggel, hogy ez a színjáték máris túl soká tartott, és hogy a férfiak zaklatják őt. Belisario közönyösen azt tanácsolta neki, hogy legyen megértőbb, mivel a

férfiak már csak ilyenek, majd újra zokogni kezdett, teljesen összezavarva ezzel don Juant, aki azon kapta magát, hogy ádázul védelmezi a nőket.

Annyira szenvedélyesen kelt ki a nők helyzete ellen, hogy az még őt, magát is megrémítette. Azt mondta Belisariónak, hogy a végén még rosszabb helyzetbe került, mint ha ott maradt volna a házban, a szörnyeteg rabszolgájaként.

Zavarodottsága tovább fokozódott, amikor az öreg ellenállhatatlanul zokogva mindenféle hülyeségeket kezdett motyogni, hogy az élet szép, hogy az a kis ár, amit ezért fizetnie kell, szinte semmiség, hogy a szörnyeteg felfalta volna a lelkét, és még azt sem hagyta volna, hogy megölje magát.

– Flörtölj az öszvérhajcsárokkal – tanácsolta békítő hangon –, ők csak egyszerű parasztok. Csak játszani akarnak, úgyhogy ha meglök-

75.

nek, lökd vissza őket. Hagyd, hogy megérintsék a lábadat. Mit bánod? – azzal még hevesebb zokogásra fakadt. Don Juan megkérdezte, miért sír.

– Azért, mert milderre tökéletes vagy – felelte az öreg, miközben testét görcsbe rántotta a zokogás.

Don Juan megköszönte Belisariónak hogy ilyen jó érzésekkel viseltetik iránta, és hogy ennyi gondot vett a nyakába miatta. Azt mondta, most már biztonságban érzi magát, és el akar menni.

– A *cserkészés* művészete abból áll, hogy az ember elsajátítja az álcázás minden apró fortélyát – mondta Belisario, ügyet sem vetve don Juan szavaira. – És olyan jól megtanulja őket, hogy senki se jöhessen rá, mikor álcázza magát. Ezért könyörtelennek, ravasznak, türelmesnek és kedvesnek kell lenned.

Don Juannak fogalma sem volt, miről beszél az öreg, de ahelyett, hogy megpróbálta volna kideríteni a dolgot, inkább kért tőle néhány férfiruhát. Belisario roppant megértő volt. Adott neki pár régi ruhát, és néhány pezót. Megígérte don Juannak, hogy ez az álca mindig a rendelkezésére fog állni, ha szüksége lesz rá, és erősen szorgalmazta, hogy tartson vele Durangóba varázslást tanulni, hogy egyszer s mindenkorra megszabaduljon a szörnyetegtől. Don Juan megköszönte az ajánlatát, de elutasította azt. Így hát Belisario elbúcsúzott tőle, és többször erősen hátba veregette.

Don Juan átöltözött, és megkérte az öreget, igazítsa őt útba. Az azt felelte, hogy ha követi az északnak tartó csapást, akkor előbb-utóbb elér a legközelebbi városba. Azt mondta, talán még találkozhatnak, mivel mind a ketten ugyanabba az irányba tartanak – minél messzebb a szörnyetegtől.

Don Juan most, hogy végre újra szabad volt, a lehető leggyorsabban távozott. Körülbelül hat-nyolc kilométert tehetett meg, mielőtt emberre utaló jelekre akadt volna. Tudta, hogy a közelben van egy város, és arra gondolt, esetleg szerez magának valami munkát, mielőtt eldöntené, merre induljon tovább. Leült egy percre pihenni, a szokásos nehézségeken tűnődve, melyekkel egy idegennek szembe kell néznie egy kis, isten háta mögötti településen, amikor a szeme sarkából valami mozgást pillantott meg az öszvércsapás melletti bozótban. Úgy érez-

76.

te, valaki figyelni őt. Annyira megrémült, hogy felpattant, és rohanni kezdett a város irányába – és ekkor a bokrok közül kiugrott elé a szörnyeteg, hogy torkon ragadja őt. Csak egy centivel vétette el. Don Juan felsikoltott, olyan hangosan, ahogy még soha életében, de volt elég önuralma ahhoz, hogy megforduljon, és elkezdjen rohanni visszafelé arra, amerről jött.

Mialatt az életéért futott, a szörnyeteg néhány méterrel mögötte csörtetett utána a bokrok között. Don Juan azt mondta, ez volt a legijesztőbb hang, amit valaha hallott. Végül meglátta a távolban a lassan haladó öszvéreket, és segítségért kiáltott.

Belisario felismerte őt, és nyilvánvaló rémülettel az arcán szaladni kezdett felé. Odahajította neki a női ruhákat tartalmazó batyut, és rákiáltott:

– Fuss úgy, mint egy nő, te bolond!

Don Juan bevallotta, hogy nem tudja, honnan volt elég lélekjelenléte ahhoz, hogy nő módjára kezdjen futni, de megtette. A szörnyeteg felhagyott az üldözésével. Aztán Belisario azt mondta neki, gyorsan öltözzön át, addig ő majd feltartja a szörnyet.

Don Juan csatlakozott Belisario nejéhez és a vigyorgó öszvérhajcsárokhöz, anélkül hogy egy pillantást is vetett volna bármelyikükre. Letértek az útról, és kerestek egy másik csapást. Napokig egy szót sem szólt senkihez, aztán Belisario elkezdett leckéket adni neki. Elmondta, hogy az indián nők gyakorlatiasak és egyenesen a dolgok mélyére hatolnak, de ugyanakkor roppant szégyenlősek, és ha provokálják őket, az arcukra kiülnek a rémület fizikai jelei: megváltozik a tekintetük, elkeskenyedik az ajkuk és kitágulnak az orrlükaik. Mindehhez félnék merevség párosul, amit szégyenlős nevetés követ.

Az öreg minden egyes útjukba kerülő városban gyakoroltatta vele, hogyan kell nőként viselkedni. Don Juan őszintén hitte, hogy Belisario színésznek tanítja ki őt, de az kitartott amellelt, hogy a *cserkészés* művészetére

oktatja. Azt mondta neki, hogy a *cserkészés* egy mindenre alkalmazható művészet, és az elsajátítása négy lépésből áll: a könyörtelenségből, a ravaszságból, a türelemből és a kedvességből. Újfent félbe kellett szakítanom a beszámolóját.

77.

– De hát a *cserkészést* nem a mély, emelkedett tudomás állapotában tanítják? – kérdeztem.

– Dehogynem – felelte ő vigyorogva. – De meg kell értened, hogy néhány férfi az által teszi meg az első lépést az emelkedett tudomás felé, ha női ruhákat hord. Az efféle eszközök valójában hatékonyabbak, mint a gyűjtőpont elmozdítása, de roppant nehéz alkalmazni őket.

Don Juan elmondta, hogy a jótévője nap mint nap oktatta őt a *cserkészés* négy hangulatára, és ragaszkodott ahhoz, hogy megértse, a könyörtelenség nem lehet kíméletlenség, a ravaszság nem lehet kegyetlenség, a türelem nem lehet közömbösség, a kedvesség pedig nem lehet ostobaság.

Elmondta neki, hogy ezt a négy lépést addig kell gyakorolni és tökéletesíteni, míg zökkenőmentesen nem képes alkalmazni őket, hogy teljesen észrevehetetlenné váljanak. Belisario hitt abban, hogy a nők született *cserkészők*, és ez a meggyőződése olyan erős volt, hogy kitartott amellett, hogy egy férfi csakis magát nőnek álcázva képes igazán elsajátítani a *cserkészést*

– Elkísértem őt minden egyes város minden egyes piacára, és alkudoztam mindenkivel – folytatta don Juan. – A jótévőm ott állt, és figyelt engem. „Légy könyörtelen, de elragadó”, mondogatta. „Légy ravasz, de kedves. Légy türelmes, de aktív. Légy kedves, de halálos. Csak a nők képesek erre. Ha egy férfi cselekszik így, túlzottan finomkodóvá, affektálttá válik.”

A szörnyeteg pedig, mintha csak gondoskodni akart volna arról, hogy don Juan nem tér le a kijelölt útról, időről időre újra felbukkant. Don Juan néha megpillantotta őt a határban kóborolva, leginkább azonban olyankor látta, miután Belisario erőteljesen megmasszírozta a hátát, állítólag azért, hogy csökkentse a nyakában jelentkező éles fájdalmat. Nevetve mesélte, hogy fogalma sem volt arról, hogy ilyenkor Belisario fortélyosan az emelkedett tudomás állapotába juttatta őt.

– Egy hónapba telt, mire elértük Durango városát – mesélte don Juan. – Ezalatt a hónap alatt belekóstoltam a *cserkészés* négy hangulatába. Ez nem nagyon változtatott meg, de esélyt adott arra, hogy megsejtssem, milyen lehet nőnek lenni.

78.

A CSERKÉSZÉS NÉGY HANGULATA

Don Juan azt mondta, csak üljek ott, ezen az ősi megfigyelőhelyen, a föld húzóerejének segítségével elmozdítva a gyűjtőpontomat, és hívjam elő az emelkedett tudomás egyéb állapotait, amelyekben a *cserkészésre* tanított engem.

– Az elmúlt néhány napban sokszor tettem említést a *cserkészés* négy hangulatáról – folytatta. – Említettem a könyörtelenséget, a ravaszságot, a türelmet és a kedvességet, azt remélve, hogy talán visszaemlékszel arra, mit tanítottam neked róluk. Nagyszerű lenne, ha képes lennél ezt a négy hangulatot felhasználni arra, hogy megnyissák számodra az utat emlékeid teljes felidézéséhez.

Egy szerfelett hosszúnak tűnő percre csendben volt. Aztán tett egy kijelentést, mely bár nem kellett volna, mégis meglepett engem. Azt mondta, Észak-Mexikóban Vicente Medrano és Silvio Manuel segítségével megtanította nekem a *cserkészés* négy hangulatát. Nem részletezte a dolgot, hagyta, hogy a kijelentése hasson rám. Igyekeztem visszaemlékezni a dologra, de végül feladtam, és kiabálni akartam, hogy képtelen vagyok emlékezni olyasmire, ami soha nem történt meg.

Amint azon erőlködtem, hogy szavakba öntsem a tiltakozásomat, nyugtalanító gondolatok cikáztak át az agyamon. Tudtam, hogy don Juan nem azért mondta, amit mondott, hogy idegesítsen engem. Ahogy az mindig történt, amikor arra kért, hogy emlékezzek az emelkedett tudomás állapotára, hirtelen rögeszmésen tudatában lettem a ténynek, hogy az ő irányítása mellett megtapasztalt eseményeknek nincsen folytonossága. Ezek az események nem tapadtak egymáshoz olyan lineáris sorrendben, mint a köznapi életem eseményei. Abszolút lehetséges, hogy don Juannak igaza van. Az ő világában soha, semmiben nem lehettem biztos.

Megkísértem hangot adni a kétségeimnek, de don Juan nem volt hajlandó meghallgatni, és arra ösztönzött, hogy idézzem fel az adott eseményt. Eddigre már teljesen besötétedett. Szelesre fordult az idő, de nem fáztam. Don Juan adott egy lapos követ, hogy helyezzem a szegycsontomra. A tudomásom élesen ráhangolódott az engem körülvevő

79.

dolgokra. Váratlan, se nem kívülről, se nem belülről eredő, lökésszerű húzást éreztem, mely inkább a testem egy

beazonosíthatatlan részétől származó, folyamatos feszítő érzet volt. Hirtelen megrázó tisztasággal kezdtem emlékezni egy évvel korábbi találkozásra. Ijesztően élénken emlékeztem az eseményekre és a jelenlévő emberekre. Valósággal beleborzongtam az emlékébe.

Elmondtam mindezt don Juannak, akire látszólag nem tett nagy benyomást a dolog, és nem is foglalkozott vele különösképpen. Arra ösztönzött, hogy ne engedjek a mentális vagy fizikai félelemnek.

Az emlék felidézése annyira rendkívüli volt, hogy úgy éreztem, újraélem az adott tapasztalást. Don Juan csendben volt, még csak rám sem nézett. Kábultnak éreztem magam, és ez az érzés csak lassan múlt el.

Újra azt ismételttem, amit mindig mondtam don Juannak, amikor visszaemlékeztem egy-egy lineáris létezés nélküli eseményre.

– Hogy lehetséges ez, don Juan? Hogyan felejthettem el mindezt?

Ő pedig elismételte azt, amit ilyenkor mondani szokott.

– Ennek a fajta emlékezésnek vagy felejtésnek semmi köze sincsen a hagyományos emlékezethez – biztosított. – Ennek a gyűjtőpont elmozdulásához van köze.

Megerősítette, hogy bár tökéletes tudással rendelkezem arról, hogy mi is a *szántszándék*, jelenleg nem uralom ezt a tudást. Tudni, hogy mi a *szántszándék*, annyit tesz, hogy az ember bármikor képes kifejtetni és használni ezt a tudást. A nagual, helyzete erejéből adódóan, köteles eszerint használni a tudását.

– Mít idéztél fel? – kérdezte don Juan.

– Az első alkalmat, amikor a *cserkészés* négy hangulatáról beszéltél nekem – feleltem.

Néhány, a világról való köznapi tudomásom állapotában felfoghatatlan és megmagyarázhatatlan eljárás felszabadított bennem egy emléket, mely egy perccel korábban még nem létezett, és ennek hatására felidéztem egy évvel korábban történt eseménysorozatot.

Épp elhagyni készültem don Juan sonorai házáat, amikor megkért, hogy a következő hét egyik napján találkozzak vele dél körül a határ

80.

államokbeli oldalán, az Arizona állambeli Nogales Greyhound buszpályaudvarán.

Körülbelül egy órával korábban értem a pályaudvarra. Don Juan ott állt az ajtóban. Üdvözöltem, ő azonban nem válaszolt, ehelyett sietősen félrevont, és azt suttogetta, hogy vegyem ki a kezeimet a zsebemből. Teljesen megrökönyödtem, de nem hagyott időt, hogy válaszoljak, hanem azt mondta, hogy nyitva van a sliccem, és szégyenletesen nyilvánvaló, hogy izgalmi állapotban vagyok.

Bámulatra méltó sebességgel rohantam fedezékbe. Mire rájöttem, hogy az egész csak egy otromba tréfa volt, már kint voltunk az utcán. Don Juan nevetett, többször erőteljesen hátba vágott, mintha csak jól sikerült tréfáját ünnepelné, én pedig hirtelen az emelkedett tudomás állapotában találtam magam.

Beültünk egy kávézóba. Az elmém olyan tiszta volt, hogy mindent szemügyre akartam venni, hogy *lássam* a dolgok lényegét.

– Ne pazarold el az energiádat! – parancsolt rám don Juan szigorúan. – Azért hoztalak ide, hogy kiderítsd, vajon tudsz-e enni olyankor, amikor elmozdult a gyűjtőpontod. Ne akarj ennél többet tenni.

Azonban a szemben lévő asztalhoz leült egy férfi, aki foglyul ejtette minden figyelmemet.

– Forgasd körbe a szemed – parancsolta don Juan. – Ne nézd azt az embert.

Lehetetlennek tűnt számomra, hogy levegyem a szemem a férfiről, és bosszantónak éreztem don Juan parancsát.

– Mít látsz? – hallottam don Juan kérdését

Egy fénygubót *láttam*, amit áttetsző szárnyak alkottak, melyek körbefogták magát a fényszövedéket. A szárnyak kinyíltak, megremegtek egy pillanatra, aztán leváltak, lehullottak a földre, és a helyükre új szárnyak kerültek, melyek megismételték ugyanezt a folyamatot.

Don Juan határozottan elfordította a széket, míg végül a fallal kerültem szembe.

– Micsoda pazarlás – mondta hangosan sóhajtva, miután leírtam neki, amit *láttam*. – Szinte az összes energiádat elhasználtad. Fékezd magad, a harcosnak koncentrálni kell. Ki a fenét érdekelnek a szárnyak egy fényszövedéken?

81.

Azt mondta, az emelkedett tudomás állapota egyfajta ugródeszka, melyről az ember elrugaszkozhat a végtelenbe. Újra és újra hangsúlyozta, hogy amikor az ember gyűjtőpontja elmozdul, az vagy ismét rögzül egy, a megszokott helyzetéhez roppant közeli helyzetben, vagy tovább mozdul a végtelenbe.

– Az embereknek fogalmuk sincs arról a különös erőről, melyet magunkban hordozunk – folytatta. – Például neked ebben a pillanatban rendelkezésedre állnak a végtelenség eléréséhez szükséges eszközök. Ha tovább folytatod ezt a hasztalan viselkedést, annak esetleg az lesz az eredménye, hogy áttaszítod a gyűjtőpontodat egy határon, ahonnan már nincsen visszatérés.

Megértettem a veszélyt, amelyről beszélt, illetve inkább az a testi érzetem támadt, hogy egy szakadék szélén

állók, és ha tovább haladok, menthetetlenül lezuhanok.

– A gyűjtőpontod elmozdult az emelkedett tudomás állapotába – folytatta don Juan –, mivel kölcsönöztem neked az energiámból.

Csendben étkeztünk. Roppant egyszerű ételeket ettünk, és don Juan nem engedte, hogy kávé vagy teát igyak.

– Amíg az én energiámat használod – mondta –, nem a saját idődben vagy, hanem az enyémben. Én pedig vizet iszom.

Ahogy visszafelé sétáltunk a kocsimhoz, enyhe hányinger jött rám. Megtántorodtam, és kis híján elveszítettem az egyensúlyomat. Olyan érzés volt, mint amikor séta közben az ember először visel szemüveget.

– Ne hagyd el magad – mondta don Juan mosolyogva. – Ahová megyünk, ott rendkívül pontosnak kell lenned.

Azt mondta, hajsak át a határon Nogales mexikói ikervárosába. Vezetés közben ő navigált: megmondta, melyik utcán menjek, hol forduljak jobbra vagy balra, hogy milyen gyorsan haladjak.

– Ismerem ezt a környéket – mondtam meglehetősen dühösen. – Mondd meg, hova akarsz menni, és én odaviszlek. Mint egy taxisofőr.

– Rendben – felelte. – Vigyél a Heavenward Avenue* 1573-hoz.

Nem ismertem a Heavenward Avenue-t, és azt sem tudtam, vajon létezik-e egyáltalán ilyen utca. Valójában arra gyanakodtam, hogy csak

82.

kitalálta ezt a nevet, hogy zavarba hozzon. Csendben maradtam. Don Juan ragyogó szemei gúnyos fénnel csillogtak.

– Az egománia a mi valódi zsarnokunk – mondta. – Folyamatosan dolgoznunk kell azon, hogy letaszítsuk a trónjáról.

Tovább navigált, majd végül egy jómódú környéken megkért, hogy parkoljak le egy saroktelken álló, földszintes, világos bézs-színű ház előtt.

Volt valami a házban, ami azonnal megragadta a tekintetemet: az épületet vastag okkersárga kavicsréteg vette körül, és a tömör utcai ajtó, az ablakkeretek és a ház díszburkolata mind a kavicsok színével megegyező sárgára voltak festve. Az összes látható ablak zsalugátere be volt hajtva. A ház minden jel szerint egy tipikus külvárosi, középosztálybeli otthon volt.

Kiszálltunk az autóból, és don Juan előrement. Nem kopogott, és nem is kulccsal nyitotta ki az ajtót: amikor odaértünk, az ajtó csendben kitért olajozott pántjain – amennyire meg tudtam állapítani, teljesen magától.

Don Juan gyorsan bement. Nem hívott be. Én követtem. Kíváncsi voltam, ki nyitotta ki az ajtót, de senkit sem láttam.

A ház belseje roppant megnyugtató volt. A sima, gondosan tisztán tartott falakon egyetlen kép sem lógott, és lámpák vagy polcok sem voltak a helyiségben. Az aransárga kerámiapadló roppant kellemes kontrasztot alkotott a falak pasztellfehér színével. A keskeny, szűk előszobában voltunk, ami egy magas mennyezetű, tágas nappaliba nyílt, egy téglából rakott kandallóval. A szoba egyik fele tökéletesen üres volt, a kandalló mellett azonban néhány drága bútor állt félkörívben: középen két bézs-színű kanapé, melyet két, ugyanolyan színű kárpittal borított karosszék fogott közre. A kanapé előtt egy nehéz, tömör tölgyfából készült dohányzóasztal helyezkedett el. Abból ítélve, amennyit a házból láttam, úgy képzeltem, két jómódú, de mértékletes ember él itt, akik nyilvánvalóan szeretnek a tűz mellett ücsörögni.

A karosszékekben két, ötvenes éveinek közepén járó férfi ült, akik a beléptünkre felálltak. Az egyikük indián volt, a másik latin-amerikai. Don Juan először a hozzám közelebb álló indiánnak mutatott be.

83.

– Ez itt Silvio Manuel – mondta. – Ő a társaságom legerősebb és legveszélyesebb varázslója, és egyben a legtitokzatosabb is.

Silvio Manuel olyan volt, akár egy maja freskó egyik szereplője. Az arca sápadt volt, majdnem sárga, úgyhogy azt gondoltam magamban, szinte kínainak néz ki. Hatalmas, ragyogó-fekete szemei ferdék voltak, de mongolredő nélküliek. Az arca csupasz volt, a haja koromfekete, néhány ősz tincessel. Kiálló pofacsontjai voltak és telt ajkai. Körülbelül százhetven centi magas lehetett, sárga inget, bő, barna nadrágot és könnyű, bézs-színű zakót viselt. A ruhája és az általános megjelenése alapján mexikói-amerikainak tűnt.

Rámosolyogtam, és kezet nyújtottam neki, de ő nem fogadta az üdvözlésemet, csak hanyagul biccentett felém.

– Ő pedig Vicente Medrano – mondta don Juan, a másik férfi felé fordulva. – Ő a társaságom legnagyobb tudású és legidősebb tagja. Nem a kora alapján a legidősebb; ő volt a jötevőm első tanítványa.

Vicente ugyanolyan hanyagul biccentett, mint Silvio Manuel, és ő sem szólt egy szót sem.

Valamivel magasabb volt Silvio Manuelnél, de ugyanolyan szikár. Rózsaszínes arcbőre, és takaros nyírott szakállal és bajusza volt. Vékony, gyönyörűen formált orrával, kis szájával és keskeny ajkaival szinte nőiesnek tűnt. Őszülő szakállát és haját sűrű, sötét szemöldökei ellenpontozták, ragyogó barna szeme pedig sötét tekintete

dacára is nevetni látszott.

Konzervatívan öltözködött: zöldes vászonöltönyt és nyitott gallérú inget viselt. Ő is mexikói-amerikainak tűnt. Úgy gondoltam, ő lehet a ház tulajdonosa.

Don Juan úgy nézett ki mellettük, mint egy indián földműves. Szalmakalapja, elnyűtt cipője, viseltes khakinadrágja és kockás inge mind egy kertész vagy egy mindenes ruházatát juttatták az ember eszébe.

Ahogy elnéztem őket együtt, az a benyomásom támadt, hogy don Juan álcázza magát. Az a hasonlat jutott eszembe, mintha don Juan egy titkos katonai akció parancsnoka lenne, egy tiszt, aki hiába próbálja eltitkolni a rangját, mivel nyomot hagytak rajta a parancsnoklással eltöltött esztendőik.

84.

Az volt az érzésem, hogy mind a hárman nagyjából azonos korúak, bár don Juan jóval idősebbnek nézett ki a másik két férfinál, igaz sokkal erősebbnek is tűnt náluk.

– Azt hiszem, már tudjátok, hogy Carlos egy olyan alak, aki a legjobban kényezteti önmagát – szólott don Juan a legkomolyabb arckifejezéssel. – Még a jötevőkön is túlsz. Biztosíthatlak benneteket, hogy ha van ember, aki a saját kényeztetését komolyan veszi, hát ő az.

Elnevettem magam, de senki sem csatlakozott hozzám. A két férfi különösen csillogó szemekkel figyelt engem.

– Ti hárman aztán valóban emlékezetes triót alkottok – folytatta don Juan. – A legidősebb és legnagyobb tudású, a legveszélyesebb és legerősebb, és aki a legjobban kényezteti magát.

A két férfi továbbra sem nevetett. Addig méregettek engem, míg zavarba nem jöttem. Aztán Vicente törte meg a csendet.

– Nem tudom, miért hoztad be a házba – szólott száraz, metsző hangon. – Nem sok hasznát vesszük. Vidd ki a hátsó udvarba.

– És kösd is ki – tette hozzá Silvio Manuel.

Don Juan felém fordult.

– Gyerünk – szólott lágy hangon, és fejének gyors, oldalirányú mozdulatával a ház vége felé intett.

Teljesen egyértelmű volt, hogy a két férfi nem kedvel engem. Nem tudtam, mit mondhatnék. Kétségkívül dühös voltam, és sértve éreztem magam, de ezeket az érzéseket valahogy megváltoztatta az, hogy az emelkedett tudomás állapotában voltam.

Kisétáltunk az udvarra. Don Juan mintegy mellékesen felkapott egy bőr kötelet, és rendkívül gyorsan a nyakam köré tekerte. Mozdulatai olyan gyorsak és fürgék voltak, hogy egy pillanattal később, mielőtt még felfoghattam volna mi történik, a nyakamnál fogva a hátsó veranda nehéz tetejét tartó két betonoszlop egyikéhez voltam kötve, akár egy kutya.

Don Juan a rezignáció és hitetlenség gesztusával rázta meg a fejét, és amikor üvölteni kezdtem, hogy oldozzon el, visszament a házba. A kötél olyan szorosan hurkolódott a nyakamra, hogy nem tudtam olyan hangosan kiabálni, ahogy szerettem volna.

85.

Képtelen voltam elhinni a történeteket. Elfojtottam a dühömet, és megkíséreltem kioldani a nyakam köré kötött csomót, de az annyira szoros volt, hogy úgy tűnt, mintha a bőr szíjai össze lennének ragasztva, és a körmöm is beletört, ahogy megpróbáltam kibogozni őket.

Tehetetlen állatként hörögtem fékezhetetlen dührohamban. Aztán megragadtam a kötelet, az alkarom köré tekertem, és lábamat a betonoszlopnak vetve, elkezdtem húzni azt. De a bőr az izmaimnak túl szívós és erős volt. Megalázottnak és rémültnek éreztem magam. Aztán a félelem egy pillanatra kijózanított. Tudtam, hogy a don Juanból áradó hamis ésszerűség vezetett félre.

A lehető legtárgyilagosabban felmértem a helyzetet, és nem láttam más esélyt a menekülésre, mint ha elvágom a bőr kötelet. Elkezdtem azt dühöngve a betonoszlop éles sarkához dörzsölni. Úgy gondoltam, ha el tudnám tépni a kötelet, mielőtt bármelyikük kijön az udvarra, esélyem nyílna arra, hogy kirohanjak a kocsimhoz, és elhúzzak innen, hogy soha ne térjek vissza.

Az erőfeszítéstől lihegve és izzadva addig dörzsöltem a kötelet az oszlophoz, míg szinte teljesen elnyűttem. Aztán egyik lábamat az oszlopnak vetve újra az alkarom köré tekertem a szíjat, és elkeveredtem húztam, míg el nem pattant, én pedig hanyatt bezuhantam a házba.

Amikor beestem a nyitott ajtón, don Juan, Vicente és Silvio Manuel ott álltak a szoba közepén, és megtapsoltak.

– Micsoda drámai visszatérés – mondta Vicente miközben felsegített. – Átvertél engem: nem hittem, hogy képes vagy ilyen kitörésekre.

Don Juan odalépett hozzám, egyetlen mozdulattal kioldotta a csomót és levette a nyakamról a kötél maradékát.

Remegtem a félelemtől, a megerőltetéstől és a dühtől. Reszkető hangon megkérdeztem don Juant, miért kínozta meg így. Mindhárman nevetni kezdtek, és abban a percben úgy tűnt, semmi sem áll távolabb tőlük, mint az, hogy bárkit is megkínózzanak.

– Próbára akartunk tenni, hogy kiderítsük, miféle ember is valójában – mondta don Juan. Odavezetett az egyik kanapéhoz, és udvariasan helyet kínált. Vicente és Silvio Manuel a karosszékekbe ültek, don Juan pedig velem szembe, a másik heverőre.

86.

Idegesen felnevettem, de már nem tartottam sem a helyzettől, sem don Juantól és barátaitól. Mind a hárman őszinte kíváncsisággal méregettek engem. Vicente képtelen volt abbahagyni a vigyorgást, bár úgy tűnt, kétségbeesetten igyekszik komoly maradni. Silvio Manuel ritmikusan ingatta a fejét, miközben rám meredt. Szemei fókuszátlanok voltak, mégis rám szegeződtek.

– Azért kötöttünk ki téged, mert meg akartuk tudni, vajon kedves, türelmes, könyörtelen vagy ravasz vagy-e – folytatta don Juan. – De úgy találtuk, hogy e dolgok egyike sem jellemző rád. Ezzel szemben bebizonyítottad, hogy te vagy az önmagukat kényeztetők királya – épp ahogy mondtam.

– Ha nem engedtélnél volna az erőszakosságodnak, akkor minden bizonnyal észrevetted volna, hogy a nyakad körül lévő kötél rettenetes csomója nem is volt igazi csomó: egyetlen mozdulattal kibonthattad volna. Vicente tervezte, hogy bolonddá tegye vele a barátait.

– Erőszakosan eltépted a kötelet. Egyáltalán nem vagy kedves – mondta Silvio Manuel.

Egy percre mindannyian csendben voltak, aztán nevetésben törtek ki.

– Könyörtelen és ravasz sem vagy – folytatta don Juan. – Ha az lennél, könnyűszerrel kioldottad volna mind a két csomót, és eliszkoltál volna egy értékes bőrszíjjal. Türelmes sem vagy. Ha az lennél, addig nyafogtál és sírtál volna, míg észre nem veszed, hogy a fal mellett van egy sövénynyíró olló, amivel pillanatok alatt elvághattad volna a kötelet, és megkímélhetted volna magad a szenvedéstől és az erőlködéstől.

– Tehát arra nem lehet megtanítani téged, hogyan legyél erőszakos és bárgyú, mivel már az vagy. Azt viszont megtanulhatod, hogyan légy könyörtelen, ravasz, türelmes és kedves.

Don Juan elmagyarázta, hogy a könyörtelenség, a ravaszság, a türelem és a kedvesség a *cserkészés* esszenciái. Ezek azok az alapok, melyeket elágazásaikkal együtt meg kell tanítani a tanítványnak, elővigyázatos és aprólékos lépésekben.

Kétségkívül nekem címezte a mondanivalóját, de miközben beszélt, Vicentét és Silvio Manuelt nézte, akik roppant figyelmesen hallgatták őt, és egyetértésük jeleként időről időre biccentettek a fejükkel.

87.

Don Juan újra és újra hangsúlyozta, hogy a *cserkészés* tanítása a varázslók egyik legnehezebb feladata. Kitért amellett, hogy nem számít, mit tettek ennek érdekében, és az sem, hogy én az ellenkezőjét hiszem, cselekedeteiket mindvégig a feddhetetlenség diktálta.

– Légy nyugodt, tudjuk, mit teszünk. A jötevőnk, Julián nagual gondoskodott erről – mondta don Juan, és erre mindhárman olyan éktelen röhgésben törtek ki, hogy újra roppant kényelmetlenül éreztem magam, mivel nem tudtam, mit gondoljak a dolgról.

Don Juan megismételte, hogy roppant fontos tudatában lennem annak, hogy bár a külső szemlélő számára a varázslók viselkedése esetleg rosszindulatúnak és gonosznak tűnhet, a tetteiket valójában mindig a feddhetetlenség diktálja.

– És hogyan írnád le a különbségeket, ha te vagy az, akivel megcselekszik ezeket a dolgokat? – kérdeztem.

– A rosszindulatú, gonosz dolgokat az emberek személyes előnyök érdekében cselekszik meg – mondta ő. – A varázslók tetteinek ellenben van egy rejtett célja, aminek semmi köze sincs a személyes előnyökhöz. Az, hogy élvezik, amit cselekszenek, nem számít nyereségnek; ez sokkal inkább a jellemükből fakad. A köznapi emberek csak akkor cselekszenek, ha haszonra van kilátásuk. A harcosok viszont azt mondják, ők nem a haszonért, hanem a szellemért cselekszenek.

Elgondolkodtam ezen. Valóban idegen volt számomra a gondolat, hogy mindenféle számottevő haszon nélküli cselekedjek. Arra neveltek, hogy fektessek be, és hogy mindenért, amit teszek, valamilyen jutalmat reméljek.

Don Juan nyilván szkepticizmusként értelmezte a hallgatásomat és a komolyságomat. Felkacagott, és a társaira pillantott.

– Vegyük például minket, négyünket – folytatta. – Te azt hiszed, hogy ez a helyzet egy befektetés és a végén majd profitálni fogsz belőle. Ha haragszol ránk, vagy csalódsz bennünk, lehet, hogy rosszindulatú cselekedetekhez folyamodsz, hogy elégtételt vegyél rajtunk. Ezzel szemben mi nem törődünk a személyes haszonnal. A mi tetteinket a feddhetetlenség diktálja – mi nem haragudhatunk meg rád, és nem ábrándulhatunk ki belőled.

88.

Don Juan elmosolyodott, és elmondta nekem, hogy attól a perctől kezdve, hogy találkoztunk a

buszpályaudvaron, minden velem kapcsolatos cselekedetét a feddhetetlenség diktálta – még ha ez nekem esetleg másképp is tűnt. Elmagyarázta, hogy kiszolgáltatott helyzetbe kellett hoznia engem, hogy képes legyek belépni az emelkedett tudomás állapotába. Ezért mondta azt, hogy nyitva van a sliccem.

– Így zökkentettelek ki téged – mondta vigyorogva. – Mi mindannyian faragatlan indiánok vagyunk, így az összes zökkentésünk bizonyos értelemben primitív. Minél kifinomultabb egy harcos, annál fifikásabban és kifinomultabban zökkenti ki az embert. De be kell ismernem, jócskán kijutott neked a nyersességünkől, különösen amikor kikötöttünk téged, akár egy kutyát.

Mindhárman elvigyorodtak, aztán halkán nevetni kezdtek, mintha lenne még valaki a házban, akit nem akarnak zavarni.

Don Juan nagyon halkán azt mondta, hogy mivel az emelkedett tudomás állapotában vagyok, sokkal könnyebb lesz megértenem, amit a két művészetről, a *cserkészésről* és a *szántszándékról* készül mondani nekem. A régi és az új varázslók megkoronázásának nevezte ezeket, és azt mondta a varázslók évezredekkel ezelőtt és ma is e két művészet uralásának szentelték a legnagyobb figyelmet. Kijelentette, hogy a *cserkészés* volt a kezdet, és hogy mielőtt az ember megkísérelhetne bármit is végrehajtani a harcos útján, meg kell tanulni *cserkészni*, mivel csak ezután tudja elmozdítani az akaratával a gyűjtőpontját.

Pontosan tudtam, miről beszél. Fogalmam sem volt honnan, de tudtam, hogy mit eredményezhet a gyűjtőpont elmozdítása. Azonban nem voltak szavaim arra, hogy elmondjam, amit tudok, hiába próbáltam többször is megfogalmazni ezt a tudást. Don Juanék jót mulattak a kudarcomon, és arra unszoltak, hogy csak próbálkozzak tovább.

– Mit szólnál ahhoz, ha én fogalmaznám meg ezt számodra? – kérdezte don Juan. – Én talán képes leszek megtalálni azokat a szavakat, melyeket hiába keresel.

Úgy nézett rám, hogy éreztem, komolyan az engedélyemet kéri. Annyira oda nem illőnek találtam a helyzetet, hogy nevetni kezdtem.

Don Juan hatalmas türelemről téve tanúbizonyságot újra feltette nekem a kérdést, mire én újabb nevetőgörcsöt kaptam. Meglepett tekintet-

89.

tetükből és aggodalmukból megértettem, hogy a reakcióm érthetetlen volt számukra. Don Juan felállt, és kijelentette, hogy túl fáradt vagyok, és itt az ideje, hogy visszatérjek a köznapi dolgok világába.

– Várj még – kérleltem. – Teljesen jól vagyok. Csak viccesnek találtam, hogy az engedélyemet kéred.

– Az engedélyedet kell kérnem – mondta don Juan. – Mivel te vagy az egyetlen, aki engedélyezheti, hogy megcsapóljam a benned felgyülemlett szavakat. Azt hiszem, elkövettem azt a hibát, hogy többet feltételeztem rólad, mint te magad. A szavak borzasztóan erősek és fontosak, és minden szó az őt birtokló ember mágikus tulajdona.

– A varázslóknak létezik egy, a tapasztalaton alapuló szabály: azt mondják, minél mélyebbre mozdul el a gyűjtőpont, annál erősebben érzi az ember, hogy birtokában van a tudás, de nem állnak rendelkezésére az elmondásához szükséges szavak. Néha a köznapi emberek gyűjtőpontja is elmozdulhat minden ismert ok nélkül, és anélkül, hogy ennek egyáltalán a tudatában lennének; csak azt veszik észre, hogy nem találják a szavakat, zavarodottak és semmitmondóak lesznek.

Vicente vágott közbe, azt javasolva, hogy maradjak velük még egy darabig. Don Juan jelezte, hogy egyetért vele, majd újra felém fordult.

– A *cserkészés* legelső alapelve az, hogy a harcos önmagát *cserkészzi* – mondta. – Mégpedig könnyörtelenül, ravaszul, türelmesen és kedvesen.

Nevetni akartam, de don Juan nem hagyott időt rá. A *cserkészést* roppant tömören egy olyan művészetnek nevezte, ahol a viselkedésmódokat meghatározott célok eléréseért új módon alkalmazzák. Azt mondta, a köznapi élet világában a viselkedés csak megszokásokból áll. Bármilyen viselkedés, mely megtöri ezt a rutint, szokatlan hatást gyakorol egész lényünkre. A varázslók ezekre a szokatlan hatásokra törekednek, mivel ezek egymást erősítik.

Kifejtette, hogy először az ősi idők látói észlelték *látásuk* segítségével, hogy a szokatlan viselkedésmód megremegtetni a gyűjtőpontot. Hamar felfedezték, hogy ha rendszeresen gyakorolják, és bölcsen irányítják ezt a szokatlan viselkedésmódot, akkor az végül elmozdulásra kényszeríti a gyűjtőpontot.

90.

– E látók számára az volt az igazi kihívás – folytatta don Juan –, hogy találjanak egy olyan viselkedérendszer, amely nem kicsinyes, és nem is szeszélyes, de egyesíti magában azt a moralitást és szépérzékét, mely a látókat megkülönbözteti az egyszerű boszorkányoktól.

Don Juan elhallgatott, és mind a hárman rám néztek, mintha a fáradtság jeleit keresnék a szememben és az arcomon.

– Bárki, akinek sikerül új helyzetbe elmozdítania a gyűjtőpontját az varázsló – folytatta don Juan. – És ebből az új helyzetből bármilyen jót vagy rosszat megselekedhet az embertársaival. Tehát varázslónak lenni pont olyan, mint cipésznek vagy péknek lenni. A látó varázslóknak feladata az, hogy túlhaladják ezt a szintet, ehhez pedig moralitásra és szépségre van szükségük.

Don Juan elmondta, hogy a varázslók számára a *cserkészés* az alap, melyre minden tettüket építik.

– Néhány varázsló tiltakozik a „*cserkészés*” kifejezés ellen – folytatta –, de ez az elnevezés abból ered, hogy a *cserkészés* rejtőzködő viselkedésmóddal jár együtt.

– Nevezik ezt a lopakodás művészetének is, de ez a kifejezés ugyanolyan szerencsétlen. Mi magunk – mivel az erőszak távol áll a természetünkől – az uralt bolondság művészetének nevezzük. Te úgy hívod, ahogy akarod. Mindazonáltal mi továbbra is a *cserkészés* kifejezést fogjuk használni, mivel a jótevők is ezt használta, ráadásul a „*cserkésző*” kifejezést könnyű használni, „*az uralt bolondságot tevő ember*” kifejezés pedig roppant esetlen és nehézkes.

A jótevőjük említésekor mindannyian úgy nevettek, akár a gyerekek.

Tökéletesen értettem don Juant: sem kérdések, sem kétségek nem voltak bennem. Ha motoszkált is bennem valami, az csak az volt, hogy bele kell kapaszkodnom a szavaiba, hogy lehorgonyozzam magam, különben a gondolataim a mondandója elébe vágnak.

Észrevettem, hogy szemem ugyanolyan rendíthetetlenül mered don Juan szájára, amelyen rendíthetetlenül issza fülem a szavait. Azonban amint rájöttem erre, többé már nem voltam képes követni. Megtört a koncentrációm. Don Juan tovább beszélt, de én már nem figyeltem rá. Azon a felfoghatatlan lehetőségen tűnődtem, hogy valaki folyamatosan az emelkedett tudomás állapotában éljen. Azt kérdeztem magam-

91.

tól, vajon lehet-e ennek a túlélés szempontjából valami értéke? Vajon egy ilyen ember jobban fel tudja mérni a helyzeteket? Gyorsabb vagy esetleg intelligensebb-e az átlagembernél? Don Juan hirtelen elhallgatott, és megkérdezte, mire gondolok.

– Ó, te annyira gyakorlatias vagy – jegyezte meg a válaszom hallatán. – Azt hittem, hogy az emelkedett tudomás állapotában misztikusabb, művészibb lesz a temperamentumod.

Vicente felé fordult, és megkérte, hogy feleljen a kérdéseimre. Vicente megköszönte a torkát, és a combjához dörzsölte izzadó tenyerét. Tisztán látszott rajta a nyilvános szerepléstől való félelem. Megsajnáltam őt. Gondolataim pörögni kezdtek. Aztán amikor meghallottam a dadogását, egy régi kép robbant be az elmémbe – egy kép, mely mindig is ott élt bennem apám féltékenységéről és az emberektől való félelméről. De mielőtt még átadhattam volna magam ennek a képnek, Vicente szemei valamiféle különös belső fénnel ragyogtak fel. Komikusan komoly képet vágott, aztán megszólalt, egy szakavatott szónok tökéletes stílusában.

– A kérdésekre válaszolva – mondta –, az emelkedett tudomásnak nincs semmiféle ilyen értéke; ha lenne, az egész emberiség ebben az állapotban tartózkodna. Azonban ez a veszély nem fenyeget, mivel annyira nehéz belépni ebbe az állapotba. Mindazonáltal megvan a halvány esély arra, hogy egy köznapi ember esetleg eljut ebbe az állapotba; ha ez bekövetkezik, akkor az történik, hogy tökéletesen összezavarodik – néha menthetetlenül. Mindhárman nevetésben törtek ki.

– A varázslók azt mondják, az emelkedett tudomás a *szántszándék* előcsarnoka – szólalt meg don Juan. – És ennek megfelelően is használják azt. Gondolkodj el ezen a dolgon.

Egyenként végigmértem őket. A szám nyitva volt, és úgy éreztem, ha továbbra is nyitva tartom, akkor végül képes leszek megfejteni ezt a talányt. Behunytam a szemem, és megkaptam a választ egy érzés, nem pedig egy gondolat formájában. De hiába próbáltam, képtelen voltam szavakba önteni.

92.

– Az az – mondta don Juan –, teljesen egyedül eljutottál a varázslás egy másik válaszához, de még mindig nincs elég energiád ahhoz, hogy kiterítsd, és szavakká formáld azt.

Az érzés, amit megtapasztaltam, több volt annál, hogy képtelen voltam hangot adni a gondolataimnak; olyan volt, mintha újraélnék valamit, amit már réges-rég elfeledtem: azt, hogy nem tudom, mit érzek, mivel még nem tanultam meg beszélni, így nem állnak rendelkezésemre a megfelelő eszközök ahhoz, hogy szavakba öntsem az érzéseimet.

– Ahhoz, hogy az ember pontosan azt gondolja, és azt mondja, amit akar, elmondhatatlanul sok energiára van szükség – szólalt meg don Juan, megtörve a hangulatomat.

A bennem lévő érzés annyira intenzív volt, hogy elfeledtem, mi is váltotta ki azt. Döbbenet meredtem don Juanra, és bevallottam, hogy fogalmam sem volt, mit tett vagy mondott bármelyikünk egy perccel korábban. Emlékeztem a borszíjas esetre, és arra, amit don Juan közvetlenül utána mondott nekem, de képtelen voltam előhívni az engem csak néhány másodperccel ezelőtt elárasztó érzést.

– Rossz úton jársz – mondta don Juan. – Az általad megszokott módon próbálsz emlékezni a gondolataidra,

pedig most más a helyzet. Egy perccel ezelőtt az az elsöprő érzésed volt, hogy tudsz valami roppant különleges dolgot. Az efféle érzéseket nem lehet az emlékezet segítségével felidézni, ehhez a *szántszándékot* kell segítségül hívnod.

Don Juan Silvio Manuelhez fordult, aki elnyújtózott a karosszékben, lába a dohányzóasztal alatt volt. Silvio Manuel mereven bámult rám, szeme, mint két feketén ragyogó obszidián fénylett. Anélkül, hogy egyetlen izmát is megmozdította volna, átható, madárszerű visítást hallatott.

– *Szántszándék!* – sivitotta. – *Szántszándék!! Szántszándék!!!*

A hangja minden egyes visításnál egyre kevésbé emberi, egyre élesebb lett. Felállt tőle a szőr a hátamon, és libabőrös lett a karom. Azonban az elmém ahelyett, hogy az átélt rémületre koncentrált volna, azonnal felidézte a korábbi érzésemet. De mielőtt alaposan megízlelhettem volna azt, az érzés szinte kitágult bennem, és valami másba robbant át, és nem csak azt értettem meg, miért a *szántszándék* előcsarnoka az emelkedett tudomás, de azt is, hogy mi a *szántszándék*. És leg-

93.

főképpen azt, hogy ezt a tudást nem lehet szavakba önteni. Ez a tudás mindenki számára elérhető. Rendelkezésünkre áll, hogy érezzük, hogy használjuk, de nem azért hogy megmagyarázzuk. Az ember azáltal juthat el hozzá, hogy tudatszintet vált, tehát az emelkedett tudomás állapota egyfajta bejárat. De még ezt a bejáratot sem lehet leírni. Az ember csak arra képes, hogy használja azt.

Volt még a tudásnak egy másik része is, melyet megkaptam aznap, mindenféle segítség nélkül: az, hogy a *szántszándék* természetes tudása mindenki számára elérhető, de csakis azok képesek irányítani, akik a mélyére hatolnak.

Eddigre már szörnyen elfáradtam. Nyilván a kimerültségem hatására előtört belőlem a katolikus neveltetésem, és rányomta bélyegét a reakcióimra. Egy percre azt hittem, hogy a *szántszándék* maga Isten.

Ezt elmondtam don Juannak, Vicentének és Silvio Manuelnek, akik jót mulattak ezen. Vicente továbbra is egy szakavatott szónok modorában megjegyezte, lehetetlen, hogy a *szántszándék* Isten legyen, mivel a *szántszándék* olyan erő, melyet nem lehet leírni, még kevésbé ábrázolni.

– Ne légy elbizakodott – szólt rám don Juan szigorúan. – Ne próbálj az első és egyetlen kísérleted alapján spekulálni. Várj, míg uralod a tudásodat, és csak aztán dönts el, mi micsoda.

Végtelenül kimerített a *cserkészés* négy hangulatára történő emlékezés. A legdrámaibb eredmény az volt, hogy a szokásosnál jóval áthatóbb közöny lett úrrá rajtam. Az sem érdekelt volna, ha én vagy don Juan holtan esik össze. Nem érdekelt, vajon ott töltjük-e az éjszakát azon az ősi megfigyelőhelyen vagy elindulunk-e visszafelé a koromsötétben.

Don Juan roppant megértő volt. Kézen fogott, mintha vak lennék, elvezetett egy hatalmas sziklához, és segített leülnöm, a hátamat a sziklának támasztva. Azt javasolta, hagyjam, hogy a természetes alvás visszavigyen a tudomás megszokott állapotába.

95.

4

A Szellem alászállása

MEGLÁTNI A SZELLEMET

Közvetlenül a kései ebéd után, miközben még az asztalnál ültünk, don Juan bejelentette, hogy az éjszakát a varázslók barlangjában fogjuk tölteni, és ideje indulnunk. Azt mondta, elengedhetetlenül szükséges, hogy újra ott üljek, teljes sötétségben, és hagyjam, hogy a sziklaképződmény és a varázslók *szántszándéka* elmozdítsa a gyűjtőpontomat.

Kezdttem felállni a székből, de leállított. Azt mondta, van valami, amit előbb még el akar magyarázni nekem. Kinyújtózott, feltette a lábát egy székre, aztán hátradőlt, és laza, kényelmes testhelyzetet vett fel.

– Ahogy egyre alaposabban *látlak* téged – mondta –, egyre több és több hasonlóságot fedezek fel közted és a jőtevőm között.

Annyira megrémültem, hogy nem hagytam, hogy folytassa a mondanivalóját. Azt mondtam neki, el sem tudom képzelni, mik ezek a hasonlóságok, de ha vannak ilyenek – és ez olyan lehetőség, amit nem tartok túl megnyugtatónak –, akkor nagyra értékelném, ha beszélne róluk, ezzel lehetőséget adna nekem, hogy kijavítsam vagy elkerüljem ezeket a hibákat.

Don Juan úgy nevetett, hogy könnyek csorogtak végig az arcán.

– A hasonlóságok egyike az, hogy amikor cselekszel, azt nagyon jól teszed – mondta –, de amikor gondolkozol, mindig gáncsot vetsz magadnak. A jőtevőm is épp ilyen volt: ő sem volt túl jó a gondolkodásban.

96.

Épp azon voltam, hogy megvédjem magam, hogy azt mondjam, nincsen semmi baj a gondolkodásommal, amikor felfigyeltem szemének pajkos csillogására, és összeszedtem magam. Észrevette a hangulatváltásomat, és felkacagott. Volt némi meglepettség a hangjában; bizonyára arra számított, hogy dühös leszek.

– Arra gondolok például, hogy a szellem megértése csak akkor jelent problémát a számodra, ha gondolkozol rajta – folytatta dorgáló mosollyal. – De amikor cselekszel, a szellem könnyűszerrel feltárja magát előtted. Így volt ez a jötevőmmel is.

– Mielőtt elindulnánk a barlangba, elmesélek neked egy történetet a jötevőmről és a negyedik absztrakt magról.

– A varázslók úgy tartják, egészen a szellem alászállásának pillanatáig bármelyikünk megléphet előle; utána viszont már nincs menekvés.

Don Juan megfontoltan szünetet tartott, és szemöldöke egy mozdulatával arra ösztökélt, hogy gondolkozzak el azon, amit mondott.

– A negyedik absztrakt mag a szellem alászállásnak teljes ereje – folytatta. – A negyedik absztrakt mag a kinyilatkoztatás cselekedete. A szellem feltárja magát előttünk. A varázslók azt mondják, a szellem lesben áll, aztán ránk veti magát, a zsákmányára. Azt mondják, a szellem mindig titokban, lopva száll alá. A dolog megtörténik, mégis úgy tűnik, mintha nem történt volna meg.

Nagyon ideges lettem. Don Juan hangszínétől az az érzésem támadt, arra készül, hogy valami teljesen váratlan dolgot zúdítson rám.

Megkérdezte, emlékszem-e arra a percre, amikor a szellem alászállt rám, megpecsételve ezzel az absztrakttal való végleges elkötelezettségemet.

Fogalmam sem volt, miről beszél.

– Létezik egy határ, amit ha egyszer átlép az ember, már nem hátrálhat meg – mondta. – A szellem kopogtatása után rendszerint évek telnek el, míg a tanítvány elér erre a küszöbre. Néha azonban szinte azonnal eléri ezt a küszöböt, ahogy az a jötevőm esetében is történt.

Azt mondta, minden varázslónak tisztán kell emlékeznie arra a percre, amikor átlépte ezt a küszöböt, mivel így képes emlékeztetni magát érzékelésének új lehetőségeire. Kifejtette, hogy az embernek nem kell varázslótanoncnak lennie ahhoz, hogy elérje ezt a küszöböt, és hogy az

97.

ilyen esetekben az egyetlen különbség a köznapi emberek és a varázslók között, hogy mire helyezik a hangsúlyt. A varázslók a küszöb átlépésére helyezik a hangsúlyt, és viszonyítási pontként használják ezt az emléket. A köznapi emberek nem lépik át ezt a határt, és minden tőlük telhetőt megtesznek, hogy az egészet elfelejtsek.

Azt mondtam, ebben nem értek vele egyet, mivel képtelen vagyok elfogadni, hogy pusztán egyetlen egy átlépendő küszöb létezik.

Don Juan csodáltságában az égre emelte a tekintetét, és a kétségbeesés vicces gesztusával rázta meg a fejét. Folytattam az érvelésemet, nem azért, hogy vitázzak vele, hanem hogy tisztázzak magamban néhány dolgot. Mégis hamar elfogyott a lendületem. Hirtelen úgy éreztem, mintha egy alagúton siklanék keresztül.

– A varázslók azt mondják, a negyedik absztrakt mag akkor következik be, amikor a szellem elvágja bennünk az öntükrözés láncait – mondta don Juan. – Ez csodálatos dolog, ám mégsem vágyik rá senki, mivel az emberek nem akarnak szabadok lenni.

Az alagúton való átcsúszás érzete még egy percig megmaradt, majd minden világos lett számomra. Aztán felkacagtam, mivel a bennem felgyülemlett különös megérzések nevetésbe robbantak ki.

Úgy tűnt, úgy olvas az elmémben, akár egy nyitott könyvben.

– Milyen különös érzés ez, felismerni, hogy minden, amit gondolunk, amit mondunk, a gyűjtőpontunk helyzetétől függ – jegyezte meg.

Pontosan erre gondoltam én is, ezen nevettem.

– Tudom, hogy most a gyűjtőpontod eltolódott – folytatta don Juan –, és megértetted a láncaink titkát. Ezek a láncok lebéklyóznak minket, rögzítenek bennünket az öntükrözés kényelmes pontjához, és megóvnak az ismeretlen támadásai ellen.

Azon rendkívüli pillanatok egyikét éltem meg, melyekben a varázslók világának minden dolga kristálytisztá volt számomra. Mindent értettem.

– Amikor lehullanak a láncaink – mondta –, többé már nem vagyunk a köznapi világ dolgaihoz kötve. Még mindig a köznapi világban vagyunk, de többé már nem tartozunk oda. Ehhez az kellene, hogy osztozzunk az emberek gondjaiban, de a láncaink nélkül erre nem vagyunk képesek.

98.

Elmondta, hogy Elías nagual elmagyarázta neki, hogy a köznapi emberekre az jellemző, hogy osztozunk egy jelképes törön: öntükrözésünk gondjain. Megsebezük magunkat ezzel a törrel, és vérzünk; az öntükrözés láncainak pedig az a szerepe, hogy azt az érzést nyújtsák nekünk, hogy együtt vérzünk, hogy valami csodás dolgon, az emberi mi voltunkon osztozunk. De ha alaposabban szemügyre vesszük a dolgot, felfedezzük, hogy egymagunkban vérzünk, hogy nem osztozunk semmin sem, hogy nem teszünk mást, csak kezelhető, valótlan, mesterséges tükörképünkkel játszadunk.

– A varázslók többé már nem a köznapi dolgok világában léteznek – fűzte tovább a szót –, mivel többé már nem prédái az öntükrözésnek.

Aztán belekezdett a jötevőjéről és a szellem alászállásáról szóló történetbe. Azt mondta, a történet rögtön azután kezdődött, mikor a szellem bekopogtatott a fiatal színész ajtaján.

Félbeszakítottam, és megkérdeztem, miért alkalmazza Julián nagualra következetesen a „fiatalember” és „fiatal színész” kifejezéseket.

– A történetünk idején ő még nem volt nagual – felelt don Juan. – Csak egy fiatal színész volt. Nem nevezhetem őt egyszerűen Juliánnak, mivel számomra ő mindig Julián nagual volt. Hogy jelezzük az egész életen át tartó feddhetetlenségüket, a nagualok nevéhez mindig hozzátesszük a „nagual” szót.

Aztán folytatta a történetet. Elmondta, hogy Elías nagual feltartóztatta a fiatal színész halálát azáltal, hogy az emelkedett tudomás állapotába juttatta, és a rákövetkező küzdelmes órák után a fiatalember visszanyerte az eszméletét. Elías nagual nem árulta el neki a nevét: szakavatott gyógyítóként mutatta be magát, aki véletlenül keveredett a tragédia színhelyére, ahol két, kis híján halott emberre bukkant. Rámutatott a fiatal lányra, Talíára, aki ott hevert eszméletlenül a földön. A fiatalember meglepődött, amikor megpillantotta az öntudatlan lányt, mivel emlékezett arra, hogy az elszaladt. Megdöbbenve hallotta, amint az öreg gyógyító elmagyarázta, hogy az Úr kétségkívül megbüntette Talíát a bűneiért: villámmal sújtotta, és elvette a józan eszét.

– De hogyan lehet az, hogy villámlott, amikor nem is esik az eső? – kérdezte a fiatal színész alig hallható hangon. Szemmel láthatólag

99.

nagy hatást gyakorolt rá, amikor az öreg indián erre azt felelte, hogy Isten útjai kifürkészhetetlenek.

Újra félbeszakítottam don Juant. Tudni szerettem volna, vajon a fiatal lány valóban megbolondult-e.

Don Juan emlékeztetett arra, hogy Elías nagual hatalmas ütést mért a lány gyűjtőpontjára. Azt mondta, a lány nem bolondult meg, de a csapás hatására ide-oda siklott az emelkedett tudomás és a köznapi tudomás állapota között, és ez komolyan veszélyeztette egészségét. Azonban Elías nagual hatalmas küzdelem árán segítette neki stabilizálni a gyűjtőpontját, és Talía maradandóan belépett az emelkedett tudomás állapotába.

Megjegyezte, hogy a nők képesek az efféle mesteri húzásokra: képesek maradandóan fenntartani gyűjtőpontjuk új helyzetét. Talía pedig a nők között is páratlan volt: amint lehullottak a láncai, abban a pillanatban megértett mindent, és eleget tett a nagual terveinek.

Don Juan folytatva a történetet elmondta, hogy Elías nagual – aki nemcsak nagyszerű *álmodó*, de nagyszerű *cserkésző* is volt – *látta*, hogy a fiatal színész romlott volt és beképzelt, de csak látszatra volt kemény és érzéketlen. A nagual tudta, hogy ha előhozakodik Istennel, a bűnnel és a büntetéssel, akkor – vallásos hiedelmei miatt – azonnal összeomlik a színész cinikus viselkedése.

Amikor Elías nagual Isten büntetéséről kezdett beszélni, a színész álcája darabjaira hullott. Megpróbálta elmondani, mennyire furdalja őt a lelkiismeret, de a nagual félbeszakította, és erélyesen kijelentette, hogy amikor ilyen közel a halál, a büntudat többé már nem számít.

A fiatal színész figyelmesen hallgatta Elías nagual szavait, de – bár nagyon rosszul érezte magát – nem hitte el, hogy halálos veszélyben van. Úgy gondolta, a gyengeségét és az ájulását a vérvesztése eredményezte.

A nagual, mintha csak olvasna a fiatalember gondolataiban, elmagyarázta neki, hogy az efféle optimista gondolatok egyáltalán nem helyénvalóak, és a tüdővérzése halálos lett volna, ha nem lenne a dugó, amit ő, mint gyógyító létrehozott.

– Amikor hátra vágta, elhelyeztem benned egy dugót, hogy megakadályozzam, hogy elszivárognon az életerőd – mondta a nagual

100.

a szkeptikus fiatalembernek. – E nélkül a gát nélkül folytatódna halálos elkerülhetetlen folyamata. Ha nem hiszel nekem, bebizonyítom, amit mondok: egy újabb ütessel eltávolítottam a dugót.

Miközben beszélt, Elías nagual újabb enyhe ütést mért a fiatal színész mellkasának jobb oldalára. A színész abban a pillanatban öklendezni és fuldokolni kezdett. Elfojthatatlanul köhögött, és vér folyt a szájából. Egy, a hátára mért újabb csapás véget vetett gyötrő fájdalmának és hányingerének. Az ijedtsége azonban nem szűnt meg, és elájult a félelemtől.

– Egyelőre képes vagyok uralni a halálokat – mondta a nagual, amikor a fiatal színész visszanyerte az öntudatát.

– Hogy mennyi ideig, az tőled függ: attól, mennyire hüen követed az utasításaimat.

Elías nagual azt mondta a fiatalembernek, hogy először is tökéletesen mozdulatlanul és csendben kell feküdni. Ha nem akarja, hogy a dugó kijöjjön belőle, tette hozzá a nagual, akkor úgy kell viselkednie, mintha elveszítette volna a mozgás- és beszédkészségét. Elég egyetlen apró mozdulat, egyetlen rángás, egyetlen elsutogott szó, hogy újra haldokolni kezdjen.

A fiatal színész nem volt hozzászokva, hogy eleget tegyen mindenféle javaslatoknak vagy utasításoknak. Dühbe gurult, de amint elkezdte szavakba önteni a tiltakozását, újra kezdődtek a görcsök és visszatért az égető fájdalom.

– Tedd, amit mondok, és meggyógyítalak – mondta a nagual. – Vagy viselkedj továbbra is gyenge, romlott tökfilkó módjára, és meghalsz.

A színész, ez a büszke, fiatal férfi teljesen leledmedt a sértés hallatán. Még soha senki nem nevezte őt gyenge, romlott tökfilkónak. Hangot akart adni a dühének, de a fájdalom olyan erős volt, hogy nem volt képes reagálni a megaláztatásra.

– Ha azt akarod, hogy enyhítsem a fájdalmadat, vakon engedelmeskedned kell nekem – mondta a nagual, ijesztő ridegséggel a hangjában. – Csak egy bólintással jelezz. De tudd, hogy abban a pillanatban, amint meggondolod magad, és ismét szégyenletes idióta módjára viselkedsz, azonnal kihúzó a dugót, és hagylak meghalni.

A fiatal színész utolsó erejével beleegyezően bólintott. A nagual megérintette a hátát, és a fájdalom tovatűnt. De az égető fájdalommal

101.

együtt szertefoszlott valami más is: a színész agyára telepedő köd. És a fiatalember akkor tudott mindent, anélkül, hogy bármit megértett volna. A nagual újra bemutatkozott neki. Elmondta, hogy Elíasnak hívják, és hogy ő a nagual. A színész pedig tudta, mit jelent ez.

Elías nagual ekkor a félig öntudatlan Talíára fordította a figyelmét. Parancsokat suttogott a lány bal fülébe, hogy megállítsa gyújtópontja szeszélyes mozgását. Enyhítette a félelmét azáltal, hogy suttogva történeteket mesélt neki olyan varázslókról, akik ugyanazokon a dolgokon mentek keresztül, amit a lány épp akkor élt meg. Amikor Talía már teljesen megnyugodott, bemutatkozott neki Elías nagualként, a varázslóként, aztán hozzálátott, hogy megcselekedje a varázslás legnehezebb feladatát: hogy az általunk ismert világon túlra mozdítsa el a lány gyújtópontját.

Don Juan megjegyezte, hogy a tapasztalt varázslók képesek elmozdítani a gyújtópontjukat az általunk ismert világon túlra, de a tapasztalatlan személyek nem. Elías nagual mindig azt hangoztatta, hogy álmolni sem mert arról, hogy megkísérelje ezt a tettet, de azon a napon nem a tudása és nem is az akarata, hanem valami más készítette őt cselekvésre. A manőver mégis sikerült. Talía túljutott az általunk ismert világon, és épségben visszatért onnan.

Aztán a nagualnak újabb megérzése támadt. Ott ült a két, földön kiterített ember között – a színész mezítelenül, csak a nagual lovagló kabátjával letakarva hevert előtte – és ismertette velük a helyzetüket. Azt mondta nekik, hogy a körülmények kényszerítő ereje miatt beleestek egy csapdába, melyet maga a szellem állított nekik. Ő, a nagual volt a csapda aktív része, mivel az, amilyen körülmények között találkozott velük, arra kényszerítette őt, hogy átmenetileg a védelmezőjükké váljon, és hogy varázslói tudását az ő megsegítésükre használja. Mint időleges védelmezőjükké, az a kötelessége, hogy figyelmeztesse őket arra, hogy egy különleges küszöb előtt állnak; és rajtuk áll, hogy mind egyénileg, mind együtt úgy érzék el ezt a küszöböt, hogy belépnek az elengedés hangulatába, mely nem azonos a vakmerőséggel: a törődés hangulatába, mely nem azonos az engedékenységgel. Többet nem akar mondani, mert nem szeretné megijeszteni vagy összezavarni őket, és nem akarja befolyásolni a döntésüket. Úgy érzi,

102.

ha átlépik ezt a küszöböt, abban neki a lehető legkevesebb segítséget kell nyújtani.

A nagual magukra hagyta a két fiatalat azon a félreeső, elszigetelt helyen, és bement a városba hogy gyógynövényeket, gyékényeket és pokrócokat hozzon nekik. Úgy gondolkozott, hogy magányukban majd elérik és átlépik ezt a bizonyos küszöböt.

A két fiatal sokáig hevert egymás mellett gondolataikba merülten. A gyújtópontjuk eltolódott, és ez azt jelentette, hogy a szokásosnál mélyebben, átfogóbban voltak képesek gondolkodni, de egyben azt is, hogy sokkal jobban aggódtak, sokkal bizonytalanabbak voltak, és sokkal jobban féltek.

Mivel Talía valamivel erősebb volt, és képes volt beszélni, ő törte meg a csendet: megkérdezte a fiatal színészt, vajon fél-e. Az igenlően bólintott. Talián úrrá lett a részvét, levette a válláról a kendőjét, a színészre terítette és megfogta a kezét.

A fiatalember nem mert hangot adni az érzéseinek. Túlzottan erősen és elevenen élt benne a félelem, hogy amint megszólal, visszatér a fájdalom. Bocsánatot akart kérni a lánytól: el akarta mondani neki, hogy csak azt bánja, hogy bántotta őt, az nem számít, hogy meg fog halni – mivel bizonyosan tudta, hogy nem éli túl ezt a napot,

Talía gondolatai is e dolgok körül forogtak. Azt mondta, csak egyetlen dolgot sajnál: hogy olyan hevesen küzdött a színésszel, hogy ezzel előidézte a halálát. Ekkorra határtalan békesség töltötte el, és ez az érzés, mivel mindig is hatalmas erejétől hajtva cselekedett, ismeretlen volt számára. Elmondta a fiatalembernek, hogy az ő halála is közel van, és boldog, hogy aznap minden véget ér.

A fiatal színész megborzongott, amikor Talíától hallotta vissza a saját gondolatait. Egy hirtelen energiahullámtól hajtva felült. Nem érzett fájdalmat és nem is köhögött. Nagy kortyokban nyelte a levegőt – már nem is emlékezett rá, mikor volt utoljára képes erre. Megfogta a lány kezét, és beszélgetni kezdtek – szavak nélkül.

Don Juan azt mondta, ez volt az a pillanat, amikor a szellem aláereszkedett rájuk. És ekkor *lát*ni kezdtek. Mivel hívó katolikusok voltak, így a mennyország képe jelent meg előttük, egy olyan helyé,

103.

ahol minden élénk volt, és fényben fürdött. Csodálatos látvány tárult a szemük elé. Mire a nagual visszatért, mindketten kimerültek voltak, de sértetlenek. Talía eszméletlen volt, de a fiatal színésznek önfegyelme végső megfeszítésével sikerült megőriznie az öntudatát, és ragaszkodott ahhoz, hogy a nagual fülébe sűjon valamit.

– Látuk a mennyországot – lehelte, miközben könnyek csorogtak végig az arcán.

– Annál többet láttatok – vágta rá Elías nagual. – A szellemet *láttátok*.

Don Juan azt mondta, hogy mivel a szellem mindig leplezve száll alá, Talía és a fiatal színész természetesen nem voltak képesek megőrizni a látomásukat. Hamar elfeledték, mint ahogy mindenki más is elfeledte volna. Tapasztalásuk annyiban volt egyedi, hogy mindenféle képzés nélkül, és anélkül hogy ennek tudatában lettek volna, *együtt álmodtak*, és *látták* szellemet. Rendkívül szokatlan dolog volt, hogy ilyen könnyűszerrel képesek voltak elérni ezt.

– Ők ketten valóban a legfigyelemreméltóbb lények voltak, akikkel valaha találkoztam – tette hozzá don Juan.

Természetesen szerettem volna többet tudni erről a két emberről, de don Juan nem engedett a kíváncsiságomnak.

Azt mondta, mindössze ennyit akart mondani a jövőjéről és a negyedik absztrakt magról.

Majd úgy tűnt, eszébe jutott valami, de nem mondta el, és harsányan felkacagott. Aztán hátba vágott, és azt mondta, ideje hogy elinduljunk a barlangba. Mire elértük a sziklapadot, már szinte teljesen besötétedett. Don Juan sietősen elhelyezkedett, ugyanolyan testhelyzetben, mint az első alkalommal. A jobb oldalánál ült le, vállával hozzám érve. Úgy tűnt, azonnal belépett egy mély, ellazult állapotba, és ennek hatására én is tökéletesen csendben és mozdulatlanul ültem mellette. Még a lélegzetét sem hallottam. Behunytam a szemem, de ő oldalba bökött, figyelmeztetve, hogy tartsam nyitva azokat.

Mire leszállt az éj, a szemem már fáj és viszkett a fáradtságtól. Végül felhagytam az ellenállással, és alámerültem a valaha megtapasztalt legmélyebb, legsötétebb álomba. Mégsem aludtam el teljesen. Érez-

104.

tem az engem körülvevő sűrű sötétséget. Az a fizikai érzetem támadt, hogy sötétségen gázolok keresztül. Hirtelen minden vörössé vált, aztán narancsszínűvé, majd vakító fehérré, mintha egy irtózatosan erős neonfénybe bámulnék. Fokozatosan fókuszáltam a látásomat, míg végül láttam, hogy továbbra is ugyanabban a testhelyzetben ülünk don Juannal – de már nem a barlangban vagyunk. Egy hegytetőn voltunk, előttünk páratlan szépségű síkság terült el, a távolban pedig magas hegyek törtek az ég felé. A gyönyörű síkság fényben fürdött, és a fény a fénysugarakhoz hasonlóan magából a talajból áradt. Akármerre néztem, ismerős dolgokat láttam: sziklákat, dombokat, folyókat, erdőket, szurdokokat, melyeket kiemelt és átváltoztatott saját belső rezgésük, belső ragyogásuk. Ugyanez, a szememnek oly kellemes sugárzás remegett elő saját lényemből is.

– Elmozdult a gyűjtőpontod – szólalt meg don Juan, legalábbis úgy tűnt, mintha ezt mondaná.

A szavak nem hangzottak el, mégis tudtam, mit mondott. A racionális reakcióm az volt, hogy megkíséreljem bemagyarázni magamnak, minden bizonnal úgy hallottam őt, mintha vákuumban beszélne, valószínűleg azért, mert a hallásomat időlegesen befolyásolta a föld kisugárzása.

– Minden rendben van a hallásoddal. A tudomás egy másik birodalmában vagyunk – „mondta” látszólag don Juan.

Képtelen voltam beszélni. Úgy éreztem, a mély alvás fásultsága lehetetlenné teszi, hogy akár egyetlen szót is szóljak, mégis abszolút éber voltam.

– Mi történik? – gondoltam.

– A barlang elmozdította a gyűjtőpontodat – gondolta don Juan, én pedig úgy hallottam a gondolatait, mintha a sajátjaim lennének, melyeket önmagam számára fogalmaztam meg.

Ekkor egy szavakba nem öntött parancsot éreztem. Valami arra utasított, hogy tekintsek újra a síkságra.

Amint rámeredtem erre a csodás látványra, mindenből fényszálak kezdtek kiáradni. Először úgy tűnt, mintha végtelenül sok rövid rost robbanna fel, aztán ezek a szálak a fényesség hosszú, fonalszerű pászmáivá váltak, és végtelenbe nyúló, vibráló fénykévékké fonódtak

105.

össze. Csakis vibráló, remegő fényszálakként voltam képes értelmezni vagy leírni, amit láttam. Ezek a fényszálak nem vegyültek el egymással, és nem fonódtak egymásba. Bár kiáradtak, és továbbra is áradtak minden irányba, mindegyik különálló volt, mégis mindegyikük kibogozhatatlanul egybefonódott.

– A Sas emanációit és az őket elkülönítve tartó és összetartó erőt *látod* – gondolta don Juan.

Amint a gondolata elért hozzám, úgy tűnt, a fényszálak felemésztek minden energiámat. Úrrá lett rajtam a fáradtság, eltörölte a látomásomat, és sötétségbe taszított.

Amikor újra magamhoz tértem, valami nagyon ismerős dolog vett körül, bár képtelen voltam megmondani, mi is az. Annyira ismerős volt, hogy azt hittem, visszatértem a megszokott tudomás állapotába. Don Juan ott aludt mellettem, vállá az enyémhez ért.

Aztán ráeszméltem, hogy annyira intenzív körülöttünk a sötétség, hogy még a kezemet sem látom. Arra gondoltam, nyilván köd szállt le a sziklapadra, és megtöltötte a barlangot is. Vagy esetleg az alacsonyan szálló, könnyű felhők áradtak be az üregbe, melyek csendes lavinaként ereszkednek alá esős éjszakákon a magasabb hegycsúcsokról. Mégis, a vaksötét ellenére is láttam valahogy, hogy don Juan azon nyomban kinyitotta a szemét, ahogy magamhoz tértem, bár nem nézett rám. Nyomban rájöttem, hogy az, hogy látom őt nem a retinámra érkező fénynek köszönhető, sokkal inkább egyfajta testi érzet.

Annyira lefoglalt az, hogy a szemem nélkül figyelem don Juant, hogy nem is figyeltem oda arra, amit mondott. Végül elhallgatott, és felém fordította az arcát, mintha a szemembe akarna nézni.

Néhányszor megköszöri a torkát, majd nagyon halkán beszélni kezdett. Elmondta, hogy a jótevője meglehetősen sokszor hozta el ebbe a barlangba őt és a többi tanítványát, de a leggyakrabban egyedül kereste fel ezt a helyet. Ebben a barlangban *látta* a jótevője azt a síkságot, melyet az imént mi is láttunk, és ez a látomás azt az ötletet adta neki, hogy a szellemet a dolgok áradásaként írja le. Újból elmondta, hogy a jótevőjének nem volt erős oldala a gondolkodás. Ha az lett volna, akkor egy szempillantás alatt rájött volna, hogy amit *látott*, és amit a dolgok áradásaként jellemezett, az nem más,

106.

mint a *szántszándék*, a mindent átható erő. Hozzátette, hogy ha a jótevője tudatában lett volna *látása* természetének, akkor nem fedí fel a látomását. Ő úgy gondolja, hogy Julián nagual nem tudta, miről is van szó. Azt hitte, hogy a dolgok áradását *látja*, ami tökéletesen igaz is, csak nem abban az értelemben, ahogy ő gondolta. Don Juan annyira határozottan jelentette ki ezt, hogy meg akartam kérdezni tőle, mi a különbség a két dolog között, de képtelen voltam megszólalni. Úgy éreztem, mintha megdermedt volna a torkom. Órákon keresztül ültünk teljes csendben és mozdulatlanságban, a barlangban, mégsem tapasztaltam semmiféle kényelmetlenséget. Nem fáradtak el az izmaim, nem zsibbadt el a lábam, és nem fájdukt meg a hátam.

Még csak észre sem vettem, mikor újra beszélni kezdett, annyira átadtam magam don Juan hangjának. Dallamos, ritmusos hang volt, mely az engem körülvevő áthatolhatatlan sötétségből emelkedett ki.

Azt mondta, most nem a megszokott tudatossági állapotomban vagyok, hanem az emelkedett tudomás állapotában. Elringató csendben és nyugalomban léteztem, felfüggesztve az érzékelésnélküliség sötétjében. A gyűjtőpontom elmozdult a köznapi világ érzékelésétől, de nem mozdult el eléggé ahhoz, hogy elérje és megvilágítsa az energiamezők egy teljesen új kötegét. Voltaképpen fennakadtam két lehetséges érzékelés között. Ezt a köztes állapotot, az érzékelésnek ezt a pillanatnyi szünetét a barlang hatása által értem el, ezt a hatást pedig az üreget kivéső varázslók *szántszándéka* irányította.

Don Juan arra kért, hogy jól figyeljek oda arra, amit mondani fog nekem. Elmondta, hogy évezredekkel ezelőtt a varázslók a *látás* segítségével tudatára ébredtek annak, hogy a föld érző lény, és a tudomása képes hatást gyakorolni az emberek tudomására. Megkísérelték kideríteni, hogyan hasznosíthatnák a Földnek az emberi tudomásra gyakorolt hatását, és felfedezték, hogy erre a célra bizonyos barlangok a leghatékonyabbak. Don Juan azt mondta, hogy az ilyen üregek keresése szinte a varázslók összes idejét lekötötte, és erőfeszítéseik által képesek voltak kitalálni a különféle alakú barlangok különböző felhasználási módjait. Hozzátette, hogy munkájuk egyetlen minket érintő eredménye ez az üreg, és ennek az a képessége, hogy el tudja mozdítani az

107.

ember gyűjtőpontját, míg az el nem éri az érzékelésnek ezt a pillanatnyi szünetét.

Miközben beszélt, az a bizonytalan érzésem támadt, mintha valami kitisztította volna az elmémet. Valami egy hosszú, szűk alagútra koncentrált a tudomásomat. Megszokott tudomásom minden felesleges gondolat-árnya és érzése kipréselődött belőlem.

Don Juan tökéletesen tudatában volt annak, mi történik velem. Hallottam, ahogy elégedettségében halkán felkuncog. Azt mondta, most már sokkal könnyebben tudunk majd beszélgetni, és sokkal mélyebb lesz a beszélgetésünk.

Rengeteg olyan dologra emlékeztem ebben a percben, melyeket korábban magyarázott el nekem. Például tudtam, hogy *álmodom*. Tulajdonképpen mélyen aludtam, a második figyelem által, mely ellentéte a normális figyelemnek, mégis teljesen tudatában voltam önmagamnak. A testi érzet, és a don Juan korábbi kijelentésein alapuló racionális következtetés miatt biztos voltam abban, hogy alszom. Épp az imént *láttam* a Sas emanációit, és don Juan azt mondta, a varázslók ezt csak és kizárólag *álmodás* során láthatják huzamosan, következésképpen *álmodnom* kellett.

Don Juan kifejtette, hogy az univerzum leírhatatlan és kifürkészhetetlen energiamezőkből áll. Azt mondta, ezek az energiamezők a hagyományos fényszálakra emlékeztetnek, kivéve azt, hogy ez a fény élettelen a Sas tudatosságot árasztó emanációihoz képest. Én eddig az éjszakáig még soha nem voltam képes huzamosan *lát*ni ezeket az energiamezőket, és ezek valóban élő fényből állnak. Don Juan korábban azt állította, hogy a tudásom és a *szántsándék* feletti uralmam még nem megfelelő ahhoz, hogy kiálljam egy ilyen látvány hatását. Azt is kifejtette, hogy a hagyományos érzékelés akkor áll fenn, amikor a tiszta energia, a *szántsándék* megvilágítja a fénygubónkon belüli fényszálak egy kötegét, és ugyanakkor megvilágítja a fénygubónkon kívül a végtelenbe nyúló ugyanezen fényszálakat is. A rendkívüli érzékelés, a *látás* akkor következik be, amikor a *szántsándék* ereje által az energiamezők más kötege telítődik energiával és fénylik fel. Azt mondta, amikor kritikus mennyiségű energiamező fénylik fel a fénygubón be-

108.

lül, a varázslók képessé válnak arra, hogy *lássák* magukat az energiamezőket.

Egy másik alkalommal elmagyarázta nekem a régi idők varázslóinak racionális gondolkodásmódját. Azt mondta, ezek a varázslók a *látás* segítségével felismerték, hogy a tudomás akkor következik be, amikor a fénygubónkon belüli energiamezők összhangba kerülnek, úgymond *hozzáigazodnak* a megfelelő külső energiamezőkhöz. Ezek a varázslók úgy hitték, hogy ez a *hozzáigazodás* a tudomás forrása.

Alapos vizsgálat után azonban nyilvánvalóvá vált, hogy az, amit ők a Sas emanációi *hozzáigazodásának* neveztek, nem magyarázta meg teljesen azt, amit *látnak*. Észrevették, hogy a fénygubón belüli összes fényszálnak csak egy roppant kis hányada telítődik energiával, a többi pedig változatlan marad. Az, hogy *látták* energiával telítődni ezt a néhány fényszálat, hamis következtetésre vezette őket. A fényszálaknak nem szükséges a *hozzáigazodás* ahhoz, hogy felfényeljenek, mivel a fénygubón belüli fényszálak megegyeznek a kintiekkel. Bármilyen is telíti őket energiával, az kétségtelenül egy független erő kell legyen. Az ősi varázslók érezték, hogy tovább már nem nevezhetik ezt az erőt tudomásnak, mivel a tudomás a felfénylő energiamezők ragyogása. Tehát azt az erőt, ami a fényszálakat felragyogtatja *akarataknak* neveztek el.

Don Juan azt is elmondta, hogy amikor az ősi idők varázslóinak *látása* még kifinomultabbá és hatékonyabbá vált, ráébredtek, hogy az *akarata* az az erő, amely különállóan tartja a Sas emanációit, és ez az erő nem csak a tudomásunkért felelős, hanem a világegyetemben létező minden dologért. *Látták*, hogy ez az erő teljes tudatossággal bír, és az univerzumot alkotó alapvető energiamezőkből származik. Ekkor úgy döntöttek, hogy a *szántsándék* megfelelőbb elnevezés, mint az *akarata*. Ez a név azonban végső soron kedvezőtlennek bizonyult, mivel nem írta le sem ezen erő minden dolog felett álló jelentőségét, sem az ezen erő és a világegyetem minden létező dolga között fennálló élő kapcsolatot.

Don Juan hangsúlyozta, hogy a mi hatalmas közös tévedésünk az, hogy ezt a kapcsolatot tökéletesen semmibe véve éljük az életünket. Az elfoglaltságaink, nyughatatlan érdeklődésünk, aggodalmaink, reményeink, és félelmeink elsőbbséget élveznek, és mindennapjaink so-

109.

rán nem vagyunk tudatában annak, hogy kapcsolatban állunk minden létező dologgal.

Elmondta, hogy számára az Édenkertből való kiűzetés keresztény ideája úgy hangzik, mint a csendes tudásunk, a *szántsándék* tudása elvesztésének egy allegóriája. Ezt az allegóriát továbbvívve tehát a varázslás nem más, mint a kezdetekhez, a Paradicsomba való visszatérés.

Talán órákon átültünk teljes csendben, a barlangban, talán csak néhány percig. Amikor hirtelen megszólalt, szinte megrémített váratlanul felcsendülő hangja. Nem fogtam fel, amit mondott, ezért megköszörültem a torkomat, hogy megkérjem, ismétlje meg, és ez teljesen kikököntett az elmélkedésemből. Hirtelen rádöbentem, hogy már nem áthatolhatatlan az engem körülvevő sötétség. Már képes voltam beszélni, és úgy éreztem, visszatértem tudomásom megszokott állapotába.

Don Juan nyugodt hangon azt mondta, hogy életemben most először *láttam* a szellemet, a világegyetemet fenntartó erőt. Hangsúlyozta, hogy a *szántsándék* nem valami olyasmi, amit az ember felhasználhatna, uralhatna vagy elmozdíthatna – mindazonáltal az ember tetszése szerint használhatja, uralhatja és elmozdíthatja azt. Azt mondta, ez az ellentmondás a varázslás lényege. Ennek a meg nem értése varázslók egész nemzedékeinek okozott elképzelhetetlen fájdalmat és szomorúságot. A mai nagualok, azon fáradozva, hogy ne kelljen megfizetniük a fájdalom e túlzott árát, kifejlesztettek egy viselkedési mintát, melyet a harcos útjának vagy a

feddhetetlen cselekedetek útjának neveztek el, és amely a józanságuk és a körültekintésük növelésével készíti fel a varázslókat a feladatukra.

Elmondta, hogy valamikor réges-régen a varázslókat szerfelett foglalkoztatta a *szántszándéknak* a minden létező dologgal fennálló egyetemes kapcsolata. Azáltal, hogy második figyelmüket erre az összekötő kapcsolatra fókuszálták, nem csak a közvetlen tudásra tettek szert, hanem arra a képességre is, hogy befolyásolják ezt a tudást, és elképesztő cselekedeteket hajtsanak végre. Mindeközben azonban nem sikerült szert tenniük arra az elmebeli teljességre, mely ezen erő kezeléséhez szükséges.

Így hát egy megfontolt pillanatukban a varázslók úgy döntöttek, hogy második figyelmüket csupán a tudomással rendelkező élőlények

110.

összekötő kapcsára fókuszálják. Ez a csoport éppúgy magában foglalja a szerves lények teljes skáláját, mint a varázslók által szervetlen lényeknek vagy szövetségeseknek nevezett lényekét, melyeket tudomással bíró, a mi fogalmaink szerint vett étellel azonban nem rendelkező lényekként jellemeztek. De ez a megoldás sem volt eredményes, mivel ez sem hozott számukra bölcsességet.

A következő szűkítés során a varázslók figyelmüket kizárólag az emberi lények összekötő kapcsára koncentrálták, de ez is csak a korábbiakhoz hasonló eredményre vezetett.

A varázslók ezután egy utolsó redukcióval próbálkoztak. Minden varázsló csupán a saját egyéni kapcsolatával foglalkozott. Azonban ez a lépés is ugyanolyan eredménytelennek bizonyult.

Don Juan elmondta, hogy bár rendkívüli különbségek voltak e négy érdeklődési terület között, az összes egyformán korrupt volt. Így hát a varázslók végül csak és kizárólag a szántszándékhoz fűződő egyéni összekötő kapcsukkal foglalkoztak, mely szabaddá tette őket, hogy fellobbanthassák a belülről induló tüzet.

Kijelentette, hogy a modern idők minden varázslójának kitartóan kell küzdenie azért, hogy elérje az elme teljességét. A nagualnak különösen erősen kell küzdenie ezért, mivel több erővel rendelkezik, nagyobb hatalommal bír az érzékelést meghatározó energiamezők felett, több előképzettsége van, és jobban ismeri a csendes tudást, ami nem más, mint a *szántszándékkal* való közvetlen kapcsolat.

Ily módon szemlélve a varázslás egyfajta kísérlet arra, hogy helyreállítsuk a *szántszándékról* való tudásunkat, és hogy újra hasznát vegyük annak, anélkül, hogy behódolnánk neki. A varázslói történetek absztrakt magjai pedig a felismerés árnyalatai, a *szántszándékról* való tudásunk fokai.

Tökéletesen értettem a magyarázatát. Azonban minél jobban megértettem, minél tisztábbá és egyértelműbbé váltak számomra az állításai, annál elveszettebbnek és csüggedtebbnek éreztem magam. Egy ponton komolyan fontolóra vettem, hogy ott helyben véget vetek az életemnek. Úgy éreztem, el vagyok átkozva. Kis híján kicsordultak a könnyeim, és azt mondtam don Juannak, semmi értelme, hogy folytassa a magyarázatát, mivel tudom, hogy el fogom veszteni elmém tisztaságát,

111.

és amikor visszatérek a megszokott tudatossági szintemre, semmire sem fogok emlékezni abból, amit *láttam* és hallottam. Világi tudatosságom mindig is rám fogja kényszeríteni az ismétlődés megszokását és logikájának ésszerű kiszámíthatóságát. Ezért éreztem elátkozottnak magam. Azt mondtam neki, haragszom a sorsomra.

Don Juan azt felelte, hogy még az emelkedett tudomás állapotában is az ismétlésből táplálkozom, és időről időre ragaszkodni fogok ahhoz, hogy a hitványségérzetem rohamaival untassam őt. Azt mondta, ha érzem, hogy úrrá lesz rajtam ez az állapot, harcolnom kell, nem pedig bocsánatot kérnem, vagy sajnálnom magamat; és hogy nem számít, mi az ember sorsa, ha teljes elengedettséggel néz szembe azzal.

Felszabadultan boldoggá tettek a szavai. Újra és újra elismételtem, hogy egyetértek vele, és közben könnyek patakzottak végig az arcomon. Olyan mély boldogság lett úrrá rajtam, hogy arra számoltam, hogy az idegeim felmondják a szolgálatot. Minden erőmet összeszedtem, hogy megállítsam ezt a folyamatot, és éreztem, hogyan hatnak rám kijózanítólag mentális fékjeim. Közben azonban, elkezdett semmivé foszlani a tisztánlátásom. Csendben harcoltam: egyszerre próbáltam meg kevésbé józan és kevésbé ideges lenni. Don Juan egy szót sem szólt; magamra hagytott.

Szinte már hajnalodott, mire sikerült visszanyernem az egyensúlyomat. Don Juan felállt, feje fölé nyújtotta a karját és kinyújtóztatta az izmait, megropogtatva az ízületeit. Felsegített, és megjegyezte, hogy roppant megvilágosító éjszakám volt; megtapasztaltam, mi is a szellem, és képes voltam megidézni egy rejtett erőt, hogy véghezvigyek valamit, ami a felszínen idegességem megfékezésében nyilvánult meg, de mélyebb szinten valójában az történt, hogy sikerült akaratlagosan elmozdítanom a gyűjtőpontomat. Aztán jelezte, hogy ideje elindulnunk hazafelé.

112.

A GONDOLKODÁS BUKFENCE

Körülbelül reggel hétkor, reggeli-időben értünk don Juan házához. Nagyon éhes voltam, fáradtságot azonban egyáltalán nem éreztem. Hajnalban hagytuk el a barlangot, hogy lemásszunk a völgybe. Don Juan ahelyett, hogy egyenesen hazafelé tartott volna, nagy kitérőt tett, így a folyó mentén haladtunk. Elmagyarázta, hogy mielőtt hazaérünk, össze kell szednünk magunkat, és vissza kell nyernünk a hidegvérünket.

Azt feleltem neki, roppant kedves tőle, hogy többes számban fogalmaz, miközben én vagyok az egyetlen, akinek össze kell szedni magát. Ő azonban azt mondta, nem a kedvesség, hanem a harcosok képzése mondatta ezt vele. Azt mondta, a harcos folyamatosan készenlétben áll, és mindig küzd az emberi viselkedés faragatlansága ellen. A harcos varázslatos és könyörtelen, a legkifinomultabb ízlésű és modorú kívülálló, akinek szó szerint az a feladata, hogy kiélesítse magát, ám rejtve tartsa borotvaéles pengéjét, hogy senki ne gyaníthassa a könyörtelenségét.

Reggeli után úgy gondoltam, bölcs dolog lenne, ha aludnék egy keveset, de don Juan kijelentette, hogy nincs vesztegetni való időm. Azt mondta, így is túl hamar el fogom veszíteni azt a kevés tisztánlátást, amim még van, és ha lefekszem aludni, az egész odalesz.

– Nem kell zseninek lenni ahhoz, hogy az ember rájöjjön, szinte lehetetlen a *szántszándékról* beszélni – mondta gyorsan, miközben tetőtől talpig végigmért. – De ez a kijelentés sem jelent semmit. Ezért van az, hogy a varázslók inkább a varázslói történetekre hagyatkoznak, és remélik, hogy egy nap a történetek absztrakt magjai majd értelmet nyernek a hallgató számára.

Értettem, amit mondott, de továbbra sem voltam képes felfogni, mik is azok az absztrakt magok, vagy hogy mit kellene jelenteniük számomra. Megpróbáltam elgondolkodni a dolgon. Gondolatok özöne zúdult rám: a képek olyan gyorsan suhantak át az elmémen, hogy nem volt időm elgondolkodni rajtuk, egyszerűen nem voltam képes a felismerhetőségig lelassítani őket. Végül úrrá lett rajtam a düh, és ökölrel az asztalra csaptam.

113.

Don Juan egész teste rázkódott a fuldokló kacagásától.

– Tedd azt, amit múlt éjjel tettél – nógatott kacsintva. – Lassítsd le magad.

A tehetetlenségem roppant agresszívvá tett. Azonnal előálltam pár értelmetlen ellenérvvel, aztán tudatára ébredtem a hibámnak, és bocsánatot kértem a féktelenségemért.

– Ne mentegetőzz – mondta don Juan. – Meg kell mondanom, hogy a megértés, amelyre törekszel, jelenleg szinte elérhetetlen számodra. A varázslói történetek absztrakt magjai még semmit sem mondanak számodra. Később – úgy értem, évekkel később – majd tökéletesen meg fogod érteni azokat.

Könyörögtem don Juannak, hogy ne hagyjon a sötétben tapogatózni, és beszéljen még az absztrakt magokról. Egyáltalán nem volt világos számomra, mihez kellene kezdenem velük. Biztosítottam őt arról, hogy tudomásom jelenlegi emelkedett állapota roppant nagy segítségemre lehetne abban, hogy megértsem az okfejtését. Nógattam, hogy siessen, mivel nem tudom megmondani, mennyi ideig tart még ez az állapot. Azt mondtam, hamarosan visszatérek a megszokott állapotomba, és még nagyobb idióta leszek, mint most. Félig tréfából mondtam ezeket a dolgokat. Don Juan felnevetett, ebből megértettem, hogy ezt ő is tudja. De mélyen hatottak rám a saját szavaim, és iszonyatos melankólia kerített hatalmába.

Don Juan szelíden megfogta a karomat, leültetett egy kényelmes karosszékre, és leült velem szemben. Mereven a szemembe nézett, és én egy percig képtelen voltam megtörni tekintetének erejét.

– A varázslók folyamatosan *cserkészik* önmagukat – mondta megnyugtatóan, mintha a hangjával próbálna lecsillapítani.

Azt akartam mondani, hogy már elmúlt az idegességem, és hogy valószínűleg csak az álmatlanság váltotta ki azt, ő azonban nem engedett megszólalni.

Biztosítottam arról, hogy már mindenre megtanított, amit a *cserkészésről* tudni kell, de még nem nyertem vissza ezt a tudást a mély, emelkedett tudomás állapotából, ahol tároltam. Azt mondtam, az a bosszantó érzésem van, mintha valamiféle gát lenne bennem. Úgy éreztem, valami el van zárva bennem; valami, ami arra készlet, hogy bevágjam az

114.

ajtót, és ökölrel verjem az asztalt; valami kétségbe ejt és ingerlékeny tesz engem.

– Az eldugaszoltságunk ezt az érzését minden emberi lény megtapasztalja – mondta don Juan. – Ez az érzés a *szántszándékkal* fennálló kapcsolatunkra emlékeztet bennünket. A varázslók esetében ez az érzés még áthatóbb, pontosan azért, mert az ő céljuk az, hogy egyre érzékenyebbé tegyék az összekötő kapcsukat, míg képessé nem válnak akarataik szerint működtetni azt.

– Ha túl nagy az összekötő kapocs nyomása, a varázslók önmaguk *cserkészésével* enyhítik azt.

– Továbbra sem hiszem, hogy érteném, mit értesz *cserkészés* alatt – mondtam. – Mégis úgy gondolom, hogy egy

bizonyos szinten pontosan tudom, miről beszélsz.

– Akkor megpróbálok segíteni, hogy tisztázhasd magadban, amit tudsz – felelte. – A *cserkészés* egy roppant egyszerű eljárás. A *cserkészés* egy meghatározott elveket követő, különleges viselkedésmód. Egy titokzatoskodó, rejtett, félrevezető viselkedésmód, melynek az a célja, hogy kizökkentse az embert. És amikor az ember önmagát *cserkészzi*, akkor kizökkenti magát, könyörtelen és ravasz módon használja erre a saját viselkedésmódját.

Elmagyarázta, hogy amikor a varázslók tudomását gúzsba kötik az érzékszervi benyomások, ahogy az az én esetemben is történt, akkor az a legjobb, vagy talán az egyetlen megoldás, ha az ember a halál gondolatának segítségével zökkenti ki magát.

– Következésképpen a halál gondolata óriási jelentőséggel bír a varázslók életében – folytatta don Juan. – Számítalan dolgot mutattam neked a halállal kapcsolatban, hogy meggyőzzek arról, hogy küszöbön álló és elkerülhetetlen halálunk tudata adja meg nekünk a józanságot. Köznapi emberként az a legnagyobb hibánk, hogy azzal hitegetjük magunkat, hogy halhatatlanok vagyunk. Olyan ez, mintha azt hinnénk, hogy ha nem gondolunk a halálra, akkor megvédhetjük magunkat tőle.

– De don Juan, abban egyet kell értened velem, hogy ha nem gondolunk a halálra, az minden bizonnyal valóban megóv minket attól, hogy aggódjunk miatta.

115.

– Igen, a dolog ezt a célt szolgálja – ismerte el don Juan. – Azonban ez hitvány cél a köznapi emberek számára, a varázslók számára pedig egyenesen szánalmas. A halál tiszta képe nélkül nincs rend, nincs józanság, nincs szépség. A varázslók azért küzdenek, hogy szert tegyenek erre a tiszta képre, hogy a segítségével felismerjék azt a lehető legmélyebb szintet, ahol nincsen bizonyosságuk arról, vajon az életük folytatódik-e az adott pillanaton túl. Ez a felismerés adja meg számukra a bátorságot ahhoz, hogy türelmesek legyenek, mégis cselekedjenek; a bátorságot ahhoz, hogy belenyugodjanak a dolgokba, anélkül hogy ostobák lennének.

Rám szegezte a tekintetét, aztán elmosolyodott, és megrázta a fejét.

– Igen – folytatta –, a halál gondolata az egyetlen dolog, mely bátorságot nyújthat a varázslóknak. Különös, nemde? Ez adja meg a varázslóknak az ahhoz szükséges bátorságot, hogy ravaszak legyenek, anélkül hogy beképzáltak lennének, és legfőképpen a bátorságot ahhoz, hogy könyörtelenek legyenek, anélkül hogy önteltek lennének.

Újra elmosolyodott, és oldalba bökött. Azt mondtam neki, engem mérhetetlenül megrémiszt a halálom gondolata: folyamatosan erre gondolok, de egyáltalán nem lelek benne bátorságra, és nem is ösztökél cselekvésre. Csak cinikussá tesz, és azt eredményezi, hogy mélységes melankólia lesz úrrá rajtam.

– Roppant egyszerű a problémád – mondta don Juan –, könnyen rögeszméssé válsz. Én épp azt mondom neked, hogy a varázslók azért *cserkészik* magukat, hogy megtörjék a rögeszméik hatalmát. Számítalan módja létezik önmagunk *cserkészésének*. Ha nem akarod a halálod gondolatát használni, használd azokat a verseket, melyeket felolvasol nekem, hogy *cserkészsd* önmagad.

– Hogy érted ezt?

– Mondtam már, hogy rengeteg oka van annak, hogy szeretem a verseket – mondta. – A segítségükkel *cserkészem* magam. Tudatosan kizökkentem magam velük. Hallgatom, ahogy felolvasod őket, leállítom a belső párbeszédemet, és hagyom, hogy erőre kapjon bennem a belső csend. Aztán a vers és a belső csend együttesen kizökkentenek.

116.

Kifejtette, hogy a költők öntudatlanul vágyódnak a varázslók világa után. Mivel ők nem a tudás útján járó varázslók, nekik csak ez a vágyódás jutott.

– Lássuk, képes vagy-e érezni, amiről beszéltem – mondta, és a kezembe nyomta José Gorostiza egyik verseskötetét.

Kinyitottam a könyvet a jelzett oldalon, don Juan pedig rámutatott az általa kedvelt versre.

*...e szüntelen, konok haldoklás,
ez a minket pusztító élő halál,
ó Uram,
zord művedben,
a rózsákban, a kövekben,
a fékezhetetlen csillagokban
és a kiégő húsban,
e máglyában, melyet lángra lobbant egy dal,
egy álom,
egy szemet bántó színfolt.*

*...és te, te magad,
tán örökkévalóságokkal ezelőtt meghaltál odakint,
anélkül, hogy tudnánk róla.
Mi, a te ürülékeid, morzsáid, porod;
és te, te még mindig jelen vagy,
mint saját fényét mímelő csillag,
üres fény, a csillag már halott,
üres fény, mely szemünkbe ragyog,
eltitkolva végtelen katasztrófáját.*

– Miközben hallom ezeket a szavakat – mondta don Juan, amikor befejeztem a felolvasást –, érzem, hogy ez az ember látja a dolgok lényegét, és én is látom azt vele együtt. Nem érdekel, miről szól a vers. Csak a költő vágyakozása által közvetített érzéssel törődöm. Kölcsönveszem a vágyódását, és ezzel együtt kölcsönveszem a szépséget is. Csodálom azt, ahogy a költő, igazi harcusként, elhalmozza az olvasót ez-

117.

zel a szépséggel, csakis a vágyakozást tartva meg magának. Ez a kizökkentés, ez a megrázó szépség a *cserkészés*. Mélyen meghatódtam. Magyarázata egy különös hűrt pendített meg bennem.

– Azt mondod, don Juan, hogy a halál a mi egyetlen igazi ellenségünk? – kérdeztem egy perccel később.

– Nem – felelte mély meggyőződéssel. – A halál nem ellenség, még ha annak is tűnik. A halál nem az elpusztítónk, habár annak tartjuk.

– De ha nem az elpusztítónk, akkor micsoda? – kérdeztem.

– A varázslók azt mondják, a halál az egyetlen méltó ellenfelünk – válaszolta. – A halál a mi kihívónk. Arra születünk, hogy elfogadjuk ezt a kihívást, legyünk akár köznapi emberek, akár varázslók. A varázslók tudják ezt, a köznapi emberek viszont nem.

– Don Juan, én a magam részéről azt mondanám, hogy nem a halál, hanem az élet a kihívás.

– Az élet az a folyamat, mely által a halál a kihívást intézi hozzánk – mondta. – A halál az aktív erő; az élet a küzdőtér. És ezen a küzdőtéren mindig csak két küzdőfél van: te magad és a halál.

– Én inkább úgy gondolnám, hogy mi, emberi lények vagyunk a kihívók – mondtam.

– Egyáltalán nem – vágta rá. – Mi passzívok vagyunk, tétlenek. Gondolj csak bele. Csak akkor mozdulunk, ha a halál szorítását érezzük. A halál szabja meg cselekedeteink és érzéseink iramát, és kérlelhetetlenül szorongat bennünket, míg meg nem tör minket, míg meg nem nyeri a küzdelmet, vagy míg felül nem emelkedünk a lehetőségeinken, és le nem győzzük őt.

– A varázslók legyőzik a halált, a halál pedig elfogadja a vereséget: szabadon engedi őket, és többé nem intéz kihívást hozzájuk.

– Ez azt jelenti, hogy a varázslók halhatatlanná válnak?

– Nem, egyáltalán nem ezt jelenti – felelte. – A halál nem intéz több kihívást hozzájuk, ennyi az egész.

– De mit jelent ez, don Juan? – kérdeztem.

– Azt jelenti, hogy a gondolkozás bukfcencet vet a felfoghatatlanba – felelte ő.

118.

– Mi ez a bukfcenc a felfoghatatlanba? – kérdeztem, miközben igyekeztem nem támadónak tűnni. – Az a baj, hogy folyton félreértjük egymást.

– Nem vagy őszinte – szakított félbe don Juan. – Pontosan érted, miről beszélek. Szánalmas dolog részedről, hogy racionális magyarázatot követelsz „a gondolkodásnak a felfoghatatlanba vetett bukfcencére”. Pontosan tudod, mit jelent ez.

– Nem, nem tudom – mondtam.

És akkor rájöttem, hogy valóban tudom, vagyis inkább érzem, miről beszél. Egy részem képes volt túlhaladni a racionalitásomat, és a metaforák szintjén túl is megérteni és elmagyarázni a gondolkodásnak a felfoghatatlanba vetett bukfcencét. A gond az volt, hogy ez a részem nem volt elég erős ahhoz, hogy akaratom parancsára a felszínre bukkanjon.

Elmondtam ezt don Juannak, aki nevetett és megjegyezte, hogy olyan a tudomásom, akár egy jójó. Néha elér egy magas pontot, és ilyenkor tökéletesen uralom magamat, néha pedig alászáll, és ilyenkor racionális tökféjjé válok. De az idő legnagyobb részében egy értéktelen középponton lebeg, és ilyenkor sem madár, se hal nem vagyok.

– A gondolkodásnak a felfoghatatlanba vetett bukfcenc nem más, mint a szellem alászállása, érzékelésünk korlátainak áttörése – magyarázta némileg rezignáltan. – Ez az a pillanat, amikor az emberi érzékelés a határára érkezik. A varázslók gyakorolják azt a művészetet, hogy felderítőket küldenek ki, hogy kifürkésszék

érzékelésünk határait. Többek közt ezért is szeretem a verseket – felderítőknek tartom őket. De, mint azt korábban már említettem neked, a költők nem tudják olyan pontosan, mint a varázslók, hogy mi mindent képesek végehez vinni ezek a felderítők.

Don Juan kora reggel azt mondta, rengeteg dolgot kell megbeszelnünk, és megkérdezte, nem akarok-e sétálni egyet. Sajátos lelkiállapotban voltam. Korábban furcsa közönyt észleltem magamban, mely, ahogy feltámadt, úgy el is múlt. Először azt hittem, a fizikai fáradtság elködösíti az elmémet, de a gondolataim kristálytiszták voltak, így hát

119.

meggyőztem magam arról, hogy különös szenvtelenségemet az emelkedett tudomás állapotába lépésem eredményezte.

Elhagytuk a házat és a város főterén sétálgattunk. Még mielőtt lehetősége lett volna bármi másról beszélni, gyorsan megkérdeztem don Juant a közönyömről, amit ő az energiaszintem emelkedésével magyarázott. Azt mondta, hogy amikor felszabadul az energia, melyet egyébként a gyűjtőpont rögzített helyzetének fenntartására fordítunk, akkor az automatikusan a minket a *szántsándékkal* összekötő kapocsra fókuszálódik. Biztosított arról, hogy nem léteznek előre megtanult varázslói technikák és eljárások az energiának egyik helyről a másikra való elmozdítására, ez inkább egyfajta azonnali eltolódás, mely az ember előmenetelének egy adott szintjén következik be.

Amikor megkérdeztem tőle, mi ez a szint, azt felelte, hogy a tiszta megértés. Hogy elérjük az energiának ezt a pillanatnyi eltolódását, tiszta kapcsolatra van szükségünk a *szántsándékkal*, és ennek megvalósításához csak *szándékolnunk* kell azt a tiszta megértés segítségével.

Természetesen azt akartam, hogy magyarázza el, mi is az a tiszta megértés. Nevetni kezdett és letelepedett egy padra.

– Most elmondok neked egy alapvető dolgot a varázslókról és az ő varázslói cselekedeteikről – folytatta. – Valamint a gondolkodásuknak a felfoghatatlanba vetett bukfencéről.

Azt mondta, néhány varázsló mesemondó volt. Számukra a történetmesélés nem csak az érzékelésük határait kutató felderítő szerepét tölti be, de ez a tökéletességhez, az erőhöz, a szellemhez vezető út is. Egy percig hallgatott, láthatólag a megfelelő példát kereste. Aztán emlékeztetett arra, hogy a jaki indiánok egy „nevezetes évszámoknak” nevezett legendafüzérbe gyűjtötték össze történelmük fontosabb eseményeit. Tudtam, hogy a „nevezetes évszámok” a jaki történelem szájhagyomány útján terjedő elbeszélésfüzére, mely azoknak a koroknak állít emléket, amikor hadban álltak szülőföldjük megszállóival: először a spanyolokkal, aztán a mexikóiakkal. Don Juan, aki maga is jaki indián volt, nyomatékosan kijelentette, hogy a „nevezetes évszámok” a vereségeikről és a romlásukról szóló beszámolók gyűjteménye.

– Szóval, mit mondanál te, mint tanult ember arról – kérdezte –, ha egy mesélő varázsló fogná a nevezetes évszámok egyik történetét,

120.

mondjuk a Calixto Muniról szólót, és megváltoztatná a végét úgy, hogy ahelyett, hogy azt mondaná el, hogyan beleztek ki és darabolták fel Calixto Munit a spanyol hóhérok – hiszen ez történt vele –, Calixto Muniról, a győzedelmes felkelőről mesélne egy történetet, aki sikeresen felszabadította a népét?

Ismertem Calixto Muni történetét. Jaki indián volt, aki – a nevezetes évszámok szerint – hosszú éveken át szolgált egy kalózhajón a Karib-tengeren, hogy elsajátítsa a hadviselés stratégiáját. Aztán visszatért a szülőföldjére, Sonorába, sikerült felkelést kirobbantania a spanyolok ellen, függetlenségi háborút hirdetett, hogy aztán a végén elárulják, elfogják és kivégezzék.

Don Juan unszolt, hogy válaszoljak. Azt mondtam, azt kellene feltételeznem, hogy a tényszerű beszámoló az általa leírt módon történő megváltoztatása egy pszichológiai trükk, egyfajta vágyalom lenne a mesélő varázsló részéről. Vagy esetleg a kétségbeesés egy személyes, idioszinkrasztikus enyhítése. Azt is hozzátettem, hogy az ilyen mesélő varázslót hazafinak is nevezném, mivel képtelen elfogadni a keserű vereséget.

Don Juan a válaszom hallatán majd megfulladt nevetésben.

– De ez nem csak egyetlen mesélő varázsló esetében van így – érvelt. – Mind ezt teszik.

– Akkor ez egy, az egész társadalomra kiterjedő vágyalom kifejezésének szociálisan jóváhagyott eszköze – vágtam vissza. – A pszichológiai feszültség oldásának társadalmilag elfogadott módja.

– Az érvelésed gördülékeny, meggyőző és ésszerű – jegyezte meg. – De mivel a szellemed halott, képtelen vagy meglátni benne a hibákat.

Végigmért, mintha ezzel akarna arra ösztönözni, hogy értsem meg, amit mond. Nem volt mit hozzáfűznöm ehhez: bármi, amit mondhattam volna, durcásnak és gyerekesnek tűnt volna.

– A „tényszerű” beszámoló végét megváltoztató mesélő varázslók a szellem irányítása és támogatása mellett

teszik ezt – mondta. – Mivel képesek manipulálni a *szántszándékkal* fennálló megfoghatatlan kapcsolatukat, így valóban képesek megváltoztatni a dolgokat. A mesélő varázsló jelzi, hogy ezt azáltal *szándékolta*, hogy levette a kalapját, le-

121.

tette a földre, és az óramutató járásával ellenkező irányban, háromszázhatvan fokban körbeforgatta. Ez az egyszerű cselekedet a szellem vezetése és támogatása mellett magába a szellembe meríti őt. Hagyja, hogy a gondolatai bukfencet vessenek a felfoghatatlanba.

Don Juan a feje fölé emelte a karját és egy pillanatra az égre mutatott, a horizont fölé.

– Mivel tiszta megértése egy, a kinti végtelenséget kutató felderítő – folytatta –, a mesélő varázsló a kétség leghalványabb árnya nélkül tudja, hogy ebben a pillanatban, abban a végtelenségben valahol, valahogy alászállt a szellem. Calixto Muni győzelmet aratott, és felszabadította népét. Célja túlhaladta a személyét.

A GYŰJTŐPONT ELMOZDÍTÁSA

Néhány nappal később a hegyekbe kirándultunk don Juannal. Félúton tartottunk egy kis pihenőt: don Juan már korábban eldöntötte, hogy keresünk egy megfelelő helyet, ahol elmagyarázhatja nekem a tudomás uralásának néhány bonyolult aspektusát. Rendszerint a közelebb fekvő, nyugati hegyláncot kerestük fel, ez alkalommal azonban a távolabbi, sokkal magasabb keleti csúcsokat választotta. Ezek a hegyek nekem valahogy jóval vésztyűslőbbnek, sötétebbnek és tömörebbnek tünnek, de nem tudtam volna megmondani, ez vajon a saját benyomásom volt-e, vagy az ő érzéseit tettem a magamévá valahogy.

Kinyitottam a hátizsákomat. Útravalómat don Juan csoportjának női látói készítették össze, és felfedeztem, hogy sajtot is tettek a csomagba. Egy darabig bosszankodtam emiatt, mivel bár szeretem a sajtot, nem bírja a gyomrom. Ennek ellenére soha nem voltam képes ellenállni a csábításának.

Don Juan ezt valódi gyengeségként tüntette fel, és mindig jót mulatott rajtam. Kezdetben zavarba hozott a dolog, de aztán rájöttem, hogy ha nincs a közelemben sajt, egész jól kibírom nélküle. A gond csak az volt, hogy don Juan társaságának tréfamesterei mindig csomagoltak

122.

nekem egy nagydarab sajtot, amit aztán persze végül mindig meg is ettem.

– Edd meg egyszerre az egészet – tanácsolta pajkos csillogással a szemében. – Akkor nem kell többet aggódnod miatta.

Talán javaslatának hatására nagyon erős vágy támadt bennem, hogy az összes sajtot befaljam. Don Juan úgy nevetett, hogy arra gyanakodtam, megint összebeszélt csoportja tagjaival, hogy felültessenek engem.

Majd némileg komolyabb hangon azt javasolta, hogy töltsük az éjszakát a hegyek lábánál, és szánjunk egy-két napot arra, hogy elérjük a magasabb csúcsokat, én pedig egyetértettem a javaslatával.

Aztán mintegy mellékesen megkérdezte, vajon felidéztem-e már valamit a *cserkészés* négy hangulatával kapcsolatban. Beismertem, hogy próbálkoztam vele, de cserbenhagyott az emlékezetem.

– Nem emlékszel, mit tanítottam neked a könyörtelenség természetéről? – kérdezte. – A könyörtelenségről, az önsajnálattal ellentétéről?

Képtelen voltam bármire is emlékezni. Úgy tűnt, don Juan azon tanakodik, hogyan folytassa a mondanivalóját. Aztán hirtelen felállt, szája a színlelt tehetetlenség kifejezésébe biggyedt, megvonta a vállát, és gyors léptekkel egy közeli domb tetején fekvő, sík területhez sétált.

– Minden varázsló könyörtelen – mondta, miután letelepedtünk. – De ezt már tudod. Ezt a témát alaposan megtárgyaltuk.

Hosszas csend után azt mondta, folytatni fogjuk a varázslói történetek absztrakt magjairól szóló tanítást, azonban ő egyre kevesebbet szándékozik beszélni erről, mivel elérkezett az idő, amikor már rajtam áll, hogy felfedezzem őket, és hagyjam, hogy felfedjék előttem jelentésüket.

– Mint azt már mondtam neked, a varázslói történetek negyedik absztrakt magját a szellem alászállásának, más néven a *szántszándék* által való elmozdításnak hívják. A történet szerint ahhoz, hogy a varázslás rejtelméi feltáruljanak emberünk előtt, elengedhetetlen volt, hogy a szellem alászálljon rá. A szellem egy olyan pillanatot választott ehhez, amikor hősiünk zavarodott, védtelen volt, és ekkor a szellem szánalom nélkül hagyta, hogy pusztá jelenlétével egy bizonyos helyzetbe mozdítsa el emberünk gyűjtőpontját. Ezt a pontot a varázslók

123.

azóta is a szánalomnélküliség helyének nevezik. Ily módon a könyörtelenség lett a varázslás első alapelve.

– Ezt az első alapelvet nem szabad összekevernünk a varázslótanoncokat ért első hatással, amikor megszokott

állapotukból az emelkedett tudomás állapotába kerülnek.

– Nem értem, mit akarsz mondani ezzel – panaszkodtam.

– Azt akarom mondani, hogy a varázslótanonc valójában először mindig a gyűjtőpontja eltolódását tapasztalja meg – felelte don Juan –, úgyhogy természetes, hogy ezt tartja a varázslás első alapelveként. Azonban a varázslás első alapelve valójában a könyörtelenség. De erről már beszéltünk, és most csak abban próbálok segíteni neked, hogy emlékezz az elhangzottakra.

Őszintén kijelenthettem volna, hogy fogalmam sincs, miről beszél, szavai ugyanakkor mégis furcsamód ismerősen csengtek számomra.

– A gyűjtőpontod elmozdításával fel kell idézned az első alkalmat, amikor a könyörtelenségről tanítottalak – ösztökélt don Juan.

Várt egy darabig, majd – mivel nyilvánvaló volt, hogy képtelen vagyok követni az utasítását – folytatta a magyarázatát. Elmondta, hogy akármilyen rejtélyes is az emelkedett tudomás állapotába történő átváltás, az embernek ehhez pusztán a szellem jelenlétére van szüksége.

Megállapítottam, hogy vagy az aznap tett kijelentései nagyon homályosak, vagy én vagyok szörnyen ostoba, mivel egyáltalán nem vagyok képes követni a gondolatmenetét. Erre határozottan azt felelte, hogy a zavarodottságom lényegtelen, és kitarított amellett, hogy csakis annak van jelentősége, hogy megértsem, pusztán a szellemmel való kapcsolat előidézheti a gyűjtőpontnak szinte bármilyen helyzetbe történő elmozdulását.

– Már mondtam neked, hogy a nagual a szellem közvetítője – folytatta. – Mivel egész életét annak szenteli, hogy feddhetetlenül újrafogalmazza a *szántszándékhoz* fűződő kapcsolatát, és mivel a köznapi embereknel jóval több energiával rendelkezik, képes lehetővé tenni azt, hogy a szellem rajta keresztül nyilvánuljon meg. Így hát a varázslótanonc elsőként azt tapasztalja meg, hogy pusztán a nagual jelenlétének hatására a tudomás magasabb szintjére emelkedik. Azt próbálok megértetni veled, hogy a gyűjtőpont elmozdításához valójában semmi-

124.

féle eljárás nem szükségeltetik: a szellem megérinti a növendéket, annak pedig elmozdul a gyűjtőpontja. Ilyen egyszerű az egész.

Azt mondtam don Juannak, hogy az állításai zavarbaejtőek, mivel ellentmondanak annak, amit a saját tapasztalataimon keresztül oly fájdalmasan tanultam meg elfogadni: hogy az emelkedett tudomás állapotát az ő kifinomult, ugyanakkor teljességgel felfoghatatlan manőverei révén értem el, melyek során megváltoztatta az érzékelésemet. Ismeretségünk éveitől újra és újra azzal juttatott el az emelkedett tudomás állapotába, hogy hátba vágott, mutattam rá az ellentmondásra.

Ő azt felelte, hogy a hátbavágás sokkal inkább egyfajta trükk volt részéről, mellyel foglyul ejtette a figyelmemet, és eloszlatta elmém kétségeit, mintsem valamilyen valódi, az érzékelésem megváltoztatására irányuló manőver. Mérsékelt természetével összhangban lévő, egyszerű kis trükknek nevezte azt. Félig-meddig komolyan hozzátette, szerencsém van, hogy ő egy különös szokásoktól mentes, egyszerű ember: ha nem így lenne, akkor ahelyett, hogy ezt az egyszerű trükköt alkalmazta volna, mindenféle bizarr szertartásokat kellett volna kiállnom, hogy megszüntesse elmém kétkedését, és lehetővé tegye, hogy a szellem elmozdítsa a gyűjtőpontomat.

– Ahhoz, hogy hagyjuk, hogy megragadjon bennünket a varázslat, száműznünk kell elménkből a kétkedést – mondta. – Ha megszűnnek a kétségek, bármi lehetségessé válik.

Emlékeztetett egy esetre, melynek néhány hónappal korábban voltam szemtanúja Mexikóvárosban, és amelyet egész addig felfoghatatlannak tartottam, míg don Juan a varázslók gondolkodásmódjának segítségével el nem magyarázta, mi is történt valójában.

Egy sebészeti beavatkozáson vettem részt, melyet egy híres szellemgyógyász nő hajtott végre egy barátomon. A nő az egész operáció alatt valamiféle roppant drámai transzállapotban volt.

Megfigyelhettem, hogyan nyitja fel a barátom hasát egy konyhakéssel, hogyan veszi ki és mossa meg alkoholban beteg máját, majd azt is, amint visszatette azt, és pusztán kezeinek nyomásával bezárta az egyáltalán nem vérző vágást.

125.

A félhomályos szobában lezajlott műtétnek több ember is tanúja volt. Néhányuk hozzám hasonló érdeklődő volt, a többiek a gyógyító segítőinek tüntek.

Az operáció után beszélgettem néhány percet az esemény három megfigyelőjével. Mindannyian ugyanarról számoltak be, amit én láttam. Amikor a barátommal, a pácienssel beszéltem, azt mondta, hogy az operációt a hasában érzett állandó, tompa fájdalomként, és a teste jobb oldalában tapasztalt égető érzetként élte meg.

Nem sokkal később elmeséltem don Juannak ezt a történetet, és még egy cinikus magyarázatot is megkockáztattam. Elmondtam, hogy véleményem szerint a félhomályos szoba ideális helyszíne volt a különféle bűvészműtáványoknak, melyek azt a látszatot keltették, hogy a gyógyító kiveszi és alkohollal mossa le a beteg

belső szerveit. A gyógyító drámai transza – melyet szintén csalásnak tartottam – és az általa kiváltott érzelmi megrázkódtatás segített a szinte vallásos áhítathoz hasonló légkör megteremtésében.

Don Juan rögtön rámutatott arra, hogy ez nem egy cinikus magyarázat, pusztán egy cinikus vélemény, mivel semmiféle magyarázatot nem ad arra, hogy a barátom miért lett teljesen jól. Aztán felvázolt egy, a varázslók tudásán alapuló másik nézőpontot. Elmagyarázta, hogy az esemény azon a nyilvánvaló tényen alapult, hogy a gyógyító képes volt elmozdítani egy meghatározott számú ember gyűjtőpontját. Az egyetlen trükk, ha nevezhetjük egyáltalán annak, az volt, hogy a jelenlévő emberek létszáma nem haladhatta meg azt a mennyiséget, melyet a gyógyító még képes volt kezelni.

A nő drámai transza, és az ezt kísérő „színészkedés” szerinte éppúgy lehetett egy gondosan felépített eljárás, mely során a gyógyító foglyul ejtette a jelenlévők figyelmét, mint egy olyan, nem tudatos folyamat, melynek elemeit maga a szellem írta elő. Akárhogy is, ez volt a legmegfelelőbb eszköz arra, hogy a nő megteremtse azt a gondolati egységet, melyre szükség volt ahhoz, hogy megszüntesse a jelenlévők elméjében lévő kétségeket, és az emelkedett tudomás állapotába kényszerítse őket.

Don Juan kihangsúlyozta, az, hogy a nő felvágta a beteg hasát egy konyhakéssel, és kivette a belső szerveit, nem valamiféle bűvésztükk

126.

volt. Ezek mind valóságos események voltak, melyek – mivel az emelkedett tudomás állapotában játszódtak le – kívül állnak a mindennapi ítéletek világán.

Megkérdeztem, vajon hogyan volt képes a nő elmozdítani a nézők gyűjtőpontját anélkül, hogy megérintette volna őket. Azt felelte, hogy a gyógyító ereje, melyet rendkívüli képességeinek köszönhet, a szellem közvetítőjeként szolgált, így nem a gyógyító, hanem a szellem volt az, aki elmozdította a jelenlévők gyűjtőpontját.

– Habár egyetlen szót sem értettél belőle, már akkor elmagyaráztam neked – folytatta –, hogy a gyógyító művészete és ereje a jelenlévők elméjében lévő kétségek eloszlatására szolgált. Ezáltal volt képes lehetővé tenni, hogy a szellem elmozdítsa a nézők gyűjtőpontját. Miután a gyűjtőpontjuk elmozdult, minden lehetségessé vált: beléptek abba a birodalomba, ahol a csodák mindennapos dolognak számítanak.

Nyomatékosan kijelentette, hogy a gyógyító minden bizonnyal varázsló is volt, és ha megpróbálnék visszaemlékezni az operációra, eszembe jutna, milyen könnyörtelen volt az emberekkel, különösen a pácienssel.

Elismételtem neki mindazt, amit képes voltam felidézni az eseményből. Elmondtam, milyen drámaian változott meg a gyógyító vékony, nőies hangjának hangszíne és magassága, amikor transzállapotba került: reszelős, mély férfihang tört fel a torkából. A hang közölte, hogy egy ősi prekolumbián indián harcos lelke vette birtokába a nő testét. Ez után a kijelentés után gyökeres változás állt be a gyógyító magatartásában. Valami megszállta őt. Szemmel láthatólag tökéletesen magabiztossá vált, és teljes bizonyossággal és határozottsággal hajtotta végre az operációt.

– Én a „könnyörtelenség” kifejezést jobban kedvelem a „bizonyosságnál” vagy a „határozottságnál” – mondta don Juan. – A gyógyítónak könnyörtelennek kellett lennie, hogy megteremtse a szellem beavatkozásához szükséges körülményeket.

Kijelentette, hogy az ehhez a műtéthez hasonló, úgymond „megmagyarázhatatlan” események valójában roppant egyszerűek, csak a gon-

127.

dolkodáshoz való ragaszkodásunk teszi bonyolulttá őket. Ha nem gondolkodunk, minden a helyére kerül.

– Ez már tényleg teljesen abszurd – mondtam mély meggyőződéssel.

Emlékeztettem arra, hogy ő maga is megköveteli minden egyes tanítványától a megfontolt gondolkodást, és még a saját tanárát is kritizálta, hogy annak nem volt erős oldala a gondolkodás.

– Persze, hogy megkövetelem, hogy a környezetemben mindenki világosan és tisztán gondolkodjon – mondta. – Ugyanakkor azt is elmagyarázom bárkinek, aki hajlandó meghallgatni, hogy a világos gondolkodás egyetlen módja az, ha az ember egyáltalán nem gondolkodik. Azt hittem, megértetted ezt a varázslói ellentmondást.

Hangosan tiltakoztam kijelentésének zavarossága ellen. Don Juan felnevetett és tréfálkozni kezdett azon, milyen kényszeresen próbálok megvédeni magam. Aztán újra elmagyarázta nekem, hogy a varázslók számára kétféle gondolkodásmód létezik. Az egyik a megszokott, mindennapi gondolkodás, melyet a gyűjtőpont megszokott helyzete határoz meg. Ez a gondolkodásmód zavaros és kusza, valójában nem ad választ a varázsló kérdéseire, és sötétséget hagy a fejben. A másik a pontos gondolkodás. Ez gyakorlatias, gazdaságos, és csak nagyon kevés dolgot hagy megmagyarázatlanul. Azt is megjegyezte, hogy ahhoz, hogy ez a fajta gondolkodásmód érvényre juthasson, a gyűjtőpontnak el kell mozdulnia. Vagy az embernek legalábbis fel kell függeszteni a hétköznapi gondolkodást, ezáltal lehetővé téve a gyűjtőpont eltolódását. Így hát az, amit én „zavaros kijelentésnek” neveztem, valójában egyáltalán nem is ellentmondás.

– Azt akarom, hogy idézd fel egy múltbéli cselekedetedet – mondta. – Egy olyan eseményt, amikor sajátos módon mozdult el a gyújtópontod. Ahhoz, hogy ezt megtegyed, meg kell állítanod a megszokott gondolkodásodat. Ekkor annak helyét át fogja venni a másik, az általam tiszta és világos gondolkodásnak nevezett gondolkodásmód, és képes leszel felidézni az adott eseményt.

– De hogyan hagyjam abba a gondolkodást? – kérdeztem, bár előre tudtam, mit fog felelni.

– Úgy, hogy *szándékolod* a gyújtópontod elmozdulását – felelte. – A *szántszándékot* pedig a szemeddel hívhatod meg.

128.

Közöltem don Juannal, hogy az elmém oda-vissza vált a teljes világosság és a mélységes mentális kimerültség állapotai között: az egyik pillanatban mindent kristálytisztán látok, a másokban egyáltalán nem értem, miről beszél. Ő próbált megnyugtatni, és elmagyarázta, hogy bizonytalanságomat a gyújtópontom enyhe ingadozása okozza, mivel az még nem stabilizálódott abban az új helyzetben, melyet néhány évvel ezelőtt ért el. Ez az ingadozás a visszamaradt érzéseim és az önsajnálatom eredménye.

– Miféle új helyzet ez? – kérdeztem.

– Évekkel ezelőtt – és épp ennek az eseménynek a felidezésére próbállak rávenni – a gyújtópontod eljutott a száanalomnélküliség helyére.

– Hogy hová? – kérdeztem vissza.

– A száanalomnélküliség helye a könnyörtelenség helye – mondta don Juan. – De ezt már mind tudod. Azonban egyelőre, míg fel nem idézed ezt az eseményt, azt mondjuk, hogy a gyújtópontnak ez a speciális helyzete, a könnyörtelenség, a varázslók szemében mutatkozik meg. Olyan, mintha egy csillámló film rezegne a szemükön. A varázslók szeme ragyogó tiszta. Minél inkább ragyog, annál könnyörtelenebb a varázsló. A te szemed jelenleg tompa és fénytelen.

Elmondta, hogy, amikor a gyújtópont a száanalomnélküliség helyére mozdul el, az ember szeme ragyogni kezd. Minél szilárdabban rögzül a gyújtópont ebben az új helyzetében, annál erősebb lesz ez a ragyogás.

– Próbáld meg felidézni, amit már tudsz erről – ösztönzött.

Egy percre elhallgatott, aztán folytatta a mondanivalóját, anélkül hogy rám nézett volna.

– A felidezés nem egyezik meg az emlékezéssel – mondta. – Az emlékezést a mindennapi gondolkodás irányítja, a felidézést viszont a gyújtópont elmozdulása. A varázslók összegzik az életüket és ez a kulcs a gyújtópont elmozdításához. A varázslók azzal kezdik az összegzést, hogy gondolkodnak, hogy visszaemlékeznek életük legfontosabb cselekedeteire. Azzal kezdik, hogy rá gondolnak, majd tovább folytatva eljutnak oda, hogy valószínűleg újraélik az eseményt. Amikor képesek ezt megtenni, amikor újraélik az adott eseményt, akkor sikeresen tolták el a gyújtópontjukat, pontosan abba a helyzetbe,

129.

ahol az az adott esemény során volt. Ha az ember a gyújtópontja eltolásával tökéletesen felidézi az adott eseményt, azt a varázslók összegzésének nevezik.

Egy pillanatig úgy meredt rám, mintha meg akarna győződni arról, hogy valóban figyelek-e rá.

– A gyújtópontunk folyamatosan mozog – magyarázta – apró, észrevehetetlen mozgásokkal. A varázslók hisznek abban, hogy ahhoz, hogy a gyújtópontjukat meghatározott helyzetekbe tolják el, a *szántszándékot* kell segítségül hívniuk. Mivel nincs mód arra, hogy kiderítsük, mi is a *szántszándék*, a varázslók hagyják, hogy a szemük hívja meg azt.

– Ez mind teljességgel felfoghatatlan a számomra – mondtam.

Don Juan összekulcsolta a kezét a feje mögött, és hanyatt dőlt a földre, Követtem a példáját. Sokáig csendben feküdtünk egymás mellett. A szél olyan gyorsan repítette tova fejünk felett a felhőket, hogy szinte beleszédültem a mozgásukba. Aztán ez a szédülés egyszeriben valamiféle ismerős fájdalom érzetévé változott.

Minden egyes alkalommal, amikor don Juannal voltam, különösen a nyugalom és csend perceiben, nyomasztó kétségbeesést éreztem, egyfajta vágyódást valami iránt; valami iránt, amit képtelen voltam megfogalmazni. Ha egyedül, vagy más emberek társaságában voltam, soha nem estem ezen érzés áldozatául. Elmagyarázta, hogy amit érzek, és vágyakozásként értelmezek, az valójában nem más, mint a gyújtópontom váratlan elmozdulása.

Amikor megszólalt, a hangja hirtelen kizökkentett ebből a hangulatból, és felültem.

– Fel kell idézned az első alkalmat, amikor ragyogott a szemed – mondta –, mivel ez volt az első olyan alkalom, amikor a gyújtópontod elérte a száanalomnélküliség helyét. Akkor birtokába vett a könnyörtelenség. A könnyörtelenség teszi fénylővé a varázslók szemét, és ez a ragyogás hívja meg a *szántszándékot*. Minden helyet, ahová a gyújtópontjuk elmozdul, szemük sajátos ragyogása jellemez. Mivel a szemüknek megvan a maga emlékezete, képesek felidézni bármely pontot azáltal, hogy előhívják az adott ponthoz kapcsolódó sajátos ragyogást.

130.

Elmagyarázta, hogy a varázslók azért fektetnek akkora hangsúlyt a szemük ragyogására és a tekintetükre, mert a szem közvetlen kapcsolatban áll a *szántsándékkal*. A látszattal ellentétben az igazság az, hogy a szem csak felületesen kapcsolódik a köznapi világhoz. Mélyebb kapcsolata az absztrakthoz fűzi.

Képtelen voltam felfogni, hogyan tárolhatnak ilyen információt a szemeim, és ezt szóvá is tettem. Don Juan azt felelte, hogy az ember lehetőségei oly hatalmasak és rejtélyesek, hogy a varázslók ahelyett, hogy gondolkodnának rajtuk, azt választották, hogy felderítik őket, annak reménye nélkül, hogy valaha is megértik ezeket.

Megkérdeztem, vajon a köznapi emberek szemét szintén befolyásolja-e a *szántsándék*.

– Hát persze! – kiáltott fel don Juan. – És ezt te is tudod. De olyan mély szinten tudod, hogy ez a tudásod csendes tudás. Nem áll rendelkezésedre elegendő energia ahhoz, hogy akár csak saját magadnak is megfogalmazd ezt a tudást.

– A köznapi emberek is tudják ezt a dolgot a saját szemükről, de nekik még nálad is kevesebb energiájuk van. A varázslók csak azzal az egy előnnyel rendelkezhetnek a köznapi emberekkel szemben, hogy ők megőrzik az energiájukat, így az őket a *szántsándékkal* összekötő kapcsuk precízebb és tisztább. Természetesen ez azt is jelenti, hogy ők képesek tetszés szerint felidézni az egyes eseményeket, szemük ragyogásával mozdítva el a gyűjtőpontjukat.

Elhallgatott, és rám szegezte a pillantását. Tisztán éreztem, hogy a szemei vezetnek, tolnak és húznak valami meghatározatlan dolgot bennem. Képtelen voltam elszakadni a tekintetétől. Koncentrációja annyira intenzív volt, hogy gyakorlatilag fizikai érzeteket keltett bennem: úgy éreztem, mintha egy kazán belsejében lennék. És hirtelen, minden átmenet nélkül befelé tekintettem önmagamba. Az érzés nagyon hasonló volt ahhoz, mintha szórakozottan ábrándoznék, de önmagam tudomásának különös érzetével és a gondolatok hiányával társult. A lehető legteljesebb tudatossággal néztem magamba – a semmibe.

Óriási erőfeszítéssel kiszakítottam magam ebből az állapotból, és felálltam.

– Mit tettél velem, don Juan?

131.

– Néha abszolút elviselhetetlen vagy – mondta. – Az embernek dühöngeni támad kedve a tékozlásod láttán. A gyűjtőpontod a lehető legelőnyösebb helyzetben volt ahhoz, hogy felidézz bármit, amit csak akarsz, és erre te mit teszel? Veszni hagyod az egészséget, hogy megkérdezd, mit tettem veled.

Egy percig hallgatott, aztán amikor visszaültem, rám mosolygott.

– De valójában az a legnagyobb előnyöd, hogy bosszantó vagy – tette hozzá. – Úgyhogy minek panaszkodjak? Mindketten harsány nevetésben törtünk ki. Ez egy olyan vicc volt, amit csak mi érthettünk.

Esztdökkkel korábban nagyon meghatott, és ugyanakkor összezavart don Juannak felém irányuló óriási segítőszándéka. El sem tudtam képzelni, miért ilyen kedves velem. Nyilvánvaló volt, hogy az égvilágon semmi szüksége sincs rám; szemmel láthatóan nem valamiféle befektetés voltam a számára. Azonban az életem fájdalmas tapasztalásain keresztül megtanultam már, hogy semmi sincs ingyen, és iszonyúan nyugtalanná tett, hogy képtelen voltam előre látni, mi lesz don Juan jutalma.

Egy nap kerek-perec odaálltam elé, és roppant cinikus hangon megkértem, mondja meg, milyen haszna származik a kapcsolatunkból, mivel nekem fogalmam sincs róla.

– Semmi olyasmi, amit felfognál – felelte ő.

Bosszantott a válasza. Harciasan azt mondtam neki, hogy nem vagyok hülye, és legalább megpróbálhatná elmagyarázni nekem a dolgot.

– Nos, hadd fogalmazzak úgy, hogy – bár nem fogod érteni – nem fog tetszeni neked, amit mondok – mondta, azzal a mosollyal, mely mindig megjelent az arcán, ha rászédett engem. – Tudod, valójában meg szeretnék kímélni ettől.

Bekaptam a horgot, és ragaszkodtam ahhoz, hogy árulja el, mit ért ez alatt.

– Biztos vagy abban, hogy hallani akarod az igazságot? – kérdezte, tudván, hogy képtelen lennék nemet mondani, még ha az életem múlna is rajta.

132.

– Persze, hogy hallani akarom, bármivel is szédítesz engem – feleltem csípősen.

Nevetni kezdett, mintha az egész csak egy jó tréfa lenne, és minél jobban nevetett, annál bosszúsabb lettem.

– Nem értem, mi ilyen vicces – mondtam.

– Néha nem szabad megbolygatni a dolgok mélyén rejlő igazságot – mondta don Juan. – Jelen esetben olyan ez a

dolog, mint egy fal legalsó téglája, vagy mint egy sarokkő. Ha alaposabban szemügyre vesszük ezt a legalsó téglát, esetleg nem fog tetszeni az eredmény. Jobb szeretném elkerülni ezt.

Újra felkacagott. Pajkosan csillogó szemei látszólag arra buzdítottak, hogy tovább erőltessem a témát. Én pedig kitértém mellette, hogy tudnom kell, miről beszél. Igyekeztem nyugodtnak, de kitartónak tűnni.

– Hát, ha ezt akarod... – mondta, egy olyan ember hangsúlyával, aki végül enged a követelődzésnek. – Először is azt szeretném elmondani, hogy minden, amit érted teszek, ingyen van. Nem kell fizetned érte. Mint tudod, én feddhetetlenül viselkedem veled kapcsolatban. És azt is tudod, hogy a feddhetetlenségem nem egyfajta befektetés. Nem arra nevellek, hogy törődj velem, ha én már túl gyenge leszek ahhoz, hogy a saját gondomat viseljem. Viszont valóban kapok valami felbecsülhetetlen dolgot a kapcsolatunktól; egyfajta jutalmat azért, hogy feddhetetlenül foglalkozom ezzel a bizonyos legalsó téglával. És pontosan ez az a dolog, amit te valószínűleg nem fogsz megérteni, és ami nem fog tetszeni neked.

Szünetet tartott, és ördögien csillogó szemekkel végigmért.

– Beszélj erről a dologról, don Juan! – kiáltottam rá, mivel felbosszantott időhúzó taktikája.

– Ne feledd, te ragaszkodtál hozzá – mondta, továbbra is mosolyogva.

Újra szünetet tartott. Eddigre már füstölögtem a dühtől.

– Ha a veled kapcsolatos tetteim alapján ítélsz meg – mondta –, el kell ismerned, hogy én vagyok a türelem és a következetesség mintaképe. Azt azonban nem tudod, hogy ahhoz, hogy ezt elérjem, keményen meg kellett harcolnom a feddhetetlenségért, olyan keményen,

133.

ahogy korábban soha nem harcoltam. Annak érdekében, hogy veled töltssem az időmet, nap mint nap át kell változtatnom magamat, a leggyötrelmesebb erőfeszítések árán fékezve magam.

Don Juannak igaza volt. Nem tetszett, amit mondott. Igyekeztem megőrizni a méltóságomat, és megpróbáltam szarkasztikusan visszavágni.

– Annyira azért nem vagyok rossz – mondtam, de meglepően természetellenesnek tűnt a saját hangom.

– De bizony, hogy olyan rossz vagy – felelte ő komoly arckifejezéssel. – Kicsinyes vagy, pazarló, fontoskodó, korlátolt, indulatos és öntelt. Morózus, nehézkes és hálátlan vagy. Kimeríthetetlen tehetséged van önmagad kényeztetésre. És ami a legrosszabb, roppant fennkölt kép él benned önmagadról – teljesen alaptalanul. Őszintén mondom, a pusztá jelenlétedtől is elfog a hányinger.

Szerettem volna dühbe gurulni. Tiltakozni akartam, felpanaszolni, hogy nincs joga így beszélni velem, de egyetlen szót sem voltam képes kijezni. Össze voltam törve, kábult és zsibbadt voltam.

Bizonyára roppant érdekes arcot vághattam, mivel don Juan olyan fergeteges kacajra fakadt, hogy azt hittem, menten megfullad.

– Mondtam, hogy nem fogod megérteni, és nem fog tetszeni neked, amit mondok – folytatta. – A harcosok okai roppant egyszerűek, de a ravaszságuk páratlan. Ritkán adatik meg egy harcosnak az a pompás lehetőség, hogy alapvető érzései ellenére feddhetetlen legyen. Te ilyen páratlan lehetőséget nyújtasz a számomra. Az, hogy ingyen és feddhetetlenül adok neked, megfiatalít engem és megújítja a csodálatomat. Valóban felbecsülhetetlen értékű számomra az, amit a kapcsolatunktól kapok. Az adósod vagyok.

Szemei fényltek, amint rám tekintett, pajkosságnak azonban nyoma sem volt bennük.

Don Juan nekiállt elmagyarázni, mit is tett.

– Én vagyok a nagual; én mozdítottam el a gyűjtőpontodat a szemem ragyogásával – kezdte tárgyilagosan. – A nagual szeme képes erre. Nem nehéz a dolog. Végül is, bármely élőlény szeme képes elmozdítani valaki gyűjtőpontját, különösen, ha a szem a *szántszándékra* van

134.

fókuszolva. Azonban a megszokott körülmények között az emberek szeme a világra fókuszál, ételt, menedéket vagy...

Megbőkte a vállamat.

– ... vagy szerelmet keresve – tette hozzá, és harsány nevetésben tört ki.

Don Juan folyamatosan a „szerelem keresésével” ugratott engem. Soha nem felejtette el azt a naiv válaszomat, amit arra a kérdésre adtam egyszer, hogy vajon mit keresek aktívan az életben. Afelé terelt, hogy ismerjem be, nincsen tiszta célom, és hangosan hahotázott, amikor azt mondtam, hogy a szerelmet keresem.

– A jó vadász megigézi szemeivel a zsákmányát – folytatta. – A tekintetével elmozdítja a zsákmánya gyűjtőpontját, szemei ugyanakkor a világra fókuszálnak, élelmet keresve.

Megkérdeztem, vajon a varázslók képesek-e hipnotizálni valakit a tekintetükkel. Don Juan kuncogni kezdett, és azt mondta, valójában azt szeretném tudni, vajon én képes vagyok-e megigézni a tekintetemmel a nőket, annak ellenére, hogy a szemem a világra fókuszál, a szerelmet keresve. Komolyra fordítva a szót hozzátette, hogy a varázslók biztonsági szelepe az, hogy az ő szemeik valóban a *szántszándékra* fókuszálnak, és többé már senkit

nem akarnak hipnotizálni.

– Azonban ahhoz, hogy a varázslók a szemük ragyogásával elmozdítsák a saját vagy valaki más gyújtópontját – fűzte tovább a szót –, könyörtelennek kell lenniük. Azaz ismerniük kell a gyújtópont azon sajátos helyzetét, melyet a száanalomnélküliség pontjának neveznek. Mindez különösen igaz a nagualok esetében.

Elmondta, hogy minden nagual kifejleszti a könyörtelenségnek egy speciális, csakis rá jellemző fajtáját. Az én esetemet hozta fel példaként, és azt mondta, ingatag természetes beállítottságomnak köszönhetően a látók engem nem négy, egy gömbbe préselt fénylabdából álló fénygömbnek *látanak* – ahogy az a nagualok esetében megszokott –, hanem pusztán három összesajtolt labdából álló fénygömbnek. E miatt a szerkezet miatt automatikusan az elpuhultság és a felületesség maszkja mögé rejtem a könyörtelenségemet.

135.

– A nagualok roppant félrevezetőek – folytatta. – Mindig hamis benyomást keltenek magukról, és ezt olyan tökéletesen teszik, hogy mindenki bedől az álcájuknak, még azok is, akik jól ismerik őket.

– Don Juan, én valóban nem értem, hogyan mondhatod azt, hogy álcázom magam – tiltakoztam.

– Nyugodt és elpuhult embernek adod ki magad – mondta –, és azt a benyomást kelted másokban, hogy nagylelkű és részvétellel teli vagy. Mindenki meg van győződve a nyíltságról. Akár meg is esküdenek arra, hogy valóban ilyen vagy.

– De én *valóban* ilyen vagyok!

Don Juan a hasát fogta nevetésben.

Nem igazán tetszett nekem, hogy ilyen irányt vett a beszélgetés, és azonnal tisztázni akartam a dolgot. Hevesen bizonygattam, hogy minden tettem őszinte, és felszólítottam, hogy mondjon egy példát az ellenkezőjére. Ő azt mondta, kényszeresen indokolatlan nagylelkűséggel kezelem az embereket, a hamis nyugalom és nyíltság látszatát keltve ezzel. Vitába szálltam vele, mondván, hogy a nyíltság az alaptermészetem. Don Juan felnevetett, és azt felelte, ha erről van szó, akkor miért van az, hogy – anélkül, hogy ezt kimondanám – mindig megkövetelem, hogy az összes ember, akivel kapcsolatba kerülök, tudatában legyen annak, hogy becsapom? Mi sem bizonyítja jobban a hamisságomat, mint az, hogy nem tűnik fel nekik a trükköm, és készpénznek veszik álságos felületességemet. Valójában pontosan azzal a hideg könyörtelenséggel viseltetek irányukban, amit elleplezni igyekszem.

Elkeserítettek az észrevételei, mivel nem tudtam vitába szállni velük, ezért elhallgattam. Nem akartam kimutatni, mennyire bánt a dolog. Azon töprengtem, mitévő legyek, amikor felállt és elindult. Az ingujjánál fogva megállítottam. A mozdulatom engem is váratlanul ért, don Juant pedig nevetésre készítette. Meglepett arckifejezéssel ült vissza mellém.

– Nem akartam goromba lenni – mondtam –, de többet kell tudnom erről a dologról, mivel ez felkavar.

– Mozdítsd el a gyújtópontodat – biztatott. – Már beszélünk a könyörtelenségről. Idézd fel azt az alkalmat!

136.

Őszinte várakozással meredt rám, de látnia kellett, hogy képtelen vagyok bármit is felidézni, így hát újra a nagualok könyörtelenségi mintáiról kezdett beszélni. Elmondta, hogy az ő módszere abból áll, hogy kiteszi az embereket erőszakossága és tagadása rohamainak, és ezeket színlelt megértéssel és ésszerűséggel álcázza.

– És mi a helyzet a nekem adott magyarázataiddal? – kérdeztem. – Azokat vajon nem az őszinte ésszerűség és az a vágy eredményezte, hogy segíts nekem megérteni a dolgokat?

– Nem – felelte don Juan. – Azok a könyörtelenségem eredményei.

Szenvedélyesen vitába szálltam vele, mondván, hogy én őszintén vágyom a megértésre. Erre vállon veregetett, és kifejtette, hogy ez a vágyam ugyan valóban őszinte, a nagylelkűségem viszont nem. Azt mondta, a nagualok szinte automatikusan, akár akaruk ellenére is álcázzák a könyörtelenségüket.

Miközben a magyarázatát hallgattam, az a sajátos érzetem támadt elmém egy eldugott zugában, hogy ezt a témát egyszer már alaposan megtárgyaltuk.

– Én nem vagyok ésszerű ember – folytatta don Juan a szemembe nézve. – Csak azért tűnök annak, mert annyira hatékony az álcám. Amit te ésszerűségnek látsz, az a száanalom hiánya, mivel ez az én könyörtelenségem: a száanalom tökéletes hiánya.

– Te, mivel a száanalom hiányát nagylelkűséggel álcázod, könnyed, nyílt embernek tűnsz. Valójában azonban csak annyira vagy nagylelkű, amennyire én ésszerű. Mind a ketten színlelünk. Tökélyre fejlesztettük annak a ténynek az álcázását, hogy nem érzünk száanalmat.

Elmondta, hogy a jótevője azzal álcázta a száanalom teljes hiányát, hogy egy könnyelmű tréfacsinálónak álcázta magát, aki ellenállhatatlan kényszerűt érez arra, hogy kigúnyoljon mindenkit, akivel csak kapcsolatba kerül.

– A jótevőm álcája egy nyugodt, boldog ember maszkja volt, aki az égvilágon semmivel sem törődött – folytatta don Juan. – De – mint minden nagual – ez alatt az álca alatt olyan hideg volt, mint a jeges sarki szél.

– De te nem vagy rideg, don Juan – mondtam őszintén.

137.

– Még szép, hogy az vagyok – bizonygatta. – Csak az álcám hatékonysága miatt van az a benyomásod, hogy meleg szívű ember vagyok.

Ez után elmondta, hogy Elías nagual maszkját a figyelem és az alaposág hamis benyomását keltő, minden részletre kiterjedő, precíz aprólékosság képezte, majd nekiállt leírni Elías nagual viselkedését. Miközben beszélt, folyamatosan engem nézett. És talán amiatt, hogy olyan intenzíven figyelt engem, képtelen voltam a szavaira koncentrálni. Óriási erőfeszítéssel próbáltam összeszedni a gondolataimat.

Don Juan egy pillanatra rám meredt, aztán folytatta a magyarázatát, de nekem már nem volt rá szükségem. Közöltem vele, hogy felidéztem, amit akart: az első alkalmat, amikor ragyogtak a szemeim. Tanulásom korai szakaszában – teljesen egyedül – sikerült magasabb szintre emelnem a tudomásomat. A gyűjtőpontom elérte azt a helyzetet, melyet a száanalomnélküliség helyének neveznek.

A SZÁNALOMNÉLKÜLISÉG HELYE

Don Juan azt mondta, nem kell a felidézett eseményről beszélnem, legalábbis nem ebben a percben, mivel a beszéd csak arra szolgál, hogy elvezessen az emlékek felidezéséhez. Ha a gyűjtőpontom már elmozdult, újra fogom élni az egész tapasztalást. Azt is elmondta, hogy az események tökéletes felidezésének legjobb módja az, ha az ember sétál egyet.

Mind a ketten felálltunk, és nagyon lassan, teljes csendben elindultunk egy kis hegyi ösvényen. Sétánk során az adott esemény minden apró részletét sikerült felidézniem.

Észak-Mexikóban, Guaymas határában voltunk, és az arizonai Nogalesbe tartottunk autóval, amikor nyilvánvalóvá vált számomra, hogy valami nem stimmel don Juannal. Az elmúlt körülbelül egy órában szokatlanul csendes és mogorva volt. Egészen addig nem szenteltem túl nagy figyelmet a dolognak, míg egyszer csak megállíthatatlan-

138.

nul rángatózni nem kezdett a teste. Álla a mellkasára bukott, mintha a nyakizmai képtelenek lennének megtartani a feje súlyát.

– Rosszul vagy az autózástól? – kérdeztem hirtelen megrémülve. Nem felelt, csak hangosan zihált, a száján keresztül lélegezve. Utazásunk első, több órán át tartó felében még semmi baja sem volt. Pompásan elbeszélgettünk mindenféle dolgokról. Amikor megálltunk Santa Ana városában tankolni, még néhány karhajlítást is végzett az autó tetejének támaszkodva, hogy kilazítsa a vállizmait.

– Mi a baj, don Juan? – kérdeztem.

Görcsbe rándult a gyomrom az aggodalomtól. Ő lecsüngő fejjel azt motyogta, hogy el akar menni egy bizonyos étterembe, és lassan, elcsukló hangon pontról pontra elmondta, hogyan jutok oda.

A vendéglőtől egy háztömbnyire, egy mellékutcában parkoltam le. Amint kinyitottam az ajtómat, don Juan vasmarokkal belekapaszkodott a karomba, és a segítségemmel nagy fájdalmak közepette kivonszolta magát a kocsiból a vezetőülésemre keresztül. Amint kiért a járdára, mindkét kezével a vállamba csimpszkodott, hogy kiegyenesítse a hátát. Nyugtalanító csendben botorkáltunk végig az utcán az étterem düledező épületéig.

Teljes súlyával a karomra nehezedett. Olyan gyors volt a légzése, és a teste olyan ijesztően remegett, hogy teljesen pánikba estem. Megbotlottam, és a falnak kellett támaszkodnom, nehogy mindketten a járdára zuhanjunk. Annyira aggódtam, hogy képtelen voltam gondolkodni. A szemébe néztem, és láttam, hogy homályos, nincs benne a megszokott ragyogás.

Szinte beestünk a vendéglőbe, ahol, mintegy végszóra, egy aggódó pincér sietett don Juan segítségére.

– Hogy érzi magát ma? – ordította a fülébe.

Gyakorlatilag az ölén vitte el az ajtótól az egyik asztalig, leültette őt, aztán eltűnt.

– Ismer téged a pincér? – kérdeztem, miután helyet foglaltunk. Don Juan rám sem nézett, csak érthetetlenül motyogott valamit.

Felálltam és kimentem a konyhába, hogy megkeressem az elfoglalt felszolgálót.

139.

– Maga ismeri a velem lévő öregembert? – kérdeztem, amikor végre sikerült a sarokba szorítanom.

– Persze, hogy ismerem – felelte ő, egy olyan ember modorában, akinek csak egyetlen kérdésre van türelme. – Ő az az öreg, aki agyvérzést kapott.

A válasz mindent megmagyarázott. Rájöttem, hogy don Juan kisebb agyvérzést kapott a kocsiban. Semmit sem tehettem volna, hogy megakadályozzam a dolgot, mégis tehetetlennek és nyugtalannak éreztem magam, és felkavarodott a gyomrom attól az érzéstől, hogy a legrosszabb még hátravan.

Visszamentem az asztalhoz, és csendben leültem. Hirtelen feltűnt az iménti pincér két nagy tál teknőclevessel és két tányér friss garnélarákkal. Az a gondolatom támadt, hogy a vendéglőben vagy csak rákot és teknőclevest szolgálnak fel, vagy don Juan eszi mindig ugyanazt, ha itt jár.

A pincér olyan hangosan beszélt hozzám, hogy a vendégek zivaja ellenére is szavait tisztán lehetett hallani.

– Remélem ízleni fog az étel! – üvöltötte. – Ha szüksége van valamire, csak intsen, és én máris itt vagyok.

Don Juan bólintott, a pincér pedig gyengéden hátra veregette, és távozott.

Don Juan roppant mohón evett, és közben időről időre elmosolyodott magában. Én annyira aggódtam, hogy már az evés gondolatától is hányingerem támadt. De aztán elértem a nyugtalanság egy ismerős küszöbére, és minél inkább aggódtam, annál éhesebb lettem. Megkóstoltam az ételt, és hihetetlenül finomnak találtam.

Evés után valamivel jobban éreztem magam, azonban a helyzet nem változott, és a nyugtalanságom sem múlt el.

Amikor don Juan végzett az evéssel, a magasba lökte a karját. Egy percen belül megjelent az asztalunknál a pincér, és átnyújtotta nekem a számlát,

Fizettem, a felszolgáló pedig segítette neki felállni. A karjánál fogva kivezette őt az étteremből, még az utcára is kíségette, és áradozva búcsút intett neki.

140.

Ugyanolyan fáradtságosan botladoztunk vissza a kocsihoz, ahogy a vendéglőhöz vezető utat tettük meg: don Juan súlyosan a karomra nehezedett, zihált és minden pár lépés után megállt, hogy visszanyerje a lélegzetét. A pincér az ajtóban állt, mintha meg akarna bizonyosodni arról, hogy nem hagyom őt elesni.

Két-három percig is eltartott, míg bemászott az autóba.

– Mondd, don Juan, mit tehetek érted? – kérdeztem aztán.

– Fordulj meg a kocsival – utasított reszkető, alig hallható hangon. – Át akarok menni a város másik végébe, a boltba. Ott is ismernek engem. Az ottani emberek a barátaim.

Azt mondtam, fogalmam sincs, milyen boltról beszél. Don Juan összefüggéstelenül motyogott, és hisztizni kezdett. Páros lábbal toporzékolt a kocsi padlóján, grimaszolt, és teljesen összenyálazta az ingét. Aztán úgy tűnt, egy pillanatra magához tért. Rendkívül nyugtalan lettem látva, hogyan küzd azért, hogy összeszedje a gondolatait. Végül sikerült elmondania, hogyan jutok el az adott üzlethez.

Szorogásom a tetőfokára hágott. Attól féltem, hogy a rohama súlyosabb, mint hittem. Meg akartam szabadulni tőle, el akartam vinni a családjához vagy a barátaihoz, de nem tudtam, hol találom őket. Mivel nem tudtam, mi mást tehetnék, megfordultam, és elindultam, hogy megkeressem azt a bizonyos boltot, mely állítása szerint valahol a város másik végén volt.

Útközben megfordult a fejemben, hogy visszamegyek a vendéglőbe, és megkérdezem a pincért, nem ismeri-e don Juan családját. Reméltem, hogy a boltban valóban ott lesz néhány ismerőse. Minél többet gondolkodtam a kellemetlenségemen, annál jobban sajnáltam magam. Don Juannak vége volt. A veszteség és a pusztulás iszonyatos érzete fogott el. El fogom veszíteni őt, de a veszteségérzetet ellenpontozta a harag, hogy a nyakamba varrta magát a legrosszabb állapotában.

Majdnem egy órán keresztül hajtottam fel-alá, de nem találtam meg az üzletet. Don Juan beismerte, hogy talán tévedett, és lehet, hogy ez a bolt egy másik városban van. Eddigre már teljesen kimerültem, és fogalmam se volt, mit tegyek.

Tudomásom megszokott állapotában mindig az a különös érzésem volt, hogy többet tudok don Juanról, mint amennyit az értelmem dik-

141.

tált. Most, az elmeállapota leromlásától kiváltott feszültség hatására, anélkül hogy tudtam volna az okát, biztos voltam benne, hogy valahol Mexikóban várnak rá a barátai, ám nem tudtam, hol.

A kimerültségem több volt fizikai fáradtságnál; az aggodalom és a büntudat kombinációjából tevődött össze. Aggasztott, hogy itt ragadtam egy gyenge öregemberrel, aki – amennyire tudtam – halálos beteg. És bűnösnek éreztem magam, amiért olyan hűtlen vagyok hozzá.

Leparkoltam a vízpart közelében. Majd tíz percig tartott, mire don Juan kikászálódott a kocsiból. Elindultunk az óceán felé, de ahogy közelebb értünk, megmakacsolta magát, akár egy öszvér, és nem volt hajlandó továbbmenni. Azt motyogta, hogy a Guaymas-öböl vize megrémíti.

Visszafordult, és elvezetett a város főterére, egy poros kis térre, ahol még padok sem voltak. Leült az útpadkára. Egy utcaseprő autó haladt el mellettünk; pörgő acélkeféivel felkavarta a port, de vizet nem fecskendezett az úttestre. Köhögöm kellett a felszálló porfelhőktől.

Annyira aggasztott a helyzetem, hogy még az is átfutott az agyamon, hogy egyszerűen otthagynom don Juant az út

szélén. Zavarban éreztem magam, hogy ilyen gondolataim vannak, és hátba veregettem don Juant.

– Össze kell szedned magad, és meg kell próbálnod elmondanod, hová szeretnél eljutni – mondtam gyengéden. – Mit akarsz, hová vigelek?

– Azt akarom, hogy menj a pokolba! – felelte recsegő, érdes hangon. Amint meghallottam a szavait, feltámadt bennem a gyanú, hogy esetleg nem is agyvérzése volt, hanem valami egyéb agykárosodásban szenvedett, amitől teljesen megőrült, és erőszakossá vált.

Don Juan hirtelen felállt, és elindult. Észrevettem, milyen törekenynek néz ki: évtizedeket öregedett néhány óra alatt. Természetes energiája és élénksége már a múlté volt: egy szörnyen öreg és gyenge embert láttam magam előtt.

Utána siettem, hogy segítsék neki. Elborított a határtalan szánalom hulláma; láttam magam öregen és gyengén, szinte járásra is képtelenül. Elviselhetetlen volt a gondolat. A sírás határán álltam, de nem ő miatta, hanem saját magamért. Megfogtam a karját, és némán ígéretet tet-

142.

tem neki, hogy vigyázni fogok rá, és a gondját fogom viselni, nem számít, hogyan.

Elveszttem az önsajnálát képeiben, amikor egy zsibbasztó erejű pofont éreztem az arcomon. Mielőtt magamhoz térhettem volna a meglepetésemből, don Juan újra megütött, ezúttal a tarkómon. Szemtől szemben állt velem, és egész testében rázkódott a dühtől. A szája félig nyitva volt, és megállíthatatlanul remegett.

– Ki vagy te? – kiáltotta erőltetett hangon. Egyetlen pillanat alatt egész sereg ember gyűlt körénk.

– Nem tudom, ki ez az ember – fordult hozzájuk don Juan. – Segítsetek rajtam. Magányos, öreg indián vagyok, és ez az idegen meg akar ölni engem. Ezt teszik a tehetetlen öregemberekkel: megölik őket szórakozásból.

A tömeg rosszalóan felmorajlott, és több robusztus fiatalember is vészjóslóan meredt rám.

– Mit csinálsz don Juan? – kérdeztem hangosan. Meg akartam nyugtatni az embereket, azt akartam, hogy lássák, hogy együtt vagyunk.

– Nem ismerlek téged! – kiabálta. – Hagyj békén!

A tömeghez fordult, és kérte őket, segítsenek rajta. Azt akarta, tartsanak itt, míg megérkezik a rendőrség.

– Fogjátok meg – erősködött. – És kérem, valaki hívja ki a rendőröket. Ők majd tudni fogják, mit csináljanak vele.

Felrémltet előttem egy mexikói börtön képe. Ha lecsuknának, senki sem tudná, hol vagyok. A gondolat, hogy akár hónapok is eltelhetnek, mire valaki észreveszi, hogy eltűntem, gyors, erőszakos reakcióra készítetett. Belerúgtam az első fiatalemberbe, aki a közelembé jött, aztán kétségbeesetten rohanni kezdtem. Néhány fiatalember a nyomomba eredt, és én tudtam, hogy az életemért futok.

Miközben végigszáguldottam a főutcán, ráébredtem, hogy egy ilyen kis város, mint Guaymas, tele van gyalogos rendőrökkel. Most azonban egyet sem láttam, és gyorsan befordultam az első utamba akadó üzletbe, nehogy beleszaladjak valamelyikükbe. Úgy tettem, mintha roppant módon érdekelne a bolt árukínálata.

Az utánam rohanó fiatalemberek nagy zajjal elfutottak. Gyorsan tervet készítettem, és elhatároztam, hogy a lehető legtöbb dolgot fogom

143.

összevásárolni, mivel azt akartam, hogy a boltban lévő emberek turistának nézzenek. Aztán majd megkérek valakit, hogy segítsen elvinni a csomagokat a kocsimhoz.

Jó ideig eltartott, míg kiválogattam, mit akarok venni. Fizettem egy fiatalembernek, hogy segítsen cipelni a csomagjaimat, de amint az autóm közelébe értünk, megláttam, hogy don Juan ott áll a kocsni mellett, és továbbra is emberek veszik körül. Egy rendőrrel beszélt, aki épp a jegyzőkönyvet vette fel.

Minden hasztalan volt, a tervem megbukott. Semmi esélyem sem volt arra, hogy eljussak az autómhoz. Közöltem a fiatalemberrel, hogy tegye csak le a csomagjaimat a járdára. Azt mondtam neki, egy barátom nemsokára értem jön autóval, hogy elvigyen a szállodámba. A férfi elment, én pedig ott maradtam, arcom elé tartott csomagjaim mögé rejtőzve, don Juan és az őt körülvevő emberek látóterén kívül.

Láttam, hogy a rendőr a kocsimon lévő kaliforniai rendszámot vizsgálgatja, és ez végképp meggyőzött arról, hogy végem van. A bolond öregember vádjá túl súlyos volt, és az, hogy elrohantam, csak megerősíti a bűnösségemet a rendőr szemében. Ráadásul szerintem az is kitelt volna tőle, hogy figyelmen kívül hagyja az igazságot csak, hogy letartóztasson egy külföldit.

Körülbelül egy órán át állodogáltam egy kapualjban. A rendőr elment, de a tömeg továbbra is ott maradt don Juan körül, aki ágálva kiabált nekik. Túl messze voltam ahhoz, hogy halljam, amit mond, de el tudtam képzelni gyors, ideges kiabálásának lényegét.

Kétségbeesett szükségem volt egy új tervre. Fontolóra vettem, hogy bejelentkezem egy hotelbe, és ott maradok pár napig, mielőtt kimerészkednék az utcára, hogy visszaszerezsem a kocsimat. Az is eszembe jutott, hogy visszamegyek a boltba, megkérem őket, hogy hívjanak nekem egy taxit. Még soha nem kellett taxiznom

Guaymasban, és fogalmam sem volt, vajon vannak-e itt egyáltalán. Azonban a tervem azonnal megbukott, amikor rájöttem, hogy ha a rendőrség komolyan vette don Juant és elég jól végzi a munkáját, akkor ellenőrizni fogják a szállodákat. Talán az iménti rendőr is épp ezért ment el.

A másik lehetőség, ami felötlött bennem, az volt, hogy elmegyek a buszpályaudvarra, és felszállok az első buszra, ami valamelyik határ-

144.

menti városba tart. Vagy bármelyik buszra, ami elhagyja Guaymast. bármerre is menjen. De ezt az ötletet is nyomban elvettem. Biztos voltam abban, hogy don Juan megadta a nevemet a rendőrnek, és a rendőrség valószínűleg már riasztotta a busztársaságokat.

Vak pánik kerítette hatalmába. Gyors lélegzeteket vettem, hogy úrrá legyek az idegességemen.

Aztán észrevettem, hogy oszladozni kezd a don Juan körülötte tömeg. A rendőr visszatért egy kollégájával, majd mind a ketten lassan elsétáltak az utca vége felé. Ezen a ponton hirtelen valamiféle ellenállhatatlan kényszerűt éreztem: olyan volt, mintha a testem különvált volna az elmémtől. Odasétáltam a kocsimhoz minden csomagommal együtt. A félelem vagy a nyugtalanság legkisebb jele nélkül kinyitottam a csomagtartót, betettem a csomagokat, aztán kinyitottam a vezetőülés felőli ajtót.

Don Juan ott állt a járdán az autó mellett, szórakozottan nézve engem. Teljes hidegséggel meredtem rá. Még soha életemben nem éreztem így magam. Nem gyűlölet volt, amit éreztem, és nem is düh. Még csak nem is haragudtam rá. Beletörődést vagy türelmet sem éreztem. És bizonyosan nem kedvességet. Ez az érzés inkább egyfajta hűvös közöny volt, a szájalom ijesztő hiánya. Abban a pillanatban a legkevésbé sem törődtem azzal, mi történik don Juannal vagy velem.

Don Juan megrázta a felsőtestét, ahogy a kutyák rázzák le a vizet a bundájukról. És ekkor, mintha az egész csak egy rossz álom lett volna, újra azzá az emberré vált, akit ismertem. Gyorsan levette és kifordította a dzsekijét, úgy hogy a fekete oldala legyen kifelé, a bézs-színű pedig befelé, és így most fekete dzsekit viselt. Bedobta szalmakalapját a kocsi sába, és gondosan megfésülködött, aztán kihajtotta inge gallérját a kabát fölé, és ez által egyszeriben megfiatalodott. Egyetlen szó nélkül segített nekem bepakolni az autóba a hátralévő csomagjaimat.

Amikor a két rendőr, akiket a kocsiajtók nyílásának és záródásának hangja vonzott oda, sípjait fújva rohanást igyekeztek felénk, don Juan roppant fürgén elénk ment. Figyelmesen végighallgatta őket, és biztosította őket arról, hogy nincs miért aggódniuk. Elmagyarázta nekik, hogy bizonyára az apjával, azzal a szenilis, gyenge és öreg indiánnal találkoztak, akinek agykárosodása volt. Miközben a rendőrökkel

145.

beszélt, kinyitotta és becsukta a kocsiját, mintha csak a zárat ellenőrizné. Kivette a csomagokat a csomagtartóból, és betette őket a hátsó ülésre. Mozgékonysága és fiatalos ereje épp az ellenkezője volt a néhány perccel korábbi öregember gyengeségének. Tudtam, hogy a rendőrök miatt színészkedik, hiszen azok korábban már láttak őt: ha én lettem volna a helyükben, nekem semmi kétségem nem lett volna afelől, hogy most az öreg, szenilis indián fiát látom.

Don Juan megadta nekik a vendéglő nevét, ahol ismerik az apját, aztán szégyentelenül lepénte őket.

Én nem alkalmatlankodtam azzal, hogy egyetlen szót is szóljak a rendőrökhöz. Egy szokatlan érzés keménnyé, hűvössé, hatékonyá és szótlanná tett.

Úgy tűnt, a rendőrök túl fáradtak ahhoz, hogy bármit is kérdezzenek, mi pedig egyetlen szó nélkül beszálltunk a kocsi sába, és elhajtottunk.

– Miféle komédia volt ez, don Juan? – kérdeztem, és meglepett a hangomból kicsengő hidegség.

– Ez volt a könyörtelenség első leckéje – mondta ő. Megjegyezte, hogy Guaymas felé tartva figyelmeztetett arra, hogy leckét fog adni nekem a könyörtelenségből.

Bevallottam, hogy nem figyeltem rá, mert azt hittem, csak úgy beszélgetünk, hogy megtörjük az út egyhangúságát.

– Én soha nem beszélgetek „csak úgy” – mondta szigorúan. – Ezt már tudnod kellene. Minden, amit ma délután tettem, azt a célt szolgálta, hogy megteremtse számodra a megfelelő helyzetet, hogy pontosan arra a pontra mozdítsd el a gyűjtőpontodat, ahol eltűnik a szájalom. Ezt a pontot hívják a szájalomnélküliség helyének.

– A varázslóknak azt a problémát kell megoldaniuk – folytatta –, hogy a lehető legkevésbé segítséggel ériék el a szájalomnélküliség helyét. A színt a nagual állítja fel, de a tanítványnak kell elmozdítania a gyűjtőpontját.

– Te ma pontosan ezt tetted. Segítettem neked, talán egy kissé túl drámaian is, azáltal hogy a gyűjtőpontomat egy speciális helyzetbe mozdítottam el, és így gyenge, kiszámíthatatlan öregemberré váltam. Nem csak eljártam, hogy öreg és gyenge vagyok – az is voltam.

Szemei huncut csillogásából láttam, hogy élvezzi a szituációt.

146.

– Nem feltétlenül kellett volna ezt tennem – folytatta. – E nélkül a kemény taktika nélkül is rávehettek volna arra, hogy elmozdítsd a gyűjtőpontodat, de nem tudtam ellenállni a kísértésnek. Mivel ez az esemény soha nem ismétlődik meg, tudni akartam, vajon képes vagyok-e a jötevműhöz hasonlóan átváltozni. Hidd el, ez engem is épp annyira meglepett, mint téged.

Hihetetlenül nyugodtnak éreztem magam. Nem okozott problémát számomra, hogy elfogadjam, amit mondott, és nem voltak kérdéseim, mivel mindent értettem anélkül, hogy bármit is el kellett volna magyaráznia.

Don Juan aztán mondott valamit, amit már tudtam, de nem tudtam megfogalmazni, mivel nem találtam volna a megfelelő szavakat. Azt mondta, a varázslók minden tette a gyűjtőpontjuk elmozdulásának következménye, ezeket az elmozdulásokat pedig a rendelkezésükre álló energiamentiség határozza meg.

Megemlítettem neki, hogy ezt mind tudom, és még sok más dolgot is tudok. Ő erre megjegyezte, hogy minden emberi lényben ott rejtőzik a csendes tudás óriási, sötét tava, így mindannyian képesek vagyunk arra, hogy intuitívan megérezzük ezt a tudást. Azt mondta, én talán valamivel tisztábban érezhetem ezt, mint a köznapis emberek, mivel kapcsolatban vagyok a harcok útjával. Aztán elmondta, hogy a földön csakis a varázslók haladják túl szándékosan ezt az intuitív szintet azáltal, hogy két transzcendens dologra képzik magukat: először is arra, hogy felfogják a gyűjtőpont létezésének tényét; másodszer pedig, hogy elmozdítsák azt.

Újra és újra hangsúlyozta, hogy a varázslók által birtokolt legkifinomultabb tudás nem más, mint az érzékelő lényként rendelkezésünkre álló képességek ismerete és uralása, és az a tudás, hogy az, hogy amit érzékelünk, a gyűjtőpontunk helyzetétől függ.

Ekkor hihetetlen nehéznek éreztem szavaira koncentrálni: nem mintha zavarodott vagy fáradt lettem volna, hanem mert az elmém, tőlem teljesen függetlenül belekezdett egyfajta játékba, melynek során megkísérelte kitalálni, mit fog mondani don Juan. Olyan volt, mintha énem egy bennem rejlő, ismeretlen része sikertelenül próbálna szavakká formálni egy gondolatot. Miközben beszélt, úgy éreztem, képes vagyok

147.

megérezni, milyen formában fogja megfogalmazni a saját csendes gondolataimat. Beleborzongtam abba a felismerésbe, hogy ő mindig jobb kifejezéseket választ, mint amilyeneket én találtam volna. De az, hogy előre láttam a szavait, ugyanakkor gyengítette is a koncentrációm.

Váratlanul lehúzódtam az út szélére. És ott, életemben először, tiszta tudással rendelkeztem a bennem rejlő kettősségről. Két nyilvánvalóan különálló rész létezett a lényemben. Az egyik végtelenül idős volt, nyugodt és közönyös. Súlyos volt és sötét, és kapcsolatban állt mindennel. Ez volt az a részem, mely nem aggódott, mivel azonos volt mindennel. Elvárások nélkül élvezte a dolgokat. A másik részem világos, új, légies, izgatott és gyors volt. Magával törődött, mivel bizonytalan volt, és nem élvezett semmit sem, egyszerűen azért, mert hiányzott belőle a képesség, hogy kapcsolatot alakítson ki bármivel. Egyedül volt a felszínen és sebezhetően. Ez volt az a részem, mellyel a világot szemléltem.

Tudatosan körbenéztem ezzel a részemmel. Akárhová pillantottam, nagy termőföldeket láttam. És ez a bizonytalan, légies, és aggodalmaskodó részem csapdába esett két érzés között: egyszerre töltötte el büszkeség az emberi buzgóság miatt, és szomorúság, amiatt, hogy a fenséges sonorai sivatag képe egy rendszerezett és háziasított növényekkel teli tájképpé változott.

Énem idős, sötét és nehéz része nem aggódott. Aztán a két rész vitába szállt egymással. A légies rész azt akarta, hogy a nehéz rész aggódjon, a nehéz pedig azt, hogy a másik hagyja abba a bosszankodást, és élvezze a látványt.

– Miért álltál meg? – kérdezte don Juan.

A hangja kiváltott bennem valamiféle reakciót, de téves lenne azt állítanom, hogy én reagáltam. Úgy tűnt, a hangja megszilárdította a bennem lévő légies részt, és egyszerűen újra felismerhetően önmagam lettem.

Elmondtam neki, milyen felismerésre jutottam a kettősségemmel kapcsolatban. Amikor nekifogott, hogy a gyűjtőpont helyzetének függvényében magyarázza el nekem a jelenséget, elveszítettem a szilárdságomat. A bennem lévő légies rész ismét olyan légiessé vált, mint ami-

148.

kor először ismertem fel a kettősségemet, és újra tudtam, mit magyaráz nekem don Juan.

Azt mondta, amikor a gyűjtőpont elmozdul és eléri a szánalomnélküliség helyét, a racionalizmus és a józan ész helyzete meggyengül. Az érzet, hogy van egy idősebb, sötét, csendes részem az értelem előéletének egyfajta képe volt.

– Pontosan tudom, miről beszélsz – mondtam neki. – Rengeteg dolgot tudok, de képtelen vagyok beszélni arról, amit tudok. Nem tudom, hogy fogjak hozzá.

– Már beszéltem neked erről az állapotról – mondta don Juan. – Amit most megtapasztalsz, és dualizmusnak nevezel, az a gyűjtőpontod egy másik helyzetéből adódó látvány. Ebből a helyzetből képes vagy érezni az ember idősebb oldalát. És amit az ember idősebb oldala tud, az a csendes tudás, olyan tudás, melyet még nem vagy

képes szavakba foglalni.

– Miért nem? – kérdeztem.

– Mert ahhoz, hogy szavakká tudd formálni, elengedhetetlen, hogy rendkívül sok energiával rendelkezz, és képes legyél használni azt – felelte don Juan. – Te pedig jelenleg nem rendelkezel ezzel az energiataralékkal.

– A csendes tudás olyan dolog, ami mindannyiunknak van – folytatta. – Valami, ami tökéletes uralommal bír minden felett, aminek tökéletes tudása van mindenről. Gondolkodni azonban nem képes, ennél fogva nem képes elmondani, amit tud.

– A varázslók hiszik, hogy amikor az ember tudatára ébred annak, hogy tud, és tudatos akar lenni ezzel a tudással kapcsolatban, szem elöl veszíti, amit tud. A csendes tudás, melyet képtelen vagy leírni, természetesen maga a *szántsándék* – a szellem, az absztrakt. Az ember ott követte el a hibát, hogy közvetlenül akarta megismerni azt, úgy, ahogy a köznapi életben ismeri a dolgokat. Minél inkább törekedett erre, annál tünékenyebbé vált ez a tudás.

– De mit jelent ez egyszerűen megfogalmazva? – kérdeztem.

– Azt, hogy az ember feladta a csendes tudást az értelem világáért – felelte. – Minél jobban ragaszkodik az értelem világához, annál tünékenyebbé válik a *szántsándék*.

149.

Beindítottam a kocsit, és egy darabig csendben haladtunk. Don Juan nem adott útírányt és nem szólt bele, hogyan vezessek – pedig ezt gyakran megtette, hogy felingerelje az önteltségemet. Nem tudtam pontosan, merre tartok, egy részem mégis tudta és hagyta, hogy ez a részem kerekedjen felül.

Késő este érkeztünk az Észak-mexikói Sinaola megyébe, don Juan csoportja varázslóinak vidéken lévő házához. Úgy tűnt, szinte még el sem indultunk, máris odaértünk. Képtelen voltam visszaemlékezni utunk részleteire, csak azt tudtam, hogy útközben nem beszélgettünk.

A ház üresnek tűnt, semmi nem utalt arra, hogy laknának benne. Azonban tudtam, hogy don Juan barátai ott vannak. Nem is kellett látnom őket, egyszerűen éreztem a jelenlétüket.

Don Juan meggyújtott néhány petróleumlámpát, és leültünk a robosztus asztalhoz. Úgy tűnt, evéshez készülődik. Azon gondolkodtam, mit mondjak, amikor egy nő lépett be zajtalanul a szobába, és egy nagy tál ételt helyezett az asztalra. Nem voltam felkészülve a bejövételére, és amikor kilépett a sötétségből a fényre, mintha csak a semmiből öltött volna testet, akaratlanul is felcsuklottam a meglepetéstől.

– Ne ijedj meg, én vagyok az, Carmela – mondta, majd újra elnyelte a sötétség.

Félbe maradt kiáltással tátva maradt a szám. Don Juan olyan fékeveszetten nevetett rajtam, hogy tudtam, a házban mindenki meghallotta a nevetését. Félig-meddig arra számítottam, hogy előjönnek a többiek, de senki sem bukkant fel.

Próbáltam enni, de nem voltam éhes. A nőn kezdtem gondolkodni. Nem ismertem őt. Azaz kis híján sikerült felismernem, de a gondolataimat elhomályosító köd miatt képtelen voltam előhívni az emlékét. Küzdöttem, hogy megtisztítsam az elmém, de úgy éreztem, ez túl sok energiát igényel, ezért felhagytam vele.

Amint abbahagytam a nőről történő gondolkodást, szinte azonnal különös, zsibbasztó nyugtalanságot éreztem. Először azt hittem, hogy a masszív, sötét ház, és a benne illetve körülötte uralkodó csend hat rám nyomasztólag. Aztán távoli, halk kutyaugatást hallottam, és a szorongásom hihetetlen méreteket öltött. Egy percig azt hittem, szétrobban a testem, de don Juan gyorsan közbelépett. Odaugrott a székem-

150.

hez, és addig nyomta a hátamat, míg az meg nem roppant, azonnali enyhülést hozva számomra.

Amikor lecsillapodtam, rájöttem, hogy az engem kis híján elemésztő szorongással együtt elveszítettem azt a tiszta érzést is, hogy mindent tudok. Már nem voltam képes előre látni, hogyan fogja don Juan szavakba önteni az általam is ismert tudást.

Ekkor belekezdett egy roppant sajtóságos okfejtésbe. Először azt mondta, hogy az engem futótűzként elborító szorongás oka az volt, hogy hirtelen elmozdult a gyújtópontom, ezt pedig Carmela váratlan felbukkanása és az a sikertelen igyekezetem váltotta ki, hogy arra a helyre mozdítsam el a gyújtópontomat, ahol képes leszek őt tökéletesen felismerni.

Azt tanácsolta, szokjak hozzá ezekhez a rohamokhoz, mivel a gyújtópontom továbbra is mozogni fog.

– A gyújtópont bármilyen elmozdulása olyan, mintha meghalna az ember – mondta. – Minden bennünk lévő dolog elkülönül, aztán újra összekapcsolódik egy sokkal nagyobb erővel rendelkező forrással. Az energiának ezt a felerősödését az ember gyilkos szorongásként éli meg.

– Mi tegek, ha ez bekövetkezik? – kérdeztem.

– Semmit – mondta don Juan. – Csak várj. Az energia-kitörés el fog múlni. A veszélyes az, ha az ember nem tudja, mi történik vele: ha tudja, nem fenyegeti valódi veszély.

Aztán az ősi idők emberéről kezdett beszélni. Azt mondta, ez az ember a lehető legközvetlenebb módon tudta, mit tegyen, és hogy hogyan tegye azt a legjobban. De mivel oly jól tette a dolgát, elkezdte kifejleszteni az

egyéniség érzetét, ami azt az érzést nyújtotta számára, hogy képes előre látni, mit fog tenni, és képes megtervezni a cselekedeteit. Így bukkant fel az egyéni „én” képze; az éné, mely elkezdte meghatározni az ember cselekedeteinek természetét és hatókörét.

Ahogy az egyéni én érzete egyre erősebb lett, az ember elveszítette a csendes tudással fennálló természetes kapcsolatát. A modern ember e fejlődés örököse, ennél fogva már olyan reménytelenül eltávolodott minden dolgok forrásától, hogy nem tehet mást, mint hogy az önpusztítás erőszakos és cinikus cselekedeteivel fejezi ki a kétségbeesését.

151.

Don Juan kijelentette, hogy az emberi cinizmust és a kétségbeesést a bennünk megmaradt kicsiny darab csendes tudás okozza, mely két dolgot tesz: először is sejteti az emberrel a minden dolgok forrásával fennálló ősi kapcsolatát; másodsor pedig azt az érzést kelti benne, hogy e nélkül a kapcsolat nélkül reménye sincs a békére, az elégedettségre és céljai elérésére.

Azt hittem, ellentmondáson kaptam don Juant. Ráműtattam arra, hogy egyszer azt mondta nekem, a harcok természetes állapota a háború, és a béke pedig nem az.

– Ez így igaz – ismerte be. – De a harcok számára a háború nem az egyéni vagy csoportos ostobaság cselekedeteit jelenti, és nem is az öncélú erőszakot. A harcok számára a háború teljes küzdelem az ellen az egyéni én ellen, amely megfosztotta az embert az erejétől.

Aztán don Juan azt mondta, itt az ideje, hogy folytassuk a könyörtelenségről, a varázslás legalapvetőbb előfeltételéről folytatott beszélgetésünket. Elmondta, hogy a varázslók felismerték, hogy a gyűjtőpont bármilyen elmozdulása elmozdulás az egyéni énnel való túlzott törődéstől, mely annyira jellemző a modern emberre. Majd kifejtette, a varázslók hiszik, hogy a gyűjtőpont helyzete teszi a mai embert öldöklő egoistává, olyan lényé, akit teljesen leköt a saját énképe. Mivel elveszítette a reményét arra, hogy valaha is visszatérjen minden dolgok forrásához, az ember az individualitásában keresett vigaszt. Ezáltal sikerült lerögzíteni a gyűjtőpontját az énképét fenntartó helyzetben. Következésképpen kijelenthetjük, hogy a gyűjtőpont bármilyen, a megszokott helyzetéből történő elmozdítása elmozdulást eredményez az ember öntükrözésétől és annak kísértelenségétől, az önteltségtől.

Don Juan az önteltséget az ember énképe által generált erőnek jellemezte. Újra elmondta, hogy ez az az erő, mely a jelenlegi helyén rögzülve tartja a gyűjtőpontot. Ebből kifolyólag a harcok útjának legfőbb célja az, hogy letaszítsa a trónjáról az önteltséget, és a varázslók minden tette arra irányul, hogy megvalósítsák ezt a célt.

Kifejtette, hogy a varázslók megfosztották álcájától az önteltséget, és úgy találták, hogy az nem más, mint az önmagát valami másnak tettető önsajnálát.

152.

– Ez lehetetlennek tűnik, mégis erről van szó – mondta. – Az önsajnálát a valódi ellenség, ez az ember nyomorúságának forrása. Ha nem sajnálná magát annyira, az ember nem engedhetné meg magának, hogy ilyen öntelt legyen. Azonban ha megjelenik az önteltség, az mintegy saját életre kel. És az önteltség látszólagos függetlensége adja az értékesség látszatát.

Don Juan okfejtése, melyet normál körülmények között felfoghatatlannak találtam volna, most abszolút meggyőzőnek tűnt számomra. Azonban a bennem még mindig meglévő kettősség miatt kissé túlzottan leegyszerűsítettnek találtam az érvelését. Úgy tűnt, egy meghatározott célra irányítja a gondolatait és a szavait; ez a célpont pedig én voltam, legalábbis a megszokott tudomásom állapotában létező énem.

Folytatva a mondanivalóját, don Juan kijelentette, hogy a varázslók tökéletesen meg vannak győződve arról, hogy gyűjtőpontunknak a megszokott helyéről való elmozdításával elérhetünk egy állapotot, melyet csakis könyörtelenségnek lehet nevezni. A varázslók, gyakorlati cselekedeteik révén tudják, hogy amint elmozdul a gyűjtőpontjuk, összeomlik az önteltségük. A gyűjtőpontjuk megszokott helyzete nélkül az énképük többé nem tartható fenn. És ha nem fókuszálnak minden erejükkel erre az énképre, elveszítik az önmaguk iránt érzett szálmukat, és ezzel együtt az önteltségüket is. Így hát a varázslóknak igazuk van, amikor azt mondják, hogy az önteltség nem más, mint álcázott önsajnálát.

Ezután az én aznap délutáni esetemet hozta fel példaként, lépésről lépésre végigmenve a történeteken. Kijelentette, hogy a nagualnak vezetőként vagy tanárként mindig a leghatékonyabb, ugyanakkor a legfeddhetetlenebb módon kell viselkednie. Mivel nincs lehetősége racionálisan megtervezni a cselekedeteit, a nagual mindig hagyja, hogy a szellem határozza meg a dolgok menetét. Például neki sem volt semmiféle terve, míg a szellem aznap kora reggel, mialatt Nogalesben reggeliztünk, jelet nem adott neki. Arra ösztönzött, hogy idézzem fel az adott eseményt, és mondjam el, mire emlékszem belőle.

Elmondtam neki, hogy a reggeli alatt roppant feszélyezett voltam, mivel gúnyt űzött belőlem.

– Gondolj a pincérnőre – nógatott.

153.

– Csak arra emlékszem, hogy goromba volt.

– De miért volt goromba? – makacskodott don Juan. – Mit csinált, mialatt arra várt, hogy leadjuk a rendelésünket?

Kis idő múltán eszembe jutott, hogy a felszolgáló kemény vonású, fiatal nő volt, aki miután ledobta elém az étlapot az asztalra, csak állt ott, egészen közel hozzám, mintegy némán azt követelve, hogy siessek és döntsem már el, mit kérek.

Várakozás közben türelmetlenül topogott a padlón nagy lábával, és feltűzte hosszú fekete haját. Figyelemreméltó volt a változás: a nő egyszeriben vonzóbbá és érettebbé vált. Annyira megragadott az átalakulása, hogy a hatására még rossz modoráról is megfeledkeztem.

– Ez volt a jel – mondta don Juan. – A keménység és az átváltozás a szellem előjele volt.

Azt mondta, az aznapi első, nagualként végrehajtott tette az volt, hogy tudatta velem a szándékát: teljesen érthetően, mégis burkoltan közölte velem, hogy leckét fog adni nekem a könyörtelenségből.

– Most már emlékszel? – kérdezte. – Beszélgettem a pincérnővel és egy közeli asztalnál ülő idős hölgygel.

Az irányítása segítségével valóban emlékeztem arra, hogy mialatt én ettem, don Juan hosszasan elcsevegett egy idős hölgygel és a modortalan pincérnővel – gyakorlatilag flörtölt velük. Bárgyú történeteket mesélt nekik a kormány panamáiról és korrupciójáról, és elmondott néhány, a városba betévedt farmerekről szóló viccet. Aztán megkérdezte a pincérnőt, vajon nem amerikai-e. Az nemmel felelt, és nevetett a kérdésen. Don Juan azt mondta, az jó, mert én egy mexikói-amerikai vagyok, aki a szerelmet keresi, és egy ilyen jó reggeli után akár itt helyben is elkezdhetném a dolgot.

A nők felkacagtak, én pedig azt hittem, a zavaromon nevetnek. Don Juan komoly hangon azt mondta nekik, hogy azért jöttem Mexikóba, hogy feleséget találjak magamnak. Megkérdezte őket, nem ismernek-e egy becsületes, erkölcsös és szemérmes nőt, aki szeretne férjhez menni, és akinek nincsenek túl nagy igényei a jövődöbelije szépségével kapcsolatban. Úgy beszélt magáról, mint a szószólóm.

A nők harsányan kacagtak, engem pedig módfelett bosszantott a dolog. Don Juan a pincérnőhöz fordult, és megkérdezte, nem jönne-e

154.

hozzám feleségül. Azt felelte, hogy őt már eljegyezték. Úgy tűnt nekem, teljesen komolyan veszi don Juant.

– Miért nem hagyja, hogy ő beszéljen a saját nevében? – kérdezte az idős hölgy don Juantól.

– Mert beszédhibás – felelte don Juan. – Rettenetesen dadog.

A pincérnő azt mondta, amikor megrendeltem az ételt, teljesen normálisan beszéltem.

– Ó, maga igazán jó megfigyelő – mondta don Juan. – De ez a fiú csak akkor képes normálisan beszélni, ha ételt rendel. Újra és újra elmondtam neki, hogy ha meg akar tanulni rendesen beszélni, akkor könyörtelennek kell lennie. Azért hoztam ide, hogy adjak neki néhány leckét a könyörtelenségből.

– Szegény fickó – mondta az idős hölgy.

– Hát, ha még ma szerelmet akarunk találni neki, akkor jobb, ha elindulunk – mondta don Juan, távozáshoz készülődve.

– Maga nagyon komolyan veszi ezt a házasság-dolgot – szólt a fiatal pincérnő don Juanhoz.

– Meghiszem azt! – felelt ő. – Segíteni fogok neki abban, amire szüksége van, így képes lesz átlépni a határt, és eljutni a számalomnélküliség helyére.

Úgy gondoltam, don Juan vagy a házasságot vagy az Egyesült Államokat illeti a számalomnélküliség névvel. Nevettem a hasonlaton, és egy percig borzasztóan dadogtam, halálra rémítve a nőket, és hisztérikus kacagásra késztetve don Juant.

– Feltétlenül be kellett jelentenem neked a szándékomat – folytatta a magyarázatát don Juan. – És így is tettem, de ezt egyáltalán nem vetted észre – épp ahogy annak történni kellett.

Azt mondta, attól a perctől fogva, hogy a szellem megnyilatkozott számára, minden lépés a szellem szándékának beteljesítése végett és tökéletes könnyedséggel következett be. A gyújtópontom pedig végül elérte a számalomnélküliség helyét, amikor az ő átváltozásának hatására, el kellett hagynia az öntükrözés szokásos helyzetét.

– Az öntükrözés helyzete arra kényszeríti a gyújtópontot – folytatta don Juan –, hogy színleg a részvét világát állítsa össze, valójában azon-

155.

ban ez a kegyetlenség és az énközpontúság világa. Ebben a világban csakis az adott személy számára kényelmes érzések valódiak.

– A varázslók számára a könyörtelenség nem kegyetlenség. A könyörtelenség az önsajnálát és az önteltség

ellentéte. A könyörtelenség – józanság.

157.

5

A szántsándék követelményei

AZ ÉNKÉP TÜKRÉNEK ÖSSZETÖRÉSE

Az éjszakát azon a helyen töltöttük, ahol felidéztem a guaymas-i tapasztalásaimat. Mivel a gyűjtőpontom könnyen irányítható állapotban volt, a rákövetkező órákban don Juan segítette, hogy új helyzeteket érjek el, melyek azonban azonnal elmosódott nem- emlékekévé váltak.

Másnap képtelen voltam visszaemlékezni arra, mi történt, és mit érzéltem, viszont elevenen élt bennem az érzés, hogy bizarr élményekben volt részem. Don Juan egyetértett azzal, hogy a gyűjtőpontom várakozásán túli pontra mozdult el, mégsem volt hajlandó akár csak utalni is arra, mit tettem. Csak annyit mondott, hogy egy nap majd mindent fel fogok idézni.

Dél körül folytattuk utunkat a hegyekben. Késő délutánig megállás nélkül, csendben gyalogoltunk. Miközben lassan felfelé másztunk egy lankás hegygerincre, don Juan hirtelen beszélni kezdett. Egy szót sem értettem abból, amit mondott. Addig ismételte a dolgot, míg rájöttem, meg akar állni egy széles sziklapadnál, melyet tisztán lehetett látni onnan, ahol voltunk. Azt mondta, ott a sziklák és a sűrű cserjés majd megvédenek bennünket a széltől.

– Szerinted a sziklapad melyik része lenne a legalkalmasabb arra, hogy ott töltsük az éjszakát? – kérdezte.

Korábban, mászás közben már kiszúrtam ezt a szinte észrevehetetlen sziklapadot. Olyannak tűnt, mint egy sötét folt a hegy arcán. Egy nagyon gyors pillantással azonosítottam be. Most, hogy don Juan kikérte a véleményemet, a déli részén felfedeztem egy még sötétebb, szinte fe-

158.

kete foltot. A sötét sziklaperem és a szinte fekete folt semmi félelmet vagy szorongást nem keltett bennem. Tetszett nekem az a sziklapad, a rajta lévő sötét foltot pedig még jobban kedveltem.

– Az a folt ott nagyon sötét, de nekem tetszik – mondtam, amikor elértük a párkányt.

Don Juan egyetértett azzal, hogy ez a legjobb hely, hogy ülve töltsük az éjszakát. Azt mondta, ez egy különleges energiaszinttel rendelkező hely, és ő is kedveli kellemes sötétségét.

Elindultunk a kiugró sziklák felé. Don Juan megtisztított egy kisebb területet és leültünk, hátunkat a szikláknak támasztva.

Azt mondtam don Juannak, egyrészt úgy gondolom, szerencsés döntés volt részemről, hogy épp ezt a helyet választottam, másrészt viszont képtelen vagyok nem tudomásul venni azt a tényt, hogy a szememmel érzékeltem azt.

– Nem állítanám, hogy csak a szememmel érzékelted ezt a helyet – mondta ő. – Ez ennél egy kicsit összetettebb.

– Hogy érted ezt? – kérdeztem.

– Úgy, hogy vannak olyan lehetőségeid, melyeknek még nem vagy tudatában – felelte. – Mivel nagyon figyelmetlen vagy, esetleg azt hiszed, hogy amit érzékelsz, az egyszerűen a megszokott érzékszervi működés eredménye.

Azt mondta, ha kételkednék a dologban, menjek csak vissza a hegy lábához, és ellenőrizzem, amit mond. Előre megmondhatja, hogy ha csak a szememmel keresem, nem leszek képes megtalálni a sötét sziklapadot.

Hevesen kijelentettem, hogy semmi okom kételkedni a szavában. Eszem ágában sem volt lemászni a hegyről.

Don Juan azonban erősködött, hogy menjünk csak le. Azt hittem, csak azért mondja, hogy ugrasson engem, azonban amikor eszembe jutott, hogy esetleg komolyan beszél, roppant ideges lettem. Olyan hevesen kacagott, hogy majd megfulladt.

Megjegyezte, hogy minden állat képes észlelni a környezetében lévő különleges energiájú helyeket. A legtöbbjük megijeszti az ilyen helyek, és elkerülik ezeket. Kivételt képeznek a hegyi oroszlánok és a prérifarkasok, akik ha rábukkannak egy-egy ilyen pontra, lehevernek

159.

pihenni, és gyakran ott is alszanak. Azonban csakis a varázslók keresik tudatosan az ilyen helyeket a hatásuk miatt.

Megkérdeztem, milyen hatásai vannak az efféle helyeknek. Azt felelte, hogy észrevehetetlen, éltető energialöketeket bocsátanak ki magukból, és megjegyezte, hogy a természetes környezetben élő köznapi

emberek is képesek megtalálni ezeket a helyeket, még ha nincsenek is tudatában annak, hogy mire bukkantak rá, vagy hogy milyen hatásaik vannak.

– Honnan tudják a köznapi emberek, hogy egy ilyen pontra találtak? – kérdeztem.

– Sehonnan – felelte don Juan. – Amikor a varázslók megfigyelték a gyalogosan haladó embereket, észrevették, hogy azok kivétel nélkül mindig a pozitív energiaszintű helyeken fáradnak el és állnak meg pihenni. Ha azonban káros energiaáramlású területen haladnak át, idegesek lesznek, és sietni kezdenek. Ha megkérdezed őket, miért teszik ezt, azt felelik, azért siettek át azon a területen, mert energikusnak érezték magukat. De pont az ellenkezőjéről van szó – csak az a hely tölti fel energiával az embert, ahol fáradtnak érzi magát.

Don Juan elmondta, hogy a varázslók úgy képesek fellelni az ilyen helyeket, hogy egész testükkel érzékelik a környezetükben lévő apró energia-áramlásokat. Az öntükrözésük megkurtításából eredő megnövekedett energiájuk lehetővé teszi, hogy kiterjesszék érzékszerveik hatókörét.

– Azt próbálom világossá tenni számodra, hogy csakis az olyan cselekedeteknek van értelmük, melyek hatására kevesebbet foglalkozunk az énképünkkel, legyünk akár varázslók, akár köznapi emberek – folytatta. – A nagual a tanítványai esetében arra törekszik, hogy összetörje a tükröt, melyben az énképük megjelenik.

Hozzátette, hogy minden egyes tanítvány egyedi eset, és a nagualnak hagynia kell, hogy a szellem döntsön a részletek felől.

– Mindannyian eltérő mértékben kötődünk az öntükrözéshez, és ezt a kötődést szükségként éljük meg. Például mielőtt a tudás útjára léptem volna, az életem véget nem érő kívánságokból állt, és évekkal azután is hogy Julián nagual a szárnyai alá vett, tele voltam kívánságokkal, még talán jobban, mint azelőtt.

160.

– Léteznek azonban olyan emberek is, varázslók és köznapi emberek egyaránt, akiknek senkire sincs szükségük. Nincs szükségük közvetítőkre, mivel közvetlenül a szellemtől kapnak békességet, harmóniát, nevetést és tudást. A te eseted nem ilyen, és az enyém sem ilyen volt. A te közvetítőd én vagyok, az enyém pedig Julián nagual volt. A közvetítők, túl azon, hogy biztosítják a minimális esélyt – a *szántszándék* tudomását –, segítenek az embernek, hogy összetörje az öntükrözés tükréit.

– Az egyetlen konkrét segítség, amit valaha kaptál tőlem az volt, hogy támadásokat intéztem az énképed ellen. Ha nem így lett volna, csak az idődet vesztegetted volna. Ez az én valódi segítségem a számodra.

– De don Juan, te több dolgot tanítottál nekem, mint bárki más az életem során – tiltakoztam.

– Megtanítottalak mindenféle, hogy foglyul ejtsem a figyelmedet – mondta ő. – Te mégis meg mernél esküdni arra, hogy ezek a technikák voltak a fontosak. Ez azonban tévedés. Az instrukciók vajmi kevés értékkel bírnak. A varázslók úgy tartják, csakis a gyűjtőpont elmozdítása számít. És amint tudod, ez az elmozdulás a megnövekedett energiaszinttől függ, nem pedig az instrukcióktól.

Aztán don Juan egy teljesen lehetetlen kijelentést tett. Azt mondta, hogy bármely, egy sajátos és egyszerű cselekedetsort követő ember képes megtanulni, hogyan mozdítsa el a gyűjtőpontját.

Rámutattam, hogy ellentmond önmagának: számomra a cselekedetsor instrukciókat és eljárásokat jelent.

– A varázslók világában csak a szavak szintjén léteznek ellentmondások – felelte –, a gyakorlatban nem. A cselekedetsor, melyről beszélek, a tudatosságból ered, és ahhoz, hogy az ember tudatára ébredjen ennek a cselekedetsornak, nagualra van szüksége. Ezért mondom azt, hogy a nagual biztosítja a minimális esélyt, de ez a minimális esély nem instrukciókból áll; nem olyan instrukciókból, melyekre mondjuk egy gép kezelésének elsajátításához van szükség. Ez a minimális esély azt jelenti, hogy felkészíti a tanítványt, hogy tudatában legyen a szellemnek.

161.

Elmagyarázta, hogy a cselekedetsort, amiről beszél ara használják, hogy az ember tudatára ébredjen annak, hogy az önteltség az az erő, mely lerögzítve tartja a gyűjtőpontot. Ha megkurtítjuk az önteltségünket, az általa lekötött energia felszabadul. Ez a megnövekedett energia aztán teljesen automatikusan és elő-meditáció nélkül egy felfoghatatlan és szinte hihetetlen utazásra indítja el a gyűjtőpontot.

Ha a gyűjtőpont elmozdult, maga az elmozdulás idézi elő az öntükrözéstől való elmozdulást, és ez biztosítja a tiszta kapcsolatot a szellemmel. Azt is hozzátette, hogy végül is elsősorban az öntükrözés felelős azért, hogy az embernek a szellemmel való kapcsolata megszakadt.

– Mint azt már mondtam neked – folytatta don Juan –, a varázslás visszatérés. Győzedelmesen térünk vissza a szellemhez, miután alászálltunk a pokolba, trófeákat hozunk magunkkal onnan; és a megértés az egyike ezeknek. Azt mondtam, hogy ez a cselekedetsor roppant könnyűnek és egyszerűnek tűnik, amikor beszélünk róla, de amikor megpróbáltam azt a gyakorlatba átültetni, mindennek bizonyult, csak éppen könnyűnek és egyszerűnek nem.

– Ebben az egyszerű folyamaiban az okoz nehézséget számunkra – mondta don Juan -, hogy a legtöbben nem vagyunk hajlandók elfogadni, hogy milyen apró erőfeszítéseket kell csak megtennünk. Arra neveltek bennünket,

hogy instrukciókra, tanításokra, vezetőkre és mesterekre várjunk. És amikor valaki azt mondja, hogy egyikükre sincs szükségünk, nem hiszünk neki. Idegesek, aztán bizalmatlanok, végül pedig kiábrándultak és dühösek leszünk. Ha segísre van szükségünk, azt nem a különböző módszerekben lelhetjük meg. Ha valaki felhívja a figyelmünket arra, hogy meg kell kurtítanunk az önteltségünket, az valódi segítség.

– A varázslók azt mondják, senkire sincs szükségünk, hogy meggyőzzön arról, a világ sokkal összetettebb, mint azt akár legvadabb álmainkban is képzelnénk. Akkor miért vagyunk alárendeltek? Miért vágyunk arra, hogy valaki vezessen minket, amikor egyedül is boldogulunk? Jó kérdés, mi?

162.

Don Juan nem mondott többet. Nyilvánvalóan azt akarta, hogy tűnődjek el a dolgon, engem azonban más dolgok izgattak. A dolgok felidézése aláaknázott bennem bizonyos megingathatatlanok hitt alaptételeket, és kétségbeesett szükségem volt arra, hogy don Juan újrafogalmazza őket. Végül megtörtem a hosszúra nyúlt csendet, és hangot adtam az aggodalmaimnak. Elmondtam neki, eljutottam odáig, hogy elfogadjam, hogy akár teljes eseményeket is elfelejtettek, ha azok az emelkedett tudomás állapotában történtek. Viszont egészen az adott napig tökéletesen emlékeztem mindenre, amit a hagyományos tudomás állapotában tettem az irányítása alatt. Azonban az a vele elköltött reggeli Nogalesben nem létezett az elmémben, mielőtt fel nem idéztem azt. Pedig ez az esemény egészen biztosan a köznapi világban történt meg.

– Megfeledekezel egy lényeges dologról – mondta don Juan. – A gyűjtőpont elmozdításához a nagual jelenléte is elegendő. Folyton a nagual-vágással ugrattalak téged, de ez a lapockáid közé mért ütés pusztán egyfajta mézesmadzag, mely azt a célt szolgálja, hogy megszüntesse a kétségeidet. A varázslók a fizikai kontaktus segítségével zökkentik ki a testet, de tulajdonképpen nem tesznek mást, csak magabiztossá teszik a tanítványt, akit befolyásolnak.

– De akkor ki mozdítja el a gyűjtőpontot, don Juan? – kérdeztem.

– A szellem – felelte egy olyan ember hangján, aki a türelme határára ért.

Aztán úgy tűnt, mérsékli magát: elmosolyodott és rezignáltan megrázta a fejét.

– Ezt nagyon nehéz elfogadnom – mondtam. – Mivel az elmémet az ok és okozat alapelve uralja.

Don Juanra újra rájött érthetetlen röhögőgörcseinek egyike – persze ezek a rohamok csak az én szemszögemből nézve voltak érthetetlenek. Bizonyára mérgesnek tüntem, mert a vállamra tette a kezét, és így szólt:

– Azért kell újra és újra ennyire nevetnem, mert bolond vagy. A válaszok szinte kiszúrják a szemedet, és te nem látod meg őket. Azt hiszem, a te átkod az elmebaj.

163.

A szemei olyan ragyogóak, annyira végképp örültek és huncutok voltak, hogy végül én is nevetni kezdtem.

– A végkimerülésig hajtogattam neked, hogy a varázslásban nincsenek eljárások – folytatta – Nincsenek módszerek és nincsenek lépések. Csakis a gyűjtőpont elmozdulása számít. Ezt pedig semmiféle eljárás nem válthatja ki; ez egy önmagától bekövetkező hatás.

Meglökött, mintha ki akarná egyenesíteni a hátamat, aztán rám meredt, egyenesen a szemembe nézve. Szavai teljesen lekötötték a figyelmemet.

– Lássuk, ezzel mihez kezdés: – mondta – az előbb kijelentettem, hogy a gyűjtőpont elmozdulása önmagától következik be. Viszont azt is állítottam, hogy a nagual jelenléte mozdítja el a tanítványa gyűjtőpontját, és beszéltem arról, hogy az a mód, ahogy a nagual a környékelenséget álcázza, vagy elősegíti vagy akadályozza ezt az elmozdulást. Nos, hogyan oldanád fel ezt az ellentmondást?

Bevallottam, hogy épp meg akartam kérdezni tőle, mi a helyzet ezzel az ellentmondással, mivel tudatában voltam annak, de még elképzelésem sem volt, hogyan fogjak hozzá a feloldásához. Nem vagyok gyakorló varázsló, mondtam.

– Akkor mi vagy? – kérdezte.

– Antropológiahallgató vagyok, aki megpróbálja kideríteni, mit csinálnak a varázslók – feleltem.

Állításom ugyan nem fedte teljesen a valóságot, mégsem volt hazugság. Don Juan fékezhetetlenül kacagott.

– Ehhez már túl késő van – mondta. – Már elmozdult a gyűjtőpontod. És pontosan ettől az elmozdulástól lesz varázsló az emberből.

Kijelentette, hogy ami ellentmondásnak tűnik, az valójában egyazon érem két oldala. A gyűjtőpontot a nagual készíti elmozdulásra azáltal, hogy segít összetörni az öntükrözés tükrét. De a nagual mindössze ennyit tehet. A valódi elmozdulást a szellem, az absztrakt idézi elő; valami, amit nem lehet látni vagy érezni; valami, ami látszólag nem létezik, mégis létezik. Ebből kifolyólag a varázslók azt mondják, hogy a gyűjtőpont teljesen magától mozdul el. Vagy azt mondják, a nagual

164.

mozdítja el. A nagual az absztrakt közvetítőjeként, cselekedetein keresztül lehetőséget biztosít annak a megnyilatkozásra. Kérdőn néztem rá.

– A gyűjtőpontot a nagual mozdítja el, valójában azonban mégsem ő maga mozdítja el azt – mondta don Juan. – Vagy talán található lenne azt mondani, hogy a szellem a nagual feddhetetlenségével összhangban nyilvánítja ki önmagát, hogy egy feddhetetlen nagual pusztá jelen létének segítségével képes elmozdítani a gyűjtőpontot.

Don Juan azt mondta, tisztázni akarja ezt a dolgot, mert ha a tanítvány félreérti, az visszatéríti a nagualt az önteltséghez és ez a pusztulásához vezet.

Aztán témát váltott, és azt mondta, mivel a szellemnek nincsen érzékelhető esszenciája, a varázslók inkább azokkal a sajátos példákkal és módokkal foglalkoznak, melyek segítségével képesek összetörni az öntükrözés tükrét.

Don Juan megjegyezte, ezen a téren roppant fontos, hogy felismerjük, milyen gyakorlati értékük van azoknak a módszereknek, melyek segítségével a nagualok a könyörtelenségüket álcázzák. Azt mondta, például az én maszkom, a nagylelkűség, megfelelő arra, hogy felszínesen kezeljem az embereket, arra viszont nem alkalmas, hogy összetörjem az öntükrözésük tükrét, mivel ez az álca arra készíten engem, hogy egy szinte lehetetlen döntést követeljek meg tőlük. Azt várom tőlük, hogy mindenféle felkészülés nélkül fejest ugorjanak a varázslók világába.

– Egy efféle döntést elő kell készíteni – folytatta. – És erre a célra bármilyen, a nagual könyörtelenséget álcázó maszk megteszi – kivéve a nagylelkűség álcáját.

Talán mivel elkeseredetten akartam hinni abban, hogy természetemnél fogva nagylelkű vagyok, a viselkedésemre tett megjegyzései újra szörnyű büntudatot keltettek bennem. Don Juan biztosított arról, hogy nincs mit szégyellnem, és a viselkedésem egyetlen nemkívánatos hatása az, hogy ál-nagylelkűségem nem vezet pozitív, eredményes cselekedésekre.

Habár sok szempontból hasonlítok a jótevőjére, mondta, a nagylelkűségem túl nyers, túl nyilvánvaló ahhoz, hogy értékes legyen szá-

165.

momra, mint tanár számára. Azonban az ésszerűség maszkja, melyet például ő alkalmaz, roppant hatékony, mivel kedvező légkört teremt a gyűjtőpont elmozdításához. Az ő tanítványai tökéletesen hisznek színlelt ésszerűségében. Valójában ez annyira inspirálja őket, hogy könnyűszerrel ráveheti őket arra, hogy a végletekig megerőltessék magukat.

– Ami Guaymasban történt veled, jó példája annak, hogyan zúzza szét a nagual álcázott könyörtelensége az öntükrözés tükrét – fűzte tovább a szót. – Az álcám okozta a bukásodat. Te – akárcsak mindenki más a környezetemben – hittél az ésszerűségemben. És persze elsősorban arra számítottál, hogy ez az ésszerűség folytonos marad.

– Amikor nemcsak egy gyenge öregember szenilitásával, de magával az öregemberrel is szembesítettek, az elméd túlzásokba esett, hogy visszaállítsa a folytonosságomat és fenntartsa az én képedet. Így hát azt mondtad magadnak, minden bizonnyal agyvérzést kaptam.

– Végül, amikor már lehetetlenné vált számodra, hogy higgyél az ésszerűségem folytonosságában, a tükröd elkezdett töredezni. Onnantól kezdve csak az volt a kérdés, hogy mikor mozdul el a gyűjtőpontod, és hogy eléri-e a szájalomnélküliség helyét.

Nyilván szkeptikusnak tűntem don Juannak, mivel kifejtette, hogy az öntükrözésünk, vagy az elménk világa roppant laza szövésű és pusztán a dolgok mélyén meghúzódó rendszert alkotó néhány alapvető elképzelés tartja össze azt. Amikor ezek az ideák megbuknak, a rendszer megszűnik működni.

– Mik ezek az alapvető elképzelések? – kérdeztem Don Juant.

– Ennél a példánál maradva, a te esetemben – akárcsak az említett gyógyítónó közösségének esetében – a folytonosság a legfontosabb idea – felelte.

– És mi a folytonosság? – kérdeztem.

– Az az elképzelés, hogy szilárd tömbök vagyunk – mondta. – Az elménkben a világunkat az a bizonyosság tartja fenn, hogy változtathatatlanok vagyunk. Esetleg elfogadjuk azt, hogy a viselkedésünk megváltoztatható, hogy a reakcióink és a véleményünk megváltoztathatóak, de az elképzelés, hogy oly mértékben formálhatóak vagyunk, hogy akár a külsőnk is megváltozhat, hogy akár egy másik személyé

166.

is válhatunk, nem része öntükrözésünk alapvető rendszerének. Amikor egy varázsló megtöri ezt a rendszert, az értelem világa megáll.

Meg akartam tudakolni tőle, vajon az egyén folytonosságának megtörése elegendő-e a gyűjtőpont elmozdulásához, azonban úgy tűnik, hogy don Juan előre látta, mit akarok kérdezni. Azt mondta, ez a törés pusztán fellazítja a rendszert; a gyűjtőpont elmozdulását a nagual könyörtelensége segíti elő.

Aztán összehasonlította a saját, guaymas-beli tettét a már említett gyógyító esetével. Azt mondta, a gyógyítónő egy sor olyan cselekedettel zúzta szét a nézők öntükrözését, melyeknek nem volt megfelelője az adott emberek köznapi életében: a szellem drámai megszállása, a nő hangjának megváltozása, a beteg testének felnyitása mind ezt a célt szolgálták. Amikor az önmagukról alkotott elképzelésük folytonossága megszakadt, a gyűjtőpontjuk készen állt az elmozdulásra.

Don Juan emlékeztetett arra, hogy korábban már kifejtette nekem a világ megállításának fogalmát. Akkor azt mondta, hogy a varázslók számára a világ megállítása éppoly elengedhetetlenül fontos, mint számomra az írás és az olvasás. Ez abból áll, hogy az ember egy disszonáns elemet visz be a mindennapi viselkedés szövedékébe, hogy megakassza a köznapi események máskülönben egyenletes folyását – azon eseményekét, melyeket az értelmünk vesz lajstromba az elménkben.

Ezt a kirívó elemet „nemtevésnek”, a tevés ellentétének nevezik. „Tevések” közé tartozik bármi, ami annak az egésznek a része, mely egészről értelmi leltárral rendelkezünk. A nemtevés olyan elem, mely nem illeszkedik ebbe a feltérképezett egészbe.

– A varázslók – mivel *cserkészők* – tökéletesen értik az emberi viselkedést – folytatta don Juan. – Például értik, hogy az emberi lények egy leltár teremtményei. Egy adott leltár tételeinek ismerete tesz valakit a saját területén tudóssá vagy szakértővé.

– A varázslók tudják, hogy ha egy köznapi ember leltára romba dől, az adott ember vagy kibővíti ezt a leltárt vagy összeomlik az öntükrözésének világa. Az átlagemberek hajlandóak új elemeket beépíteni a leltárukba, feltéve, hogy azok nem mondanak ellent az alapvető rendszernek. Azonban ha ezen új elemek ellentmondásban állnak a rend-

167.

szerral, az elme összeomlik, mivel az elme ez a bizonyos leltár. A varázslók erre a tudásra építenek, amikor az énképünk tükrének összetörésére törekszenek.

Kifejtette, hogy azon a bizonyos napon gondosan megválasztotta a kellékeket folytonosságom megtöréséhez. Lassan átváltoztatta magát, míg végül valóban gyenge öregemberré vált, és aztán – hogy megerősítse folytonosságom törését – elvitt egy étterembe, ahol öregembernek ismerték őt.

Közbevettem, mivel ráébredtem egy ellentmondásra, ami eddig elkerülte a figyelmemet. Korábban azt mondta, azért változtatta át magát, mert tudni akarta, milyen érzés öregnek lenni, és hogy ez az alkalom kedvező, és megismételhetetlen volt. Én úgy értelmeztem ezt a kijelentését, hogy ennek előtte még soha nem volt öregember. A vendéglőben mégis erőtlén, idős és beteg embernek ismerték.

– A nagual könyörtelenségének rengeteg aspektusa létezik – mondta don Juan. – Olyan ez, akár egy szerszám, mely mindig alkalmazkodik az adott feladathoz. A könyörtelenség a lét egyfajta állapota, a *szántszándéknak* egy, a nagual által elért szintje.

– A nagual arra használja ezt a szerszámot, hogy elősegítse általa a saját vagy a tanítványai gyűjtőpontjának elmozdulását, vagy arra, hogy *cserkészen* a segítségével. Az adott napot magát öregnek tettető *cserkészként* kezdtem, és gyenge öregemberként fejeztem be. A szemeim által irányított könyörtelenségem elmozdulásra készítette a gyűjtőpontomat.

– Bár korábban már sokszor jártam beteg öregemberként abban a vendéglőben, mindig csak *cserkészttem*, azaz pusztán eljátszottam, hogy öreg vagyok. A gyűjtőpontom egészen addig a napig még soha nem mozdult el pontosan az öregkor és a szenilitás helyére.

Azt mondta, a szemei abban a pillanatban elveszítették a ragyogásukat, amint azt *szándékolta*, hogy öreg legyen, és ezt én is azonnal észrevettem. Az ijedtség jól láthatóan kiült az arcomra. A szemei pedig azért veszítették el fényüket, mert a segítségükkel *szándékolta* az öregség helyzetét. Amint a gyűjtőpontja elérte ezt a helyzetet, képes volt mind megjelenésében, mind viselkedésében, mind pedig érzéseiben megöregedni.

168.

Megkértem don Juant, hogy tisztázza, mit is jelent az, hogy a szemével *szándékolta* ezt a változást. Az a bizonytalan érzésem volt, hogy értem, azonban még magamnak sem lettem volna képes megfogalmazni, amit tudtam.

– Erről csak annyit tudok mondani, hogy az ember a szemeivel *szándékolja* a *szántszándékot* – mondta don Juan.

– Tudom, hogy így van. Azonban hozzád hasonlóan én sem vagyok képes pontosan megfogalmazni, mi is az, amit tudok. A varázslók úgy oldják meg ezt a különleges problémát, hogy elfogadnak valamit, ami szerfelett kézenfekvő: azt, hogy az emberi lények sokkal, összetettebbek és rejtelmesebbek, mint azt akár legvadabb álmainkban képzelnénk.

Továbbra is kitarítottam amellet, hogy egyáltalán nem derített fényt a dologra.

– Csak annyit mondhatok, hogy ezt az ember szeme hajtja végre – mondta elvágólag. – Nem tudom hogyan, de a szem hajtja végre. Valamilyen meghatározhatatlan, a ragyogásukkal kapcsolatban álló tulajdonságukkal hívják

meg a *szántszándékot*. A varázslók azt mondják, a *szántszándékot* az ember nem az értelmével, hanem a szemével tapasztalja meg.

Nem volt hajlandó többet mondani a témáról, inkább visszatért felidézett emlékeim magyarázatához. Azt mondta, miután a gyűjtőpontja elérte azt a helyzetet, mely valóban öreggétette őt, minden kétségnek el kellett volna tűnnie az elméből. Azonban mivel én olyan nagyon értelmes és racionális embernek hiszem magam, és erre büszke is vagyok, azonnal megtettem minden tölem telhetőt, hogy magyarázatot találjak az átalakulására.

– Számtalanszor elmondtam már neked, mekkora hátrányt jelent az, ha valaki túlzottan racionális – mondta. – Az embereknek nagyon mély érzékük van a mágiához. Mindannyian a rejtelem részei vagyunk, a racionalitás csak a látszat. Ha megkapargatjuk racionalitásunk felszínét, egy varázslóra bukkanunk alatta. Néhányunknak komoly problémát okoz az, hogy ez alá a felszíni réteg alá hatoljon; mások könnyűszerrel megteszik ezt. Te és én nagyon hasonlítunk egymásra e téren – mind a kettőnknek vért kell izzadnunk, hogy feladjuk az öntükrözésünket.

169.

Kifejtettem neki, hogy számomra a racionalitásomhoz való ragaszkodás mindig is élet-halál kérdés volt; különösen, ha az ő világában átéltem élményeimről volt szó.

Don Juan megjegyezte, hogy aznap Guaymasban a racionalitásom mindent megtett, hogy őt is a hatalmába kerítse. A kezdetektől fogva be kellett vetnie minden általa ismert eszközt, hogy aláaknázza azt. Ezért először is erőteljesen a vállamra tette a kezét, és kis híján lerántott magával a földre. Ez a nyers, durva fizikai manőver volt az első sokk, amivel kizökkentette a testemet, és ez a kizökkentés az ő folytonosságának hiánya által kiváltott félelemmel társulva végül kipukkasztotta a racionalitásomat.

– De a racionalitásod kipukkasztása nem volt elegendő – folytatta. – Tudtam, hogy ha azt akarom, hogy a gyűjtőpontod elérje a számalomnélküliség helyét, akkor folytonosságom minden maradványát el kell törölnöm. Ekkor történt az, hogy valóban szenilissé váltam, és arra kényszerítettelek, hogy körbe-körbe autózz a városban, majd végül dühbe gurultam, és pofon vágta.

– Megdöbbsentél a dolgon, de aztán jó úton haladtál afelé, hogy magadhoz térj, amikor tükröt tartottam az énképed elé – és ez volt a végső csapás. Arra azonban nem számítottam, hogy amikor hitvány gyilkosnak nevezlek, és segítségért kiáltok, te elrohansz. Elfeledkeztem arról, milyen heves kitérőkre vagy képes.

Azt mondta, gyűjtőpontom az azonnali helyreállítási taktikám ellenére is elérte a számalomnélküliség helyét, amikor felbőszültem szenilis viselkedésétől. Vagy talán pont fordítva történt a dolog, és azért dühödtem fel, mert a gyűjtőpontom elérte a számalomnélküliség helyét – de ez lényegtelen. Csak az számított, hogy a gyűjtőpontom érkezett erre a helyre.

Amikor ez megtörtént, feltűnően megváltozott a viselkedésem. Megnyugodtam, hűvös és megfontolt lettem, és többé már nem érdekelt a saját biztonságom.

Megkérdeztem, vajon *látta-e* mindezt. Nem emlékeztem arra, hogy beszéltem volna neki erről. Azt felelte, ahhoz, hogy tudja, mit érzek, elég volt visszaemlékeznie a saját hasonló tapasztalására és elemezni azt.

170.

Don Juan rámutatott arra, hogy mire ő visszavedlett önmagává, a gyűjtőpontom már rögzült ebben az új helyzetében. Akkorra már a szokásos folytonosságába vetett bizalmam olyannyira megrendült, hogy a folytonosság többé nem funkcionált összetartó erőként. És ekkor a gyűjtőpontom új helyzete lehetővé tette számomra, hogy egy újfajta folytonosságot építsek fel, mely egyfajta különös, objektív ridegségén keresztül fejeződött ki – olyan ridegségén keresztül, mely azóta a normális viselkedésmódommá vált.

– A folytonosság olyan fontos az életünkben, hogy ha netán megszakad, mindig azonnal helyreállítjuk – folytatta don Juan. – Azonban a varázslók esetében, ha a gyűjtőpontjuk elérte a számalomnélküliség helyét, a folytonosság soha többé nem lesz a régi.

– Mivel te természetnél fogva lassú vagy, még nem vetted észre, hogy attól a naptól kezdve többek közt arra is képessé váltál, hogy bármilyen folytonossági hiányt annak fogadj el, ami – persze csak az értelméd jelképes ellenállása után.

Don Juan szeméi pajkosan felfénylettek.

– Aznap tettél szert az álcázott könnyörtelenségedre is – folytatta. – Az álcád persze még nem volt annyira fejlett, mint most, de akkor tettél szert azokra az alapelemekre, melyek aztán a színlelt nagylelkűséged maszkjává váltak.

Tiltakozni próbáltam. Akármilyen formában is fogalmazta meg, egyszerűen nem tetszett nekem az álcázott könnyörtelenség ideája.

– Velem szemben ne használd a maszkodat – nevetett don Juan. – Tartogasd jobb célpontra: olyasvalakire, aki nem ismer téged.

Aztán arra ösztönözött, hogy idézzem fel pontosan azt a pillanatot, amikor szert tettem a maszkomra.

– Abban a pillanatban, amikor érezted, hogy elfogott a hideg düh, álcáznod kellett azt – folytatta. – Te nem üztél

tréfát belőle, ahogy azt a jótevőm tette volna. Nem is próbáltál meg ésszerűen viselkedni, ahogy én tettem volna. Nem igyekeztél úgy tenni, mintha meg akarnád fejteni a dolgot, ahogy azt Elías nagual tette volna. Ez az általam ismert három nagual maszkja. De mit tettél te? Szenttelenül odasétáltál az autódhoz, és odaajándékoztad a csomagjaid felét a fickónak, aki segített cipelni őket.

171.

Egészen eddig a percig nem is emlékeztem arra, hogy valóban segített valaki cipelni a csomagjaimat. Elmondtam neki, hogy fénypontokat láttam táncolni az arcom előtt, és azt hittem, azért látom őket, mert hideg dühöm miatt az ájulás határán vagyok.

– Nem voltál az ájulás határán – felelte don Juan. – Azon a határon voltál, hogy belépj az *álmodás* állapotába, és teljesen egyedül *mevlásd* a szellemet, ahogy azt Talía és a jótevőm tette.

Azt mondtam, hogy nem a nagylelkűségem, hanem a hideg düh készítetett arra, hogy elajándékozzam a csomagjaimat. Tennem kellett valamit, hogy lecsillapítsam magam, és ez volt az első dolog, ami az eszembe jutott.

– De hiszen pontosan ezt mondom én is: a nagylelkűséged nem őszinte – vágta rá don Juan, aztán kacagni kezdett döbrent kétségbeesésem láttán.

A FEDDHETETLENSÉGBE SZÓLÓ JEGY

Teljesen besötétedett, miközben don Juan az énkép tükreinek összetöréséről beszélt. Szóltam neki, hogy nagyon elfáradtam, úgyhogy töröljük az út hátralévő részét, és térjünk haza, ő azonban kitartott amellett, hogy minden egyes rendelkezésünkre álló percet ki kell használnunk, hogy áttekintsük a varázslói történeteket, illetve, hogy felidézsem az emlékeimet azáltal, hogy a lehető legtöbbször készítjük elmozdulásra a gyűjtőpontomat.

Panaszkodó hangulatban voltam. Azt mondtam, az olyan mély fáradtság, mint az enyém csakis bizonytalanságot és a meggyőződés hiányát eredményezheti.

– Számítottam a bizonytalanságodra – mondta don Juan tényszerűen. – Végül is, egy újfajta folytonossággal van dolgod, és időre van szükséged, hogy megszokd azt. A harcosok éveket töltenek el a pokol tornácán, ahol már nem köznapi emberek, de még nem is varázslók.

– Végül mi történik velük? – kérdeztem. – Választanak a két állapot közül?

172.

– Nincs választásuk – felelte don Juan. – Mindannyian tudatára ébrednek annak, hogy már rég varázslók. A nehézséget az okozza, hogy az öntükörözés tükre rendkívül erős, és csak óriási, kegyetlen küzdelem árán engedi szabadon az áldozatait.

Elhallgatott, és úgy tűnt, elmerült a gondolataiban. A teste megmerevedett, és én, mint minden ilyen alkalommal, most is azt gondoltam, hogy álmodozik. Don Juan azonban azt szokta mondani, ilyenkor elmozdul a gyűjtőpontja, és képessé válik felidézni bizonyos eseményeket.

– Elmesélem neked, hogyan váltott jegyet egy varázsló a feddhetetlenségbe – szólalt meg hirtelen, körülbelül harmincpernyi néma csend után. – Elmesélem neked a halálom történetét.

Don Juan nekilátott elbeszélni, mi történt vele, miután egyhavi, Közép-Mexikón keresztül vezető utazása után megérkezett Durangóba, továbbra is nőnek álcázva. Azt mondta, az öreg Belisario egyenesen egy haciendára vitte, hogy elrejtse az őt üldöző szörnyeteg elől.

Amint megérkezett, don Juan – hallgatag természetéhez képest roppant bátran – mindenkinek bemutatkozott a házában. Hét gyönyörű nő élt ott, és egy különös, zárkózott férfi, aki egyetlen szót sem szólt hozzá. A nők nagy gyönyörűségüket lelték abban, amikor előadta hogyan próbálta a szörnyeteg őt elfogni. Leginkább don Juan továbbra is viselt álruhája és az ahhoz kapcsolódó történet bűvölte el őket. Nem tudtak betelni utazásának részleteivel, és mindannyian tanácsokkal látták el, hogyan tökéletesítheti az út során elsajátított tudását. Don Juant viszont hihetetlen nyugalomuk és magabiztosságuk lepte meg.

A hét nagyszerű nő boldoggá tette don Juant. Kedvelte őket, és megbízott bennük, ők pedig tisztelettel és figyelmesen viszonyultak hozzá. De volt valami a szemükben, amiből azt olvasta ki, hogy a bájos külső alatt félelmetes ridegség rejlik: olyan közöny, melyen soha nem lenne képes áthatolni.

Az a gondolat ötlött az eszébe, hogy ahhoz, hogy ezek az erős és gyönyörű nők ilyen könnyedén viselkedjenek, és ennyire ne törődjenek a formalitásokkal, feslett nőknek kell lenniük. Azonban nyilvánvaló volt számára, hogy szó sincs ilyesmiről.

173.

Hagyták don Juant egyedül kóborolni a birtokon. Elkápráztatta őt az óriási udvarház és a hozzá tartozó terület.

Még soha életében nem látott semmi ehhez foghatót. A régi kolóniál típusú házat magas falak vették körül, az erkélyeket virágcserépek díszítették, a belső udvarokon pedig meghitt légkört és nyugalmat árasztó, hatalmas, árnyat adó gyümölcsfák álltak.

A belső udvarokat hatalmas szobák, a földszinten pedig szellős folyosók övezték. Az emeleten rejtélyes hálószobák sorakoztak, melyekbe don Juan a lábát se tehetette be.

Az elkövetkező néhány napban don Juant lenyűgözte, hogy a nők mennyire törődnek az ő jólétével. Mindent megtettek érte. Úgy tűnt, valósággal csüngenek a szavain. Még soha senki nem volt ilyen kedves hozzá, azonban még soha nem érzett ekkora magányt sem. Folyamatosan a különös, gyönyörű nők társaságában volt, mégsem volt még soha ennyire egyedül.

Azt hitte, azért érzi egyedül magát, mert képtelen kiszámítani a nők viselkedését vagy megismerni valódi érzéseiket. Csak annyit tudott róluk, amennyit ők elmondtak magukról.

Pár nappal a megérkezése után aztán a vezetőnek tűnő nő néhány vadonatúj férfiruhát adott neki, és azt mondta, már nincs szükség arra, hogy nőnek álcázza magát, mivel akárki is legyen a szörnyeteg, már jó ideje nem tűnt fel. Azt mondta, most már szabadon elmehet, amikor csak akar.

Don Juan könyörgött, hogy hadd találkozzon Belisarióval, akit az érkezése napja óta nem látott. A nő azt mondta, Belisario elment, de szavát adta arra, hogy don Juan addig maradhat a házban, ameddig csak akar – de, csak ha veszélyben van.

Don Juan kijelentette, hogy halálos veszélyben van. A házban töltött néhány nap alatt, sokszor látta a szörnyeteget a házat körülvevő szántóföldeken ólálkodni. A nő nem hitt neki, és nyersen közölte vele, hogy szerinte ő egy egyszerű szélhámós, aki csak úgy tesz, mintha látná a szörnyeteget, hogy befogadják a birtokra. Kijelentette, hogy a házuk nem ingyenszállás, és hogy ők keményen dolgozó, komoly emberek, akik nem engedhetik meg maguknak, hogy eltartsanak egy ingyenélőt.

174.

Don Juan vérig sértődött. Kirobogott a házból, de amikor megpillantotta a fasort szegélyező díszsövény mögött rejtőzködő szörnyeteget, a dühét azonnal rémület váltotta fel.

Visszarohant a házba, és könyörgött a nőnek, hadd maradjon. Megígérte, hogy ingyen fog dolgozni a földeken, ha ott maradhat a birtokon.

A nő azzal a két feltétellel egyezett bele, hogy don Juan egyetlen kérdést sem fog feltenni, és pontosan azt teszi, amit mondanak neki, anélkül hogy bármilyen magyarázatot követelne. Figyelmeztette, hogy ha megszegi ezeket a szabályokat, azzal veszélyezteti az ott tartózkodását.

– Igazából csak kényszerűségből maradtam a házban – folytatta don Juan. – Nem volt kedvem elfogadni ezeket a feltételeket, de tudtam, hogy a szörnyeteg odakint vár rám. A házban biztonságban voltam. Azt is tudtam, hogy a szörny soha nem lépi át a házat körülbelül száz méteres távolságban övező láthatatlan határvonalat. Ezen a körön belül biztonságban voltam. Meglátásom szerint volt valami a házban, ami távol tartotta a szörnyeteget, és engem csak ez érdekelt.

– Arra is rájöttem, hogy amikor a házban lakó emberek társaságban vagyok, a szörny soha nem bukkan fel.

Pár hét múlva, mely idő alatt semmiféle változás nem állt be a helyzetében, újra feltűnt az a fiatalember, akiről don Juan azt hitte, hogy az öreg Belisariónak álcázva élt a szörnyeteg házában. Azt mondta don Juannak, hogy csak most érkezett, a neve Julián, és ő a hacienda tulajdonosa.

Don Juan természetesen a férfi álcája felől érdeklődött. De a fiatalember a szemébe nézett és a legkisebb habozás nélkül letagadta, hogy tudna bármiféle álcáról.

– Hogy mondhatok neked ilyen marhaságokat a saját házamban? – kiáltott rá don Juanra. – Minek nézel te engem?

– De hát... te vagy Belisario, vagy nem? – makacskodott don Juan.

– Nem – felelte a fiatalember. – Belisario egy öregember. Az én nevem Julián, és én fiatal vagyok, nem látod?

Don Juan alázatosan beismerte, hogy nem volt teljesen biztos ebben az álcázás-dologban, és azonnal rájött, milyen abszurd az állítása. Ha

175.

az öregember figurája nem csak álca volt, akkor valamiféle átváltozásról volt szó, ez pedig még abszurdabban hangzott.

Don Juan zavarodottsága percről percre növekedett. Amikor a szörnyeteg felől érdeklődött, a fiatalember azt felelte, fogalma sincs, miről beszél. Azt hajlandó elhinni, hogy don Juant megijesztette valami, máskülönben az öreg Belisario nem nyújtott volna menedéket neki, de bármilyen okból kifolyólag rejtőzködött is don Juan, az csakis rá tartozott.

Don Juant mélyen sértette házigazdája rideg hangja és modora. Megkockáztatva, hogy a fiatalember megharagszik rá, megemlíttette neki, hogy ők ketten már korábban is találkoztak. Vendéglátója erre azt felelte,

hogy még soha nem látta őt, de tiszteletben tartja Belisario kívánságait, mivel kötelességének érzi, hogy így cselekedjen.

A fiatalember hozzátette, hogy ő nem csak a ház tulajdonosa, de ő is irányítja az ott lakó összes embert, don Juant is beleértve, aki – mivel közöttük rejtőzködött el – a ház védencévé vált. Ha don Juannak nem tetszik ez a rendszer, akkor elmehet és vállalhatja a kockázatot a szörnyet, akit senki más nem látott.

Mielőtt eldöntötte volna, mit csinál, don Juan elhatározta, hogy megkérdezi, mit jelent a ház védencének lenni.

A fiatalember bevitte don Juant az udvarház egy építés alatt lévő részébe, és azt mondta, ez a házrész az ő életének és tetteinek jelképe: szintén befejezetlen. A munkálatok valóban folytak, de fennállt a lehetőség, hogy a házrész soha nem készül el.

– Te egyik eleme vagy a befejezetlen építkezésnek – mondta don Juannak. – Mondjuk te vagy a tetőt tartó gerenda. Míg a helyére nem tesszük, és rá nem helyezük a tetőt, nem tudjuk, vajon megtartja-e majd a terhet. Az ácsmester azt mondja, meg fogja tartani. Ez az ácsmester pedig én vagyok.

Ez a képletes magyarázat semmit nem mondott don Juannak, aki azt akarta tudni, vajon milyen kétkezi munkát várnak el tőle. A fiatalember akkor egy másik megközelítéssel próbálkozott.

– Én nagual vagyok – magyarázta. – Szabadságot hozok. Én vagyok a ház lakóinak a vezetője. És mivel te is itt vagy ebben a házban, a része vagy annak, akár tetszik, akár nem.

176.

Don Juan megszólalni is képtelen volt, csak megrökönyödötten bámult a vendéglátójára.

– Julián nagual vagyok – mondta a házigazdája mosolyogva. – Az én közbenjárásom nélkül nincs szabadság.

Don Juan továbbra sem értette a dolgot, de látva, milyen bizarr a férfi elméje, eltűnődött azon, vajon valóban biztonságban van-e a házban. Annyira aggódott az események ilyen váratlan fordulata miatt, hogy még a nagual szó használata sem keltette fel az érdeklődését. Tudta, hogy a nagual varázslót jelent, de képtelen volt befogadni Julián nagual szavainak teljes jelentőségét. Vagy az is lehet, hogy valamely módon tökéletesen megértette azt, habár tudatos elméje nem fogta fel.

A fiatalember egy percig némán meredt rá, aztán azt mondta, don Juan tényleges munkája abból fog állni, hogy az ő személyes inasa és segédje lesz. Fizetséget nem fog kapni, csak nagyon jó szállást és ellátást. Időről időre el kell majd végeznie egyéb kisebb, de különleges figyelmet megkövetelő munkákat. Ilyenkor vagy neki magának kell majd elvégeznie valamilyen feladatot, vagy felügyelnie kell, hogy elvégezték-e. Ezekért a különleges szolgálatokért kap majd némi pénzt, melyet félretesznek számára. Így ha bármikor el akar menni, rendelkezésére áll majd egy kisebb összeg, hogy átsegítse őt a kezdeti a nehézségeken.

A fiatalember hangsúlyozta, hogy don Juan ne tartsa fogolynak magát, hanem fogja fel úgy a dolgot, hogy ha maradni akar, akkor dolgoznia kell. És ami még a munkánál is fontosabb, eleget kell tennie három követelménynek. Komoly erőfeszítéseket kell tenni, hogy mindent elsajátítson, amit a nők tanítanak neki; példamutatóan kell viselkednie a ház minden egyes tagjával, ami annyit tesz, hogy a nap minden percében ügyelnie kell a velük szemben tanúsított viselkedésére és magatartására; illetve őt, a birtok tulajdonosát a beszélgetéseik során mindig nagualnak kell szólítania, ha pedig mások társaságában hivatkozik rá, akkor Julián nagualként kell utalnia rá.

Don Juan vonakodva fogadta el ezeket a feltételeket. Azonban – bár rögtön elmerült szokásos durcás morogásába – hamar beletanult a munkájába. Azt viszont nem értette, mit várnak el tőle a viselkedés és

177.

a magatartás terén. És bár egyetlen esetet sem tudott volna megnevezni, őszintén hitte, hogy becsapják és kizsákmányolják.

Mivel úrrá lett rajta a morogása, állandóan duzzogott, és szinte senkihez sem szólt egy szót sem.

Ekkor történt az, hogy Julián nagual összehívta a ház lakóit, és közölte velük, hogy bár nagy szüksége lenne egy segédre, aláveti magát a döntésüknek. Ha ők nem kedvelik új szolgája morózus és ellenszenves magatartását, jogukban áll megmondani. Ha a többség kifogásolja don Juan viselkedését, a fiatalembernek távoznia kell, és szerencsét kell próbálnia azzal a dologgal, ami odakint várja őt, bármi legyen is az, akár egy valódi szörnyeteg, akár a saját agyszüleménye.

Aztán Julián nagual kivezette őket a ház elé, és felszólította don Juant, hogy mutassa meg nekik a szörnyet. Don Juan rámutatott a szörnyetegre, de senki más nem látta azt. Amikor rájött erre kétségbeesve rohant egyik embertől a másikig, bizonygatva, hogy a szörny ott van, és könyörgött, hogy segítsenek rajta. Ők azonban tudomást sem vettek a könyörgéséről és egyszerűen örültek neveztek.

Ekkor Julián nagual szavazásra tette fel don Juan sorsát. A zárkózott férfi tartózkodott: csak megvonta a vállát és elstált, a nők pedig egytől egyig don Juan maradása ellen szavaztak. Azt bizonygatták, hogy don Juan túl morogva és összeférhetetlen. A vita hevében azonban Julián nagual teljesen megváltoztatta a hozzáállását, és don Juan védelmére kelt. Felvetette, hogy a nők talán tévesen ítélik meg a szerencsétlen fiatalembert, hogy az esetleg

egyáltalán nem örült, és lehet, hogy valóban látja a szörnyeteget. Azt mondta, esetleg azért ilyen mogorva, mert annyira aggódik. Erre óriási harc tört ki. Fellángoltak a kedélyek, és a nők egyetlen perc leforgása alatt odáig jutottak, hogy üvöltöni kezdtek a naguallal.

Don Juan hallotta a vitát, de már túl volt azon, hogy izgassa. Tudta, hogy ki fogják hajítani, és hogy a szörnyeteg minden bizonnyal elkapja, és rabszolgasorba veti. Végso kétségbeesésében sírva fakadt.

Elkeseredettsége meghatotta a feldühödött nők némelyikét. A nők vezetője felvetett egy újabb lehetőséget: háromhetes próbaidőt ajánlott, mely alatt mindennap kiértékelik majd don Juan tetteit és maga-

178.

tartását. Figyelmeztette don Juant, hogy ha akár csak egyetlen kifogás is felmerül a viselkedésével kapcsolatban, végleg kirúgják a házból.

Don Juan elmesélte, hogyan vonta őt félre atyailag Julián nagual, és hogyan fogott hozzá ahhoz, hogy rettegést plántáljon belé. Azt suttogta a fülébe, biztos tudása van arról, hogy a szörnyeteg nem csak hogy létezik, de ott is csatangol a birtokon. Azonban a nőkkal kötött bizonyos korábbi megállapodásai miatt – melyekről nem beszélhet –, nem mondhatja el nekik ezt. Arra ösztönözte don Juant, hogy hagyjon fel a mogorvaságával, és tegyen úgy, mintha boldog és elégedett lenné – különben kihajítanak innen a nők, és ez az eshetőség önmagában is épp elég ijesztő. Használd ösztönző erőként a félelmedet, hiszen ez minden, amid van.

Don Juan minden tévovázása megszűnt, ha volt neki, amikor újra megpillantotta a szörnyeteget. Ahogy a szörny ott állt azon a bizonyos láthatatlan határvonalon, úgy tűnt, mintha tudatában lenne annak, mennyire ingatag don Juan pozíciója. Olyan volt, mintha farkaséhes lenne, és már türelmetlenül várna a lakomát. Ekkor Julián nagual még mélyebbre dőfte don Juanba a félelem törét.

– A helyedben én úgy viselkednék, akár egy angyal – mondta. – Megtennék bármit, amit ezek a nők akarnak, ha ezzel távol tudom tartani azt a pokoli szörnyeteget.

– Szóval te látod a szörnyet? – kérdezte don Juan.

– Persze, hogy látom – felelte a nagual. – És azt is tudom, hogy ha elmész, vagy ha a nők kirúgnak, a szörny elkap, és láncra ver téged. És az majd biztos megváltoztatja a magatartásodat, mivel a rabszolgáknak nincs más lehetőségük, mint hogy engedelmessé válnak a gazdájuknak. Azt mondják, a szenvedés, amit egy ilyen szörnyeteg képes okozni, minden másnál rosszabb.

Don Juan tudta, az az egyetlen reménye, ha igyekszik megkedveltetni magát. A félelem, hogy a szörnyeteg áldozatául esik, valóban hathatós lélektani erő volt.

179.

Don Juan elmondta, hogy a természetén tett néhány változtatás után már csak a nőekkel szemben volt faragatlan; Julián nagual jelenlétében soha nem viselkedett neveletlenül. Bizonyos, általa meghatározhatatlan okok miatt a nagual nem olyan emberként élt az elméjében, akit akár tudatosan, akár tudat alatt képes lett volna befolyásolni.

A háztartás másik tagja, a zárkózott férfi, nem bírt jelentőséggel don Juan számára. Már az első találkozásukkor véleményt alkotott róla, és többé nem törődött vele. Erőtlennek és nemtörődőnek tartotta a férfit, és úgy gondolta, teljes mértékben a gyönyörű nők uralma alatt áll. Később, amikor már jobban tudatában volt a nagual személyiségének, rájött, hogy a férfit kétségkívül elhomályosította a többiek ragyogása. Ahogy telt az idő, don Juan egyre jobban átlátta a házban uralkodó hatalmi és tekintélyviszonyokat. Meglepetten és valahogy örömmel ismerte fel, hogy senki sem volt jobb vagy magasabb rangú a többiekénél. Néhányan olyan feladatokat láttak el, melyekre a többiek képtelenek voltak, de ettől nem váltak felsőbbrendűvé; egyszerűen csak különbözővé tette őket. Mindazonáltal a végső döntés mindenben automatikusan Julián nagualé volt, és ő szemmel láthatólag nagy gyönyörűséget lelt abban, hogy döntéseit brutális tréfák formájában tegye közzé, melyeket előszeretettel üzött mindenkivel.

Élt a házban egy rejtélyes nő is. A többiek Talíaként, a nagual asszonyként hivatkoztak rá, de azt senki nem mondta meg don Juannak, ki ő, vagy hogy mit jelent nagual asszonynak lenni. Azt azonban egyértelművé tették számára, hogy Talía a hét nő egyike, és annyit beszéltek róla, hogy don Juan kíváncsisága hatalmas méreteket öltött. Olyan sok kérdést tett fel, hogy a nők vezetője azt mondta, meg fogja tanítani írni és olvasni, hogy jobban kamatoztathassa deduktív képességeit. Azt mondta, don Juannak inkább meg kell tanulnia leírnia a dolgokat, mint hogy az emlékezetére bízza őket. Ily módon rengeteg tényt halmozhat fel Talíáról, olyan tényeket, melyeket addig kell tanulmányoznia, míg nyilvánvalóvá nem válik számára az igazság.

A nő, talán megérezte don Juan gondolatban megfogalmazott cinikus visszavágását, úgy érvelt, hogy – bár ez talán képtelenségnek tűnik – annak a kiderítése, hogy ki is Talía, az egyik legnehezebb, ám leghasznosabb feladat, melyet bárki magára vállalhat.

180.

Azt mondta, hogy ez volt a dolog vicces része, és komolyabb hangon hozzátette, feltétlenül szükséges, hogy don Juan elsajátítsa a könyvelés alapjait, hogy segíteni tudjon a nagualnak a birtok igazgatásában.

Attól kezdve mindennap órákat adott don Juannak, aki olyan gyorsan és alaposan fejlődött, hogy egy éven belül képes volt írni-olvasni, és vezetni a számlakönyveket.

Minden olyan simán és magától értetődően zajlott, hogy don Juan észre sem vette önmagán a változásokat, melyek közül az volt a legfigyelemreméltóbb, hogy egyfajta közöny alakult ki benne. Ami őt illeti, továbbra is az volt a benyomása, hogy semmi sem történik a házban, egyszerűen azért, mert képtelen volt azonosulni az ott élőkkel. Ezek az emberek olyan tükrök voltak, melyek semmit sem tükröztek.

– Majd három évig letem menedékre abban a házban – folytatta a történetet don Juan. – Ez idő alatt rengeteg dolog történt velem, de nem tartottam őket igazán lényegesnek. Vagy legalábbis úgy döntöttem, hogy lényegtelennek tekintem őket. Meg voltam győződve arról, hogy ez alatt a három év alatt nem tettem mást, mint rejtőzködtem, remegve a félelemtől, és dolgoztam, mint egy öszvér.

Don Juan felkacagott, és azt mondta, végül eljutott arra a pontra, hogy Julián nagual nőgatására beleegyezett abba, hogy varázslást tanuljon, hogy megszabaduljon attól az emésztő félelemtől, mely minden egyes alkalommal elfogta, amikor megpillantotta a szörnyeteget. Bár Julián nagual rengeteget beszélgetett vele, úgy tűnt, jobban érdekli az, hogy tréfát űzzön belőle. Így hát don Juan úgy gondolta, bátran kijelentheti, hogy semmit sem tanult, ami akár csak lazán is kapcsolódott volna a varázsláshoz, egyszerűen azért, mert nyilvánvaló volt, hogy a házban senki sem tud semmit arról, és nem is gyakorolja azt.

Azonban egy nap don Juan azon kapta magát, hogy akaratlanul, de céltudatosan a szörnyeteget távol tartó láthatatlan határvonal felé gyalogol. A szörny persze szokás szerint most is a házat figyelte. De aznap, ahelyett hogy visszarohant volna a házba, hogy ott keressen menedéket, don Juan továbbment. Hihetetlen energia hajtotta előre, és nem törődött a saját biztonságával.

Tökéletes közöny lett úrrá rajta, lehetővé téve számára, hogy szembenézzon az őt oly sok éven át rettegésben tartó szörnyeteggel. Don

181.

Juan arra számított, hogy a szörny ráveti magát, és torkon ragadja, de ez a gondolat többé már nem keltett rettegést benne. Egy pillanatig néhány centiméternyi távolságból meredt a szörnyre, aztán átlépte a határvonalat. A szörny pedig – don Juan félelmeivel ellentétben – nem támadta meg őt, hanem elmosódottá vált. Elveszítette a körvonalait, és homályos fehérséggé, alig érzékelhető ködfolttá fakult.

Don Juan tovább haladt a ködfolt felé, az pedig visszahúzódott, mintha félne tőle. Addig kergette a földeken ezt a homályos árnyat, míg végül tudta, hogy már semmi sem maradt a szörnyből. Akkor már azt is tudta, hogy a szörny soha nem is létezett. Azt azonban nem volt képes megmagyarázni, mitől félt. Az a bizonytalan érzése volt, hogy bár pontosan tudja, mi volt a szörnyeteg, létezik benne valamiféle gát, ami megakadályozza azt, hogy erre a dologra gondoljon. Aztán az jutott az eszébe, hogy az a csirkefogó Julián nagual végig pontosan tudta, mi történik. Don Juan szerint kitelt tőle, hogy ilyen tréfát űzzön vele.

Mielőtt szembenézett volna a naguallal, don Juan abban az élvezetben részesítette magát, hogy kísérő nélkül körbesétált a birtokon. Korábban erre soha nem volt képes. Akárhányszor csak túl kellett merészkednie azon a láthatatlan határvonalon, a háztartás valamelyik tagja mindig elkísérte őt. Ez komolyan korlátozta a mozgásában. Azon két-három alkalommal, amikor megpróbált kísérő nélkül járni egyet, mindig úgy érezte, hogy az életét veszélyezteti az a szörny.

Aztán valamiféle különös energiával eltelve bement a házba, de ahelyett, hogy megünnepelte volna új keletű szabadságát és erejét, összehívta az egész háznépet, és dühösen magyarázatot követelt tőlük a hazugságaikra. Azzal vádolta őket, hogy rabszolgaként dolgoztatták őt, kihasználva a nem létező szörnytől való félelmét.

A nők úgy kacagtak, mintha don Juan a legjobb viccet mesélte volna el nekik. Csak Julián nagual tűnt bűnbánónak, különösen akkor, amikor don Juan sértettségtől recsegő hangon elmondta, milyen félelemben töltötte el az elmúlt három év minden egyes óráját. Amikor don Juan azt követelte, hogy kérjenek tőle bocsánatot azért, hogy ilyen szégyenletesen kihasználták, a nagual összeomlott, és nyíltan zokogni kezdett.

182.

– De hisz mi mondtuk neked, hogy a szörnyeteg nem létezik – mondta az egyik nő.

Don Juan a magát alázatosan meghúzó Julián nagualra meredt.

– Ő tudta, hogy létezik a szörny – kiabálta, ujjával vádlón a nagualra mutatva.

Azonban ekkor tudatára ébredt, hogy sületlenségeket beszél, hiszen eredetileg Julián nagual is azt mondta, hogy a szörnyeteg nem létezik.

– Illetve a szörny nem létezett – javította ki magát don Juan, remegve a dühtől. – Csak az ő egyik trükkje volt.

Julián nagual fékezhetetlenül zokogva esedezett don Juan bocsánatáért, a nők pedig visítva nevettek a jeleneten.

Don Juan még senkit sem látott ilyen harsányan nevetni.

– Te egész végig tudtad, hogy nincs semmiféle szörnyeteg, hazudtál nekem – vetette Julián nagual szemére, aki lehajtott fejjel, könnyes szemmel ismerte be a vétkét.

– Igen, hazudtam neked – motyogta. – Soha nem volt semmiféle szörnyeteg. Amit te szörnynek láttál, az egyszerűen egy energia-hullám volt. A te félelmed tette szörnyeteggé.

– Hogy hazudhattad azt, hogy a szörny fel fog falni engem? – kiáltott rá don Juan.

– Az, hogy felfal a szörny csak szimbólum volt – felelte Julián nagual lágyan. – A valódi ellenséged a saját ostobaságod. Most az a halálos veszély fenyeget, hogy ez a szörnyeteg fog felfalni téged.

Don Juan azt kiabálta, hogy felesleges ilyen esztelen kijelentésekkel előhozakodnia, és ragaszkodott ahhoz, hogy biztosítsák arról, hogy többé semmiféle módon nem korlátozzák a szabadságát, és elhagyhatja a birtokot.

– Bármikor elmehetsz, amikor csak akarsz – felelte kurtán Julián nagual.

– Úgy érted, akár most rögtön? – kérdezte don Juan.

– El akarsz menni? – kérdezett a nagual.

– Persze, hogy el akarok menni erről a nyomorult helyről, és itt akarom hagyni az itt élő hitvány és hazug embereket – kiáltotta don Juan.

183.

Ekkor Julián nagual elrendelte, hogy adják oda don Juannak az összes megtakarított pénzét, és ragyogó szemmel boldogságot, jólétet és bölcsességet kívánt neki.

A nők nem akartak elbúcsúzni tőle. Csak meredtek rá némán, míg végül le nem hajtotta a fejét, hogy elkerülje perzselő tekintetüket.

Don Juan zsebre vágta a pénzét és kísértelt anélkül, hogy hátrapillantott volna, boldogan, hogy véget értek a megpróbáltatásai. A kinti világ ismeretlen volt számára; a birtokon töltött évek alatt semmi kapcsolata nem volt a külvilággal, és most sóvárgott utána. Fiatal volt és erős, volt pénz a zsebében, és szomjazott az életre.

Köszönet nélkül távozott. Végre a felszínre törhetett a dühe, melyet oly sokáig fojtott el a félelem. Még szeretni is megtanulta ezeket az embereket – és most úgy érezte, hogy elárulták. A lehető legmesszebbre akart elrohanni ettől a helytől.

A városban érte az első kellemetlen élmény. Az utazás roppant bonyolult és drága dolog volt. Rájött, hogy ha azonnal el akarja hagyni a várost, nem választhatja meg az úti célját: meg kell várnia, hogy egy öszvérhajcsár magával vigye őt, bármerre is tartson az. Néhány nappal később egy megbízható öszvérhajcsár társaságában elindult Mazatlán kikötője felé.

– Bár akkor még csak huszonhárom éves voltam – mondta don Juan –, úgy éreztem, máris leéltem egy teljes életet. Az egyetlen dolog, amit még nem tapasztaltam meg, a szex volt. Julián nagual azt mondta, az ad erőt és kitartást nekem, hogy még soha nem voltam nővel, és hogy kevés ideje volt elrendezni a dolgokat, mielőtt a világ utolérne engem.

– És mit értett ő ez alatt? – kérdeztem.

– Azt, hogy fogalmam sincs arról, miféle pokolba tartok – felelte don Juan –, és hogy csak nagyon kevés ideje volt arra, hogy felállítsa a barikádjaimat, a csendes oltalmazóimat.

– Mík azok a csendes oltalmazók?

– Életmentők – válaszolta don Juan. – A csendes oltalmazó a felfoghatatlan energia egy hulláma, mely akkor érkezik el a harcshoz, amikor már semmi más nem működik.

– A jótevőm tudta, milyen irányt vesz az életem, miután kikerülök a befolyása alól, így hát azért küzdött, hogy a lehető legtöbb varázslói

184.

választással lásson el, hogy azok legyenek később a csendes oltalmazóim.

– És mik azok a varázslói választások, don Juan? – kérdeztem.

– A gyűjtőpont helyzetei – felelte. – Az a végtelen számú helyzet, melyeket a gyűjtőpont elérhet. A varázslók a gyűjtőpont minden egyes felszíni vagy mély eltolódása esetén megerősíthetik új folytonosságukat.

Don Juan újra elmondta, hogy minden, amit – akár a jótevőjével, akár annak irányításával – megtapasztalt, a gyűjtőpontjának kicsiny vagy számottevő eltolódásának eredménye volt. A jótevője számtalan varázslói választást tapasztaltatott meg vele, jóval többet, mint amennyit rendszerint szükséges, mivel tudta, hogy don Juannak egyszer az lesz a sorsa, hogy elmagyarázza, kik is a varázslók, és mit tesznek.

– A gyűjtőpont ilyen eltolódásainak hatása összeadódik – folytatta don Juan. – Ráneheznek az emberre, akár megérti azokat, akár nem. Végül ez a felhalmozódás nekem dolgozott.

– Nem sokkal azután, hogy kapcsolatba kerültem a naguallal, a gyűjtőpontom olyan mértékben elmozdult, hogy képes voltam *látni*: szörnyetegnek *láttam* egy energiamezőt. A gyűjtőpontom pedig tovább mozgott, míg végül annak *láttam* a szörnyet, ami valójában volt: energiamezőnek. Sikerült *látnom*, és még csak nem is tudtam róla.

Azt hittem, semmit sem csináltam, semmit sem tanultam. Hihetetlenül ostoba voltam.

– Túl fiatal voltál, don Juan – mondtam. – Nem tehetél másképp.

Don Juan felkacagott, és már épp azon volt, hogy válaszoljon nekem, amikor úgy tűnt, hogy meggondolja magát. Vállat vont, és folytatta a történetét.

Elmondta, hogy mire megérkezett Mazatlánba, gyakorlatilag képzett öszvérhajcsár volt, és állandó munkát ajánlottak neki egy öszvérállomásnál. Roppant elégedett volt a dolgok alakulásával. Végtelenül tetszett neki az ötlet, hogy ő vezethetné a Durango és Mazatlán közti utat. Volt azonban két dolog, ami nyugtalanította: először is az, hogy még sosem volt nővel; másodsor pedig, hogy erős, de megmagyarázhatatlan késztetést érzett arra, hogy északnak induljon. Fogalma sem volt

185.

miért, de a késztetés annyira erős volt, hogy végül kénytelen volt visszautasítani az állandó munka kínálta biztonságát, hogy északra utazhasson.

Kivételes fizikai ereje, és új keletű, megmagyarázhatatlan ravaszsága képessé tették őt arra, hogy még ott is találjon munkát, ahol szinte semmilyen munkalehetőség nem akadt, és egyenletesen haladt észak felé, egészen Sinaoláig. Ott aztán véget ért az utazása. Találkozott egy fiatal özvegyasszonnyal, aki hozzá hasonlóan szintén jáki indián volt, és korábban egy olyan férfi felesége volt, akinek don Juan sokkal tartozott.

Azzal kísérelte meg visszafizetni az adósságát, hogy segített az özvegynek és a gyermekeinek, és anélkül, hogy észrevette volna, lassanként beleesett a férj- és apaszerepbe.

Új felelősségeivel óriási terhet vett a vállára. Elveszítette a mozgásszabadságát, és még azt a késztetést is, hogy észak felé utazzon. Azonban úgy érezte, hogy az asszony és a gyermekek iránt érzett mély szeretete kárpótolja őt ezért a veszteségért.

– Megtapasztaltam az apai és férji boldogság magasztos pillanatait – mondta don Juan. – De épp ezekben a pillanatokban vettem először észre, hogy valami nagyon nincs rendben. Rádöbentem, hogy elveszítettem a különállóság, a közömbösség érzetét, melyre a Julián nagual házában töltött időm alatt tettem szert. Azt vettem észre, hogy azonosulok a körülöttem élő emberekkel.

Don Juan elmondta, hogy körülbelül egy évnyi elszánt munkába telt, mire sikerült elveszítenie a nagual házában megszerzett új személyisége minden egyes maradványát. Kezdetben mély, ámde közömbös és tartózkodó szeretet élt benne az özvegyasszony és annak gyermekei iránt. Ez a közömbös szeretet tette lehetővé, hogy önfeledten és kedvvel játssza el a férj- és apaszerepet. Ahogy múlt az idő, a tartózkodó szeretete kétségbeesett szenvedéllyé vált, és ezáltal don Juan minden hatékonyságát elveszítette.

Aztán eltűnt belőle a különállóság érzése, ami a szerelemhez szükséges erőt adta neki. E nélkül a tárgyilagosság nélkül csak a mindennapi élet jellemzői, a világi vágyak, a kétségbeesés és a csüggedtség maradtak meg számára. Továbbá a vállalkozó kedve is, az a dinamizmus,

186.

melyre a nagual házában töltött évek során tett szert, és ami oly jó szolgálatot tett neki, amikor önállóan kelt útra. A legfájdalmasabb azonban az a tudat volt számára, hogy megcsappant a fizikai energiája. Bár semmiféle betegségben nem szenvedett. egy nap egyszer csak teljesen lebénult. Nem érzett fájdalmat, és nem esett pánikba. Olyan volt, mintha a teste megértette volna, hogy csakis akkor lehet része az oly hiába vágyott békében és nyugalomban, ha nem mozdul meg.

Mialatt magatehetetlenül feküdt az ágyában, nem tett mást, csak gondolkodott. Felismerte, hogy azért bukott el, mert nem volt absztrakt célja. Tudta, hogy a nagual házában élő emberek azért voltak kivételesek, mert absztrakt célként tűzték ki maguk elé a szabadság elérését. Nem értette pontosan, mi a szabadság, de tudta, hogy az a saját konkrét szükségleteinek az ellentéte.

Annyira gyengévé és tehetlenné tette őt az, hogy nem volt absztrakt célja, hogy képtelen volt kihúzni fogadott családját feneketlen nyomorúságukból. Ehelyett lehúzta őket abba a szenvedésbe, szomorúságba és kétségbeesésbe, melyben ő élt a naguallal való találkozásá előtt.

Ahogy végiggondolta az életét, tudatára ébredt annak, hogy csak azokban az években nem volt szerencsétlen, és akkor nem voltak konkrét szükségletei, amikor a naguallal élt. Amikor úrrá lettek rajta a konkrét igények, újra hatalmába kerítette őt a nyomorúság.

Mióta az a bizonyos munkafelügyelő oly sok évvel korábban megsebesítette őt, don Juan most először értette meg tökéletesen, hogy Julián nagual valóban nagual volt, és vezető, és az ő jótévője. Megértette, mit értett a jótévője az alatt, amikor azt mondta neki, hogy a nagual közbeavatkozása nélkül nincs szabadság. Többé kétsége sem volt afelől, hogy a jótévője és háztartásának összes tagja mind varázslók voltak. De a legfájdalmasabb tisztasággal azt értette meg, hogy elhajtotta magától az esélyt, hogy velük legyen.

Mikor fizikai tehetetlensége már elviselhetetlennek tűnt, bénasága megszűnt, éppoly rejtélyesen, ahogy kezdődött. Egy nap egyszerűen felkelt az ágyból, és elment dolgozni. Sorsa azonban nem fordult jobbra, és már a

számláikat is alig tudta kifizetni.

187.

Egy újabb év telt el. Don Juanék anyagi helyzete nem javult, de volt valami, amit várákozásán felül sikerült teljesítenie: tökéletesen összegezte az életét. Ekkor megértette, miért szereti fogadott gyermekeit, hogy miért nem képes elhagyni őket, és hogy miért nem maradhat velük; és azt is megértette, miért nem választhatja egyik megoldást sem.

Don Juan tudta, hogy tökéletes zsákutcába jutott, és hogy az egyetlen olyan tett, mely megfelel a jötevője házában tanultaknak, az, hogy harcoshoz méltó halált hal. Így hát a fáradtságos és értelmetlen robottal eltöltött, frusztráló napok után minden éjjel türelmesen várta, hogy érte jöjjön a halál.

Annyira mélyen meg volt győződve arról, hogy meg fog halni, hogy a felesége és a gyerekek is együtt várták vele a halált – egyfajta szolidaritásból ők is meg akartak halni. Éjszakáról éjszakára ott ültek mind a négyen, teljesen mozdulatlanul, és mialatt várákoztak, összegezték az életüket.

Don Juan ugyanazokkal a szavakkal intette őket, melyeket a jötevője intézett hozzá.

– Ne kívánd a halált – mondta Julián nagonal. – Csak várj, míg bekövetkezik. Ne próbáld meg elképzelni, milyen a halál. Csak légy ott, készen arra, hogy magával ragadhasson az áradása.

A csendben eltöltött idő mentálisan ugyan megerősítette őket, lesóványodott testük és leromlott fizikai állapotuk azonban azt mutatta nekik, hogy elveszítették a csatát.

Egy nap azonban don Juan úgy gondolta, hogy végre jobbra fordul a sorsa. Időszaki munkát kapott egy földműves csapatban az aratási időnyre. Azonban a szellemnek más tervei voltak vele: néhány nappal azután hogy munkába állt, valaki ellopta a kalapját. Esélye sem volt, hogy új kalapot vegyen, viszont anélkül nem dolgozhatott tovább a perzselő napon.

Rongyokból és egy marék szalmából eszkábált össze valami fejfedőféjét. A többi munkás kinevette, és gúnyolódni kezdett a kalapján. Don Juan tudomást sem vett róluk. Az ő munkájától függő három ember életéhez képest nem sok jelentősége volt annak, hogy hogyan néz ki. De a többiek csak nem hagyták abba a dolgot. Addig kiabáltak és ne-

188.

vettek, míg a munkafelügyelő, zendüléstől tartva, végül kirúgta don Juant.

Vad harag kerekedett felül don Juan józanságán és megfontoltságán. Tudta, hogy igazságtalanul bántak vele, hogy az erkölcsi igazság az ő oldalán áll. Vértagyasztóan velőtrázót kiáltva megragadta az egyik férfit, és a feje fölé emelte, hogy eltörje a gerincét. De aztán eszébe jutottak az éhes gyerekek: fegyelmezett kis testükre gondolt, amint éjszakáról éjszakára ott ültek vele, a halálra várva. Letette a férfit, és ott hagyta őket.

Don Juan elmondta, hogy amikor leült a mező végén, ahol a többiek dolgoztak, végül kirobbant belőle az évek során felgyülemlett kétségbeesés. Csendes düh volt ez, de nem a körülötte lévő emberek ellen irányult – önmagára dühöngött. Addig dühöngött, míg minden haragja el nem szállt.

– Csak ültem ott, és sírni kezdtem, a többiek szeme láttára – folytatta don Juan. – Úgy néztek rám, mintha örült lennék, és igazuk is volt. de nem érdekelt. Már túl voltam azon, hogy bármivel is törődjek.

– A munkafelügyelő megsajnálta engem. Odajött, és szólt hozzám pár jó szót. Azt hitte, magam miatt sírok – honnan is tudhatta volna, hogy a szellemért zokogok.

Don Juan elmondta, hogy miután minden dühét felemésztette, egy csendes oltalmazó érkezett el hozzá egy megmagyarázhatatlan energiahullám formájában, és azt a tiszta érzést hagyta benne, hogy közel a halála. Tudta, már nincs ideje arra, hogy újra lássa fogadott családját. Fennhangon bocsánatot kért tőlük, amiért nem volt elég lelkierője és bölcsessége ahhoz, hogy megmentse őket a pokluktól.

A földművesek továbbra is nevettek rajta, és kigúnyolták, de szinte alig hallotta a szavaiat. Könnyek csorogtak végig az arcán, miközben a szellemhez fordult, és köszönetet mondott neki azért, hogy a nagonal útjába vetette őt, és ezzel meg nem érdemelt esélyt adott neki, hogy szabaddá legyen. Hallotta az értetlen emberek röhögését. Úgy hallotta a sértéseiket és a kiabálásukat, mintha belőle érkezne a hang. Joguk volt ahhoz, hogy gúnyt üzzenek belőle: ott állt az örökkévalóság kapujában, és nem ismerte fel a lehetőséget.

189.

– Megértettem, mennyire igaza volt a jötevőmnek – mondta don Juan. – Az ostobaságom valóban egy szörnyeteg volt, és már fel is falt engem. Amint ez a gondolat feltámadt bennem, rögtön tudtam, hogy felesleges lenne bármit is tennem vagy mondanom. Eljátszottam az esélyemet. Már csak arra voltam jó, hogy a munkások nevensenek rajtam. A szellem nem törődött a kétségbeesésemmel. Túl sokan vagyunk – emberek a maguk ostobaság szülte, privát kis poklaival – ahhoz, hogy a szellem figyelmet fordítson ránk.

– Térdre borultam, arccal délkelet felé. Újra köszönetet mondtam a jötevőmnek, és elmondtam a szellemnek,

mennyire végtelenül szégyellem magam. És utolsó lehettemmel búcsút mondtam a világnak, mely gyönyörű lehetett volna, ha elég bölcs lettem volna. Aztán egy hatalmas hullám jött értem. Először csak éreztem, aztán meghallottam, végül láttam, ahogy jön értem délkeletről, a földeken át. Elért engem, és feketeség borult rám. Életem fénye kialudt, a poklom véget ért. Végre halott voltam – végre szabad!

Don Juan története feldúlt engem, azonban hiába erősködtem, nem volt hajlandó folytatni. Azt mondta, majd máskor, egy másik ülés alkalmával beszéljük meg. Most azt akarja, hogy folytassuk azt, ami miatt idejöttünk: tisztázzuk a tudomás uralásának kérdését.

Pár nappal később, miközben lefelé tartottunk a hegyekből, hirtelen folytatta a haláláról szóló történetet. Épp leültünk, hogy pihenjünk egyet; azaz valójában én álltam meg, hogy visszanyerjem a lélegzetemet. Don Juan még csak nem is lélegzett gyorsabban.

– A varázslóknak a bizonyosságért folytatott küzdelme a létező legdrámaibb küzdelem – mondta don Juan. – Ez a küzdelem fájdalmas és sokba kerül – a varázsló sokszor ténylegesen életével fizet a bizonyosságért.

Kifejtette, hogy annak érdekében, hogy egy varázsló teljes bizonyosságra tegyen szert a tetteivel vagy a varázslók világában elfoglalt helyzetével kapcsolatban, vagy hogy képes legyen értelmes módon hasznosítani új folytonosságát, érvénytelenítenie kell régi életének folytonosságát. Csakis ekkor rendelkezhetnek tettei azzal a bizonyossággal,

190.

melynek segítségével megerősítheti, és egyensúlyba hozhatja az erőtlen és labilis új folytonosságát.

– A mai idők látó varázslói ezt a folyamatot a feddhetetlenségbe szóló menetjegy érvényesítésének, vagy a varázsló jelképes, ámde végleges halálának nevezik – mondta don Juan. – És én azon a sinaolai mezőn megkaptam a feddhetetlenségbe szóló jegyemet. Meghaltam; új folytonosságom erőtlensége az életembe került.

– De valóban meghaltál, don Juan, vagy csak elájultál? – kérdeztem, miközben igyekeztem nem cinikusnak tűnni.

– Meghaltam azon a mezőn – felelte don Juan. – Éreztem, ahogy a tudomásom kimegy belőlem és a Sas felé tart. De mert korábban feddhetetlenül összegeztem az életemet, a Sas nem falta fel azt. Kiköpött engem. Mivel a testem holtan hevert a mezőn, a Sas nem engedett át a szabadságba. Olyan volt, mintha azt mondta volna, menjek vissza, és próbáljam meg újra.

– Felemelkedtem a feketeség magasságába, aztán újra alászálltam a Föld fényébe. Egy sekély sírban találtam magam a mező végén, kövekkel és sáros földdel elfedve.

Don Juan azonnal tudta, mit kell tennie. Miután kiásta magát, újra behantolta a sírt, hogy úgy tűnjék, mintha a test még benne volna, aztán elillant onnan. Erősnek és eltökéltnek érezte magát. Tudta, hogy vissza kell térnie a jötevője házába. Azonban mielőtt megkezdte volna visszafelé tartó utazását, látni akarta a családját, hogy elmondja nekik, ő varázsló, ezért nem maradhat velük. El akarta magyarázni nekik, hogy azért bukott el, mert nem tudta, a varázslók soha nem építhetnek hidat, hogy csatlakozzanak a köznapi emberekhez. De ha az emberek úgy kívánják, nekik kell hidat építeni, hogy csatlakozzanak a varázslókhöz.

– Hazamentem – folytatta don Juan –, de a ház üres volt. A halálra rémült szomszédok elmondták, hogy a földművesek azzal az újsággal tértek haza, hogy holtan estem össze munka közben, és ennek hallatán a feleségem és a gyerekek elhagyták az otthonukat.

– Mennyi ideig voltál halott? – kérdeztem.

– Úgy látszik, egy teljes napig – felelte don Juan.

191.

Mosoly játszott az ajkán, és fekete obszidiánokként ragyogtak a szemei. A reakcióimat figyelte: várta, mit fűzök hozzá a dologhoz.

– És mi történt a családdal, don Juan? – tettem fel végül a kérdést.

– Ó, egy érzékeny férfi kérdése! – jegyezte meg. – Egy pillanatra azt hittem, a halálomról fogsz kérdezni.

Bevallottam, hogy épp azon voltam, de mivel tudtam, hogy látja, hogyan formálódik meg ez a kérdés az elmémben, ezért – csak hogy a várakozásaival ellentétesen cselekedjek – inkább valami mást kérdeztem. Nem viccnek szántam, amit mondtam, don Juan mégis jót mulatott a rajta.

– A családom eltűnt azon a napon – mondta. – A feleségem igazi túlélő volt. Az adott körülmények között annak kellett lennie. Mivel annyira vártam a halálomat, azt hitte, hogy megkaptam, amit akartam. Nem volt már ott semmi dolga, így hát odébb állt.

– Hiányoztak nekem a gyerekek, és azzal a gondolattal vigasztaltam magam, hogy nem az volt a sorsom, hogy velük legyek. Akárhogy is, a varázslóknak van egy sajátos hajlamuk. Mindig egy olyan érzés szürkületében élnek, melyet legjobban az „és mégis...” szavakkal lehet jellemezni. Amikor minden széthullik körülöttük, a varázslók elfogadják, hogy a helyzet borzalmas, aztán rögtön az „és mégis...” szürkületébe szöknek.

– Én is így jártam el a gyerekek és az asszony iránti érzéseimmel kapcsolatban. Ők – különösen az idősebb fiú – hatalmas önfegyelemmel összegezték velem együtt az életüket. Csakis a szellem dönthetett ezen szeretet végkimeneteléről.

Don Juan emlékeztetett arra, hogy már tanított engem arról, hogyan viselkednek a harcosok az efféle helyzetekben. Megtesznek minden tőlük telhetőt, aztán lelkiismeret-furdalás és sajnálkozás nélkül elengedik magukat és hagyják, hogy a szellem döntsön a dolog végkimeneteléről.

– És hogyan döntött a szellem, don Juan? – kérdeztem.

Don Juan alaposan végigmért, de nem válaszolt. Tudtam, hogy tökéletesen tudatában van annak, miért tettem fel ezt a kérdést. Én is megtapasztaltam ugyanezt a kötődést és ugyanezt a veszteséget.

192.

– A szellem döntése egy másik alapvető mag – mondta. – Eköré is varázslói történetek épülnek. Erről az adott döntésről majd akkor fogunk beszélni, amikor erre a magra kerül a sor.

– Nos, ha jól emlékszem, kérdezni akartál valamit a halállal kapcsolatban, nemde?

– Ha a földművesek azt hitték, hogy meghaltál, miért olyan sekély sírba temettek? – kérdeztem. – Miért nem ástak neked egy rendes sírt?

– Ez már inkább rád vall – nevetett don Juan. – Ezt a kérdést én is feltettem magamnak, és rájöttem, hogy azok a parasztnok mind vallásos emberek voltak. Én keresztény voltam, a keresztényeket pedig nem csak úgy elkaparják, és nem is hagyják kutyaként elrohadni őket. Úgy gondolom, arra vártak, hogy majd jön a családom, és rendesen eltemet. De a családom soha nem jött értem.

– Nem kerested meg őket, don Juan? – kérdeztem.

– Nem. A varázslók soha nem kutatnak senki után – felelte. – Én pedig varázsló voltam. Az életemmel fizettem azért a hibáért, hogy nem tudtam, hogy varázsló vagyok, és hogy a varázslók soha nem közelítenek senkihez.

– Attól a naptól kezdve, csak azon emberek vagy harcosok társaságát és törődését fogadom el, akik hozzám hasonlóan halottak.

Don Juan elmondta, hogy ezután visszatért a jötevője házába, ahol mindenki azonnal tudta, mire jött rá, és mindannyian úgy kezelték őt, mintha el sem ment volna.

Julián nagual megjegyezte, hogy don Juan sajátos természete miatt sokáig tartott, míg végre meghalt.

– A jötevőm azt mondta, a halál a varázslók jegye a szabadságba – folytatta don Juan. – Elmondta, hogy ő maga is az életével fizetett a szabadságba szóló jegyéit, ahogy mindenki más is a házban. És azt is elmondta, hogy most már mindannyian egyenlők vagyunk – egyformán halottak.

– Én is halott vagyok, don Juan? – kérdezte.

– Igen, halott vagy – mondta ő. – Azonban a varázslók nagy trükkje abban áll, hogy tudatában vannak annak, hogy halottak. A feddhetetlenségbe szóló jegyüket tudomással kell beburkolniuk. Azt mondják, ebben a burkolatban a jegyük megőrzi az eredeti állapotát. Én hatvan évig őriztem meg azt eredeti állapotában.

193.

6

A szántsándék kezelése

A HARMADIK PONT

Don Juan gyakran vitt el engem és a többi tanítványát rövid kirándulásokra a közeli, nyugatra fekvő hegyekbe. Az egyik ilyen alkalommal pirkadatkor hagytuk el a házat, és késő délután indultunk visszafelé. Én don Juannal tartottam, mivel az ő közelsége mindig lecsendesített és megnyugtató, míg ha állhatatlan tanítványai voltak, az az ellenkező hatást gyakorolta rám: ők kifejezetten fárasztottak engem.

Miközben mindannyian lefelé igyekeztünk a hegységből, don Juan és én pihenőt tartottunk a sík vidék előtt. Mélységes melankólia kerített hatalmába, olyan gyorsan és erősen, hogy nem tehettem mást, le kellett ülnöm. Aztán a tanácsát követve, hasra feküdtem egy kerek sziklán.

A többi tanítvány gúnyolódott rajtam, majd továbbmentek. Hallottam, hogyan enyészik el nevetésük és kiabálásuk a távolban. Don Juan arra buzdított, hogy lazítsak, és hagyjam, hogy a gyújtópontom – mely állítása szerint váratlan sebességgel elmozdult – hozzászokjon új helyzetéhez.

– Ne nyugtalankodj – tanácsolta. – Rövid időn belül egyfajta rántást vagy ütést fogsz érezni a hátadon, mintha megérintene valaki, és akkor rendbe jössz.

Az, hogy mozdulatlanul feküdtem a sziklán, a hátamra mért ütésre várva, elindított bennem egy spontán reakciót, mely olyan intenzív és tiszta volt, hogy észre sem vettem azt a bizonyos ütést. Azonban biz-

194.

tos voltam abban, hogy bekövetkezett, mivel a búskomorságom egyszeriben elenyészett.

Gyorsan elmondtam don Juannak, milyen eseményt idéztem fel. Azt javasolta, hogy feküdjek továbbra is a sziklán, és mozdítsam el a gyűjtőpontomat pontosan ugyanarra a helyre, ahol az adott esemény idő pontjában volt.

– Ragadd meg annak minden egyes részletét – figyelmeztetett.

Évekkel korábban történt a dolog. Don Juan és én Észak-Mexikóban. Chihuahua államban voltunk, a magasan fekvő sivatagban. Gyakran jártunk oda, mivel a terület gazdag volt az általa gyűjtött gyógynövényekben. A régió számomra antropológiai szempontból is roppant érdekes volt, mivel a régészek akkortájt bukkantak rá ott egy ősi romra, mely a következtetések szerint valaha egy hatalmas, prehisztorikus kereskedelmi állomás lehetett. Azt feltételezték, hogy ez a természetes átjáró mentén fekvő állomás volt a központja annak a kereskedelmi útnak, mely összekötötte Délnyugat-Amerikát Dél-Mexikóval és Közép-Amerikával.

Azon kevés alkalom, amikor a magasan fekvő, sík sivatagban jártam, megerősítette azt a meggyőződésemet, hogy a régészek helyesen tartják ezt a területet egyfajta természetes átjárónak. Persze kioktattam don Juant arról, milyen fontos szerepet játszott ez az átjáró az észak-amerikai kontinens történelem előtti kulturális sajátosságainak elterjedésében. Abban az időben előszeretettel kísértem meg a varázslást egyfajta, a kereskedelmi útvonalak mentén elterjedt hiedelemrendszernek magyarázni, mely egy bizonyos absztrakt szinten elősegített valamiféle pán-indiánizmus kialakulását a dél nyugat-amerikai, mexikói és közép-amerikai indiánok között.

Don Juan persze harsányan nevetett rajtam minden egyes alkalommal, amikor kifejtettem neki az elméletemet.

Az általam felidézett esemény az adott nap délutánján kezdődött. Miután don Juannal összegyűjtöttünk két kis zsákra való nagyon ritka gyógynövényt, megpihentünk egy nagy sziklán. Azonban mielőtt visszaindultunk volna oda, ahol a kocsimat hagytuk, ragaszkodott ahhoz, hogy a *cserkészésről* beszéljen nekem. Azt mondta, ez a lehető

195.

legmegfelelőbb környezet ahhoz, hogy elmagyarázza a *cserkészés* rejtelmét, de hogy megértsem ezeket, először be kell lépnem az emelkedett tudomás állapotába.

Arra kértem, hogy mielőtt bármit is tenne, magyarázza el nekem még egyszer, mi is valójában az emelkedett tudomás.

Don Juan nagy türelemről téve tanúbizonyságot, kifejtette nekem az emelkedett tudomás állapotát a gyűjtőpont elmozdulásának szempontjából. Miközben beszélt, rájöttem, mennyire mulatságos, hogy ezt kértem tőle, hiszen tudtam mindent, amit elmondott nekem. Megjegyeztem, hogy igazából semmit sem kell elmagyaráznia, mire ő azt felelte, a magyarázatok soha nem hiábavalóak, mivel belénk vésődnek, hogy ott azonnal vagy egy későbbi alkalommal hasznukat vegyük, vagy hogy segítsenek előkészíteni a csendes tudáshoz vezető utunkat.

Amikor arra kértem, hogy beszéljen részletesebben a csendes tudásról, gyorsan azt felelte, hogy a csendes tudás a gyűjtőpont egy általános helyzete, mely évszázadokkal ezelőtt az ember hagyományos helyzete volt, azonban meghatározhatatlan okokból az ember gyűjtőpontja elmozdult ebből a pozícióból, és egy új, „ésszerűségnek” nevezett helyzetet foglalt el.

Don Juan megjegyezte, hogy nem minden emberi lény gyűjtőpontja van ezen a helyen, sőt a többség gyűjtőpontja nem pontosan az ésszerűség helyén van rögzülve, hanem valahol annak közvetlen környezetében helyezkedik el. Ugyanez a helyzet a csendes tudással is: annak idején sem volt minden emberi lény gyűjtőpontja pontosan azon a helyen.

Azt is elmondta, hogy a gyűjtőpont egy másik helyzete, „a szájalomnélküliség helye”, a csendes tudás előhírnöke, és hogy a gyűjtőpont egy újabb helyzete, „az érdeklődés helyének” nevezett helyzet pedig az ésszerűség előfutára.

Semmi érthetetlen nem volt számomra ezekben a titokzatos megjegyzésekben. Az elhangzottak önmagukért beszéltek. Értettem mindent, amit don Juan mondott, és közben arra vártam, hogy szokás szerint lapockán vágjon, és ezáltal belépjek az emelkedett tudomás állapotába. Azonban ez nem következett be, és továbbra is értettem mindent, anélkül hogy igazából tudatában lettem volna ennek a ténynek. A

196.

könnyedség érzete, a megszokott tudomásomra jellemző érzet, hogy magától értetődőnek vettem a dolgokat, továbbra is megmaradt bennem, és nem kérdőjeleztem meg megértési képességeimet.

Don Juan rám meredt, majd azt javasolta, hogy feküdjek arccal lefelé egy kerek sziklára, kezeimet és lábaimat békamód kiterjesztve.

Körülbelül tíz percig hevertem így, tökéletesen ellazulva, és már már álomba merültem, amikor egy puha, sziszegő morgás zökkenett ki szendergésemből. Felemeltem a fejem, körbenéztem, és a hajam is égnék meredt a látványtól. Egy hatalmas, sötét jaguár kuporgott a tőlem alig három méterre lévő sziklán, pontosan don Juan feje felett. Kivillantotta az agyaráit, és egyenesen rám bámult. Úgy tűnt, bármelyik pillanatban rám vetheti magát.

– Ne mozdulj! – parancsolta don Juan. – És ne nézz a szemébe. Meredj az orrára, és ne pislogj. A tekinteteden múlik az életed.

Azt tettem, amit mondott. Egy percig mereven bámultuk egymást a jaguárral, majd don Juan mint egy frizbit az állat feje felé hajította a kalapját, megtörve ezzel a kialakult patthelyzetet. A jaguár hátraugrott, hogy kitérjen a kalap elől, don Juan pedig hosszan, élesen füttyült egyet, aztán fejhangon felkiáltott, és kétszer-háromszor összecsapta a tenyerét, tompa puskalövésre emlékeztető hangot hallatva.

Jelezte, hogy másszak le a szikláról, és csatlakozzak hozzá. Mindketten kiabálni kezdtünk, és addig tapsoltunk, míg azt nem mondta, hogy sikerült elijesztenünk a jaguárt.

A testem remegett, mégsem voltam rémült. Azt mondtam don Juannak, hogy nem a jaguár váratlan morgása vagy a tekintete ijesztett meg a legjobban, hanem az a bizonyosság, hogy az állat már jóval azelőtt bámult engem, hogy meghallottam őt és felpillantottam.

Don Juan mélyen a gondolataiba merült, és egyetlen szót sem szólt. Amikor kérdezni kezdtem, hogy látta-e már a jaguárt mielőtt én láttam, egy ellentmondást nem tűrő mozdulattal belém fojtotta a szót. Az a benyomásom támadt, hogy kényelmetlenül érzi magát, sőt talán össze is van zavarodva.

Egy percnyi hallgatás után intett, hogy induljunk el. Elöttem haladt, elhagytuk a sziklákat, gyors iramban, cikk-cakkban vágunk át a bozóton keresztül.

197.

Körülbelül félóra múlva elértünk egy tisztásra, és egy percre megálltunk pihenni. Útközben egyetlen szót sem szóltunk, és már nagyon kíváncsi voltam arra, vajon mi járhat don Juan fejében.

– Miért így megyünk? – kérdeztem. – Nem lenne jobb, ha nyílegyenesen és a lehető leggyorsabban elhagynánk ezt a környéket?

– Nem! – vágta rá határozottan. – Az egyáltalán nem lenne jó. Az állat egy hím jaguár volt. Éhes, és követni fog minket.

– Egy okkal több arra, hogy mihamarabb eltűnjünk innen – makacskodtam.

– Az nem olyan könnyű – felelte. – A jaguárt nem hátráltatja az ésszerűség. Pontosán tudja, mit kell tennie, hogy elkapjon bennünket. Ráadásul olvas a gondolatainkban, ez olyan biztos, mint hogy veled beszélgetek.

– Hogy érted azt, hogy a jaguár olvas a gondolatainkban? – kérdeztem.

– Ez nem valami jelképes kijelentés volt – mondta. – Szó szerint értettem. Az ilyen nagytestű állatok képesek olvasni a gondolatokban. És ezt nem úgy értem, hogy találgatnak. Úgy értem, hogy közvetlen tudásuk van mindenről.

– Akkor mitévők legyünk? – kérdeztem, őszintén megrémülve.

– Hogy megnyerjük a csatát, kevésbé ésszerűnek kell lennünk, ezzel lehetetlenné tesszük, hogy a jaguár átlásson rajtunk – felelte don Juan.

– Hogy segít az rajtunk, ha kevésbé leszünk ésszerűek? – kérdeztem.

– Az ésszerűség választásra készítet bennünket, és ez az elme számára teljesen helyesnek is tűnik – mondta don Juan. – Például az ésszerűséged most azt mondja, rohanj egyenesen, amilyen gyorsan csak tudsz. Azt azonban nem veszi figyelembe, hogy tíz kilométert kellene szaladnunk, hogy elérjük az autód biztonságát, a jaguár pedig könnyűszerrel lefutna minket. Elénk vágna, és a számára legideálisabb helyen várna, hogy ránk vesse magát.

– Ha cikk-cakkolunk az kevésbé ésszerű, de jobb választás.

– Honnan tudod, hogy ez jobb választás, don Juan? – kérdeztem.

– Tudom, mert teljesen tiszta a szellemmel való kapcsolatomban – felelte. – Azaz a gyűjtőpontom a csendes tudás helyén van. Ebből a helyzetből képes vagyok felismerni, hogy a jaguár éhes, de még soha nem

198.

evett embert. A reakcióink pedig összezavarták. Ha most cikk-cakkolunk, meg kell próbálnia kitalálni, mit fogunk csinálni.

– És van más választásunk is?

– Ezenkívül csak ésszerű választások vannak – mondta. – Mi pedig nem rendelkezünk az ezekhez szükséges felszerelésekkel. Például elindulhatnánk a fennsík felé is, de ehhez az kellene, hogy legyen egy puskánk.

– Igazodnunk kell a jaguár döntéseihez. Ezeket a döntéseket a csendes tudás diktálja. Nekünk is azt kell tennünk, amit a csendes tudás mond nekünk, függetlenül attól, milyen ésszerűtlennek tűnik is az.

Don Juan cikk-cakkoló üggetésbe kezdett. Szorosan követtem, de nem voltam meggyőződve arról, hogy ha így futunk, az megment minket. Egyfajta elkésett pánik lett úrrá rajtam, és nyugtalanított a hatalmas macska sötét

alakjának gondolata.

A sivatagi bozót magas, tüskés, egymástól egy-másfél méterre álló bokrokból állt. Mivel errefelé csak kevés eső esett, a dús levelű növények itt nem éltek meg, és nem alakulhatott ki sűrű aljnövényzet sem. A bozót ránézésre mégis áthatolhatatlannak tűnt.

Don Juan páratlan mozgékonyasággal haladt előre, én pedig legjobb tudásom szerint követtem őt. Azt javasolta, nézzek a lábam elé, és ne csapjak ekkora zajt, mivel a talpam alatt ropogó gallyak áruló zaja a halálunkat okozhatja.

Tudatosan igyekeztem a lábnyomaiba lépni, hogy elkerüljem a száraz gallyakat. Hozzávetőleg száz métert haladtunk így, amikor megpillantottam a jaguár hatalmas, sötét tömegét, körülbelül tíz méterrel a hátam mögött.

Felsikoltottam, Don Juan, anélkül hogy megállt volna, hátrafordult, és még épp látta a tovatűnő állatot. Újabb éles füttyszót hallottam, és tompa puskalövés hangját utánozva, többször összecsapta a tenyerét.

Aztán halkán azt mondta, hogy mivel a nagymacskák nem szeretnek hegynek felfelé haladni, a lehető leggyorsabban keresztül fogunk vágni a tőlünk pár méterre, jobbra lévő széles, mély vízmosáson.

Intett, hogy induljunk, és amilyen gyorsan csak tudunk keresztülértünk a bokrokon. Lecsúszunk a vízmosás aljára, aztán felrohantunk a túloldalán. Innen tisztán láthattuk a lejtőt, a vízmosás alját, és azt a he-

199.

lyet, ahol korábban voltunk. Don Juan azt suttozta, a jaguár követi a szagunkat, és ha szerencsénk van, megpillanthatjuk amint a nyomainkhoz közel lerohan a szurdokba.

Mereven az alattunk fekvő vízmosásra függesztettem a tekintetemet, és gondterhelten vártam, hogy megpillantsam a jaguárt, de hiába. Már épp kezdtem azt gondolni, hogy elrohant, amikor meghallottam ijesztő morgását a mögöttünk lévő bozótosból. Dermesztően hatott rám a felismerés, hogy don Juannak igaza volt: ahhoz, hogy az állat eljusson erre a helyre, olvasnia kellett a gondolatainkban, és még előttünk át kellett vágnia a szurdokon.

Don Juan egy árva szót sem szólva hihetetlen sebességgel futásnak eredt. A nyomába eredtem, és jó ideig rohantunk cikk-cakkolva. Mire megálltunk pihenni, már alig kaptam levegőt.

A jaguártól való félelmem azonban nem akadályozott meg abban, hogy csodálattal adózzak don Juan nagyszerű fizikai teljesítményének. Úgy futott, akár egy fiatalember. Mondtam neki, hogy eszembe juttatott valakit a gyermekkoromból, aki mély benyomást gyakorolt rám a futásával, de intett, hogy hallgassak. Figyelmesen hallgatózott, én pedig követtem a példáját.

Halk zizegést hallottam az aljnövényzetben, pontosan előttünk. Aztán körülbelül ötven méterre előttünk a bozótban egy pillanatra felbukkant a jaguár fekete árnya.

Don Juan megvonta a vállát, és az állat irányába mutatott.

– Úgy tűnik, nem tudjuk lerázni – jegyezte meg beletörődően. – Induljunk el nyugodtan, mintha csak egy parkban sétálgatnánk, és meséld el nekem azt a gyerekkori történetet. Ez a megfelelő hely és időpont: egy hatalmas étvágygal rendelkező jaguár ólálkodik a nyomunkban, és te a múltadra emlékezel. Ez a tökéletes nemtevés, ha egy nagymacska üldözi az embert.

Hangosan nevettem. Amikor közöltem vele, hogy már egyáltalán nem akarom elmesélni a történetet, még harsányabban kezdett nevetni.

– Most büntetsz engem, mert nem akartam meghallgatni a történetedet, ugye? – kérdezte.

Én persze védekezni kezdtem. Azt mondtam, ez a vád teljesen abszurd, és hogy valóban elveszítettem a történet fonalát.

200.

– Ha egy varázsló nem öntelt, magasról tesz arra, ha elveszíti a története fonalát – mondta kajánul csillogó szemmel. – Mivel benned már semmi önteltség sem maradt, el kell mesélned a történetedet. Mondd el nekem, a jaguárnak és a szellemnek, mintha egyáltalán nem veszítetted volna el a fonalat.

Azt akartam mondani, hogy semmi kedvem teljesíteni a kívánságát, mivel a történet túl ostoba, és a körülmények is túl nyomasztóak. Ki akartam várni a megfelelő alkalmat, mint ahogy ő is ezt teszi a saját történeteivel.

Mielőtt megfogalmazhattam volna a véleményemet, don Juan már felelt is rá.

– Mind a jaguár, mind én képesek vagyunk olvasni a gondolatokat – mondta mosolyogva. – Az, hogy én megválasztom a megfelelő helyet és időpontot a varázslói történeteim számára, azért van, mert azok tanító történetek, és azt akarom, hogy a lehető legnagyobb hatást ériék el.

Intett, hogy induljunk el. Békésen sétálva haladtunk egymás mellett. Elmondtam neki, hogy csodálom az állóképességét, és azt, ahogy fut, és hogy a csodálatom alapját némi önteltség képezi, mivel jó futónak tartom magam. Aztán elmondtam neki azt a gyerekkori történetet, mely akkor jutott eszembe, amikor futni láttam őt.

Elmondtam, hogy kislívként fociztam, és rendkívül jó futó voltam. Valójában olyan fürgé és gyors voltam, hogy úgy éreztem, büntetlenül elkövethetek bármilyen csínyt, mivel minden üldözőmet képes vagyok lehagyni,

különösen a szülővárosom utcáin járőröző öreg gyalogos rendőröket. Ha összetörtem egy utcai lámpát, vagy valami hasonló dolgot követtem el, csak el kellett rohannom, és máris biztonságban voltam.

Azonban egy nap, tudtomon kívül, az idős rendőröket egy katonai kiképzést kapott osztag váltotta le. Elérkezett az a végzetes pillanat, amikor betörtem egy üzlet kirakatát, és elrohantam, bízva abban, hogy a gyorsaságom majd megoltalmaz. Egy fiatal rendőr eredt a nyomomba. Még soha életemben nem futottam ilyen gyorsan, de hiába. A rendőr, aki a kapitányság focisapatának középcsatára volt, gyorsabban és kitartóbban futott, mint amire az én tízéves testem képes volt. Elkapott

201.

és visszarugdosott a törött kirakatú bolthoz, közben roppant találékonyan kommentálta minden egyes rúgását, mintha csak a futballpályán lenne. Igazából nem bántott, de én se köpni, se nyelni nem tudtam a réműlettől. Megalázottságom mégis egy tízéves fiú csodálatával keveredett, aki bámulta a rendőr csodás teljesítményét és focista-tudását.

Azt mondtam don Juannak, hogy ugyanezt éreztem velem kapcsolatban is aznap, amikor láttam, hogy a köztünk lévő korkülönbség és a gyors menekülésre való hajlamom dacára is képes volt lefutni engem.

Azt is elmondtam neki, hogy éveken át volt egy visszatérő álmom, melyben olyan gyorsan szaladtam, hogy a fiatal rendőr többé már nem volt képes utolérni.

– A történeted fontosabb, mint hinnéd – jegyezte meg don Juan. – Azt hittem, arról fog szólni, hogy a mamád elfenekelt.

Az, ahogy a szavait hangsúlyozta, roppant viccessé és csipkelődőbbé tette a kijelentését. Hozzátette, hogy bizonyos esetekben nem az értelmünk, hanem a szellem dönt a történeteink felől, és ez is egy ilyen alkalom volt. A szellem idézte fel elmémbe ezt a történetet, kétségkívül azért, mert az az én elpusztíthatatlan önteltségemhez kapcsolódott. Azt mondta, a harag és megaláztatás lángja éveken át lobogott bennem, és még mindig elevenen él bennem a kudarc és a letörtség érzése.

– Egy pszichológusnak élete legnagyobb napja lenne, ha foglalkozhatna a történeteddel, és annak jelenlegi kapcsolatával – folytatta don Juan. – Az elmédben nyilván a fiatal rendőrrel azonosítottál engem, aki megingatta a legyőzhetetlenségedről alkotott elképzelésedet.

Most, hogy ezt említette, be kellett ismernem, hogy valóban ilyen érzések voltak bennem, még ha nem is fogalmaztam meg ezeket, sőt nem is gondoltam rájuk tudatosan.

Csendben gyalogoltunk. Olyan mélyen érintett don Juan analógiája, hogy tökéletesen elfeledkeztem a ránk cserkésző jaguárról, míg egy vad morgás nem emlékeztetett a helyzetünkre.

Don Juan arra utasított, hogy fel-alá ugráljak a bokrok alacsonyan lévő ágaira, törjek le néhányat és készítsek belőlük valamilyen seprű-félét. Ő is ugyanezt tette. Ezekkel a seprűkkel aztán futás közben nagy

202.

porfelhőt vertünk fel, ráadásul még rugdostuk is a száraz, homokos földet.

– Ez minden bizonnyal nyugtalanítani fogja a jaguárt – mondta, amikor megálltunk levegőt venni. – Már csak néhány óránk van naplementéig. Éjjel a jaguár legyőzhetetlen, úgyhogy jobb, ha futni kezdünk a sziklás dombok felé – mutatott a körülbelül nyolcszáz méterre, délre fekvő dombok irányába.

– Keletnek kell tartanunk – mondtam. – Azok a dombok túl messze vannak délre. Ha arra indulunk, soha nem jutunk el az autómhoz.

– Ma már semmiképpen nem jutunk el az autódhoz – válaszolt higgadtan. – És lehet, hogy holnap sem. Ki mondta, hogy valaha is visszajutunk oda?

Belém hasított a félelem, majd különös béke lett úrrá rajtam. Azt mondtam don Juannak, ha ebben a sivatagi bozótban ér a halál, remélem nem lesz fájdalmas a dolog.

– Ne aggódj – mondta. – A halál csak akkor fájdalmas, ha az ember betegen, ágyban fekvve hal meg. Ha az életedért harcolsz, nem érzel fájdalmat, legfeljebb diadalmámort.

Azt mondta, az egyik legdrámaibb különbség a civilizált emberek és a varázslók között az, ahogy a halál eljön értük. A halál csak a varázsló-harcosokhoz kedves és szelíd. Ők még akkor sem éreznek fájdalmat, ha halálos sebet kapnak. És ami még ennél is kivételesebb, a halál mindaddig visszatartja magát, míg a varázslóknak erre szükségük van.

– A köznapi emberek és a varázslók közt az a legnagyobb különbség, hogy a varázslók a sebességükkel uralják a halált – folytatta don Juan. – Ha úgy alakul, a jaguár engem nem fog felfalni. Téged igen, mivel te nem rendelkezel a halál feltartóztatásához szükséges sebességgel.

Ezután bővebben kifejtette a varázslóknak a sebességről és a halálról alkotott elméletét. Azt mondta, a köznapi világban a szavunk és a döntéseink könnyűszerrel visszavonhatóak. Ebben a világban a halál az egyetlen megmászhatatlan dolog. A varázslók világában viszont a hagyományos halál visszavonható, a varázslók adott szava ellenben

203.

nem. A varázslók világában a döntéseket nem lehet megváltoztatni vagy módosítani; ha egyszer meghozták őket, örökre fennállnak.

Azt mondtam, bármennyire lenyűgözők is az állításai, nem tudnak meggyőzni arról, hogy a halál érvényteleníthető. Erre még egyszer elmagyarázta nekem azt, amit korábban már kifejtett. Azt mondta, a látók számára az emberi lények hosszúka vagy gömb alakú fénytömegek, melyek statikusak, mégis vibrálnak, és csakis a varázslók képesek arra, hogy mozgást vigyenek ezekbe a statikus fényes gömbökbe. A varázslók a másodperc tört része alatt képesek bárhová elmozdítani gyűjtőpontjukat a fénytömegükben. Az elmozdulás és a sebesség, mellyel ezt megteszik, azt eredményezi, hogy az érzékelésük eltolódik egy másik, tökéletesen eltérő univerzumba. Ráadásul a varázslók arra is képesek, hogy a gyűjtőpontjukat megállás nélkül átvigyék teljes fénylő energiamezejükön. Az ilyen elmozdulás által létrejövő erő annyira intenzív, hogy azonnal felhasználják a teljes fény tömegüket.

Azt mondta, ha abban a pillanatban egy sziklaomlás zúdulna le ránk, ő képes lenne semlegesíteni a baleset általi halált. A gyűjtőpontja elmozdulásának sebességét felhasználva, képes lenne univerzumot váltani, vagy a másodperc egy tört része alatt belülről elégetni magát. Engem viszont összezúznának a sziklák, és szokványos halált halnék, mivel a gyűjtőpontom nem rendelkezik a kellő sebességgel ahhoz, hogy kirántson engem ebből a világból.

Azt mondtam, számomra úgy tűnik, a varázslók pusztán egy alternatív halálnemet találtak, és ez nem egyenlő a halál eltörlésével. Don Juan erre azt felelte, a varázslók uralják a halálukat. Csak akkor halnak meg, amikor meg kell halniuk.

Bár nem kételkedtem abban, amit mondott, tovább kérdeztem őt, mintha egy játékot játszanék. De miközben beszélt, az elmémbe, akár egy vetítövászonra különféle gondolatok és egyéb, horgonyt még nem vett emlékek öltöttek alakot.

Elmondtam neki, hogy különös gondolatok járnak a fejemben. Elnevette magát, és azt javasolta, horgonyozzam le magam a jaguárhoz, mivel az annyira valódi, hogy csakis a szellem igaz megnyilvánulása lehet.

A hideg is kilelt, amikor belegondoltam, mennyire valódi is az állat.

204.

– Nem lenne jobb, ha irányt változtatnánk, ahelyett hogy egyenesen a hegyek felé tartunk? – kérdeztem. – Arra gondoltam, megzavarhatnánk a jaguárt a váratlan változással.

– Már túl késő másfelé mennünk – mondta don Juan. – A jaguár már tudja, hogy nem mehetünk máshová, csak a hegyekbe.

– De ez nem lehet igaz! – kiáltottam fel.

– Miért nem? – kérdezte ő.

Elmondtam neki, hogy – bár magam is tanúsíthatom a jaguár azon képességét, hogy egy lépéssel előttünk járjon – nem igazán tudom el fogadni, hogy a jaguár képes előre látni, merre akarunk menni.

– Az a te hibád, hogy a jaguár erejére abban az értelemben gondolsz, hogy képes kiszámítani a dolgokat – mondta don Juan. – Ő nem képes gondolkodni. Ő csak tudja a dolgokat.

Azt mondta, a porfelverő manőverünk arra szolgált, hogy összezavarja a jaguárt azzal, hogy tökéletesen haszontalan dolgokról ad neki érzékszervi ingereket. Azzal, hogy felverjük a port nem tudunk igazi érzéseket létrehozni, pedig az életünk múlhat rajta.

– Egyáltalán nem értem, amit mondasz – nyafogtam. Kiütközött rajtam a feszültség, és alig tudtam koncentrálni.

Don Juan elmagyarázta, hogy az emberi érzések olyanok, akár a forró vagy hideg légáramlatok, és a vadállatok könnyűszerrel érzékelik ezeket. Mi vagyunk az adók, a jaguár pedig a vevő. Bármilyen érzéseink vannak, azok megtalálják útjukat a jaguárhoz. Pontosabban szólva a jaguár képes leolvasni bármilyen érzést, melynek múltja van bennünk. A porkavarás esetében az azzal kapcsolatos érzésünk annyira szokatlan volt, hogy csakis egyfajta vákuumot hozhatott létre a fogadó félben.

– Egy másik, a csendes tudás által diktált manőver az lenne, ha felrugdosnánk a földet – mondta.

Egy pillanatra rám nézett, mintha a reakcióra várva.

– Most roppant nyugodtan fogunk sétálni – mondta aztán. – És úgy fogod felrugdosni a földet, mint egy három méter magas óriás.

Nyilván ostoba arckifejezés ült ki az arcomra. Don Juan teste rázkódott a nevetéstől.

205.

– Kelts porfelhőt a lábaddal – utasított. – Érezd magad nagyknak és nehéznek.

Megkísértem a dolgot, és azonnal elfogott a súlyosság érzete. Viccesen megjegyeztem, hogy hihetetlen ereje

volt a javaslatának. Valóban óriásnak és vadnak éreztem magam. Don Juan biztosított arról, hogy a nagyság érzete egyáltalán nem az ő javaslatának, hanem a gyűjtőpontom eltolódásának köszönhető.

Azt mondta, az ősi idők emberei azért váltak legendássá, mert csendes tudásuk révén tudták, mekkora erőre tehetnek szert a gyűjtőpont elmozdításának segítségével. A varázslók bizonyos mértékben újra felidéztek ezt a régi erőt. A gyűjtőpontjuk elmozdításával képesek befolyásolni az érzéseiket és megváltoztatni a dolgokat. Azáltal változtattam meg a dolgokat, hogy nagynak és vadnak éreztem magam. Az ily módon kezelt érzéseket nevezik *szántszándéknak*.

– A gyűjtőpontod már jócskán elmozdult – folytatta. – Most azon a ponton vagy, ahol vagy elveszítesz mindent, amire szert tettél, vagy arra készíted a gyűjtőpontodat, hogy tovább mozogjon, túl a jelenlegi helyzetén.

Azt mondta, hogy élete során néhány alkalommal valószínűleg minden egyes, normális körülmények között élő embernek megvan a lehetősége arra, hogy elszakadjon a szokások kötelékeitől. Hangsúlyozta, hogy ez alatt nem a társadalmi szokásokat érti, hanem az érzékelésünket gúzsba kötő szokásokat. Egy pillanatnyi lelkesedés elég ahhoz, hogy elmozdítsa a gyűjtőpontunkat és megtörje a megszokásainkat, ahogy elegendő egy pillanatnyi ijedség, harag, bánat vagy akár egy betegség is. De, általában amikor lehetőségünk nyílik arra, hogy elmozdítsuk a gyűjtőpontunkat, rendszerint megrémülünk. Működésbe lép vallásos, tudományos, vagy társadalmi visszatérjen a köznapi élet előírt helyzetébe.

Elmondta, hogy az összes általam ismert misztikus és spirituális tanító is pontosan ezt tette: a gyűjtőpontjuk az önfegyelmüknek vagy egy véletlennek köszönhetően elmozdult egy bizonyos pontra, aztán visszatértek a megszokott állapotba, életre szóló emlékeket hozva magukkal.

206.

– Lehetsz nagyon jámbor, jó fiú – folytatta – és elfeledkezhetsz a gyűjtőpontod eddigi elmozdulásáról. Vagy tovább nyomulhatsz, túl az ésszerűség határain, mivel jelenleg továbbra is ezeken a határokon belül tartózkodsz.

Tudtam, miről beszél, mégis volt bennem valami különös tétovázás, valami, ami habozásra készítetett.

Don Juan tovább folytatta az okfejtését. Azt mondta, a köznapi emberek, mivel képtelenek arra, hogy felleljék a mindennapi korlátaikon túlmutató érzékeléshez szükséges energiát, a kivételes érzékelés birodalmát varázslásnak, boszorkányságnak vagy a gonosz művének nevezik, és nem tanulmányozzák azt, mivel tartanak tőle.

– De te ezt már nem teheted meg – folytatta don Juan. – Nem vagy vallásos és messze túl kíváncsi vagy ahhoz, hogy ilyen könnyen félrelökj bármit. Csakis a gyávaságod állíthat meg.

– Változtass mindent azzá, ami: az absztrakttá, a szellemmé, a naguallá. Nem létezik boszorkányság, nem létezik gonosz, nincsen ördög. Csakis érzékelés van.

Tökéletesen értettem őt, de nem tudtam volna megmondani, mit vár tőlem, hogy megtegyek.

Ránéztem, a megfelelő szavakat keresve. Úgy tűnt, beléptem egy kivételesen gyakorlatias kedélyállapotba, és egyetlen szót sem akartam elveszítegetni.

– Légy óriási! – utasított mosolyogva. – Szabadulj meg az értelemről.

Pontosan tudtam, hogy miről beszél. Valójában tudtam, hogy képes vagyok olyannyira felerősíteni a nagyság- és vadság-érzetemet, hogy tényleg a bokrok fölé magasodó, messze látó óriássá váljak.

Megkísértem szavakká formálni a gondolataimat, de hamar feladtam. Tudatára ébredtem annak, hogy don Juan mindent tud, amire gondolok, és nyilvánvalóan még sokkal, de sokkal többet is.

Aztán valami rendkívüli dolog történt velem. A gondolkodási képességem megszűnt működni. Szó szerint azt éreztem, hogy egy sötét takaró borul rám, elhomályosítva a gondolataimat. Hagytam, hogy távozzon az értelmem, egy olyan ember önfeledtségével, aki a világon semmi miatt nem aggódik. Meg voltam győződve arról, hogy ha szét

207.

akarom oszlatni ezt a gondolataimat elsötétítő takarói, csak éreznem kell, amint áttöröm magam rajta.

Ebben az állapotban azt éreztem, hogy valami elindít, mozgásra készítet. Valami arra készítetett, hogy fizikailag mozogjak, egyik helyről a másikra. A fáradtság legkisebb jelét sem éreztem; fellelkesített mozgásom sebessége és könnyedsége.

Nem azt éreztem, hogy gyalogolok, és nem is repültem. Inkább valami kivételes könnyedséggel, szinte lebegve haladtam előre. Csak akkor váltak szagatottá és esetlenné a mozdulataim, ha próbáltam rájuk gondolni.

Amikor gondolatok nélkül élveztem a mozgást, a fizikai lelkesültség olyan páratlan állapotába léptem be, melyet korábban még soha nem tapasztaltam meg. Ha addigi életem során át is éltem valaha efféle fizikai boldogságot, annak nagyon rövid ideig kellett tartania, mivel semmiféle emléket nem hagyott bennem. Mégis, amikor megtapasztaltam ezt az extázist, halvány felismerést éreztem, mintha egyszer már ismertem volna ezt az állapotot, de aztán elfeledtem.

Annyira intenzív volt a bozótban történő mozgás öröme, hogy minden más megszűnt számomra. Csakis a lelkesültség szakaszai léteztek, és azok a pillanatok, amikor abba hagytam a mozgást, és azon kaptam magam, hogy a bozótot nézem.

Azonban még ennél is felfoghatatlanabb volt az a teljes testi érzet, melyet attól a perctől kezdve éreztem, hogy mozgásba lendültem: az érzet, hogy kimagaslok a bokrok közül.

Volt egy pillanat, amikor tisztán láttam előttünk a jaguárt. Minden erejét megfeszítve rohant el. Erősen összpontosított arra, hová lép, és éreztem, hogy igyekezik elkerülni a kaktuszok töviseit.

Elsőprő készletét éreztem, hogy az állat nyomába eredjek, és megjesszem, hogy megtörjön a koncentrációja. Tudtam, hogy összeszurkálnák a tövisek. Aztán az a gondolat bukkant fel csendes elmémbe, hogy a jaguár sokkal veszélyesebb lenne, ha megsebeznek a tüskék, és ez a gondolat ugyanolyan hatást gyakorolt rám, mintha valaki felébresztett volna az álmomból.

Amikor tudatosodott bennem, hogy újra működnek a gondolati folyamataim, azt vettem észre, hogy egy alacsony, sziklás hegység lábá-

208.

nál vagyok. Körülnéztem. Don Juan pár méterrel odébb állt. Kimerültnek tűnt: sápadt volt és szaporán lélegzett.

– Mi történt? – kérdeztem, miután megköszörültem a torkomat.

– Mondd meg te, hogy mi történt – zihálta két lélegzetvétel között. Elmondtam neki, mit éreztem. Aztán rájöttem, hogy már alig látom az előttem lévő hegy csúcsát. A Nap már szinte teljesen lenyugodott, ami azt jelentette, hogy több mint két órán át futottam, vagy gyalogoltam.

Kértem don Juant, hogy magyarázza meg ezt az idő-eltérést. Azt mondta, a gyűjtőpontom túljutott a száanalomnélküliség helyén, és elérte a csendes tudás helyét, de továbbra sem rendelkeztem kellő energiával ahhoz, hogy én magam befolyásoljam azt. Nem volt elég energiám ahhoz, hogy akaratlagosan mozogjak az értelem és a csendes tudás között. Hozzátette, hogy ha egy varázslónak van elegendő energiája – vagy nincs, de muszáj eltolnia a gyűjtőpontját, mivel élet-halálkérdésről van szó –, akkor képes tetszés szerint ide-oda váltani az értelem és a csendes tudás között.

Arra a következtetésre jutott velem kapcsolatban, hogy a helyzetem komolysága miatt hagytam, hogy a szellem elmozdítsa a gyűjtőpontomat, és ennek eredményeképpen beléptem a csendes tudás állapotába. Érzékelésem hatóságára természetesen kitágult, ettől volt az az érzésem, hogy megnöttem, és a bokrok fölé magasodom.

Ekkor előtört belőlem tudományos képzelem, és hirtelen a közmegegyezés által akartam érvényesíteni a tapasztalásomat, ezért feltettem don Juannak az akkoriban szokásos kérdéseimet.

– Ha itt lett volna a Los Angeles-i Egyetem Antropológiai Tanszékének egyik tagja, vajon ő is a bozótban keresztülgázoló óriásnak látott volna engem?

– Fogalmam sincs – mondta don Juan. – Ezt csak úgy lehetne kideríteni, ha akkor mozdítanád el a gyűjtőpontodat, amikor az Antropológiai Tanszéken vagy.

– Már próbáltam – feleltem. – De a világon semmi nem történt. Bizonyára szükségem van arra, hogy a közelemben legyél, hogy ilyen dolgok történjenek velem.

209.

– Akkor ott az nem az élet-halál kérdése volt a számodra – mondta. – Ha az lett volna, teljesen egyedül is képes lettél volna elmozdítani a gyűjtőpontodat.

– De az emberek vajon ugyanazt látnák, amit én látok, amikor elmozdul a gyűjtőpontom? – makacskodtam.

– Nem, mivel az ő gyűjtőpontjuk nem ugyanazon a helyen lenne, ahol a tiéd – válaszolta.

– Akkor csak álmodtam a jaguárt? – kérdeztem. – Ez az egész csak az elmémbe történt meg?

– Nem teljesen – mondta ő. – A nagymacska valódi. Mérföldeket haladtál, és még csak el sem fáradtál. Ha kétségeid vannak, elég, ha a cipődre pillantasz: tele van kaktusztövisekkel. Tehát valóban mozgottál, valóban kimagasodtál a bozótból. És ugyanakkor ez mégsem történt meg. Az egész csak attól függ, hogy az ember gyűjtőpontja az értelem vagy a csendes tudás helyén van-e.

Miközben beszélt, értettem mindent, amit mondott, de akaratlagosan egyetlen szavát sem lettem volna képes elismételni. Azt sem tudtam volna meghatározni, mi az, amit tudok, vagy hogy miért van számomra értelme a mondanivalójának.

A jaguár morgása visszatért a közvetlen veszély valóságába. Körbenéztem, és megpillantottam sötét tömegét, amint sebesen haladt felfelé a hegyre, körülbelül harminc méternyire, tőlünk jobbra.

– Most mit fogunk csinálni don Juan? – kérdeztem, tudva, hogy ő is látta az előttünk mozgó állatot.

– Tovább mászunk a hegytetőre, és ott keresünk menedéket – mondta nyugodtan.

Aztán, mintha az égvilágon semmiért sem aggódna, hozzátette, hogy értékes időt vesztegettem el azzal, hogy átadtam magam annak az élvezetnek, hogy a bokrok fölé magasodva haladok előre. Ahelyett, hogy az általa mutatott hegyek biztonsága felé tartottam volna, a keletre fekvő, magasabb hegység felé indultam el.

– Még a jaguár előtt el kell érnünk azt a meredélyt, különben semmi esélyünk sem marad – mondta, a hegy legtetéjén lévő, szinte függőleges területre mutatva.

210.

Jobbra fordultam, és megpillantottam a szikláról sziklára szökellő jaguárt. Kétségkívül azon igyekezett, hogy elénk vágjon.

– Induljunk, don Juan! – kiáltottam fel izgatottan.

Elmosolyodott, úgy tűnt, élvezi a félelmemet és a türelmetlenségemet. Olyan gyorsan haladtunk, ahogy csak tudtunk, és egyenletesen másztunk felfelé. Igyekeztem nem szentelni figyelmet a jaguár sötét alakjának, mely időről időre felbukkant nem messze előttünk, tőlünk mindig jobbra.

Mindhárman ugyanakkor értük el a meredély alját. A jaguár körülbelül húsz méternyire, jobbra volt tőlünk. Felugrott és megpróbált felmászni a szirtfalra, de nem sikerült neki: a sziklafal túl meredek volt.

Don Juan rám kiáltott, hogy ne vesztegessen az időmet azzal, hogy a jaguárt figyelem, mivel amint felhagy azzal, hogy megpróbáljon felmászni a sziklára, nekünk fog rontani. Még be sem fejezte a mondatot, az állat máris támadott.

Nem volt időnk a további vitára. Kézzelem-lábbal igyekeztem felfelé a sziklafalon, don Juannal a nyomomban. A csalódott vadállat átható üvöltése közvetlenül a jobb lábam alatt hangzott fel, és én a félelem ösztönző erejének hatására úgy rohantam fel a sima szirtfalon, akár egy légy.

Don Juan előtt értem a tetőre, aki útközben megállt nevetni.

A sziklafal tetejének biztonságában több időm volt, hogy elgondolkodjak a törtéteken. Don Juan nem akart beszélni a dologról. Úgy érvelt, hogy fejlődésem jelenlegi szakaszában a gyújtópontom bármilyen elmozdulása továbbra is rejtély. Azt mondta, hogy most, a tanulódóm kezdetén sokkal inkább az jelenti a kihívást számomra, hogy megtartsam a nyereségeimet, mint az, hogy értelmezem azokat – és hogy egyszer majd mindent meg fogok érteni.

Azt mondtam, az adott pillanatban mindent értettem. Ő azonban makacsul ragaszkodott ahhoz, hogy képesnek kell lennem arra, hogy elmagyarázzam a tudást magamnak, mielőtt kijelenthetném, hogy értem. Kitért az mellett, hogy ahhoz, hogy a gyújtópontom elmozdulása értelmet nyerjen számomra, energiára lenne szükségem, hogy tetszés szerint válthassak ide-oda az értelem és a csendes tudás helye között.

211.

Egy percre csendben maradt, és közben tetőtől talpig végigmért. Aztán úgy tűnt, valamilyen elhatározásra jutott; elmosolyodott és újra beszélni kezdett.

– Ma elérted a csendes tudás helyét – jelentette ki megfellebbezhetetlenül.

Elmagyarázta, hogy aznap délután a gyújtópontom magától, az ő közbeavatkozása nélkül mozdult el. Azzal *szándékoltam* ezt az elmozdulást, hogy óriásinak éreztem magam, és így a gyújtópontom elérte a csendes tudás helyzetét.

Kíváncsian hallgattam, hogyan értelmezi don Juan a tapasztalásomat. Azt mondta, a csendes tudás helyén megvalósított érzékelésről csak úgy lehet beszélni, ha az ember az „itt és itt” állapotának nevezi azt. Kifejtette, hogy amikor azt mondtam neki, úgy érzem, hogy a sivatagi bozót fölé magasodom, hozzá kellett volna tennem, hogy egyszerre látom a sivatag talaját és a bokrok tetejét is. Vagy hogy egyszerre vagyok ott, ahol állok, és ott, ahol a jaguár van. Így voltam képes észrevenni, milyen óvatosan fut az állat, hogy elkerülje a kaktusztöviseket. Másként fogalmazva, a megszokott „itt és ott” érzékelése helyett az „itt és itt”-et éreztem.

Megrémítettek az észrevételei. Tökéletesen igaza volt: nem említettem neki, sőt még magamnak sem vallottam be, hogy két helyen voltam egyszerre, és a magyarázata nélkül nem is mertem volna ilyen értelemben gondolni erre.

Don Juan megismételte, hogy több időre és energiára van szükségem, hogy minden értelmet nyerjen a számomra. Túlságosan új voltam; még mindig nagyon sok felügyeletre volt szükségem. Például mialatt a bokrok fölé magasodtam, váltogatni kellett a saját gyújtópontja helyzetét az értelem és a csendes tudás helye között, hogy vigyázzon rám, és ez kimerítette őt.

– Áruj el nekem valamit – mondtam, az ésszerűségét tesztelve. – A jaguár megjelenése számodra is furcsább volt, mint azt be szeretnéd vallani, ugye? A jaguárok nem részei az itteni faunának. A pumák igen, de a jaguárok nem. Ezt mivel magyarázod?

Mielőtt válaszolt volna, don Juan összeráncolta a homlokát. Hirtelen roppant komoly lett.

212.

– Úgy gondolom, ez a bizonyos jaguár megerősíti az antropológiai elméleteidet – mondta ünnepélyes hangon. – Nyilvánvaló, hogy a jaguár a Chihuahuát Közép-Amerikával összekötő híres kereskedelmi útvonalat követte.

Harsány kacaja messzire visszhangzott a hegyekben, és ez legalább annyira nyugtalanított engem, mint maga a jaguár. Mégsem maga a visszhang zavart, hanem az a tény, hogy éjszaka még soha nem hallottam visszhangot. A visszhang tipikusan nappali jelenségként élt az elmémben.

Több órát vett igénybe, hogy a jaguárral kapcsolatos tapasztalataim minden részletét felidézsem. Don Juan ez alatt egyetlen szót sem szólt hozzám. Egyszerűen nekitámaszkodott egy sziklának, és ülő helyzetben álomba merült. Egy idő után már nem is észleltem a jelenlétét, és végül én is elaludtam.

Az állkapcsomban lüktető fájdalom ébresztett fel. Az oldalamon feküdtem, az arcom a sziklához nyomva. Amint kinyitottam a szemem, megpróbáltam lecsúszni a szikláról, amin aludtam, de elveszítettem az egyensúlyomat, és zajosan a fenekemre estem. Don Juan épp időben tűnt fel valahonnan a bokrok közül, hogy jól kacagjon rajtam. Mivel már későre járt, fennhangon eltűnődtem azon, vajon van-e még elég időnk, hogy a sötétség beállta előtt visszaérjünk a völgybe. Úgy tűnt, don Juant ez nem aggasztja: csak megvonta a vállát, és letelepedett mellém. Megkérdeztem, akarja-e hallani az általam felidézett esemény részleteit. Jelezte, hogy semmi kifogása ellene, mégsem tett fel egyetlen kérdést sem. Úgy gondoltam, rám hagyja a dolgot, így hát elmondtam neki, hogy három, számomra óriási jelentőséggel bíró dologra emlékeztem. Az első az volt, hogy a csendes tudásról beszélt nekem; a második, hogy a *szántszándék* segítségével elmozdítottam a gyűjtőpontomat; a harmadik pedig az, hogy beléptem az emelkedett tudomás állapotába anélkül, hogy szükségem lett volna a lapockáim közé mért ütésre.

– A legnagyobb teljesítményed az volt, hogy *szándékoltad* a gyűjtőpontod elmozdulását – mondta don Juan. – De a teljesítmény szemé-

213.

Iyes dolog. Szükséges, de nem ez a lényeges. Nem ez az a többlet, amire a varázslók törekszenek.

Azt hittem, tudom, mit akar. Elmondtam neki, hogy nem felejtettem el teljesen az eseményt. Amire tudomásom megszokott állapotában is emlékeztem, az volt, hogy egy hegyi oroszlán – mivel a jaguár gondolatát képtelen voltam elfogadni – felkergetett bennünket egy hegyre, és hogy don Juan megkérdezte tőlem, nem vettem-e sértésnek a nagymacska támadását. Biztosítottam arról, hogy abszurd dolog lenne, ha megsértődtem volna. Mire ő azt mondta, ugyanígy kellene éreznem az embertársaim támadásai esetén is. Meg kell védenem magam, vagy ki kell térnem az útjukból, de mindezt anélkül, hogy erkölcsileg megbántva érezném magam.

– Nem erről a többletről beszélek – nevetett don Juan. – Az egyetlen jelentős többlet az absztrakt, a szellem eszméje. A személyes én eszméje semmiféle jelentőséggel nem bír. Még mindig magadat és a saját érzéseidet sorolod az első helyre. Minden lehetséges alkalommal tudatosítottam benned az absztrakt szükségességét, de te mindig azt hitted, úgy értem, gondolkodj absztrakt módon. Tévedtél. Én azt értem absztrakt alatt, hogy tedd elérhetővé magad a szellem számára, azzal, hogy a tudatában vagy annak.

Aztán azt mondta, az emberi lét egyik legdrámaibb jelensége az ostobaság és az öntükrözés közötti kísérteties kapcsolat.

Az ostobaság kényszerített minket arra, hogy félrelökjünk mindent, ami nem felelt meg öntükröző elvárásainknak. Köznapi emberként például vakok vagyunk az emberi lények számára elérhető tudás legkritikusabb részére, a gyűjtőpont létezésére, és arra a tényre, hogy az elmozdulhat.

– A racionális ember számára elképzelhetetlen az, hogy létezik egy láthatatlan pont, ahol az érzékelés összegyűlik – folytatta. – És még ennél is elképzelhetetlenebb az, hogy ez a pont nem az agyban van, ahogy azt esetleg várná, ha netán eljárásana azzal a gondolattal, hogy az létezik.

Azt is hozzátette, hogy az, hogy a racionális emberek olyan rendíthetetlenül ragaszkodnak a saját énképükhöz, biztosítja feneketlen tudatlanságukat. Például figyelmen kívül hagyják azt a tényt, hogy a

214.

varázslás nem varázsigékből és hókusz-pókuszokból áll, hanem abból a szabadságból, hogy nem pusztán a magától értetődőnek vett világot érzékeljük, hanem minden mást is, ami emberileg lehetséges.

– A köznapi emberek ostobasága ezen a téren a legveszélyesebb – fűzte tovább a szót. – Félnék a varázslástól. Reszketnek a szabadság lehetőségétől. Pedig a szabadság ott van bennük, csak a kisujjukat kellene kinyújtaniuk érte. Ez az úgynevezett harmadik pont. És ezt a harmadik pontot, a szabadságot éppoly könnyűszerrel el lehet érni, ahogy a gyűjtőpontot elmozdulásra lehet készíteni.

– De hisz te magad mondtad, hogy a gyűjtőpontot annyira nehéz elmozdítani, hogy az egy valódi teljesítmény – vettetem ellen.

– Ez így is van – biztosított don Juan. – Íme egy újabb varázslói ellentmondás: a gyűjtőpont elmozdítása roppant nehéz, mégis ez a legegyszerűbb dolog a világon. Már mondtam neked, hogy például a magas láz is képes elmozdítani a gyűjtőpontot. Az éhség, a félelem, a szeretet vagy a gyűlölet szintén képes erre; a miszticizmus is, és a *hajlíthatatlan szántszándék* is – ez a varázslók által leginkább előnyben részesített módszer.

Megkértem, magyarázza el újra, mi is az a *hajlíthatatlan szántszándék*. Azt felelte, ez az emberi lények által tanúsított egyfajta céltudatosság; egy rendkívül pontosan meghatározott cél, melyet semmiféle ellentétes érdek vagy vágy nem változtathat meg; a *hajlíthatatlan szántszándék* a gyűjtőpontnak egy, a megszokottól eltérő helyzetben történő rögzülésekor keletkező erő.

Aztán felhívta a figyelmemet egy, a gyűjtőpont elmozdulása és eltolódása között fennálló jelentős különbségre, mely éveken át elkerülte a figyelmemet. Azt mondta, a gyűjtőpont elmozdulása egy mély helyzetváltoztatás, mely olyan szélsőséges, hogy hatására a gyűjtőpont akár más energia-kötegeket is elérhet teljes energiamezőnk fénytömegében. Minden energia-köteg tökéletesen eltérő, érzékelhető univerzumot jelenít meg. Az eltolódás ezzel szemben egy apró, a köznapi világgént érzékelt energiamezők csoportján belül végbemenő mozgás.

Folytatva a magyarázatát elmondta, hogy a varázslók a *hajlíthatatlan szántszándékot* a megváltoztathatatlan döntéseiket beindító katalizátornak tartják, vagy épp fordítva: megváltoztathatatlan döntéseik azok

215.

a katalizátorok, melyek új helyzetekbe mozdítják el a gyűjtőpontjukat, olyan helyzetekbe, melyek viszont megteremtik a *hajlíthatatlan szántszándékot*.

Nyilván roppant megdöbbennek tüntem, mivel don Juan felkacagott, és azt mondta, ha az ember az értelmével próbálja felfogni a varázslók metaforikus kijelentéseit, az éppoly hasztalan, mint ha a csendes tudást próbálja megérteni. Azt is hozzátette, az a baj a szavakkal, hogy ha az ember megkísérli egyértelművé tenni a varázslók magyarázatait, az csak még zavarba ejtőbbé teszi azokat.

Arra unszoltam, hogy mindegy hogyan, de tisztázza ezt a dolgot. Amellett érveltem, hogy bármi, amit például a harmadik pontról tudna mondani, csak érthetőbbé tehetné a magyarázatát, mivel bár mindent tudok erről a témáról, mégis nagyon össze vagyok zavarodva.

– A mindennapi élet világa mindig két viszonyítási pontra épül – mondta don Juan. – Ilyenek például az itt és az ott, a bent és a kint, a fent és a lent, a jó és a rossz és így tovább. Tehát tulajdonképpen két dimenzióban érzékeljük az életünket. Érzékelt cselekedeteink egyikének sincsen mélysége.

Tiltakoztam, mondván, hogy összekeveri a különböző szinteket. Azt mondtam, el tudom fogadni azt a definíciót, miszerint az érzékelés az élőlények azon képessége, hogy az érzékszerveikkel felfogják a gyűjtőpontjuk által kiválasztott energiamezőket, bár ez a meghatározás az én tudományos gondolkodásom számára eltúlzott ugyan, az adott pillanatban mégis meggyőzőnek tűnik. Azt azonban elképzelni sem tudom, miféle mélységről beszél. Lehet, hogy értelmezésekről van szó, okoskodtam, az alapvető érzékeléseink feldolgozásáról.

– A varázslók mélységükben érzékelik a tetteiket – mondta don Juan. – Az ő tetteik háromdimenziósak, mivel van egy harmadik viszonyítási pontjuk.

– Hogyan létezhet egy harmadik viszonyítási pont? – kérdeztem némileg bosszankodva.

– A viszonyítási pontjainkra elsősorban az érzékszervi érzékelésünk segítségével teszünk szert – mondta. – Érzékszerveink érzékelnek, és megkülönböztetik egymástól az azonnali fontossággal bíró és a kevésbé sürgető dolgokat. Az összes többi különbségtételt ebből az alapve-

216.

tő megkülönböztetésből származtatjuk. Ahhoz, hogy elérjük a harmadik viszonyítási pontot, egyszerre két helyet kell érzékelnünk.

Az adott emlék felidézésétől különös hangulatba kerültem – olyan volt, mintha csak néhány perccel korábban éltem volna meg ezt a tapasztalást. Egyszeriben tudatára ébredtem valaminek, ami korábban teljesen elkerülte a figyelmemet. Don Juan irányításával korábban már kétszer is megtapasztaltam ezt a megosztott érzékelést, de ez volt az első olyan alkalom, amikor teljesen egyedül értem el ezt az állapotot.

A tapasztalásomra visszagondolva arra is ráébredtem, hogy az érzékszervi élmény sokkal összetettebb volt, mint azt elsőre gondoltam. Az alatt az idő alatt, míg a bokrok fölé magasodva haladtam előre, szavak vagy akár gondolatok nélkül is tudatában voltam annak, hogy a tény, hogy egyszerre két helyen voltam – vagy ahogy don Juan nevezte, „itt és itt” voltam – mindkét helyen azonnalivá és teljessé tette az érzékelésemet. Azonban annak is tudatában voltam, hogy kettős érzékelésem nem volt annyira tiszta, mint a megszokott érzékelés.

Don Juan elmagyarázta, hogy a megszokott érzékelésnek van egyfajta tengelye. Ezen tengely végpontjai az „itt és az ott”, és mi az „itt”-hez vonzódunk. Azt mondta, a megszokott érzékelés esetén csakis az „itt”-et érzékeljük teljesen, azonnal és közvetlenül. Ikerpárja, az „ott” nem rendelkezik ezzel az azonnalisággal – következtetünk rá, feltételezzük, elvárjuk, sőt, akár még tettetjük is azt, de nem fogjuk fel közvetlenül az összes érzékszervünkkel. Amikor egyszerre két helyet érzékelünk, elveszítjük az érzékelés tisztaságát, de szert teszünk az „ott” azonnali érzékelésére.

– De don Juan, akkor igazam volt, amikor az érzékelésemet a létezésem fontos részeként jellemeztem – mondtam.

– Nem, nem volt igazad – felelte. – Amit érzékeltél, az eleven és létfontosságú dolog volt, mivel megnyitotta

számokra a csendes tudáshoz vezető utat, de igazából a jaguár volt a fontos. A jaguár valójában a szellem megnyilvánulása volt.

– A nagymacska észrevétlenül bukkant fel a semmiből. És olyan biztos, hogy elintézhetett volna bennünket, mint az, hogy most veled beszélek. A jaguár a mágia megnyilvánulása volt. Nélküle nem létezett volna számokra lelkesültség, tanítás és felismerés.

217.

– De valódi volt a jaguár? – kérdeztem.

– Arra mérget vehetsz! – felelte.

Don Juan úgy nyilatkozott, hogy egy köznapi ember számára a nagymacska ijesztő különlegesség lett volna. Egy köznapi ember mindent elkövetett volna, hogy ésszerű magyarázatot találjon arra, mit keresett a jaguár Chihuahuaában, ilyen messzire a trópusi őserdőtől. Egy varázsló azonban, mivel rendelkezik a szántsándékhoz fűződő összekötő kapcsolattal, a jaguárt az érzékelés eszközének tekinti – nem furcsaságnak, hanem az áhítatos tisztelet forrásának.

Rengeteg kérdésem lett volna, azonban mindre tudtam a választ, még mielőtt képes lettem volna megfogalmazni azokat. Egy darabig követtem a saját kérdés-felelet játékom menetét, míg végül rájöttem, hogy nem számít, hogy csendes tudással ismerem a válaszokat – meg is kell fogalmaznom őket, hogy értékkel bírjanak számomra.

Kimondtam az eszembe jutó első kérdést. Megkértem, magyarázza meg nekem azt a látszólagos ellentmondást, hogy először azt állította, a gyűjtőpontot csakis a szellem képes elmozdítani, aztán pedig azt mondta, hogy a szántsándékká alakított érzéseim mozdították el azt.

– Csak a varázslók képesek szántsándékká változtatni az érzéseiket – mondta don Juan. – És mivel a szántsándék maga a szellem, így a szellem mozdítja el a gyűjtőpontot.

– Ebben az egészben az a félrevezető – folytatta –, hogy azt állítom, csakis a varázslók tudnak a szellemről, hogy a szántsándék a varázslók kizárólagos birtoka. Ez egyáltalán nem igaz, gyakorlatilag mégis ez a helyzet. Az igazság az, hogy a varázslók a köznapi emberekénél jobban tudatában vannak a szellemhez fűződő kapcsolatuknak, és arra törekszenek, hogy befolyásolják azt. Ennyi. Már mondtam neked, hogy a szántsándékhoz fűződő összekötő kapocs egy olyan univerzális sajátosság, mely mindenben benne van.

Úgy tűnt, don Juan többször is azon volt, hogy hozzátegyem még valamit az elhangzottakhoz. Tétovázott, láthatóan a szavakat kereste. Végül azt mondta, ha a varázsló egyszerre van jelen két helyen, azt mintegy mérföldköként használja arra, hogy megjelölje azt az időpontot, amikor a gyűjtőpontja elérte a csendes tudás helyét. Azt az esetet, ami-

218.

kor az ember a saját eszközeivel, egyedül éri el a megosztott érzékelést, a gyűjtőpont szabad elmozdulásának nevezik.

Biztosított róla, hogy minden nagual következetesen megtesz minden tőle telhetőt, hogy elősegítse tanítványai gyűjtőpontjának szabad elmozdulását. Ezt az átfogó erőfeszítést jelképesen „a harmadik pontért történő kinyúlásnak” nevezik.

– A nagual tudásának legnehezebb aspektusa – folytatta –, és feladatának minden bizonytalansággal legkritikusabb része a harmadik pontért történő kinyúlás: a nagual *szándékolja* ezt a szabad elmozdulást, a szellem pedig közvetíti számára az ehhez szükséges eszközöket. A te felbukkanásod előtt én még soha nem *szándékoltam* semmi ilyesmit. Következésképpen korábban soha nem becsültem elég nagyra a jótevőm óriási erőfeszítését, hogy számára ezt *szándékolta*.

– Bármilyen nehéz is a nagual számára az, hogy *szándékolja* tanítványai gyűjtőpontjának szabad elmozdulását, ez semmi ahhoz a nehézséghez képest, mellyel a tanítványoknak kell szembenézni, hogy megértsék, mit tesz a nagual. Nézz csak magadra, te mennyire küzdesz ezért! Ugyanez történt velem is. Az idő legnagyobb részében a szellem csökönyöségét egyszerűen Julián nagual trükkjeinek tartottam.

– Később aztán felismertem, hogy az életemmel és a jólétemmel tartozom neki, mára pedig tudom, hogy ennél sokkal, de sokkal többel. Mivel képtelen vagyok elmondani, mivel tartozom neki valójában, szívesebben mondom azt, hogy rávettem arra, hogy szert tegyek a harmadik viszonyítási pontra.

– A harmadik viszonyítási pont az érzékelés szabadsága; ez a szántsándék, ez a szellem; a gondolkodásnak a csodálatosba vetett bukfence; az a cselekedet, amikor kinyúlunk a határainkon túlra, és megérintjük a felfoghatatlant.

219.

A KÉT EGYIRÁNYÚ HÍD

A konyhaasztalnál ültünk don Juan házában. Kora reggel volt, és csak nemrég tértünk vissza a hegyekből, ahol az éjszakát töltöttük, miután felidéztem a jaguárral kapcsolatos tapasztalásomat. Megosztott érzékelésem felidézése egyfajta eufórikus állapotba juttatott el, melyet don Juan szokás szerint arra használt fel, hogy újabb érzékszervi tapasztalásokba merítsen alá, melyeket eddigre már képtelen voltam felidézni. A boldogságérzetem azonban továbbra sem múlt el.

– Annak a lehetőségnek a felfedezése, hogy az ember egyszerre lehet két helyen, roppant izgalmas az elme számára – mondta don Juan. – Mivel elménk nem más, mint az ésszerűségünk, az ésszerűségünk pedig az öntükrözésünk, minden, ami túl van az öntükrözésünkön, az vagy elborzaszt vagy vonz bennünket, attól függően, miféle emberek vagyunk.

Végigmért engem, aztán elmosolyodott, mintha valami új dologra jött volna rá.

– Vagy egyszerre borzaszt el és vonz bennünket – mondta –, és úgy tűnik, mindkettőnk esetében ez a helyzet.

Azt mondtam, az én esetemben nem az a kérdés, hogy elborzaszt vagy vonz-e ez a tapasztalás, sokkal inkább arról van szó, hogy ijesztő számomra a megosztott érzékelés lehetőségének végtelensége.

– Nem állíthatnám, hogy nem hiszem el, hogy két helyen voltam egyszerre – mondtam. – Nem tagadhatom le ezt az élményt, de azt hiszem, olyannyira megrémiszt a dolog, hogy az elmém nem hajlandó tényként elfogadni azt.

– Természetünkénél fogva mind a ketten hajlamosak vagyunk arra, hogy efféle dolgok megszállottjainvá váljunk, aztán pedig tökéletesen megfeledkezzünk róluk – jegyezte meg don Juan nevetve. – Mi ketten sokban hasonlítunk egymásra.

Most rajtam volt a nevetés sora. Tudtam, hogy csak viccel velem, mégis annyira őszintének és nyíltnak tűnt, hogy hinni szerettem volna abban, hogy komolyan gondolja, amit mondott.

Elmondtam neki, hogy a tanítványai közül én vagyok az egyetlen, aki megtanulta, hogy ne vegye túl komolyan az egyformaságunkról tett

220.

kijelentéseit. Azt mondtam, láttam őt, amint minden egyes tanítványának a lehető legkomolyabb hangon azt mondja: „Te és én olyan bolondok vagyunk. Annyira hasonlítunk egymásra!” Időről időre elborzasztott a felismerés, hogy a tanítványok ezt komolyan is vették.

– Te nem hasonlítasz egyikünkre sem, don Juan – mondtam. – Olyan tükör vagy, mely nem tükrözi a képünket. Te már túl vagy a mi felfogóképességünkön.

– Egy egész életen át tartó küzdelem eredményének vagytok a tanúi – mondta. – Egy varázslót láttok, aki végül megtanulta a szellem terveit követni, de ez minden.

– Már sokféleképpen leírtam neked azokat a különböző fázisokat, melyeken a tudás útját járó harcosok keresztülmennek – folytatta. – A *szántszándékkal* való kapcsolat szempontjából a harcos négy fázison esik át. Az első az, amikor a *szántszándékkal* való összekötő kapcsa rozsdás, és megbízhatatlan. A második az, amikor sikerül megtisztítania azt. A harmadik során megtanulja befolyásolni ezt a kapcsolatot, a negyedikben pedig megtanulja elfogadni az absztrakt szándékát.

Don Juan állította, hogy az, hogy neki sikerült ezt megvalósítani, lényegében nem változtatta meg őt. Pusztán leleményesebbé vált, így amikor azt mondja nekem vagy a többi tanítványának, hogy ő pontosan olyan, mint mi, egyáltalán nem tréfál.

– Pontosán értem, min mész keresztül – folytatta. – Amikor nevetek rajtad, valójában azért nevetek, mert emlékszem, milyen voltam én amikor a te helyzetemben voltam. Én is foggal-körömmel ragaszkodtam a mindennapi élet világához. Minden azt mondta nekem, hogy engedjem el, de képtelen voltam rá. Akárcsak te, én is vakon bízam az elmémben, bár semmi okom nem volt rá, mivel már nem voltam köznapi ember.

– Az én akkori problémám ma a te problémád. Magával ragadott a köznapi világ lendülete, és továbbra is köznapi emberként viselkedtem. Kétségbeesetten ragaszkodtam sekélyes, ésszerű rendszereimhez. Te ne kövesd el ugyanezt a hibát.

– Én nem ragaszkodom semmiféle rendszerhez; a rendszerek ragaszkodnak hozzám – mondtam, nevetésre készítelve don Juant.

221.

Elmondtam neki, hogy tökéletesen értem, miről beszél, de hiába próbálkozom, képtelen vagyok varázslóként viselkedni.

Erre azt felelte, az az én hátrányom a varázslók világában, hogy még nem elég ismerős számomra. Abban a világban mindenhez új módon kell viszonyulnom, ami rendkívül nehéz, mivel annak a világnak szinte semmi köze sincs a mindennapi életem folytonosságához.

Don Juan kettősnek jellemezte a varázslók sajátos problémáját: az első a darabokra tört folytonosság visszaállításának lehetetlensége; a második pedig a gyűjtőpontjuk új helyzete által diktált folytonosság használatának lehetetlensége. Ez az új folytonosság mindig túl bizonytalan, túl ingatag, és nem adja meg a

varázslóknak azt a bizonyosságot, amelyre szükségük lenne ahhoz, hogy úgy működhessenek, mintha a mindennapi élet világában lennének.

– És hogyan oldják meg a varázslók ezt a problémát? – kérdeztem.

– Egyikünk sem old meg semmit – felelte don Juan. – A szellem vagy megoldja nekünk ezt, vagy nem. Ha megteszi, a varázslók azon kapják magukat, hogy cselekszenek a varázslók világában, de anélkül, hogy tudnák hogyan. Ezért ismételtettem neked az első naptól kezdve azt, hogy csakis a feddhetetlenség számít. A varázslók feddhetetlen életet élnek, és úgy tűnik, ez behívja a megoldást. Hogy miért? Senki sem tudja.

Egy percig hallgatott. Aztán válaszolt az egyik gondolatomra, mintha csak hangosan kimondtam volna. Arra gondoltam, hogy a feddhetetlenségről nekem mindig a vallásos erkölcsiség jut az eszembe.

– Mint azt már sokszor mondtam neked, a feddhetetlenség nem erkölcsösség – mondta. – Csak emlékeztet rá. A feddhetetlenség egyszerűen az energiánk legjobb felhasználási módja. Ez természetesen mértékletességet, körültekintést, egyszerűséget, ártatlanságot és mindenek felett az öntükrözés hiányát követeli meg. Ez esetleg úgy hangozhat, mintha a szerzetesi élet útmutatója lenne, de nem az.

– A varázslók azt mondják, ahhoz hogy uralhassuk a szellemet – és ez alatt a gyűjtőpont elmozdulásának uralását értik – energiára van szükségünk. És csakis a feddhetetlenség őrzi meg számunkra az energiát.

222.

Don Juan megjegyezte, nem kell varázsló tanulónak lennünk, hogy elmozdítsuk a gyűjtőpontunkat. Az emberek gyűjtőpontja néha természetes, bár drámai körülmények hatására – amilyen például a háború, a nélkülözés, a megpróbáltatások, a fáradtság, a bánat vagy a kétségbeesés – is nagymértékben elmozdulhat. Ha egy ember, aki ilyen körülmények között találja magát, képes magáévá tenni a varázslók ideológiáját, akkor gond nélkül képes lesz maximalizálni ezt a természetes elmozdulást. Ilyenkor kivételes dolgok után kutat, és rá is bukkan azokra, ahelyett, hogy azt csinálná, amit az ember ilyen körülmények között szokott, könyörögni, hogy visszatérhessen a „normális” állapotába.

– Ha maximalizálják a gyűjtőpontjuk elmozdulását – folytatta –, akkor mind a köznapi emberek, mind a varázsló tanulók varázslókká válnak, mivel a folytonosság ilyenkor helyrehozhatatlan törést szenved.

– És hogyan maximalizálhatjuk ezt az elmozdulást? – kérdeztem.

– Az öntükrözés megkurtításával – felelte don Juan. – A valódi nehézség nem a gyűjtőpont elmozdításában vagy az ember folytonosságának megtörésében rejlik. A valódi nehézség az, hogy legyen elég energiánk. Ha az embernek van energiája, akkor felfoghatatlan dolgok várnak rá a gyűjtőpontja elmozdulásakor.

Kifejtette, hogy az az emberek legfőbb baja, hogy érzik, hogy rejtett erőforrások állnak a rendelkezésükre, de nem merik felhasználni azokat. Ezért mondják azt a varázslók, hogy az ember nyomorúságos helyzete az ostobasága és a tudatlansága közti ellenpontban van. Azt mondta, az embereknek, különösen manapság, arra van szükségük, hogy olyan új ideákat sajátítsanak el, melyeknek csakis a belső világukhoz van közük – varázslói ideákat, olyan ideákat, melyekkel vele jár, hogy szembenézzenek az ismeretlennel, hogy szembenézzenek saját halálukkal. Most legfőképpen arra van szükségük, hogy megtanítsák nekik a gyűjtőpont titkait.

Aztán mindenféle szünet vagy bevezetés nélkül belekezdett egy varázslói történetbe. Azt mondta, egy álló éven át ő volt az egyetlen fiatal Julián nagual házában. Annyira egocentrikus volt, hogy észre sem vette, amikor a második év kezdetén a jótévője három fiatal férfit és négy fiatal nőt hozott a házba. Számára ez a két-három hónap alatt,

223.

egyesével megérkező hét ember csak néhány szolga volt, és semmiféle jelentőséggel nem bírtak. Ráadásul az egyik fiatalembert még az ő segédjének is megtették.

Meg volt győződve arról, hogy Julián nagual odacsalogatta, és rávette őket, hogy ingyen dolgozzanak neki. Még meg is sajnálta volna őket, ha nem bíztak volna olyan vakon Julián nagualban, és nem rajongtak volna olyan émeletítő módon mindenkiért és mindenért az egész házban.

Úgy érezte, ezek az emberek rabszolgának születtek, és nincs mit mondani nekik. Mégis kötelessége volt összebarátkozni velük, és tanácsokat adni nekik, nem azért, mintha ő akarta volna, hanem mert a nagual ezt is megkövetelte tőle a munkája részeként. Amikor beszélgetett velük, teljesen elborzasztotta életük történetének drámája.

Titokban gratulált magának, hogy az ő élete mennyivel jobb. Őszintén úgy érezte, hogy okosabb, mint azok együttvéve. Azzal hancegett nekik, hogy képes átlátni a nagual manőverein, bár nem állíhatta, hogy megértené azokat. Csak nevetett, amikor látta, hogy a többiek mennyire igyekeznek szolgálatkészek lenni. Szolgalelkűnek tartotta őket, és a szemükbe mondta, hogy könyörtelenül kihasználja őket egy hivatásos zsarnok.

De leginkább az bősztette, hogy a négy fiatal nő teljesen bele volt bolondulva Julián nagualba, és bármit megtettek volna, hogy a kedvében járjanak. Don Juan a munkájában keresett enyhülést, hogy elfeledje a dühét, vagy órákon keresztül olvasta Julián nagual könyveit. Szenvedélyévé vált az olvasás. Amikor olvasott, senki nem

zaklatta, kivéve Julián nagualt, aki örömet lelt abban, hogy soha ne hagyja békén. Folyton azzal üldözte don Juant, hogy barátkozzon össze a fiatalokkal. Újra és újra elmondta neki, hogy mindannyian – don Juant is beleértve – az ő varázslótanoncái. Don Juan meg volt győződve arról, hogy Julián nagual semmit sem tud a varázslásról, humorizált rajta, figyelt is rá, de anélkül, hogy elhitte volna akár egy szavát is.

Julián nagual nem zavartatta magát don Juan bizalmatlansága miatt. Egyszerűen folytatta a dolgot, mintha az hitt volna neki, és időről időre összegyűjtötte a tanítványait, hogy instrukciókat adjon nekik. Időnként egész éjszakás túrákra vitte el őket a közeli hegyekbe. A legtöbb

224.

ilyen kirándulás alkalmával a nagual magukra hagyta őket valamilyen nehéz helyzetben a csipkés hegyláncok között, és don Juanra bízta a felelősséget.

Julián nagual azzal indokolta ezeket a túrákat, hogy a vadonban, magányukban majd fel fogják fedezni a szellemet. De ez soha nem következett be, legalábbis nem olyan módon, amit don Juan képes lett volna felfogni. Azonban Julián nagual határozottan kitartott amellett, hogy roppant fontos, hogy megismerjék a szellemet, és don Juan egészen a megszállottjává vált annak, hogy megtudja, mi is az a szellem.

Az egyik ilyen éjszakai kirándulás során a nagual arra ösztönözte don Juant, hogy eredjen a szellem nyomába, még ha nem is képes megérteni azt.

– Ő persze az egyetlen dolgot érthette ez alatt, melyet egy nagual érthet: a gyűjtőpont elmozdulását – mondta don Juan – De ezt úgy fogalmazta meg, ahogy szerinte annak értelme volt a számomra: azt mondta, eredjek a szellem nyomába.

– Azt gondoltam, sületlenségeket beszél. Eddigre már kialakítottam a saját véleményemet és hiedelmeimet, és meg voltam győződve arról, hogy a szellem az, amit az emberek jellemnek, akaratnak, mersznek és erőnek neveznek. És azt hittem, szükségtelen a szellem nyomába erednem, mivel ezekkel már mind rendelkezem.

– Julián nagual azt állította, hogy a szellem meghatározhatatlan, hogy az ember még csak nem is érezheti azt, még kevésbé képes beszélni róla. Az ember csak meghívni képes a szellemet, mondta, azáltal, hogy elismeri a létezését. Én erre mindig nagyjából azzal vágtam vissza, amit te is szoktál mondani: hogy az ember nem hívhat meg valamit, ami nem létezik.

Don Juan elmondta, hogy olyan sokat vitatkozott Julián nagualal, hogy az végül az egész háznép előtt megígérte, hogy nem csak azt fogja megmutatni neki, mi a szellem, de azt is, hogyan lehet meghatározni azt. Azt is megígérte, hogy hatalmas mulatságot rendez don Juan leckéjének tiszteletére, melyre még a szomszédait is meghívja.

Don Juan megjegyezte, hogy akkoriban, a mexikói forradalom előtt. Julián nagual és csoportjának hét női tagja a terjedelmes hacienda vagyonos tulajdonosainak adták ki magukat. Soha senki nem vonta két-

225.

ségbe az álcájukat, különösen Julián nagualét nem, aki a nyilvánosság előtt gazdag és jóképű földbirtokosként szerepeit, aki lemondott leghőbb vágyáról, hogy egyházi karriert fusson be, hogy gondját viselje pártában maradt nővéreinek.

Aztán az esős évszakban Julián nagual egy nap váratlanul bejelentette, hogy amint eláll az eső, megtartja azt a bizonyos, don Juannak megígért óriási mulatságot, és egy vasárnap délután egész háznépét kivitte a heves esőzéstől megáradt folyó partjára. Julián nagual lovon ment, don Juan pedig tiszteletteljesen ügetett utána, ahogy az szokás volt, ha a szomszédakkal találkozta; a környékeliek ugyanis úgy tudták, hogy ő a földbirtokos személyes inasa.

A nagual egy magasabban fekvő vízparti területet választott a piknik színhelyéül. A nők ételt és italt szolgáltak fel, Julián nagual pedig még zenészeket is hozatott a városból. Nagy mulatság volt: részt vettek rajta az hacienda földművesei, a szomszédok és még az arra elhaladó idegeneket is meghívták, hogy csatlakozzanak az ünnepséghez.

Mindenki kedvére ehetett-ihatott. A nagual sorban táncolt az összes nővel, énekelt, és verseket szavalt. Vicceket mesélt, és háztartásának néhány női tagja segítségével rövid, tréfás jeleneteket adott elő az egybegyűltek nagy gyönyörűségére.

Egy adott pillanatban Julián nagual feltette a kérdést, hogy van-e a jelenlévők, különösen a tanítványai között valaki, aki szeretne osztozni don Juan leckéjében, de mindenki visszautasította az ajánlatot. Mindannyian kellőképpen ismerték már a nagual kemény leckéit. Aztán Julián nagual megkérdezte don Juant, egész biztosan meg akarja-e tudni, mi is a szellem.

Don Juan nem tudott nemet mondani. Egyszerűen képtelen volt visszatáncolni. Kijelentette, hogy tökéletesen felkészült. A nagual a tomboló folyó szélére vezette, és letérdepeltette. Aztán hosszas ráolvasásba kezdett, mely során segítségül hívta a szelet és a hegyeket, és megkérte a folyó erejét, hogy adjon tanácsot don Juannak.

Az igézésnek jelentőségteljesnek kellett volna lennie, de a nagual annyira oda nem illő szavakat alkalmazott,

hogy mindenkit nevetésre készítetett. Amikor végzett, megkérte don Juant, hogy becsukott szemmel álljon fel, majd a karjába vette a tanítványát, akár egy kisgyerme-

226.

ket, és behajította a száguldó vízbe, miközben azt kiáltotta: „Az ég szerelmére, nehogy gyűlöld a folyót!”

Az esemény elbeszélése harsány nevetésre készítette don Juant. Más körülmények között én is viccesnek találtam volna a történetet, most azonban iszonyúan feldúlt az egész.

– Látnod kellett volna az emberek arcát – folytatta don Juan. – Egy pillanatra láttam a döbbenetüket, ahogy keresztülzúgtam a levegőn a folyó felé repülve. Senki sem számított arra, hogy az ördögi nagual valami ilyesmit tesz majd.

Don Juan elmondta, azt hitte, ütött az utolsó órája. Nem volt jó úszó, és miközben lemerült a víz fenekére, átkozta magát, hogy hagyta ezt az egészet megtörténni. Olyan dühös volt, hogy nem volt ideje pánikba esni. Csak arra az elhatározására volt képes gondolni, hogy nem fog meghalni ebben az istenverte folyóban, ennek az istenverte embernek a keze által.

A lába elérte a meder alját, és akkor felrúgta magát a felszínre. A folyó nem volt mély, de az áradás nagyon kiszélesítette. Az áramlás sebesen magával ragadta, miközben kutyaúszásban evickélve próbálta megakadályozni, hogy a rohanó víz körbe-körbe forgassa.

Az áradat messzire elsodorta. És miközben a víz hurcolta magával, ő pedig azon igyekezett, hogy ne engedje át magát neki, belépett egy különös elmeállapotba. Rájött, hol hibázott. Nagyon dühös ember volt, és a felgyülemlett harag készítette arra, hogy gyűlöljön mindenkit maga körül és hadakozzon az emberekkel. Azonban a folyót nem gyűlölhette, és nem hadakozhatott vele, türelmetlen sem lehetett vele szemben, és nem is bosszankodhatott rá, pedig egész életében ezeket a bevett viselkedési sémákat alkalmazta mindennel és mindenkivel szemben. A folyóval mindössze annyit tehetett, hogy követte az áramlását.

Don Juan azt állította, hogy ez az egyszerű felismerés és az ebből fakadó elfogadás, úgymond átbillentette a mérleg nyelvét, és így megtapasztalhatta a gyújtópontja szabad elmozdulását. Hirtelen, anélkül hogy akár a legkisebb mértékben is tudatában lett volna annak, mi történik, úgy érezte, már nem a száguldó víz sodorja magával, hanem a folyóparton rohan. Olyan gyorsan futott, hogy nem volt ideje gondolkodni. Valami hatalmas erő ragadta magával, és arra kényszerítette.

227.

hogy úgy száguldjon át a sziklatömbökön és a kidőlt fákon, mintha ott se lennének. Miután már jó ideje futott ilyen kétségbeesett, elkéseredett módon, don Juan megkockáztatott egy gyors pillantást a vöröslő vizű, száguldó folyóra. És akkor megpillantotta önmagát, amint durván dobálja összevissza az áramlás. Eddigi tapasztalatai alapján semmi sem volt, ami felkészítette volna erre a pillanatra. Aztán anélkül, hogy a gondolkodási folyamatainak bármi köze lett volna ehhez, felismerte, hogy két helyen van egyszerre. És az egyik helyen, a száguldó vízben, teljesen tehetetlen volt – minden energiáját felemésztette az, hogy igyekezett életben maradni.

Anélkül, hogy gondolt volna rá, kezdett eltávolodni a folyóparttól. Minden erejére és eltökéltségére szüksége volt, hogy egy centit is előrehaladjon. Úgy érezte, mintha egy nagy fát vonszolna magával. Olyan lassan mozgott, hogy szinte egy örökkévalóságba telt, míg néhány métert megtett.

A megterhelés túl nagy volt számára. Hirtelen már nem rohant, hanem egy mély kútban zuhant lefelé. Felsikoltott, amikor becsapódott a kút fenekén lévő jéghideg vízbe. Ekkor újra visszakerült a folyóba, és sodorta magával az áramlás. Annyira megrémítette, hogy ismét a vízben találta magát, hogy minden erejével csak azt kívánta, bárcsak újra biztonságban lenne a parton. Ekkor újra azonnal ott termett, nyaktörő sebességgel rohant a folyóval párhuzamosan, de bizonyos távolságban attól.

Miközben futott, odapillantott a száguldó folyóra, és látta magát, amint azért küzd, hogy a felszínen maradjon. Oda akart kiáltani magának, arra utasítani magát, hogy ússzon rézsútosan, de nem volt hangja. Nyomasztó aggodalom fogta el a vízben hánykolódó részéért. Ez az érzélem egyfajta hidat képzett a két Juan Matus között. Egyszeriben megint a vízben találta magát, amint ferdén a part felé úszik.

A két hely közötti váltakozás hihetetlen érzete elég volt ahhoz, hogy a félelme elenyésszen. Többé már nem törődött a sorsával. Kedvére váltott ide-oda a folyóban való úszás és a parton történő rohanás között. De bármelyik helyen volt is, állhatatosan bal felé haladt: vagy a folyótól elfelé futott, vagy a folyó bal partja felé evickélt.

228.

Nagyjából öt mérfölddel a multság helyszíne alatt, a folyó bal oldalán mászott ki a vízből. Körülbelül egy hétig kellett ott várakoznia a bokrok között keresve menedéket, míg a víz leapadt annyira, hogy át tudjon gázolni rajta. Közben arra is várt, hogy elmúljon a félelme, és újra teljes ember legyen.

Don Juan elmondta, hogy az történt, hogy az életéért folytatott harc által kiváltott erős, tartós érzelem következtében a gyújtópontja pontosan a csendes tudás helyére mozdult el. Mivel soha nem figyelt oda arra, amit Julián nagual mondott neki a gyújtópontról, fogalma sem volt arról, mi játszódott le vele. Megrémítette a gondolat, hogy esetleg már soha többé nem lesz normális. De amikor alaposabban megvizsgálta a megosztott érzékelést, felfedezte annak praktikus oldalát, és azt kedvére valónak találta. Napokon keresztül két helyen volt: tetszése szerint lehetett az egyik vagy a másik testében, vagy lehetett egyszerre mind a két helyen is. Amikor mindkettő volt, a dolgok elmosódottá váltak, és egyik léte sem volt hatékony, ezért ezt az alternatívát hamar elvetette. De az, hogy az egyik vagy a másik volt, elképzelhetetlen lehetőségeket nyitott meg számára.

Mialatt próbálta összeszedni magát a bozótban, megállapította, hogy az egyik lénye rugalmasabb, mint a másik: egyetlen szempillantás alatt óriási távolságokat képes megtenni, és képes élelmet találni, vagy fellelni a legjobb búvóhelyet. Ez a lénye volt az is, amely egyszer elment a nagual házához, hogy megnézzze, vajon a többiek aggódnak-e érte.

Don Juan hallotta, hogy a fiatalok sírnak miatta, és ez meglepetésként érte. A végtelenségig elnézte volna őket, mivel rajongott az ötletért, hogy kiderítse, mit gondolnak róla, azonban Julián nagual rajtakapta, és véget vetett a dolognak.

Ez volt az egyetlen olyan alkalom, amikor don Juan őszintén megijedt a nagualtól. Hallotta, amint Julián nagual azt mondja neki, hogy hagyja abba ezt az ostobaságot. Julián nagual hirtelen koromfekete, harang alakú, roppant tömegű és erejű alaknak tűnt fel. Megragadta don Juant, ő azonban nem tudta, hogyan ragadta meg a nagual, de az általa okozott fájdalom roppant nyugtalanító volt. Éles, kízó idegi fájdalmat érzett a gyomrában és az ágyékában.

229.

– Abban a pillanatban visszakerültem a folyópartra – mondta don Juan nevetve. – Felkeltem, átgázoltam a nemrég leapadt vízen, és elindultam hazafelé.

Szünetet tartott, aztán megkérdezte, mit gondolok az elméseltekről. Azt feleltem, hogy a története megdöbbentő volt.

– Bele is fulladhattál volna a folyóba – mondtam szinte kiabálva. – Hogy tehetted veled ilyen embertelen dolgot. Julián nagual biztos örült volt.

– Várj egy kicsit – tiltakozott don Juan. – Julián nagual ördögi volt ugyan, de nem örült. Azt tette, amit nagualként és tanítóként tennie kellett. Igaz, hogy belehalhattam volna, de ezt a kockázatot mindannyiunknak vállalnunk kell. Téged is könnyűszerrel felfalhatott volna a jaguár, vagy belehalhattál volna valamelyik dologba, melyet veled tettem. Julián nagual merész és határozott volt, mindent közvetlenül irányított. Nem lehetett vele kukoricázni, sem affektálni.

Kitartottam amellett, hogy bármilyen értékes is volt ez a tanítás, számomra Julián nagual módszerei továbbra is bizarrnak és eltúlzottnak tűntek. Bevallottam don Juannak, hogy annyira zavart mindaz, amit Julián nagualról hallottam, hogy roppant negatív képet alakítottam ki magamban róla.

– Szerintem attól tartasz, hogy egy nap majd vízbe foglak hajítani, vagy arra kényszerítelek, hogy női ruhákat hordj – mondta don Juan nevetve. – Ezért nem helyesled Julián nagual eljárását.

Beismertem, hogy igaza van, ő pedig biztosított arról, hogy nem áll szándékában utánozni a jótevője módszereit, mivel azok nem működnének a számára. Azt mondta, ő éppoly könnyörtelen, mint Julián nagual, de korántsem annyira gyakorlatias.

– Akkoriban még nem méltányoltam a művészetét, és egyáltalán nem tetszett nekem, amit velem tett – folytatta don Juan. – Mára azonban akárhányszor csak eszembe jut, egyre jobban csodálom azt a nagyszerű és fenséges módot, ahogy eljuttatott engem a csendes tudás helyére.

Azt mondta, annyira borzalmas volt számára ez a tapasztalás, hogy teljesen megfélemedezett a szörnyetegről. Kísérő nélkül elgyalogolt majdnem egészen Julián nagual házának ajtajáig, de aztán meggondol-

230.

ta magát, és inkább Elías nagual otthonába ment enyhülést keresni. Elías nagual pedig elmagyarázta neki, milyen végtelenül következetesek voltak Julián nagual tettei.

Az idős nagual alig tudott uralkodni az izgatottságán, amikor don Juan elmesélte a történeteket. Lelkesen elmagyarázta neki, hogy a jótevője páratlan *cserkésző*, aki mindig a gyakorlatiasságra törekszik, és mindig a gyakorlatias szempontokat és megoldásokat tarja szem előtt. A folyóparton tanúsított viselkedése a *cserkészés* mesterműve volt. Befolyásolt mindenkit és hatással volt mindenkire. Úgy tűnt, még a folyó is az ő uralma alatt állt.

Elías nagual azt állította, hogy mialatt don Juant magával sodorta az áramlás, és az életéért küzdött, a folyó segítette neki, hogy megértse, mi a szellem. És ennek a megértésnek köszönhetően lehetősége nyílt arra, hogy egyenesen a csendes tudás állapotába lépjen.

Don Juan azt mondta, mivel még tejfelesszájú ifjanc volt, anélkül hallgatta Elías nagualt, hogy akár egyetlen szavát is felfogta volna, de őszinte csodálattal töltötte el az idős nagual lelkesedése.

Elías nagual először is kifejtette neki, hogy a szavak hangzása és értelme különleges jelentőséggel bír a *cserkészők* számára. Ők a szavakat kulcsként használják, hogy bármit kinyissanak, ami zárva volt. Következésképpen a *cserkészőknek* ki kell nyilatkoztatniuk a céljukat, mielőtt megkísérlik elérni azt. Azonban mivel kezdetben nem fedhetik fel a valódi céljukat, ezért gondosan kell megfogalmazniuk a dolgokat, hogy titokban tartsák, mire is törekcsenek.

Elías nagual ezt a cselekedetet a *szántszándék* felébresztésének nevezte. Elmagyarázta don Juannak, hogy Julián nagual azáltal ébresztette fel a *szántszándékot*, hogy határozottan kijelentette teljes háznépe előtt, hogy egy csapásra megmutatja don Juannak, mi a szellem, és hogyan lehet meghatározni azt. Ez persze teljes képtelenség volt, mivel Julián nagual tudta, hogy a szellemet lehetetlen meghatározni – valójában persze arra tett kísérletet, hogy eljuttassa don Juant a csendes tudás állapotába.

Miután megtette ezt a valódi célját elleplező kijelentést, Julián annyi embert gyűjtött össze, amennyit csak tudott, és ily módon akaratlagos illetve akaratlan cinkosáivá tette őket. Mindannyian ismerték kinyilat-

231.

koztatott célját, de egyikőjük sem tudta, valójában mit is forgat a fejében.

Elías nagual tévedett, amikor azt hitte, hogy az okfejtése majd kizökkenti don Juant az engedetlenségéből és az érzéketlenségéből. A nagual mégis türelmesen folytatta a magyarázatát arról, hogy don Juan, mialatt a folyóval harcolt, elérte a harmadik pontot.

Az idős nagual kifejtette, hogy a csendes tudás helyzetét a harmadik pontnak nevezik, mivel ahhoz, hogy az ember elérhesse azt, túl kell haladnia a második ponton, a szájalomnélküliség helyén.

Azt mondta, don Juan gyűjtőpontja kellő könnyedségre tett szert ahhoz, hogy egyszerre kettő legyen, és ez lehetővé tette számára, hogy akár felváltva, akár egyszerre legyen az értelem és a csendes tudás helyén.

Elías nagual azt mondta don Juannak, hogy ez nagyszerű teljesítmény volt a részéről. Még át is ölelte őt, akár egy gyermeket. És folyamatosan arról beszélt, hogyan helyezte át don Juan minden energiáját egyik helyről a másikra, annak ellenére, hogy semmit sem tudott – vagy talán épp azért, mert semmit sem tudott erről. Ez pedig azt jelentette a nagual számára, hogy don Juan gyűjtőpontja a lehető legszerencsésebb természetes képlékenységgel rendelkezik.

Elmondta neki, hogy minden emberben megvan a képesség erre a képlékenységre. Azonban a többség esetében ez a képesség általában egész életük során kiaknázatlan marad, és soha nem használják, kivéve a varázslók által létrehozott ritka alkalmakat, az olyanokat, mint az a tapasztalás, melyben don Juannak része volt, vagy azokat az eseteket, melyeket az élet-halál küzdelmekhez hasonló természetes, drámai körülmények idéznek elő.

Don Juan az idős nagual hangjától megbűvölten hallgatta a magyarázatot. Ha odafigyelt, képes volt követni Elías nagual szavait, és ez olyasmi volt, ami Julián nagualal kapcsolatban soha nem fordult elő.

Az idős nagual kifejtette, hogy az emberiség az első ponton, az értelem helyén van, azonban ez nem jelenti azt, hogy minden emberi lény gyűjtőpontja pontosan az értelem helyzetében lenne. Azok az emberek, akiknek a gyűjtőpontja pontosan ezen a ponton helyezkedik el, az

232.

emberiség valódi vezetői. Ők általában ismeretlen emberek, és zsenialitásuk az értelem használatában rejlik.

A nagual elmondta, hogy voltak más idők is, olyan idők, amikor az emberi faj a harmadik ponton volt, és akkor természetesen az minősült az első pontnak. De az emberiség aztán elmozdult az értelem helyére.

Amikor a csendes tudás volt az első pont, akkor is ugyanez volt a helyzet: nem minden emberi lény gyűjtőpontja volt pontosan ebben a helyzetben. Ez azt jelenti, hogy az emberiség valódi vezetői mindig is azok az emberek voltak, akik gyűjtőpontja történetesen az értelem vagy a csendes tudás helyén volt. Az emberiség többi része, mondta az idős nagual, pusztán a nézőközönség. Napjainkban ők az értelem szerelmesei, a múltban pedig a csendes tudás szerelmesei voltak. Ők azok, akik csodálják az adott helyzetek hőseit, és ódákat zengenek róluk.

A nagual kijelentette, hogy az emberi faj történelmének legnagyobb része során a csendes tudás helyzetében volt, ez magyarázza azt, mién vágyunk olyannyira újra elérni ezt a helyet.

Don Juan megkérdezte az idős nagualt, pontosan mit is tett vele Julián nagual. Valójában a kérdése érettebbnek és intelligensebbnek hangzott, mint amilyenek szánta. Elías nagual olyan kifejezésekkel válaszolta meg ezt, melyek don Juan számára akkor még tökéletesen értelmetlenek voltak. Azt mondta, Julián nagual képezte őt, gyűjtőpontját az értelem helyzetébe csalogatva, így don Juan sokkal inkább lehetett gondolkodó, mint pusztán a naiv, de érzelmileg túlfűtött közönség egy tagja, aki csodálattal adózik az értelem precíz munkájának. Ugyanakkor arra is edzette őt, hogy valódi absztrakt varázsló legyen, ahelyett hogy pusztán az ismeretlen szerelemeseiből álló, morbid és tudatlan közönség részévé váljon.

Elías nagual biztosította don Juant arról, hogy csakis az értelem mintaképeiként működő emberek képesek

könnyűszerrel elmozdítani a gyűjtőpontjukat, és a csendes tudás mintaképeivé válni. Azt mondta, csak azok láthatják tisztán az átellenes helyzetet, akik pontosan az egyik helyzetben vannak. Így jöhetett létre az értelem kora. A csendes tudás helyzetéből tisztán lehetett látni az értelem helyzetét.

Az idős nagual elmondta, hogy a csendes tudásból az értelemhez vezető egyirányú hidat „érdeklődésnek” nevezik. Az a fajta érdeklődés

233.

ez, melyet a csendes tudás igazi embere a tudása eredete felől érez. A másik, az értelemből a csendes tudáshoz vezető egyirányú hidat pedig „tisztá megértésnek” nevezik. Ez az a felismerés, mely közli az értelem emberével, hogy az értelem csupán egyetlen sziget a végtelen tenger szigetei közül.

Elías nagual hozzátette azt is, hogy az az emberi lény, akinek mind a két egyirányú hídja működik, az a szellemmel, a mindkét helyzetet lehetővé tévő éltető forrással közvetlen kapcsolatban álló varázsló. Rámutatott, hogy mindaz, amit Julián nagual tett aznap a folyónál, egy bemutató volt, mely nem az emberekből álló közönségnek, hanem a szellemnek, az őt figyelő erőnek szólt. Önfeledten bolondozott és páváskodott, mindenkit szórakoztatva, főleg azt az erőt, akinek az egész előadást szánta.

Don Juan azt mondta, Elías nagual állította, hogy a szellem csak akkor figyel oda, ha a beszélő gesztusokban nyilatkozik meg. A gesztusok pedig nem jeleket vagy testmozdulatokat jelentenek, hanem a valódi önfeledtség tetteit, a bőkezűség és a humor cselekedeteit. A varázslók a szellemnek szóló gesztusként a legjobbat hozzák ki magukból, és csendben felajánlják ezeket a tetteiket az absztraktnak.

SZÁNDÉKOLT KÜLSŐSÉGEK

Don Juan azt akarta, hogy mielőtt hazautaznék, tegyünk még egy kirándulást a hegyekbe, de erre soha nem került sor. Helyette megkért, hogy vigyem be a városba, mert találkoznia kell pár emberrel.

Útközben aztán mindenről beszélt, csak a *szántszándékról* nem, én pedig örültem ennek a haladéknak.

Délután, miután don Juan elintézte az üzleti ügyeit, leültünk kedvenc padjára a város kihalt főterén. Fáradt voltam és álmos, de aztán teljesen váratlanul felélénkültem, és kristálytisztá lett az elmém.

Don Juan azonnal észrevette a változást, és jót nevetett a meglepődésem. Amikor megszólalt, mintha egyenesen az elméből emelt volna ki egy gondolatot; vagy talán én emeltem ki azt az övéből.

234.

– Az életünk végtelenül hosszú, ha évek helyett órákban méred – mondta. – Még ha napokban gondolkozol, az élet akkor is végtelen.

Pontosan ez volt, amire gondoltam.

Azt mondta, a varázslók órákban mérik az életüket, és egyetlen óra alatt képesek megélni egy normális élet intenzitását. Ez az intenzitás komoly előnyt jelent, amikor a gyűjtőpont elmozdulásában történő információátárolásra kerül a sor.

Megkértem, hogy ezt fejtse ki részletesebben. Don Juan – mivel látta, mekkora fáradtságomba kerül, hogy jegyzeteket készítsék a beszélgetéseinkről – évekkorábban azt javasolta, hogy tartsam az összes, a varázslók világáról szerzett információt takarosan elrendezve, de ne papíron és ne is a fejemben tároljam őket, hanem a gyűjtőpont elmozdulásában.

– A gyűjtőpont még a legapróbb eltolódásakor is az érzékelés tökéletesen különálló szigeteit hozza létre – mondta don Juan. – Itt tárolhatod az információkat, a tudomás összetettségének tapasztalásai formájában.

– De hogyan lehetséges információt tárolni valamiben, ami ennyire meghatározhatatlan? – kérdeztem.

– Az elme ugyanilyen meghatározhatatlan, mégis megbízol benne, mivel ismered azt – felelte. – A gyűjtőpont elmozdulása még nem ilyen ismerős a számodra, de a folyamat nagyjából ugyanaz.

– Én arra gondolok, hogy hogyan tárolja az ember az információt – makacskodtam.

– Az információ magában a tapasztalásban kerül elraktározásra – magyarázta don Juan. – Később, amikor a varázsló pontosan ugyanarra a helyre mozdítja el a gyűjtőpontját, ahol volt, újraéli az egész élményt. A varázslók e felidézés segítségével nyerik vissza az összes, a gyűjtőpont elmozdulásában tárolt információt.

– Az intenzitás a gyűjtőpont elmozdulásának automatikus eredménye – folytatta. – Például ezeket a perceket intenzívebben éled meg, mint életed más pillanatait, így hát voltaképpen intenzitást raktározol el. Egy nap majd újraéled ezt a percet azáltal, hogy a gyűjtőpontodat arra készted, hogy visszatérjen pontosan ugyanarra a helyre, ahol most van. Így tárolják a varázslók az információkat.

235.

Azt mondtam don Juannak, hogy az elmúlt néhány nap során megélt intenzív emlék-felidézéseim egyszerűen

csak megtörténtek velem, anélkül hogy bármilyen különleges elméleti folyamatnak a tudatában lettem volna.

– Hogyan lehet valakinek szándékosan felidézni ezeket? – kérdeztem.

– Mivel az intenzitás a *szántszándék* egyik aspektusa, természeténél fogva kapcsolatban áll a varázslók szemének ragyogásával – magyarázta don Juan. – Ahhoz, hogy felidézzék az érzékelés ezen különálló szigeteit, a varázslóknak csak *szándékolniuk* kell, hogy szemüknek ez a speciális ragyogása egyesüljön azzal a hellyel, ahová vissza akarnak térni. De ezt már elmagyaráztam neked.

Nyilván roppant megdöbbennek tűnhettem. Don Juan komoly arckifejezéssel mért végig. Két-három alkalommal kinyitottam a számat, hogy kérdezzem, de képtelen voltam szavakba önteni a gondolataimat.

– Mivel a varázslók intenzitása nagyobb a megszokottnál – mondta –, ezért ők néhány óra alatt egy szokásos élethosszúságot élnek meg. A gyűjtőpontjuk több energiát vesz fel, azáltal, hogy szokatlan helyzetekbe mozdul el. Ezt a plusz energia-áramlást nevezik intenzitásnak.

Tökéletesen értettem amit mondott, és az ésszerűségem megtántorodott az ebből adódó hatalmas következtetés súlya alatt.

Don Juan rám szegezte a tekintetét, aztán figyelmeztetett, hogy óvakodjak a varázslókat jellemzően sújtó reakciótól – attól a frusztráló vágytól, hogy a varázslói tapasztalásokat hathatós, jól átgondolt kifejezésekkel magyarázzam meg.

– A varázslói tapasztalások annyira különlegesek – folytatta –, hogy a varázslók intellektuális gyakorlatokként kezelik őket, és a segítségükkel *cserkésznek* önmagukat. *Cserkészőkként* az az adu, hogy mindig élénken tudatában vannak annak, hogy érzékelők vagyunk, és hogy az érzékelés lehetőségei hatalmasabbak, mint amit az elme felfogni képes.

Egyetlen megjegyzésemként az emberi érzékelés különleges lehetőségeivel kapcsolatos aggodalmaknak adtam hangot.

236.

– Hogy megoltalmazza magukat ennek végtelenségétől – mondta don Juan –, a varázslók megtanulják fenntartani a könyörtelenség, a ravaszság, a türelem és a kedvesség tökéletes keverékét. Ez a négy alap elem kibogozhatatlanul összefonódik. A varázslók a *szándékolásukkal* fejlesztik ezeket. Ezek az alapelemek természetesen a gyűjtőpont helyzetei.

Folytatta a magyarázatát, és azt mondta, a varázslók minden egyes cselekedetét ez a négy alapelem határozza meg. Úgy mond minden varázsló minden egyes tette tudatos, mind gondolatban, mind megvalósulásban, és mindegyik tettük a *cserkészés* négy alapelemének egy bizonyos keverékével rendelkezik.

– A varázslók a *cserkészés* négy hangulatát irányadóként használják – mondta. – Ez négy különböző kedélyállapot, az intenzitás négy különböző parazsa, melyeket a varázslók felhasználhatnak arra, hogy sajátos pozíciókba mozdítsák el a gyűjtőpontjukat.

Don Juan hirtelen bosszúsnak látszott. Megkérdeztem, vajon az én makacs elmélkedésem zavarja-e.

– Csak eltűnődtem azon, hogyan helyez minket az elménk az üllő és a kalapács közé – mondta. – Hajlamosak vagyunk arra, hogy elmélkedjünk, hogy kérdéseket tegyünk fel, hogy kiderítsük a dolgokat. De a varázslás fegyelmezettségében nincsen mód erre. A varázslás az a művészet, melynek gyakorlása során elérjük a csendes tudás helyét, a csendes tudást pedig nem lehet kiértelmezni. Azt csak megtapasztalni lehet.

Elmosolyodott, és két fénypontként ragyogtak fel a szemei. Azt mondta, a varázslók azért fejlesztették ki a *cserkészés* művészetét, hogy megoltalmazza magukat a csendes tudás elsöprő hatásától. A *cserkészés* a gyűjtőpont apró, de állandó elmozdulásait eredményezi, ezáltal időt ad a varázslóknak, és így lehetőséget nyújt nekik arra, hogy megerősítsék magukat.

– Létezik egy technika a *cserkészés* művészetén belül, melyet a varázslók roppant gyakran alkalmaznak: az uralt bolondság technikája – folytatta don Juan. – A varázslók azt állítják, hogy az uralt bolondság az egyetlen módja annak, hogy kezeljék önmagukat a kiterjesztett tu-

237.

domás és érzékelés állapotában, illetve mindent és mindenki mást a köznapi dolgok világában.

Elmagyarázta, hogy az uralt bolondság az irányított félrevezetés művészete: az a művészet, amikor az ember úgy tesz, mintha tökéletesen lekötne egy adott cselekedet – és olyan jól tette ezt, hogy senki sem képes megkülönböztetni a valóditól. Az uralt bolondság nem megrögzött csalás, hanem annak a kifinomult, művészi módja, hogy az ember elkülönül mindentől, miközben mégis szerves része marad mindennek.

– Az uralt bolondság művészet – folytatta don Juan. – Roppant nyugtalanító és nehezen elsajátítható művészet. Sok varázslónak nincs kedve hozzá, nem azért mintha bármi eredendően rossz lenne benne, hanem azért, mert a gyakorlása rengeteg energiát igényel.

Don Juan bevallotta, hogy bár ő lelkiismeretesen gyakorolta az uralt bolondságot, nem kedvelte különösképpen, talán azért, mert a jótévedője olyan nagy mestere volt ennek. Vagy talán azért, mert a saját személyisége – mely

szerinte alapvetően fondorlatos és kicsinyes – egyszerűen nem rendelkezett az uralt bolondság gyakorlásához szükséges élénkséggel.

Meglepetten néztem rá. Elhallgatott, és rám függesztette hamiskás tekintetét.

– Mire az ember eljut a varázsláshoz, már kialakult a személyisége – vonta meg a vállát beletörődése jeléül –, és mindössze annyit tehet, hogy gyakorolja az uralt bolondságot, és nevet saját magán.

Egyfajta empátiaroham lett úrrá rajtam, és biztosítottam róla, hogy szerintem egyáltalán nem kicsinyes és fondorlatos.

– Pedig ez az én alapvető személyiségem – erősködött. Én pedig ahhoz ragaszkodtam, hogy nincs igaza.

– Az uralt bolondságot gyakorló *cserkészők* hiszik, hogy ami a személyiséget illeti, az egész emberi faj három kategóriába sorolható – mondta, és úgy mosolygott, mint ahogy mindig, amikor rászedett.

– Ez abszurd – tiltakoztam. – Az emberi viselkedés túl összetett ahhoz, hogy ilyen egyszerűen kategorizálni lehessen.

– A *cserkészők* azt mondják, korántsem vagyunk olyan összetettek, mint ahogy hisszük – mondta –, és hogy mindannyian a három kategória valamelyikébe tartozunk.

238.

Felnevettem idegességemben. Egy ilyen kijelentést rendszerint viccnek vettem volna, ám ez alkalommal – mivel elmém kivételesen tiszta volt, gondolataim pedig szokatlanul élesek – éreztem, hogy don Juan komolyan beszél.

– Ezt komolyan mondd? – kérdeztem a lehető legudvariasabban.

– Abszolút komolyan – felelte ő, és nevetni kezdett.

A nevetése valamelyest megnyugtató volt. Aztán folytatta a *cserkészők* osztályozásáról szóló magyarázatát. Azt mondta, az első csoportba tartoznak a tökéletes titkárok, az alkalmazottak, és a társalkodók. Személyiségük könnyed, de ez a könnyedség nem tápláló jellegű. Mindazonáltal szolgálatkészek, gondoskodóak, abszolút háziasak, bizonyos határokon belül leleményesek, humorosak, jó modorúak, kedvesek és finomak. Más szavakkal, ők a létező legkedvesebb emberek, de van egy óriási hibájuk: képtelenek egyedül működni. Mindig szükségük van valakire, aki irányítja őket. Ezzel az irányítással, legyen az bármilyen erőltetett vagy ellentétes érzületű, ezek az emberek fantasztikusak, egyedül azonban végük van.

A második kategóriába tartozó emberek egyáltalán nem kedvesek. Kicsinyesek, bosszúvágyóak, irigyek, féltékenyek és egoisták. Kizárólag saját magukról beszélnek, és rendszerint megkövetelik, hogy mindenki az ő normáikhoz igazodjon. Mindig magukhoz ragadják a kezdeményezést, akkor is, ha nem járatosak az adott témában. Nagyon kényelmetlenül érzik magukat minden helyzetben, és soha nem lazítanak. Bizonytalanok, és soha nem elégedettek; minél bizonytalanabbak, annál utálatosabbak lesznek. Az ő végzetes hibájuk az, hogy ölni tudnának azért, hogy vezetők legyenek.

A harmadik kategóriába azok az emberek tartoznak, akik sem nem kedvesek, sem nem utálatosak. Ők nem szolgálnak senkinek sem, és nem is erőltetik rá magukat senkire. Leginkább közömbösek. Eltúlzott, pusztán az álmaikból és a vágyaikból táplálkozó kép él bennük önmagukról. Ha valamiben kiválóak, az az, hogy kívárlják, hogy megtörténjenek a dolgok. Arra várnak, hogy felfedezzék és meghódítsák őket, és bámulatos tehetségük van arra, hogy azt az illúziót keltsék, hogy nagyszerű dolgok rejlenek bennünk, és mindig ígéretet tesznek e dolgok

239.

megvalósítására, de soha nem teszik meg, mivel valójában nincsenek ilyen forrásaik.

Don Juan kijelentette, hogy ő kétségtől a második kategóriába tartozik. Aztán arra kért, hogy mondjam meg, én melyik csoportba tartozom. Amikor zavarba jöttem a kéréstől, olyan jót mulatott rajtam, hogy szó szerint a földön fetrengtettem a nevetéstől.

Nógatott, hogy osztályozzam magam, mire vonakodva azt mondtam, hogy én talán a háromféle embertípus kombinációja vagyok.

– Ne gyere nekem ezzel a kombináció-marhasággal – mondta, továbbra is nevetve. – Egyszerű lények vagyunk, és mindegyikünk besorolható a három kategória valamelyikébe. Ami engem illet, szerintem te a második csoportba tartozol. A *cserkészők* az ilyen embereket fingnak nevezik.

Tiltakozni kezdtem, hogy megalázó az osztályozási rendszere. De amikor már épp azon voltam, hogy belekezdjek egy hosszas szónoklatba, leállítottam magam. Ehelyett inkább csak azt jegyeztem meg, hogy ha igaz, hogy csupán háromféle személyiség-típus létezik, akkor mindannyian életfogytig be vagyunk börtönözve a három kategória valamelyikébe, és reményünk sincs a változásra vagy a szabadulásra.

Egyetértett velem, és azt mondta, pontosan ez a helyzet. Kivéve, hogy mégis létezik egyetlen egy mód a szabadulásra. A varázslók már régen megtanulták, hogy csak az énképünk tartozik a három kategória valamelyikébe.

– Az a baj velünk, hogy túl komolyan vesszük magunkat – mondta. – Akármelyik kategóriába tartozik az énképünk, ez csak az önteltségünk miatt számít. Ha nem lennénk önteltek, nem számítana, melyik csoportba

tartozunk.

– Én mindig is egy fing leszek – folytatta, rázkódva a nevetéstől. – Akárcsak te. De én mára már egy olyan fing vagyok, aki nem veszi komolyan magát, te viszont továbbra is beleesel ebbe a hibába.

Felháborodtam, és vitába akartam szállni vele, de nem voltam képes összeszedni a kellő energiát.

Don Juan nevetése hátorzongatóan visszhangzott az üres téren.

Aztán témát váltott, és elkezdte felsorolni az absztrakt magokat, melyekről beszélgettünk: a szellem megnyilatkozását, a szellem kopogta-

240.

tását, a szellem cselfogását, a szellem alászállását, a *szántszándék* követelményét és a *szántszándék* kezelését. Úgy ismételte el az absztrakt magokat, mintha esélyt akarna adni az emlékezetemnek, hogy tökéletesen megőrizze azokat. Aztán tömören rávilágított mindenre, amii ezekről elmondott. Olyan volt, mintha tudatosan arra készítetne, hogy raktározzak el minden információt az adott pillanat intenzitásában.

Megjegyeztem, hogy az alap magok még mindig rejtélyesek a számomra, és aggódom amiatt, hogy egyáltalán képes leszek-e valaha megérteni ezeket. Don Juan azt a benyomást keltette bennem, hogy ejteni akarja a témát, pedig én még egyáltalán nem fogtam fel ezeknek a jelentését.

Erősödtem, hogy még több kérdést kell feltennem az absztrakt magokkal kapcsolatban.

Úgy tűnt, mérlegeli, amit mondtam, aztán nyugodtan biccentett a fejével.

– Ez a téma számomra is roppant bonyolult volt – mondta. – És én is rengeteget kérdeztem. Én talán egy árnyalatnyival önzőbb voltam, mint te, és nagyon utálatos. Csakis akadémikuskodva tudtam kérdezni. Te inkább egy harcias inkvizítor vagy. Végül is persze mindketten ugyanolyan idegesítőek vagyunk, de más-más okokból kifolyólag.

Don Juan csak egyetlen dolgot tett még hozzá az alap magok témájához mielőtt témát váltott volna: hogy azok csak szerfelett lassan nyilvánulnak meg, szeszélyesen lépnek előtérbe és húzódnak vissza.

– Nem győzöm elégszer ismételni, hogy minden ember, akinek elmozdul a gyűjtőpontja, képes arra, hogy tovább mozgítsa azt – mondta aztán. – És pusztán azért van szükségünk tanárra, hogy kíméletlenül ösztökéljen bennünket. Máskülönben az lenne a természetes reakciónk, hogy megállunk és gratulálunk magunknak, hogy ilyen nagy dolgot sikerült véghezvinnünk.

Azt mondta, mindketten jó példái vagyunk annak, hogy ne erőltessük túl magunkat. Szerencsére a jótévője, mivel oly rendkívüli *cserkésző* volt, nem kímélte őt.

Don Juan elmondta, hogy a vadonba tett éjszakai kirándulásaik során Julián nagual hosszas előadásokat tartott neki az önteltségről és a gyűjtőpont elmozdításáról. Julián nagual szemében az önteltség egy

241.

háromezer fejű szörnyeteg volt, és az ember háromféleképpen nézhetett szembe ezzel a szörnyel, és pusztíthatta el. Az első módszer az volt, hogy egyenként vágja le az összes fejét; a második, hogy elérí azt a rejtélyes létállapotot, melyet a szájalomnélküliség helyének neveznek, és amely állapot lassan kicéhezheti, és ezzel elpusztítja az önteltséget; a harmadik pedig az, hogy a háromezer-fejű szörnyeteg azonnali elpusztításért az ember a szimbolikus halálával fizet.

Julián nagual a harmadik módszert javasolta. Azonban elmondta don Juannak, hogy szerencsésnek tarthatja magát, ha lehetősége nyílik választani, mivel rendszerint a szellem határozta meg, melyik úton járjon a varázsló, akinek a kötelessége volt, hogy kövesse a kijelölt ösvényt.

Don Juan azt mondta, ahogy ő irányít engem, úgy irányította őt a jótévője, hogy levágja az önteltség háromezer fejét, egyiket a másik után, de az eredmény az ő esetében teljesen más volt. Míg én nagyon jól reagáltam erre a módszerre, ő egyáltalán nem reagált.

– Az én helyzetem roppant sajátos volt – folytatta. – Attól a pillanattól fogva, hogy a jótévőm *látott* engem a földön heverni, a mellkasomon egy golyó ütötte sebbel, tudta hogy én vagyok az új nagual. Ennek megfelelően cselekedett, és amint az egészségi állapotom megengedte, elmozdította a gyűjtőpontomat. És én könnyűszerrel megláttam egy energiamezőt annak a szörnyűséges embernek az alakjában. De ez a teljesítmény, ahelyett, hogy a segítségemre lett volna, ahogy annak történnie kellett volna, megakadályozta a gyűjtőpontom minden további elmozdulását. És miközben a többi tanítvány gyűjtőpontja folytonosan mozgott, az enyém megragadt azon a szinten, ahol képes voltam *látni* a szörnyeteget.

– De hát nem mondta el neked a jótévőd, mi történik? – kérdeztem, őszintén megzavarodva ettől a szükségtelen bonyodalomtól.

– A jótévőm nem hitt a tudás szavakkal történő átadásában – mondta don Juan. – Úgy gondolta, az ily módon átadott tudás nem hatékony. Sosincs kéznél, amikor szükség van rá. Azonban ha az ember csak sejteti a tudást, az érdeklődő tanítvány megtalálja a módját, hogyan tegyen szert rá.

242.

Don Juan azt mondta, az a különbség az ő és a jótevője tanítási módszere között, hogy ő hisz abban, hogy a tanítványnak meg kell adni a választás lehetőségét, a jótevője viszont nem hitt benne.

– És a jótevőd tanára, Elías nagual sem közölte veled, hogy mi történik? – kérdezősködtem tovább.

– Megpróbálta elmondani – sóhajtott fel –, de én valóban lehetetlen alak voltam. Mindent jobban tudtam. Csak hagytam, hogy a két férfi lyukat beszéljen a hasamba, és soha nem figyeltem oda egyetlen szavukra sem.

Annak érdekében, hogy elmozduljon erről a holtpontról, Julián nagual úgy döntött, rákényszeríti don Juant, hogy valósítsa meg még egyszer a gyűjtőpontja szabad elmozdulását, azonban ezúttal más módszert választott.

Közbevágtam, hogy megkérdezzem, vajon ez a folyóbeli tapasztalása előtt vagy után történt-e. A don Juan által elmesélt történetek ugyanis nagy bánatomra sokszor nem kronológiai sorrendben hangzottak el.

– Néhány hónappal utána – válaszolta. – De egy percig se hidd, hogy azzal, hogy már megtapasztaltam a megosztott érzékelést, valóban megváltoztam, vagy hogy bölcsebb és józanabb lettem. Semmi ilyesmi nem történt.

– Gondold csak végig, mi történt veled – folytatta. – Nemcsak hogy újra és újra megtörtem a folytonosságodat, de apró darabokra is zúztam azt, és nézz csak magadra: még mindig úgy viselkedsz, mintha sértetlen lennél. Ez a *szándékolás* mágiájának páratlan teljesítménye.

– Én is ugyanilyen voltam. Egy darabig tántorogtam a tapasztalásom súlya alatt, aztán elfeledtem, és felvettem a megszakadt fonalat, mintha mi sem történt volna. Ezért volt meggyőződve arról a jótevőm, hogy igazán csak akkor változhatunk meg, ha meghalunk.

Don Juan visszatért a történetéhez, és elmondta, hogy a nagual Tuliót, a háztartás barátságatlan, zárkózott tagját használta arra, hogy darabokra zúzza az ő pszichológiai folytonosságát.

Azt mondta, a tanítványok, őt is beleértve, soha semmiben nem értettek egyet, kivéve azt, hogy Tulio egy nyamvadt, arrogáns kis ember. Gyűlölték Tuliót, mivel az vagy kerülte, vagy lekezelte őket. Olyan

243.

megvetéssel kezelte őket, mintha csak egy zsák szemetek lennének. Meg voltak győződve arról, hogy Tulio azért nem beszél soha, mert nincs mit mondania; és hogy a legszembeütőbb tulajdonsága, arrogáns közömbössége csak gyávasága álcázására szolgál.

A tanítványok nagy bosszúságára Tulio kellemetlen személyisége ellenére is indokolatlan befolyással bírt a háztartás tagjaira – különösen Julián nagualra, aki úgy tűnt, rajong érte.

Egy reggel Julián nagual egész napra a városba küldte a tanítványait, dolgokat elintézni. A háztartás idősebb tagjain kívül csak don Juan maradt a haciendán.

Dél körül Julián nagual a dolgozószobája felé indult, hogy elvégezze a napi könyvelést, és menet közben mintegy mellékesen megkérte don Juant, hogy segítsen neki a számlák ellenőrzésében.

Don Juan nekilátott átnézni a nyugtákat, és hamar rájött, hogy munkája folytatásához szüksége van néhány olyan információra, melyekkel Tulio, a birtok gondnoka rendelkezett ugyan, de elfelejtett feljegyezni.

Julián nagualt kétségkívül felbosszantotta Tulio figyelmetlensége, és ennek örült don Juan. A nagual türelmetlenül utasította őt, hogy keresse meg a földeken a munkásokra felügyelő Tuliót, és kérje meg, hogy jöjjön be a dolgozószobába.

Don Juan, kárörvendve, hogy felbosszanthatja Tuliót, fél mérföldet rohant a mezőig, természetesen egy földműves társaságában, akinek a szörnyetegtől kellett őt megvédeni. Rátalált Tulióra, aki, mint mindig, most is bizonyos távolságból felügyelte a munkásokat. Don Juannak feltűnt, hogy Tulio utált közvetlen kapcsolatba kerülni az emberekkel, és mindig csak távolról figyelte őket.

Don Juan nyersen és indokolatlanul erélyesen azt követelte Tuliótól, hogy tartson vele a házba, mivel a nagual igényt tart a szolgálataira. Tulio alig hallhatóan azt felelte, hogy jelenleg túl elfoglalt, de körülbelül egy óra múlva majd rá fog érni.

Don Juan tovább erősködött, tudva, hogy Tulio úgysem veszi a fáradságot, hogy vitába szálljon vele, hanem egyszerűen a fejét elfordítja, és figyelmen kívül hagyja őt. Így hát nagyon megdöbbent, amikor Tulio trágárságokat kezdett üvölni neki. A jelenet olyannyira idegen

244.

volt Tuliótól, hogy még a földművesek is abbahagyták a munkát, és kérdőn néztek egymásra. Don Juan biztos volt abban, hogy még soha nem hallotta, hogy Tulio felemelte volna a hangját, még kevésbé, hogy illetlenségeket kiabált volna. Annnyira meglepődött, hogy idegesen felnevetett, rendkívül feldühítve ezzel Tuliót, aki még egy követ is hozzávágott a rémült don Juanhoz, ezzel megfutamtva őt.

Don Juan és a testőre azonnal visszarohantak a házba. A bejárati ajtó előtt Tulióba botlottak, aki csendesen beszélgetett és nevetgélt a háztartás néhány női tagjával. Szokása szerint elfordította a fejét, és tudomást sem vett

don Juanról. Don Juan nekitámadt, hogy miért cseverészik itt, amikor a nagual a dolgozószobájában várja. Mire Tulio és a nők úgy néztek rá, mintha elment volna az esze.

De Tulio aznap nem volt a szokásos önmaga. Hirtelen rákiáltott don Juanra, hogy fogja be az átkozott pofáját, és törődjön a saját átkozott dolgával. Hangosan és közönségesen megvádolta don Juant, hogy rossz fényben akarja őt feltüntetni Julián nagual előtt.

A nők hangosan ziháltak megdöbbenésükben, és elítélően meredtek don Juanra. Próbálták lecsitítani Tuliót. Don Juan utasította Tuliót, hogy menjen be a nagual dolgozószobájába, és vizsgálja át a számlákat, mire az elküldte a pokolba.

Don Juan remegett a dühtől, de visszafogta magát. A számlák elkérésének egyszerű feladata rémálommá változott. A nők fürkészően bámultak rá, és ez ismét felbosszantotta. Magában dühöngve berohant a nagual dolgozószobájába, Tulio és a nők pedig újra beszélgetni kezdtek, csendben nevetgélve, mintha egy csak általuk ismert tréfán mulatnának.

Meglepetése akkor tetőzött, amikor a dolgozószobába belépve ott találta Tuliót, a nagual asztalánál ülve, mélyen elmerülve a könyvelésben. Páratlan erőfeszítéssel úrrá lett a haragján, és rámosolygott Tulióra. Már nem kellett összetűzésbe keveredni vele. Egyszeriben megértette, hogy a nagual arra használta Tuliót, hogy vizsgálta őt, hogy lássa, vajon kijön-e a sodrából, ő pedig nem akarta megadni neki ezt az elégtételt.

245.

Anélkül, hogy felpillantott volna a számláiból, Tulio azt mondta, ha don Juan a naguallal akar beszélni, akkor valószínűleg a ház másik végében kell keresnie őt.

Don Juan átszáguldott a ház másik végébe, és ott találta Julián nagualt, ráérősen sétálgatva az udvaron Tulióval. Úgy tűnt, mélyen elmerültek a beszélgetésükben. Tulio finoman megrántotta a nagual ing-ujját, és halkán tudatta vele, hogy itt van a segédje.

Julián nagual tárgyilagosan elmagyarázott don Juannak mindent a kérdéses számlával kapcsolatban. Hosszú, minden részletre kiterjedő, alapos magyarázat volt. Aztán azt mondta, csak annyit kell tegyen, hogy kihozza az üzleti könyvet a dolgozószobából, hogy bevezethessék az adott tételt, és Tulio aláírhatja azt.

Don Juan képtelen volt felfogni, mi történik. A részletes magyarázat és a nagual tárgyilagos hangja mindent a világi dolgok birodalmába helyezett. Tulio türelmetlenül ráparancsolt, hogy siessen és hozza már a könyvet, mivel neki van más dolga is, és máshol is várnak rá.

Don Juan eddigre már beletörődött, hogy a bolondját járatják vele. Tudta, hogy Julián nagual készül valamire: látta a szemében azt a különös kifejezést, melyet a nagual bestiális tréfáival társított. Ráadásul Tulio többet beszélt aznap, mint az elmúlt két év során összesen.

Egyetlen szó nélkül visszament a dolgozószobába. Amint arra számított, Tulio előtte ért oda. Ott ült az asztal sarkán, don Juanra várva, csizmája kemény sarkával türelmetlenül dobolva a földön. Átnyújtotta don Juannak a főkönyvet, és azt mondta, eredjen a dolgára.

Don Juan hiába készült fel a dologra, mégis megdöbbsent. Csak meredt Tulióra, aki erre dühbe gurult és sértegetni kezdte őt. Don Juant szinte szétvetette a méreg, de fegyelmezte magát. Azt mondogatta magának, hogy ez csak egy próba, mely során a magatartását tesztelik. Szinte látta maga előtt, amint kihajítják a házból, ha elbukik a vizsgán.

Azonban zavarodottsága és felindultsága közepette is képes volt elámulni azon a sebességen, mellyel Tulióval mindig sikerült egy lépéssel előtte járnia.

Don Juan szinte tudta, hogy Tulio ott fog rá várni az udvaron a naguallal. Mégis, amikor megpillantotta őt, bár nem lepődött meg, nem akart hinni a szemének. Ő a legrövidebb utat követve száguldott

246.

keresztül a házon, és Tulio egészen egyszerűen nem lehetett gyorsabb nála. Ráadásul, ha Tulio futott volna, akkor ott kellett volna rohannia don Juan mellett.

Julián nagual közönyösen elvette tőle a számlakönyvet, bevezette az adott tételt, Tulio pedig aláírta. Aztán tovább beszélgettek a könyvelésről, ügyet sem vetve a meredten Tuliót bámuló don Juanra, aki tudni szeretne volna, miféle tesztnak vetik alá. Nyilván egyfajta magatartási tesztről volt szó, gondolta. Végül is ebben a házban mindig az ő magatartása és viselkedése volt a téma.

A nagual elbocsátotta don Juant, azt mondva, hogy egyedül akar maradni Tulióval, hogy megbeszéljék az üzleti ügyeket. Ő azonnal a nők keresésére indult, hogy megtudja, vajon mit gondolnak erről a különös helyzetről. Alig pár métert tett meg, amikor összefutott két nővel és Tulióval, akik épp egy roppant élénk beszélgetésbe merültek. Még azelőtt meglátta őket, hogy azok megpillantották volna őt, így hát visszarohant az udvarra. Tulio persze ott volt, és a naguallal beszélgetett.

Borzalmas gyanú vert fészket az elméjében. Berohant a dolgozószobába: Tulio ott ült a könyvelésbe mélyedve, és még csak tudomást sem vett róla. Amikor don Juan megkérdezte tőle, mi folyik itt, Tulio szokásához híven

viselkedett: nem válaszolt neki, és még csak nem is nézett rá.

Ekkor újabb felfoghatatlan gondolata támadt. Kirohant az istállóba, felnyergelt két lovat, és megkérte a reggeli testőrét, hogy tartson vele újra. Kivágták arra a helyre, ahol korábban látták Tuliót. Az pontosan ott állt, ahol hagyták. Egy szót sem szólt don Juanhoz, csak megrántotta a vállát és elfordította a fejét, amikor kérdezősködni kezdett tőle.

Don Juan a társával együtt visszavágtázott a házhoz, a férfi gondjára bízta a lovakat, és berohant az épületbe. Tulio a nőekkel ebédel. Tulio a naguallal is beszélgetett. És Tulio a könyvelésen is dolgozott.

Don Juan leült, és félelmében kiverte a hideg veríték. Tudta, hogy Julián nagual rettenetes tréfáink egyikével vizsgálgatja őt. Arra a következtetésre jutott, hogy három dolgot tehet: viselkedhet úgy, mintha semmi szokatlan nem történt volna; megfejtethi a tesztet egyedül; vagy

247.

– mivel a nagual az agyába véste, hogy ha valamivel kapcsolatban magyarázatra van szüksége, ő bármikor a rendelkezésére áll – odaállhat Julián nagual elé, és megkérheti, hogy tisztázza a helyzetet.

Az utóbbi lehetőség mellett döntött. Odament a nagualhoz, és megkérte, magyarázza el, mi folyik itt. A nagual ekkor éppen egyedül volt, és még mindig a könyvelésen dolgozott. Félretette a főkönyvet, rámosolygott don Juanra. Azt mondta, az általa don Juannak megtanított huszonegy nemtevés az az eszköz, amivel az önteltség háromezer fejét le lehet vágni, de ezek az eszközök az ő esetében egyáltalán nem bizonyultak hatékonyak. Ezért megpróbálkozott az önteltség elpusztításának második módszerével, ami azt jelenti, hogy a szájalomnélküliség helyének nevezett állapotba juttassa don Juant.

Don Juan biztos volt benne, hogy Julián nagual teljesen örült. Amikor hallotta, hogy a nagual a nemtevésekről, a háromezer-fejű szörnyetegről vagy a szájalomnélküliség helyéről beszél, szinte megsajnálta őt.

Julián nagual roppant higgadtan megkérte don Juant, hogy menjen ki a ház végében található pajtába, és hívja ki Tuliót.

Don Juan felsóhajtott, és minden erejével azon volt, hogy megállja nevetés nélkül a dolgot. A nagual módszere túl nyilvánvaló volt. Don Juan tudta, hogy Julián nagual folytatni akarja a tesztet, Tuliót használva erre.

Don Juan félbeszakította az elbeszélést, és megkérdezte, mit gondolkod Tulio viselkedéséről. Azt feleltem, a varázslók világáról szerzett ismereteim alapján azt mondanám, hogy Tulio varázsló volt, és valahogy képes volt olyan kifinomult elmozdítani a gyűjtőpontját, hogy azt a benyomást keltse don Juanban, hogy egy időben van jelen négy helyen.

– Tehát szerinted mit találtam a pajtában? – kérdezte don Juan szélesen vigyorogva.

– Azt mondanám, hogy vagy Tuliót találtad ott, vagy nem találtál senkit se – feleltem.

– De ha ezek közül bármelyik következett volna be, az nem rendítette volna meg a folytonosságomat – mondta don Juan.

248.

Próbáltam elképzelni mindenféle bizarr dolgot, és felvettem, hogy don Juan talán Tulio *álmódó testét* találta a pajtában. Emlékeztettem arra, hogy ő maga is valami ehhez hasonlót művelt velem csoportja egyik varázslójának segítségével.

– Nem – felelte don Juan. – Egy olyan tréfát találtam ott, melyhez fogható nem létezik a valóságban. És ez a tréfa mégsem volt bizarr; és nem mutatott túl a világunk keretein sem. Mít gondolsz, mi volt az?

Azt mondtam neki, hogy utálok a találós kérdéseket. Elmondtam, hogy az általa velem megtapasztaltatott bizarr dolgokból kifolyólag, csak valami még bizarrabb tréfára tudok gondolni, és mivel ezt kizárta, inkább felhagyok a találgatással.

– Amikor kimentem a pajtába, felkészültem arra, hogy Tulio elrejtőzött – mondta don Juan. – Biztos voltam abban, hogy a teszt következő része egy őrlítő bűjőcskából fog állni, és Tulio az örületbe fog kergetni engem abban a csűrben.

– De semmi olyasmi nem történt, amire felkészítettem magam. Besétáltam a csűrbe, és négy Tuliót találtam ott.

– Hogy érted azt, hogy négy Tuliót? – kérdeztem.

– Négy férfi volt a pajtában – felelte don Juan. – És mindannyian Tulio voltak. El tudod képzelni a meglepetésemet? Mindannyian ugyanabban a testhelyzetben ültek, keresztbe tett lábakkal, szorosan egymáshoz préselődve, és rám vártak. Rájuk néztem és visítva kirohantam.

– A jótövöm kint várt, és letepert a földre. Aztán halálra rémülten láttam, hogy a négy Tulio kijön a pajtából, és elindulnak felém. Csak sikítottam és sikítottam, miközben a Tuliók összecsapkodtak kemény, erős ujjakkal, mintha hatalmas madarak támadtak volna rám. Addig sikítottam, míg azt nem éreztem, hogy valami felenged bennem, és beléptem a fenséges közöny állapotába. Soha életemben nem éreztem még ilyen rendkívüli dolgot. Leráztam magamról a Tuliókat és felálltam. Ők csak csiklandoztak engem. Egyenesen odamentem Julián nagualhoz, és megkértem, hogy adjon nekem magyarázatot a négy férfi rejtélyére.

Julián nagual elmondta don Juannak, hogy a négy férfi a *cserkészés* mintaképe. A nevüket a tanáruk, Elías nagual találta, aki az uralt bo-

249.

londság gyakorlataként fogta a spanyol számokat – *uno, dos, trés, cuatro* –, és hozzátette a Tulio névhez, és így kapta a Tuliúno, Tuliódo, Tulítre és Tulícuatro neveket.

Julián nagual sorra bemutatta őket don Juannak. A négy férfi felsorakozott egymás mellett, don Juan mindannyiuknak a szemébe nézett, biccentett nekik, azok pedig visszabiccentettek. A nagual azt mondta, a férfiak – mint azt don Juan is megerősítheti – olyan kivételes tehetségű *cserkészők*, hogy felesleges lenne méltatni őket. A Tuliók Elías nagual diadala voltak: a feltűnésmentesség lényegét testesítették meg. Olyan rendkívüli *cserkészők* voltak, hogy gyakorlatban csak egy létezett közülük. Bár az emberek látták őket, és kapcsolatba is kerültek velük, a háztartás tagjain kívül senki sem tudta, hogy négy Tulio létezik. Don Juan tökéletesen értett mindent, amit Julián nagual mondott a férfiokról. Szokatlan éleslátásából rájött, hogy elérte a százalomnélküliség helyét. És teljesen egyedül, a maga erejéből megértette azt is, hogy a százalomnélküliség helye a gyűjtőpont egy helyzete, egy olyan helyzet, mely hatályon kívül helyezi az önsajnálatot. De azt is tudta, hogy az éleslátása és a bölcsessége módfelett tünékeny, és a gyűjtőpontja elkerülhetetlenül vissza fog térni a kiindulási helyzetébe.

Amikor Julián nagual megkérdezte tőle, van-e bármi kérdése, don Juan ráébredt, hogy jobban teszi, ha minden figyelmét a nagual magyarázatára fordítja, mint ha a saját előrelátóságán spekulál.

Don Juan tudni szeretne volna, hogyan kelti a négy Tulio egyetlen személy benyomását. Módfelett kíváncsi volt a dologra, mivel amikor együtt látta a négy férfit, felismerte, hogy még csak nem is igazán hasonlítanak egymásra. Ugyanolyan ruhákat hordtak, nagyjából egyforma magasak, azonos korúak és alakúak voltak. De a hasonlóságuk ki is merült ebben. Mégis, ahogy figyelte őket megesküdött volna arra, hogy csak egyetlen Tulio létezik.

Julián nagual kifejtette, hogy az emberi szem megszokta, hogy csakis a legfeltűnőbb tulajdonságokra fókuszáljon, és azt is, hogy ezeket a tulajdonságokat már ismeri korábbról. Következésképpen a *cserkészők* művészete abból áll, hogy általuk megválasztott tulajdonságokkal bizonyos benyomásokat keltenek, és ehhez olyan tulajdonságokat választanak, melyekről tudják, hogy a nézők szeme feltétlenül ész-

250.

re fogja venni azokat. Bizonyos benyomásokat leleményesen felerősítve a *cserkészők* képesek szilárd meggyőződést teremteni a nézőkben arról, hogy mit érzékelt a szemük.

Julián nagual elmondta, hogy amikor don Juan női ruhákba öltözve megérkezett a házba, csoportjának női tagjai nagy gyönyörűségüket lelték benne, és nyíltan nevetek rajta. De a velük lévő férfi, aki történetesen Tulítre volt, azonnal ellátta don Juant az első Tulio-benyomással. Félig elfordult, hogy elrejtse az arcát, megvetően megvonta vállát, mintha untatná őt a dolog, és elsétált – hogy aztán szobája magányában betegre nevesse magát –, a nők pedig segítettek megszilárdítani ezt az első benyomást azzal, hogy nyugtalanul viselkedtek, sőt szinte haragudtak a férfira, barátságatlan viselkedése miatt.

Attól a perctől kezdve bármelyik Tulio volt don Juan közelében, az megerősítette és tovább tökéletesítette ezt a benyomást, míg végül don Juan szeme már nem volt képes mást látni, mint amit elétálatk.

Aztán Tuliúno szólalt meg, és elmondta, hogy körülbelül háromhavi, roppant gondos és következetes munkájukba telt, hogy vakká tegyék don Juant mindenre, kivéve azt, aminek az elvárására irányították. Három hónap elteltével aztán a vaksága annyira eluralkodott rajta, hogy a Tuliók már nem óvatoskodtak tovább. Még azzal is felhagytak, hogy egyforma ruhát hordjanak, don Juan mégsem vette észre a köztük lévő különbségeket.

Mindazonáltal amikor a nagual új tanítványokat hozott a házba, a Tulióknak előlről kellett kezdeniük mindent. Ez komoly kihívást jelentett számukra, mivel sok éles eszű tanítvány volt a birtokon.

Don Juan Tulio megjelenéséről kérdezte Tuliúnót. Ő azt felelte, hogy Elías nagual azt állította, hogy a megjelenés az uralt bolondság esszenciája, és a *cserkészők* inkább azzal teremtették meg a megjelenésüket, hogy *szándékolták* azt, nem pedig kellékek segítségével. A kellékek művi külsőségeket teremtenek, melyek hamisnak látszhatnak a nézők számára. Emiatt a *szándékol*t megjelenés volt a *cserkészők* kizárólagos gyakorlata.

Aztán Tulítre vette át a szót. Elmondta, hogy a megjelenésüket a szellemtől kérték. Kérték a megjelenést, erőteljesen hívták azt – soha sem racionálisan találták ki. A Tuliók megjelenését a szellemtől kellett

251.

kérniük. És hogy ezt megkönnyítse, Elías nagual mind a négyüket összeterelte egy apró, félreeső raktárhelyiségbe, ahol aztán a szellem szól hozzájuk. Azt mondta nekik, hogy először is *szándékolniuk* kell a homogenitásukat. Négy hét teljes elszigeteltség után a homogenitás megjött hozzájuk.

Elías nagual azt mondta, a *szántszándék* eggyé olvasztotta őket, és hogy szert tettek arra a bizonyosságra, hogy

az egyéniségük észrevétlen marad. Most meg kell idézniük azt a megjelenést, melyet a nézők látni fognak majd. Ők pedig buzgón nekiláttak meghívni a *szántszándékot*, hogy megadja nekik azokat a külsőségeket, melyeket don Juan is látott. Nagyon keményen kellett dolgozniuk, hogy ezt tökéletesítsék, és tanítójuk irányítása alatt erősen koncentráltak az összes olyan részletre, mely tökéletessé tette ezt a megjelenést.

A négy Tulio tartott don Juannak egy bemutatót Tulio legfeltűnőbb tulajdonságaiból: a megvetés és az arrogancia roppant erőteljes gesztusaiból; az arc hirtelen, haragos jobbra fordításából; a felsőtest kicsavarásából, mely úgy hatott, mintha el akarnák rejteti az arcukat a bal válluk mögé; a szemük előtt tett ideges kézmozdulatokból, melyek során mintha ki akarták volna söpörni egy hajtincset a homlokukból; és egy élénk, fűre, de türelmetlen ember járásából, aki túl ideges ahhoz, hogy képes legyen eldönteni, merre is menjen.

Don Juan azt mondta, ezek a viselkedésszerű részletek egy tucat másik jellemzővel társulva feledhetetlen alakká tették Tuliót. Valójában annyira feledhetetlen karakter volt, hogy annak érdekében, hogy kivetítsék Tuliót don Juanra vagy valamelyik másik tanítványra, mint egy vászonra, a négy férfi bármelyikének elég volt egyetlen tulajdonságot sejtetnie, és don Juan illetve a többi tanítvány máris automatikusan kiegészítette azt a többivel.

Elmondta, hogy a Tuliók szörnyű következetessége miatt Tulio a visszatérítő ember esszenciáját testesítette meg számára és a többiek számára. Ugyanakkor azonban, ha mélyre leástak magukban, be kellett ismerniük, hogy Tulio kísérteties volt. Fűre volt és rejtélyes, és akarva-akaratlanul azt a benyomást keltette bennük, mintha csupán egy árny lenne.

252.

Don Juan megkérdezte Tuliót, hogyan szólították a *szántszándékot*. Tulióno elmagyarázta, hogy a cserkészök rendszerint egy sötét és elszigetelt kis szobában, fennhangon szólítják a *szántszándékot*. Gyertyát helyeznek egy fekete asztalra úgy, hogy a láng csak néhány centiméterre legyen a szemüktől, aztán lassan kiejtik a *szántszándék* szót, tisztán és határozottan, annyiszor, ahányszor csak szükségesnek érzik, közben hangjuk magassága minden akaratlagosság nélkül emelkedik és süllyed.

Tulióno hangsúlyozta, hogy a *szántszándék* szólításának elengedhetetlen része az, hogy az ember teljes mértékben arra koncentráljon, amit *szándékol*. Az ő esetükben a koncentráció a homogenitásukra és a Tuliók megjelenésére irányult. Miután a *szántszándék* eggyé olvasztotta őket, még mindig éveket vett igénybe, hogy megerősítsék azt a bizonyosságot, hogy a homogenitásuk és a Tuliók megjelenése valóság lesz a szemlélők számára.

Megkérdeztem don Juant, mit gondol arról a módszerről, mellyel a Tuliók meghívták a *szántszándékot*. Azt felelte, hogy a jótevője, akárcsak Elías nagual, inkább volt a szertartások rabja, mint ő, ezért kedvelték az olyan kellékeket, mint a gyertya, a szűk, sötét szoba vagy a fekete asztal.

Mintegy mellékesen megjegyeztem, hogy én magam rettentően vonzódom a szertartásos viselkedéshez. Számomra úgy tűnik, hogy a rituálék fontosak a figyelem fókuszálásához. Don Juan komolyan vette a megjegyzésemet, és elmondta, látta, hogy a testem, mint energiamező rendelkezik egy olyan tulajdonsággal, mellyel az ősi idők varázslói mind rendelkeztek, és amelyet másokban is mohón kutatták: van egy világos terület a fénylő gömb jobb alsó részén. Ezt a világosságot a találékonysággal és a morbiditás iránti hajlammal társították. Ennek a kornak a sötét varázslói élvezetüket lelték abban, hogy felhasználják ezt az olyannyira áhított tulajdonságot, és hogy az ember sötét oldalához kapcsolják.

– Tehát az embernek igenis van gonosz oldala – mondtam ujjongva. – Te mindig tagadod ezt. Mindig azt mondd, hogy nem létezik gonosz, csak erő létezik.

253.

Meglepett hirtelen kitörésem. Katolikus neveltetésem egy pillanat alatt előtérbe került és rám nehezedett, és a Sötétség Hercege az életnél is nagyobbak látszott.

Don Juan majd megfulladt nevetésben.

– Persze hogy van sötét oldalunk – mondta. – Hiszen indokolatlanul gyilkolunk, nem igaz? Embereket égetünk el Isten nevében. Elpusztítjuk magunkat, kiirtjuk az életet erről a bolygóról és elpusztítjuk a Földet. Majd csuhát öltünk és az Úr egyenesen hozzánk beszél. És mit mond nekünk az Úr? Azt mondja, legyünk jó fiúk, különben megbüntet bennünket. Az Úr évszázadok óta fenyeget minket, mégsem változik semmi. Nem azért, mert gonoszak vagyunk, hanem mert buták. Igen, az embernek van sötét oldala; és hülyeségnek hívják azt.

Egy szót sem szóltam, csak csendben megtapsoltam don Juant, és élvezettel gondoltam arra, milyen mesteri szónok is ő: újfent sikerült ellenem fordítani a saját szavaimat.

Egy percnyi szünet után elmagyarázta, hogy a szertartások, melyek arra készítették a köznapi embereket, hogy hatalmas templomokat emeljenek, és ezzel emléket emeljenek az önteltségnek, a varázslókat arra készítették, hogy a morbiditás és a megszállottság építményeit alkossák meg. Ennek eredményeképpen minden egyes nagualnak az a kötelessége, hogy úgy irányítsa a tudomást, hogy az terhek és megkötések nélkül szárnyaljon absztrakt felé.

– Mit értesz terhek és megkötések alatt, don Juan? – kérdeztem.

– A rituálék jobban képesek foglyul ejteni a figyelmünket, mint bármi más, amit csak el tudok képzelni – mondta –, de ez roppant nagy árat is követel. Ez a nagy ár a morbiditás; a morbiditás pedig a legnagyobb teher és megkötés lehet a tudomásunk számára.

Don Juan azt mondta, az emberi tudomás olyan, akár egy hatalmas kísértetház, a köznapi élet tudomása pedig e hatalmas ház egyik, egész életünkre lepecsételt szobája. Egy mágikus nyíláson, a születésen keresztül lépünk be ebbe a szobába, és egy másik mágikus nyíláson, a halálon át hagyjuk el azt.

Azonban a varázslók képesek egyéb nyílásokat találni, és élve elhagyni ezt a lepecsételt szobát. Ez pompás teljesítmény. De a varázslók igazán elképesztő teljesítménye az, hogy amikor kiszabadulnak eb-

254.

ből a lepecsételt szobából, a szabadságot választják. Azt választják, hogy elhagyják ezt a hatalmas kísértetházat, ahelyett hogy elvesznének annak egyéb részeiben.

A morbiditásnak antitézise az az energia-hullám, melyre a tudomásnak szüksége van, hogy elérje a szabadságot. A morbiditástól a varázslók tévútra kerülnek, és csapdába esnek az ismeretlen tekervényes, sötét kerülőútjain.

Megkérdeztem don Juant, volt-e a Tuliókban bármi morbiditás.

– A különösség nem morbiditás – felelte ő. – A Tuliók előadóművészek voltak, akiket maga a szellem készített fel.

– És mi vezette Elías nagualt arra, hogy így képezze ki a Tuliókat? –kérdeztem.

Don Juan végigmért, és hangosan felnevetett. Ebben a pillanatban kigyúltak a tér fényei. Felállt kedvenc padjáról, és megveregette a tenyerével, mintha egy háziállat lenne.

– A szabadság – mondta. – Azt akarta, hogy mentesek legyenek az érzékelés megszokásaitól. Arra tanította őket, hogy legyenek művészek. A *cserkészés* művészet. Mivel a varázslók nem patrónusok, és nem is műkereskedők, az egyetlen lényeges dolog egy művészeti munkában az, hogy elvégezték.

A pad mellett álltunk, és néztük, hogyan köröznek a téren a járókelők. A négy Tulio története rossz előérzetet keltett bennem. Don Juan azt javasolta, térjek haza; azt mondta, a Los Angelesig tartó hosszú út lehetővé teszi, hogy a gyűjtőpontom kissé megpihenjen az elmúlt pár nap intenzív elmozdulásai után.

– A nagual társasága roppant fárasztó – folytatta. – Különös kimerültséget eredményez; akár még káros is lehet. Biztosítottam arról, hogy egyáltalán nem vagyok fáradt, és hogy sok mindent el tudnék mondani a társaságáról, csak azt nem, hogy ártalmas lenne számomra. A társasága valójában narkotikumként hatott rám – képtelen voltam élni nélküle. Ez úgy hangzott, mintha hízeleznék neki, de komolyan gondoltam, amit mondtam.

Tettünk néhány kört a téren, mindvégig teljes csendben sétálva egymás mellett.

255.

– Menj haza és gondolkodj el a varázslói történetek magjain – szólalt meg végül don Juan, a véglegesség jelével hangjában. – Vagy még jobb, ha nem gondolkozol rajtuk, hanem elmozdítod a gyűjtőpontodat a csendes tudás helye felé. A gyűjtőpont elmozdítása jelent mindent, ám mégsem ér semmit, ha nem egy józan, irányított folyamat során következik be. Zárd hát be az öntükrözés ajtaját. Légy feddhetetlen, és szert teszel a csendes tudás eléréséhez szükséges energiára.

257.

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ.....	5
BEVEZETÉS.....	7
1. A SZELLEM MEGNYILATKOZÁSA.....	17
Az első absztrakt mag.....	17
Elías nagual feddhetetlensége.....	26
2. A SZELLEM KOPOGTATÁSA.....	39
Az absztrakt.....	39
Julián nagual utolsó csábítása.....	52
3. A SZELLEM CSELFÓGÁSA.....	63
Az összekötő kapocs megtisztítása.....	63
A <i>cserkészés</i> négy hangulata.....	78
4. A SZELLEM ALÁSZÁLLÁSA.....	95
<i>Meglátni</i> a Szellemet.....	95
A gondolkodás bukfence.....	112

A gyűjtőpont elmozdítása.....	121
A száalomnélküliség helye.....	137
5. A SZÁNTSZÁNDÉK KÖVETELMÉNYEI.....	157
Az énkép tükrének összetörése.....	157
A feddhetetlenségbe szóló jegy.....	171
6. A SZÁNTSZÁNDÉK KEZELÉSE.....	193
A harmadik pont.....	193
A két egyirányú híd.....	218
<i>Szándékolt</i> külsőségek.....	233